

การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทย

นายบรรณรัตน์ มุขแจ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

The Determination of Criteria for Payment of Reward in Thai Legal System

Mr. Norrarat Mookjang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
Common Course
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

2621388296

CU ThesIs 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงิน รางวัลนำจับตามกฎหมายไทย
โดย	นายบรรณรัตน์ มุขแจ้ง
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นवलน้อย ตริรัตน์)

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

นรรัตน์ มุขแจ้ง : การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทย. (The Determination of Criteria for Payment of Reward in Thai Legal System) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ปาริณา ศิริวินิชย์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสม โดยการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินรางวัลตอบแทนการปราบปรามอาชญากรรมทั้งของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ความหมาย ลักษณะ วัตถุประสงค์ รวมทั้งกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่าย เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยเป็นเงินที่จ่ายให้แก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งสามารถแยกออกจากกันได้เป็น 2 กลุ่ม คือ เงินสินบนนำจับที่จ่ายแก่ประชาชนผู้แจ้งความนำจับ และเงินรางวัลนำจับที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของประเทศไทยพบว่ามีความหมายที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากและมักกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินทั้งสองประเภทรวมๆกันโดยให้ความสำคัญกับเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าเงินสินบนนำจับ อาจกล่าวได้ว่า การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยขาดแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ชัดเจน ขาดแนวคิดในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนรางวัล รวมทั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม เช่น วิธีการพิจารณาจ่ายเงิน ผู้มีสิทธิได้รับเงินและจำนวนเงินที่จ่าย เป็นต้น และทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น ความซับซ้อน ความเป็นธรรม ความเหมาะสม และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อินเดีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ ที่มีการกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลอย่างชัดเจน มุ่งเน้นการจ่ายเงินให้แก่ประชาชน และกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรจ่ายเงินรางวัลในจำนวนไม่มาก รวมทั้งมีการกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิอย่างชัดเจนและเหมาะสม

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงเสนอให้กำหนดแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน มุ่งเน้นการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ มีการกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของเงินแต่ละประเภท รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลให้มีความชัดเจนและเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลและทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5885985334 : MAJOR LAWS

KEYWORD: Reward, Payment of Reward

Norarat Mookjang : The Determination of Criteria for Payment of Reward in Thai Legal System.

Advisor: Asst. Prof. Pareena Srivanit, Ph.D.

This thesis aims to seek guidance in determining proper principles for grant of reward for crime suppression by using a comparative study of fundamental concepts in Thai legal system and overseas legal system such as definitions, characteristics, purposes as well as laws which stipulate principles governing grant of reward.

The study shows that, in Thailand, reward is an amount of money offered to stakeholders who involved in crime suppression. The concept of reward can be divided into two categories which are reward for informers and reward for officers. When considering Thai law that stipulates reward granting principles, it is found that there are several related laws which grant of both rewards, and similarly stipulated by giving a more emphasis on reward for officers. Arguably, granting of rewards by Thai law lacks definite concepts in considering applicable laws or cases. Additionally, substances of principles for reward granting in Thai legal system lack clarity and relevance which lead to mischief such as legal procedures for reward granting, an eligible person to receive reward, etc. It also appears that stated problems create an issue relating to reward granting such as complication, justice, appropriateness and corruption, which is different from concepts of reward granting in the United States of America, India, Japan, and the Philippines that are definite and emphasize on reward for informers. They also have fewer applicable laws or cases for reward granting which contain definite and proper stipulated contents for granting reward to an eligible person.

In conclusion, this study suggests that the principles for grant of reward for informers and reward for officers should be clearly determined, emphasizing more on reward for informers than reward for officers. A determination of a set of laws or applicable cases for reward granting shall be compatible with concepts and purposes of each reward type as well as revise a determination of principles for reward granting to be more definite and proper to fix a problem of reward payment in Thai legal system to be more appropriate.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์ เป็นอย่างสูงที่ได้ช่วยแนะนำประเด็นที่เป็นปัญหาเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และได้สละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งยังเมตตาต่อผู้เขียนจากการให้คำปรึกษา ความรู้ คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ และมีความห่วงใย เอาใจใส่ และให้กำลังใจผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอทั้งด้านสุขภาพกายและความเครียด และความช่วยเหลืออื่นๆ นอกเหนือจากการทำวิทยานิพนธ์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นรูปเป็นร่าง และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีในที่สุด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส ที่รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้น นอกจากนี้ท่านยังให้ความรู้ให้คำปรึกษา รวมทั้งให้ความเมตตาและความรักแก่ผู้เขียนเสมอมา แม้ว่าในที่สุดท่านจะไม่ได้เห็นวิทยานิพนธ์ที่สำเร็จเรียบร้อยฉบับนี้ แต่ผู้เขียนจะขอระลึกถึงท่านและสำนึกในพระคุณของท่านตลอดไป

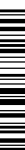
ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ที่สละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในภายหลัง ซึ่งท่านได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์ ที่สละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งยังให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติ และขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี ชัยวัฒน์ ที่เมตตาให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ด้วย

ผู้เขียนขอขอบพระคุณครอบครัวของข้าพเจ้าและนางสาวพรรัชชล ขาวดี ที่ให้ความรัก ความห่วงใย ความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือผู้เขียนในทุกๆ เรื่อง ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรค และสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ภิรมย์ กมลรัตนกุล คุณกิตติญา แก้วศรีจันทร์ และขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ของผู้เขียนทุกท่าน รวมทั้งคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและบุคคลอีกหลายท่านที่ผู้เขียนไม่อาจกล่าวชื่อนามได้ทั้งหมด ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และแสดงความปรารถนาดีต่อผู้เขียนอยู่เสมอ

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สนใจเรื่องดังกล่าวทั้งด้านเนื้อหาทางวิชาการและในทางปฏิบัติ และหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้างไม่มากก็น้อย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนกราบขออภัยและขออนุญาตรับความผิดพลาดไว้แต่เพียงผู้เดียว

นรรัตน์ มุขแจ่ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทย	8
2.1 ความหมาย ลักษณะ และวัตถุประสงค์ของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	8
2.1.1 ความแตกต่างของความหมายของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	9
2.1.1.1 ความหมายของเงินสินบนนำจับ	9
2.1.1.2 ความหมายของเงินรางวัลนำจับ	10
2.2.2 ความแตกต่างของลักษณะของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	11
2.2.2.1 ลักษณะของเงินสินบนนำจับ	11
2.2.2.2 ลักษณะของเงินรางวัลนำจับ	12
2.2.3 ความแตกต่างของวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	13
2.2.3.1 วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับ	13

2621388296

CD IThesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

2.2.3.2	วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ	14
2.2	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ.....	15
2.2.1	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันยับยั้งอาชญากรรม	16
2.2.1.1	การป้องกันอาชญากรรม	16
2.2.1.2	การควบคุมอาชญากรรม	18
2.2.1.3	การควบคุมทางสังคม	19
2.2.2	รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	20
2.2.2.1	ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model).....	21
2.2.2.2	ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Model)	22
2.2.3	นิติเศรษฐศาสตร์กับการป้องกันอาชญากรรม.....	23
2.2.3.1	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์.....	24
2.2.3.2	นิติเศรษฐศาสตร์กับการตรากฎหมาย	25
2.2.3.3	นิติเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการป้องปรามอาชญากรรม.....	26
2.3	พัฒนาการของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทย	28
2.3.1	พัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย	29
2.3.2	ประเภทของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	34
2.3.2.1	เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีกฎหมายกำหนดอย่างเฉพาะเจาะจง	34
2.3.2.2	เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแบบทั่วไป.....	36
บทที่ 3	การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทย.....	38
3.1	ภาพรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	38
3.1.1	กฎหมายที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินค้ำประกัน พ.ศ.2491	38
3.1.1.1	กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546	40

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

3.1.1.2 กฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็น
พิเศษเฉพาะเรื่อง 45

3.1.2 กฎหมายที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินค
คลัง พ.ศ.2491..... 46

3.1.2.1 กฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้
เป็นการเฉพาะ 47

3.1.2.2 กฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล
เป็นพิเศษ สำหรับการดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง47

3.2 หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ 49

3.2.1 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ
กระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคคลัง พ.ศ.2491..... 50

3.2.1.1 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่า
ด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 51

3.2.1.2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่าย
ได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง 58

3.2.2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ
กระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคคลัง พ.ศ.2491..... 60

3.2.2.1 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ 61

3.2.2.2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์
ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ 66

3.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย 75

3.3.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากรูปแบบของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับ
และเงินรางวัลนำจับ 75

3.3.2 ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบน
นำจับและเงินรางวัลนำจับ..... 80

3.3.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากเนื้อหาของกรจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ 81

3.3.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในทางปฏิบัติ 83

3.4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศ
ไทยที่ไม่เหมาะสมต่อสังคมไทย 87

บทที่ 4 เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในต่างประเทศ..... 91

4.1 ความหมายและลักษณะของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในต่างประเทศ 91

4.1.1 ความหมายของคำว่าเงินรางวัล..... 91

4.1.2 ลักษณะของเงินรางวัล 92

4.1.3 วัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินรางวัล 93

4.2 แนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ 94

4.3 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายในต่างประเทศ 97

4.3.1 การจ่ายเงินรางวัลของสหรัฐอเมริกา 98

4.3.1.1 การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการ
จารกรรมข้อมูล 101

4.3.1.2 การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ..... 102

4.3.1.3 การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลาง
สหรัฐอเมริกา (False Claim Act) 103

4.3.2 การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดีย..... 105

4.3.2.1 การจ่ายเงินรางวัลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐในการเก็บภาษีจากบุคคล
ธรรมดา 105

ก) การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบ
ปกปิดชื่อ 106

ข) การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษี..... 107

4.3.2.2 การจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับ
สินค้าและบริการ 109

4.3.3 การจ่ายเงินรางวัลของประเทศญี่ปุ่น 113

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

4.3.4 การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์	115
4.3.4.1 การจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ (The Community Informant Incentive Act).....	115
4.3.4.2 การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	117
ก) การจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายการทำสงครามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte	118
ข) เงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ ฟิลิปปินส์ (The Philippine Drug Enforcement Agency (PDEA)).....	120
1) การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ “Private Eye”	121
2) การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ “Lawmen”	122
บทที่ 5 บทวิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ.....	126
5.1 บทวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ	126
5.1.1 การจ่ายเงินสินบนนำจับ	128
5.1.2 การจ่ายเงินรางวัลนำจับ	131
5.2 บทวิเคราะห์หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับ	135
5.2.1 ประเภทกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับ.....	136
5.2.1.1 หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มกฎหมายที่ควรจ่ายเงินสินบนนำจับ	137
5.2.1.2 ตัวอย่างประเภทของความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับ.....	138
5.2.2 ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับ	142
5.2.3 การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ	144
5.2.3.1 แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับ.....	144
5.2.3.2 ผู้มีอำนาจในการพิจารณาสินบนนำจับ	145
5.2.3.3 แนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ	145
5.2.4 อัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงินสินบนนำจับ	146

5.2.4.1 อัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับ	146
5.2.4.2 สัดส่วนเงินสินบนนำจับ	148
5.3 บทวิเคราะห์หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับ	148
5.3.1 ประเภทกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับ.....	149
5.3.1.1 หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มกฎหมายที่ควรจ่ายเงินรางวัลนำจับ	150
5.3.1.2 ตัวอย่างประเภทของความผิดที่สมควรจ่ายเงินรางวัลนำจับ.....	151
5.3.2 ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ.....	154
5.3.3 การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ	155
5.3.3.1 แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินรางวัลนำจับ.....	155
5.3.3.2 ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลนำจับ.....	156
5.3.3.3 แนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ	156
5.3.4 อัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ	157
5.3.4.1 อัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับ	157
5.3.4.2 สัดส่วนเงินรางวัลนำจับ	159
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	161
6.1 บทสรุป.....	161
6.1.1 บทสรุปเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ.....	163
6.1.2 บทสรุปเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับ.....	164
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	165
6.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ.....	166
6.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับ.....	167
บรรณานุกรม.....	170
ภาคผนวก.....	175

ภาคผนวกที่ 1 กลุ่มของกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนด
ประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง 176

ภาคผนวกที่ 2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามข้อบังคับ
กระทรวงการคลัง ว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 181

ภาคผนวกที่ 3 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ กระทรวงการคลัง
อนุญาตให้จ่ายได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง 190

ภาคผนวกที่ 4 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ ที่เป็น
กฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง 196

ภาคผนวกที่ 5 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ ซึ่งไม่
ปรากฏรายชื่อในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง 207

ภาคผนวกที่ 6 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ ตามกฎหมายที่กำหนด
หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ 227

ภาคผนวกที่ 7 กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ถูกล
ยกเลิกไปแล้ว 272

ภาคผนวกที่ 8 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศสหรัฐอเมริกา 275

ภาคผนวกที่ 9 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดีย 283

ภาคผนวกที่ 10 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศญี่ปุ่น 301

ภาคผนวกที่ 11 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์ 304

ประวัติผู้เขียน 322

2621358296

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นหนึ่งในมาตรการที่รัฐใช้ในการแก้ปัญหาอาชญากรรม เพื่อลดจุดอ่อนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สำคัญ คือ การที่รัฐไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมผู้กระทำความผิดให้มีอัตราที่สูงได้¹

เงินสินบนนำจับ เป็นเงินที่รัฐจ่ายให้แก่ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปที่เป็นผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลจนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย ส่วนเงินรางวัลนำจับเป็นเงินที่รัฐจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายซึ่งสามารถดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายได้ เช่น การจับกุม การเปรียบเทียบปรับ และการลงโทษตามคำพิพากษาของศาล เป็นต้น เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับจึงมีขึ้นเพื่อตอบแทนผู้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งประชาชนในสังคมและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นตัวแทนในหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งจูงใจทุกภาคส่วนในสังคมให้เข้ามามีบทบาทในการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้ว และนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งยังจูงใจให้บุคคลเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขด้วย

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทยกำหนดให้ความผิดทั้งประเภทที่ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความสงบสุข ความมั่นคงของรัฐซึ่งโดยลักษณะเป็นความผิดที่มีลักษณะชัดเจนเด่นชัด² และมีความชั่วร้ายในตัวของการกระทำความผิด (mala in se) เช่น การก่อการร้าย ยาเสพติด องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หรืออาชญากรรมที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญ เป็นต้น ประเภทของความผิดเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เช่น การทุจริตและคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ประเภทของความผิดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการเงินของรัฐ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าและภาษีส่วนบุคคล ความผิดที่มีลักษณะเป็นการ

¹ ประธาน วัฒนาวณิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาญาวิทยา (กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก, 2546), หน้า 301.

² โสภา ขปิลมันน์, อาชญากรรม: ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขในสังคมปัจจุบัน (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2537), หน้า 8.

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ฉ้อโกงทรัพย์สินของรัฐ เป็นต้น และประเภทของความผิดที่มีกฎหมายของรัฐกำหนดให้เป็นความผิด³ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแต่ละรัฐเป็นการเฉพาะเรื่อง ซึ่งไม่ได้มีความรุนแรงหรือชั่วร้ายในตัวเอง (mala prohibita) เช่น ความผิดเกี่ยวกับจรรยา ความผิดเกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาดของบ้านเมือง เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยมีหลายฉบับ ทั้งพระราชบัญญัติ กฎหมายลำดับรองของกระทรวงการคลัง และกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งอยู่ในลำดับศักดิ์ที่แตกต่างกัน กฎหมายบางฉบับกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในลักษณะของหลักเกณฑ์กว้างๆ สำหรับใช้กับกฎหมายหลายๆ ฉบับ และมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายในกลุ่มข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังและกฎหมายที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลัง เป็นต้น หรืออาจพบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไว้อย่างเฉพาะเจาะจงซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการกำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่ง หรืออยู่ในรูปแบบของกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไว้เฉพาะบางเรื่อง โดยอาจแบ่งหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

กลุ่มแรก คือ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับทั่วไปซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการสำหรับจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างกว้างๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับในคดีอาญาตามกฎหมายบางฉบับเป็นเงินสินบนรางวัล และมีการกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขในการดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างชัดเจน* กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเป็นการทั่วไป ได้แก่ ข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลัง รวมทั้งกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับซึ่งอาศัยกฎหมายของกระทรวงการคลังข้างต้นในการตราเช่นกัน เช่น ระเบียบของกระทรวง ระเบียบของกรม เป็นต้น การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตาม

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

* โปรดดูบัญชีรายชื่อกฎหมายที่อนุญาตให้หักค่าปรับจากการกระทำผิดไว้เป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

กฎหมายในกลุ่มนี้จึงมีความซับซ้อนเพราะต้องใช้การคำนวณหลายขั้นตอน และต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ⁴

กลุ่มที่สอง คือ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเฉพาะที่มีกฎหมายกำหนดบทบัญญัติหรือกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินไว้อย่างเฉพาะเจาะจง กล่าวคือไม่ต้องดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับโดยการหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับภายใต้หลักเกณฑ์ทั่วไป การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามหลักเกณฑ์เฉพาะนี้ปรากฏในกฎหมายหลายฉบับ ทั้งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ⁵ และกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานของรัฐที่ออกระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับสำหรับการบังคับใช้กฎหมายหรือการดำเนินการบางเรื่องเป็นพิเศษ การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายในกลุ่มนี้จึงมีความเฉพาะเจาะจงและไม่ซับซ้อน เพราะสามารถปรับใช้ได้กับกฎหมายในแต่ละเรื่องได้โดยไม่ต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ และถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายบางฉบับที่ให้อำนาจในการออกกฎหมายอื่น เพื่อกำหนดแนวทางการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับก็ไม่ยุ่งยากเหมือนหลักเกณฑ์ทั่วไป

หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยจึงมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ทำให้เนื้อหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยมีหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับหลายวิธีซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป เช่น ลักษณะของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน ลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงิน กฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินได้ วิธีการในการจ่ายเงิน ผู้มีสิทธิได้รับเงิน อัตราการจ่ายเงิน สัดส่วนเงินที่แบ่งแก่ผู้มีสิทธิ เป็นต้น

ความแตกต่างของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับจึงทำให้การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในภาพรวมเกิดข้อขัดข้องหลายประการ เช่น ความไม่ชัดเจนในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเพราะไม่ได้แยกเงินทั้งสองประเภทออกจากกันหากจากกัน รูปแบบของการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ไม่เป็นเอกภาพและไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเพราะต้องพิจารณหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของกฎหมายแต่ละฉบับแยกออกจากกันในแต่ละเรื่อง เนื้อหาของการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน

⁴ วรชัย แสนสีระ, "หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ตอน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. 2546," วารสารจลนนิติ 11, 6 (2557): 109-114.

⁵ วรชัย แสนสีระ, "หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ตอน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายเฉพาะด้าน," วารสารจลนนิติ 12, 1 (2558): 159-166.

สินบนรางวัลทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนรางวัล อัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัล และสัดส่วนของเงินสินบนรางวัล รวมทั้งมีกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ยังมีเป็นจำนวนมากจนเกินไปจนทำให้เกิดความไม่เหมาะสม เป็นต้น

ข้อขัดข้องดังกล่าวส่งผลให้การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมบ่อยครั้ง เช่น ความชอบธรรมในการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ จำนวนเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในความผิดบางประเภทที่สูงมากเกินไป ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ถูกสังคมจับตามองอยู่มากเป็นหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีมูลค่าสูงมาก เช่น กรมศุลกากรซึ่งบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับภาษีศุลกากร สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น รวมทั้งความผิดตามกฎหมายที่การบังคับใช้กฎหมายส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อประชาชน และเป็นเรื่องที่ประชาชนสามารถพบเจอได้ตามปกติในชีวิตประจำวัน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายจราจรซึ่งบังคับใช้กฎหมายจราจร เป็นต้น

สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นมีที่มาจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไม่มีหลักคิดพื้นฐาน ที่มา วัตถุประสงค์ในการจ่ายในแต่ละประเภทที่ชัดเจน รวมทั้งไม่พบแนวคิดพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่เหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ชัดเจน ด้วย ทำให้เกิดการตรากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างกว้างขวางและมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกัน เช่น แหล่งที่มาของเงินรางวัล ผู้มีสิทธิได้รับเงิน อัตราการจ่ายเงิน สัดส่วนการแบ่งเงินรางวัล เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ส่งผลต่อจำนวนเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่จ่ายและผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลที่แท้จริง เมื่อเนื้อหาเหล่านี้แตกต่างและไม่สอดคล้องกัน ย่อมส่งผลให้ระบบการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยไม่มีมาตรฐานและไม่สามารถใช้เพื่อการป้องปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง คือ ประชาชนผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินตามกฎหมายแต่ละฉบับซึ่งอาจได้รับการจ่ายเงินตอบแทนอย่างไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสม รวมทั้งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและสังคมด้วย เช่น การทุจริตคอร์รัปชันจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ และการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่โดยหวังประโยชน์จากเงินรางวัล เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดทัศนคติในด้านลบต่อการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

หากสามารถกำหนดแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่แยกออกจากกัน และสามารถกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่สมควรให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับหรือเงินรางวัลนำจับแต่ละประเภท และปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับให้มีความชัดเจนและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่าย วิธีการดำเนินการต่างๆ เพื่อพิจารณาจ่ายเงิน ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ อัตราและสัดส่วนการจ่ายเงิน เป็นต้น ย่อมทำให้ระบบการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยเป็นเอกภาพ มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแต่ละประเภทที่เป็นมาตรฐานและมีความชัดเจน ทำให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินตอบแทนจากการปราบปรามอาชญากรรมในสังคมที่เหมาะสม เท่าเทียม และเป็นธรรมรวมทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญารับโทษ หรือทำให้เกิดการบังคับใช้ที่มีโทษทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1. เพื่อศึกษาความหมาย วัตถุประสงค์ และที่มาในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

1.2.2. เพื่อศึกษากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทยและกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ

1.2.3. เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

1.2.4. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลของไทย และการให้เงินรางวัลของต่างประเทศ ทั้งในเชิงแนวคิดพื้นฐานของการจ่ายเงินและหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน

1.2.5. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดในการจำแนกกลุ่มของกฎหมายที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

1.2.6. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยให้มีเอกภาพ ชัดเจน เท่าเทียม และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2621358296

CU-Thesis 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยไม่มีการกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินแต่ละประเภทอย่างชัดเจน และไม่มีการกำหนดแนวคิดในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้ ทำให้กฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับมีจำนวนมากและมีหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแตกต่างกันไป นอกจากนี้เนื้อหาในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายเหล่านั้นก็ไม่เหมาะสม เช่น แหล่งที่มา วิธีการพิจารณาจ่ายเงินบุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงิน อัตราเงินรางวัล และสัดส่วนเงินรางวัลที่จ่าย เป็นต้น ทำให้การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยในภาพรวมขาดความชัดเจน ขาดความสอดคล้อง ไม่มีมาตรฐาน และทำให้ในทางปฏิบัติไม่สามารถจ่ายเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หากสามารถกำหนดแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแต่ละประเภทที่แยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน และสามารถกำหนดแนวคิดพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มของความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงเนื้อหาของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ส่งผลต่อการดำเนินการจ่ายเงิน จำนวนเงินที่จ่าย และผู้มีสิทธิได้รับเงินให้มีความสอดคล้อง เหมาะสม และเป็นมาตรฐานสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแต่ละประเภท เช่น ขั้นตอนการดำเนินการจ่ายเงิน เงื่อนไขในการจ่ายเงิน การพิจารณาจ่ายเงินแก่ผู้มีสิทธิ อัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงิน เป็นต้น ย่อมทำให้การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทยที่ปรากฏในกฎหมายระดับต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ประกาศ และระเบียบ และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังศึกษาแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ นอกจากแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินรางวัล เช่น แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นต้น เพื่อหาแนวทางในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสม

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือกฎหมาย บทความ วารสาร รายงานการวิจัย สื่อออนไลน์ บทบัญญัติของกฎหมายไทยและบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่ ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ เช่น กรมบัญชีกลาง กรมศุลกากร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1. ทราบความหมายและวัตถุประสงค์ รวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6.2. ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ที่มีส่วนได้เสียด้วย

1.6.3. ทราบแนวคิดเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือประเภทของความผิดที่สามารถกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้อย่างเหมาะสม

1.6.4. ได้รับแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย จากหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการจ่ายเงินรางวัลของต่างประเทศ

1.6.5. ช่วยปรับปรุงให้ระบบการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย มีความชัดเจน ชอบธรรม และเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

1.6.6. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการป้องปรามอาชญากรรมเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยแก่สังคมมากขึ้น และสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตอบแทนอย่างเหมาะสม

บทที่ 2

เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทย

2.1 ความหมาย ลักษณะ และวัตถุประสงค์ของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับมีความเกี่ยวข้องกับการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้นจะถูกจ่ายให้แก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดที่มีกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัล ได้แก่ ผู้แจ้งความนำจับซึ่งเป็นประชาชนในสังคม ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับ และเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับ ดังนั้นในเบื้องต้นสามารถจึงสามารถแบ่งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับออกจากกันเป็นเงินสองประเภทที่มีความแตกต่างกันได้

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยมีเป็นจำนวนมาก และเมื่อศึกษาเนื้อหาในกฎหมายเหล่านั้นในเบื้องต้นพบว่ากฎหมายเหล่านั้นกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับรวมกันๆ ในกฎหมายแต่ละเรื่อง กล่าวคือ มักกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งกฎหมายไทยหลายๆฉบับจะกำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียวกันนั้น รวมทั้งมักกำหนดบทนิยามความหมาย กลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถกำหนดให้จ่ายเงินขึ้นตอนวิธีการจ่ายพิจารณาจ่ายเงินและอัตราการจ่ายเงินเอาไว้ด้วยกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในเบื้องต้นได้ว่าหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินทั้งสองประเภะนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่าเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้นถูกกำหนดให้จ่ายแก่บุคคลที่มีสิทธิในการรับเงินที่แตกต่างกัน ทำให้แนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับต้องถูกแยกออกจากกันอย่างเฉพาะเจาะจงได้ ซึ่งในบทนี้จะอธิบายถึงความแตกต่างของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายทั่วไป ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ และวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับ เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของเงินแต่ละประเภท ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของเงินทั้งสองประเภทยังจะนำไปใช้ในการกำหนดแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ และกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับต่อไป

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

2.1.1 ความแตกต่างของความหมายของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

เมื่อพิจารณารูปแบบของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ ซึ่งจ่ายให้แก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีฐานะแตกต่างกัน ในการพิจารณาแนวคิดในการจ่ายเงินแต่ละประเภทนั้น ในเบื้องต้นควรพิจารณาจากความหมายของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับก่อน ดังนี้

2.1.1.1 ความหมายของเงินสินบนนำจับ

คำว่า “สินบน” ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือคำว่า “สิน” กับคำว่า “บน”

“สิน” เป็นคำไทย แปลว่า ทรัพย์สิน. “บน” เป็นคำภาษาเขมรว่า “บน” (อ่านว่า บ็อน) หมายถึง การขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยโดยสัญญาว่าหากช่วยให้สำเร็จแล้วจะให้สิ่งของตอบแทน¹ หากแปลความหมายโดยตรงตัว คำว่า “สินบน” จึง หมายถึง “ทรัพย์สินที่ให้เพื่อตอบแทนแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยให้เรื่องที่ร้องขอประสบความสำเร็จ”

เมื่อพิจารณาความหมายตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ไว้ พบว่า ความหมายของคำว่า “สินบน” มี 3 ความหมายตามบริบทที่แตกต่างกัน ดังนี้

ก) ความหมายโบราณ หมายถึง “ทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ให้เป็นเครื่องบูชาหรือตอบแทนผู้ที่ช่วยให้สำเร็จตามประสงค์”

ข) ความหมายในทางกฎหมาย หมายถึง “ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่บุคคลเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่” และความหมายทางกฎหมายอีกประการ หมายถึง “เงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับ”²

คำว่า “สินบน” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ซึ่งอธิบายความหมายในภาพรวมได้ว่า หมายถึง “ทรัพย์สินที่ให้แก่บุคคลอื่นเพื่อตอบแทนการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ให้” ซึ่งหากพิจารณาในเชิงกฎหมายพบคำว่า “สินบน” มักถูกใช้ในทางลบว่า หมายถึง “เงินสิ่งของ หรือประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดที่ให้แก่อื่นเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่” ซึ่งความหมายดังกล่าวเป็นการกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความผิดทบัพัญญติที่เกี่ยวข้อง

¹ องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย), ทำความเข้าใจกับคำว่าสินบน [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.anticorruption.in.th/2016/th>

² ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), หน้า 1233.

กับการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ³ และมักใช้ในเชิงการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน⁴

อย่างไรก็ตาม ความหมายของคำว่า “สินบน” ตามที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องการอธิบาย หมายถึง “เงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับ”

ส่วนคำว่า “นำจับ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “การนำความมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ให้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด”⁵

ดังนั้นความหมายโดยทั่วไปของ “เงินสินบนนำจับ” จึงหมายถึง “เงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำความมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ให้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด” แต่เนื่องจากความหมายของคำว่า “สินบน” มีความหมายกว้างและมักถูกใช้ในเชิงลบ จึงทำให้สังคมเข้าใจความหมายของคำว่า “เงินสินบนนำจับ” อยู่ในเชิงลบเช่นกัน⁶

2.1.1.2 ความหมายของเงินรางวัลนำจับ

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “รางวัล” ตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้ พบว่ามีหลายความหมายตามบริบทที่แตกต่างกัน ดังนี้

ก) ความหมายทั่วไป หมายถึง “สิ่งของหรือเงินที่ได้มาเพราะความดีความชอบความสามารถหรือเพราะชนะในการแข่งขัน”

ข) ความหมายในทางกฎหมาย หมายถึง “เงินตราที่จ่ายให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้กระทำความผิด” และความหมายในทางกฎหมายอีกประการ หมายถึง “ค่าตอบแทนที่ให้แก่ผู้ซึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จตามที่บ่งไว้”⁷

ส่วนคำว่า “นำจับ” หมายถึง การนำความมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ให้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด⁸

ความหมายทั่วไปของ “เงินรางวัลนำจับ” จึงหมายถึง “เงินค่าตอบแทนที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการจับกุมผู้กระทำความผิดสำเร็จ”

³ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิด เล่ม 3 ลักษณะ 1 ถึงลักษณะ 9 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561), หน้า 138-139.

⁴ องค์การต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย), ทำความรู้จักกับคำว่าสินบน [ออนไลน์]

⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, หน้า 624.

⁶ วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2547), หน้า 38.

⁷ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, หน้า 994

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 624.

2.2.2 ความแตกต่างของลักษณะของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

การพิจารณาลักษณะของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอาจพิจารณาได้จากบทนิยามความหมายของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับฉบับต่างๆ สามารถอธิบายความแตกต่างของลักษณะของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้ดังนี้

2.2.2.1 ลักษณะของเงินสินบนนำจับ

การพิจารณาลักษณะของการจ่ายเงินสินบนนำจับ อาจพิจารณาได้จากนิยามความหมายในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับฉบับต่างๆ ซึ่งในกฎหมายเหล่านั้นใช้ถ้อยคำที่อธิบายการจ่ายเงินสินบนนำจับที่แตกต่างกันไป เช่น เงินสินบนสินบน เงินค่าตอบแทน เงินรางวัล เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าถ้อยคำในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับ จะมีความแตกต่างกัน แต่ลักษณะในการจ่ายเงินตามกฎหมายต่างๆ เหล่านี้มีความเหมือนกัน กล่าวคือ เป็นการจ่ายเงินให้แก่ผู้แจ้งความนำจับเพื่อตอบแทนการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดและทำให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือปราบปรามการกระทำความผิดในลักษณะอื่นๆ เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การเปรียบเทียบปรับ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งผู้แจ้งความนำจับ หมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ซึ่งนำข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้วได้* ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้แจ้งความนำจับ หมายถึง ประชาชนทั่วไปนั่นเอง

นอกจากนี้กฎหมายหรือความผิดที่มีการแจ้งความนำจับนั้นจะต้องมีกฎหมายที่กำหนดให้สามารถจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งความนำจับสำหรับการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับความผิดเหล่านั้นด้วย เช่น ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. 2546** พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489*** ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทน

* โปรดดูบทนิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ” ในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับฉบับต่างๆ ในภาคผนวกที่ 2 - ภาคผนวกที่ 6

** โปรดดูหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ในภาคผนวก 2

*** โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 5 หัวข้อ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489

เจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561* ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534** เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถอธิบายลักษณะของเงินสินบนนำจับได้ว่าเป็น “เงินที่จ่ายให้แก่ประชาชนแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสต่อเจ้าพนักงานหน้าที่ผู้มีอำนาจ และทำให้เกิดการดำเนินการเพื่อปราบปรามอาชญากรรม เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การเปรียบเทียบปรับ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรมเหล่านั้นต้องมีกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับได้ด้วย” การจ่ายเงินสินบนนำจับนี้จึงให้ความสำคัญกับการดำเนินการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นสำคัญ

2.2.2.2 ลักษณะของเงินรางวัลนำจับ

การพิจารณาลักษณะของการจ่ายเงินรางวัลนำจับนั้นคล้ายคลึงกับการพิจารณา ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนนำจับ กล่าวคือ ใช้การพิจารณานิยามความหมายในกฎหมายที่กำหนด หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับฉบับต่างๆ ซึ่งในส่วนของเงินรางวัลนำจับนั้นก็มีการใช้ถ้อยคำที่อธิบายการจ่ายเงินรางวัลนำจับหลายคำที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น เงินรางวัล รางวัลเงินค่าตอบแทน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าถ้อยคำในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับ จะมีความแตกต่างกัน แต่จากลักษณะในการจ่ายเงินรางวัลนำจับในกฎหมายต่างๆ เหล่านั้นมีความเหมือนกัน กล่าวคือ เป็นการจ่ายเงินให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งต่างๆ ที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญา เพื่อตอบแทนการดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เช่น การเปรียบเทียบปรับ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับต่างๆ นั้นจะแตกต่างกันไปตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละฉบับ เช่น เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานของรัฐอื่นๆ เป็นต้น*** นอกจากนี้กฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่ได้นั้น จะต้องมีความหมายที่

* โปรดดูรายละเอียดการจ่ายเงินสินบนนำจับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ในภาคผนวกที่ 6 หัวข้อ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

** โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 6 หัวข้อ การบังคับใช้กฎหมายจราจร เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534

*** สามารถดูบทนิยามความหมายของเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลนำจับในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเรื่องต่างๆ ได้ในภาคผนวกที่ 2 -ภาคผนวกที่ 6

กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่สำหรับการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ด้วย เช่นเดียวกับกรณีของเงินสินบนนำจับ

ดังนั้นจึงสามารถอธิบายลักษณะของเงินรางวัลนำจับได้ว่า เป็น “เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นๆ ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย สำหรับการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามอาชญากรรมและนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การเปรียบเทียบปรับ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งกฎหมายที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมเหล่านั้นต้องมีการกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ได้” การจ่ายเงินรางวัลนำจับนี้จึงมีความสำคัญกับการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการในการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย เช่น การจับกุม การเปรียบเทียบปรับ หรือการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในลักษณะอื่นๆ เช่น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั่นเอง

2.2.3 ความแตกต่างของวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

2.2.3.1 วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับ

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ ไม่ได้มีการระบุถึงวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับไว้อย่างชัดเจน ซึ่งโดยส่วนใหญ่กฎหมายจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างคร่าวๆ และกล่าวรวมๆ กัน เช่น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁹ เพื่อเป็นประกันแก่ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่และเป็นกำลังใจในการสืบเสาะและปราบปรามการกระทำความผิด¹⁰ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากความหมายและลักษณะในการจ่ายเงินสินบนนำจับซึ่งหมายถึง เงินที่จ่ายให้แก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสจนทำให้เจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือทำให้เกิดการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เช่น การเปรียบเทียบปรับ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น อาจสรุปวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับได้ ดังนี้

1. เพื่อตอบแทนการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด จนทำให้เจ้าหน้าที่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้

⁹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561

¹⁰ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2497, หลักการและเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

2. เพื่อจูงใจให้ประชาชนแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยใช้รางวัลที่มีลักษณะเป็นเงินมาเป็นสิ่งล่อใจ (Incentive) และ

3. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้สามารถนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น

2.2.3.2 วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่า กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลอย่างชัดเจน แต่หากพิจารณาจากความหมายและลักษณะของเงินรางวัลนำจับ ซึ่งหมายถึงเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานซึ่งดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ คือ เพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยใช้เงินรางวัลเป็นสิ่งล่อใจ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอาญา

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับทำให้ทราบว่าที่มาและวัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินสินบนรางวัลว่ามีขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ปัญหาการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยการเพิ่มค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่¹¹ นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ ทำให้ทราบว่า การจ่ายเงินรางวัลนำจับนั้นเป็นค่าตอบแทนเพื่อชดเชยการปฏิบัติงานบางประเภทที่อาจประสบความยากลำบากหรือเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นค่าตอบแทนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นค่าตอบแทนพิเศษเพื่อป้องกันการทุจริตจากการรับสินบนจากผู้กระทำผิดด้วย ซึ่งส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายสำหรับเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น¹²

ดังนั้น จึงสรุปวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ แยกประเด็นได้ ดังนี้

1. เพื่อตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

¹¹ สัมภาษณ์ ธารธิป หนูเจริญ, นักวิชาการคลังชำนาญการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง, 22 มีนาคม 2562.

¹² ประธาน วัฒนวาณิชย์ และ คณะ, รายงานวิจัย: วิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 48.

2. เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยใช้รางวัลที่มีลักษณะเป็นเงินมาเป็นสิ่งล่อใจ (Incentive)

3. เพื่อเป็นค่าชดเชยการปฏิบัติงานบางประเภทที่เจ้าหน้าที่ต้องได้รับความเสี่ยงภัย เช่น ความเสี่ยงที่จะเกิดการต่อสู้หรือขัดขวางจากผู้กระทำความผิดจนทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ หรือการปฏิบัติงานที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความยากลำบากในการสืบเสาะแสวงหาหลักฐานเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

4. เพื่อเป็นค่าตอบแทนพิเศษเพื่อป้องกันการทุจริตที่เกิดจากการเสนอสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษหรือจับกุมผู้กระทำความผิด และ

5. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้สามารถนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น

2.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากความหมาย ลักษณะ และวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีลักษณะเป็นการจ่ายเงินเพื่อตอบแทนการปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นเรื่องของการป้องกันยับยั้งอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐและประชาชน และถือได้ว่าหนึ่งในมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการยุติธรรมทางอาญาที่ส่งผลต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและการปราบปรามการกระทำความผิดภายหลังจากความผิดเกิดขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เงินสินบนรางวัลจึงมีแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางอาญาในหลายๆ เรื่อง เช่น การป้องกันยับยั้งอาชญากรรม รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับควบคุมทางสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้เมื่อเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นเรื่องของการจ่ายเงินแก่บุคคลผู้มีสิทธิเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด กล่าวคือเป็นการจัดสรรเงินให้แก่ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้และทำให้สามารถปราบปรามการอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาแนวคิดในทางเศรษฐศาสตร์ประกอบกับแนวคิดทางนิติศาสตร์ด้วย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวคือ แนวคิดนิติเศรษฐศาสตร์

ในหัวข้อนี้จะมุ่งอธิบายแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลทั้งแนวคิดทางนิติศาสตร์ดั้งเดิม และแนวคิดทางนิติศาสตร์ประยุกต์ เพื่อทราบแนวคิดที่ชัดเจนในการจ่ายเงินสินบนรางวัล และเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนี้

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันยับยั้งอาชญากรรม

2.2.1.1 การป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การคาดการณ์หรือประเมินล่วงหน้าเกี่ยวกับช่องทางหรือโอกาสของการกระทำความผิด หรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามที่จะกระทำการใดๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น¹³ โดยหน่วยงานของรัฐในฐานะที่เป็นผู้ใช้อำนาจเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการป้องกันยับยั้งอาชญากรรมผ่านทางระบบงานยุติธรรม ซึ่งการจะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

รายงานขององค์การสหประชาชาติระบุว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นประการแรกที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรม (Prevention is the first imperative of “justice”)¹⁴ และคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council) ได้กำหนดหลักการพื้นฐานในการป้องกันอาชญากรรม (Guidelines for the Prevention of Crime) ไว้ในปณิธานของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมไว้ ดังนี้

1. รัฐบาลเป็นผู้นำในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมโดยสามารถสร้างและดูแลขอบข่ายการดำเนินงานขององค์กรของรัฐในการป้องกันอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและรายงานข้อสรุป ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งมุ่งพิจารณาถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม เด็กเยาวชน และครอบครัว
3. มีการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐและองค์กรต่างๆ ในสังคม เพื่อทราบสาเหตุของอาชญากรรมและแจ้งทักษะและความรับผิดชอบพื้นฐานที่ต้องการแก่องค์กรต่างๆ เหล่านั้น
4. มีแหล่งทุนสนับสนุนที่ยั่งยืนและสามารถเข้าถึงได้ง่าย
5. มีแหล่งรวบรวมฐานข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ นโยบาย โครงการ ทุกองค์กรสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งนำไปใช้เพื่อป้องกันอาชญากรรม รวมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลหรือพยานหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาของอาชญากรรมอย่างเฉพาะเจาะจง สาเหตุของปัญหา รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว

¹³ สุดสงวน สุธีสร, อาชญาวิทยา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2547), หน้า 95.

¹⁴ United Nations document S/2004/616, “Strengthening the rule of law and transitional justice in the wake of conflict,” paragraph 4.

6. คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม ความชอบด้วยกฎหมาย ในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม

7. อาศัยความร่วมมือกันในระดับประเทศ และระหว่างประเทศในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ทั้งรูปแบบอาชญากรรมภายในรัฐและอาชญากรรมระหว่างประเทศ

8. พิจารณาความแตกต่างระหว่างชายและหญิง ในการป้องกันอาชญากรรมอย่างเป็นธรรม

การดำเนินการในการป้องกันอาชญากรรมนั้นอาจอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น การกำจัดเงื่อนไขทางสังคมที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการประกอบอาชญากรรม การปรับปรุงความสามารถของระบบงานยุติธรรมในเรื่องการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชญากรรม การจับกุมอาชญากร การพิพากษาโทษอาชญากร การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การส่งตัวผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม และการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การเกิดอาชญากรรม เช่น สถานที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม เป็นต้น¹⁵ การป้องกันอาชญากรรม อาจอยู่ในรูปแบบดังต่อไปนี้

ก) การป้องกันอาชญากรรมของภาครัฐ

การป้องกันอาชญากรรมโดยภาครัฐ เป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตรงในการสืบสวน สอบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยตำรวจอาจใช้ดำเนินการ เพื่อข่มขู่บุคคลที่เป็นอาชญากรให้ปรากฏตัวได้ ซึ่งอาจอาศัยแหล่งข้อมูลจากประชาชนในการบอกถึงลักษณะของอาชญากรรมและวิธีการพิเศษที่อาชญากรใช้ในการประกอบอาชญากรรมอีกด้วย นอกจากนี้บทบาทของตำรวจในการรักษาความปลอดภัย ส่วนบทบาทในการรักษาความปลอดภัยนั้น ตำรวจเป็นที่คาดหวังของประชาชนว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษด้านเทคนิค การประเมินความเสี่ยงอาชญากรรม การวางแผนรูปแบบในการปฏิบัติ การจัดการกับความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งตำรวจยังต้องเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถชี้แนะและให้ความรู้แก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม หรือร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมในเขตของตนด้วย¹⁶

¹⁵ อรรถพร ชูบำรุง และอุนิษา เลิศโตมรสกุล, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาฯ, 2555), หน้า 252-259.

¹⁶ สุตสงวน สุธีสร, อาชญาวิทยา, หน้า 110.

ข) การป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชน

การป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชนเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนในการเฝ้าระวังสอดส่องการเกิดอาชญากรรมในสังคม เช่น การจัดเวรยามเฝ้าดูแลเพื่อนบ้าน หรือสังเกตความผิดปกติในบริเวณชุมชนแห่งนั้นและแจ้งเหตุแก่เจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีความผิดปกติ เป็นต้น การดำเนินการเพื่อป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชนนี้มีได้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มศาสนา กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้หญิง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาความปลอดภัยในบริเวณที่อยู่อาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสงบสุขและปลอดภัยจากการเกิดอาชญากรรมในบริเวณนั้นของสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน¹⁷

ค) การป้องกันอาชญากรรมโดยผสมผสานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

เป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนประสานความร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เช่น ตำรวจให้คำแนะนำในการป้องกันอาชญากรรมแก่ชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านร่วมมือกันจัดรูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมในหมู่บ้านเอง เพราะชาวบ้านย่อมรู้จักลักษณะชุมชนที่ตัวเองอยู่ได้ดีที่สุด รู้ว่าจุดใดเป็นจุดเสี่ยงในการประกอบอาชญากรรม หรือจุดใดที่อาชญากรอาจหลบหนี ซึ่งย่อมส่งผลให้การป้องกันอาชญากรรมบรรลุผลสำเร็จได้มากขึ้นด้วย¹⁸

2.2.1.2 การควบคุมอาชญากรรม

การควบคุมอาชญากรรม หมายถึง การกระทำกิจต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเสาะหาข้อเท็จจริงของการเกิดอาชญากรรม การจับกุมผู้กระทำความผิด การฟ้องคดี การพิจารณาคดี การพิพากษาคดี หรือการตัดสินโทษ ตลอดทั้งการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรหลังจากการพิพากษาของศาล โดยเป็นการกระทำของสังคมเมื่ออาชญากรรมได้เกิดขึ้นแล้ว

เมื่อพิจารณาความหมายของการควบคุมอาชญากรรม พบว่าการควบคุมอาชญากรรมมีลักษณะสำคัญ คือ มุ่งเน้นเรื่องการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยการควบคุมอาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่ออาชญากรรมได้เกิดขึ้นแล้ว การควบคุมอาชญากรรมผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดขึ้นได้หลายระดับตั้งแต่ การสืบหาข้อเท็จจริงแห่งอาชญากรรม การติดตามจับกุมอาชญากร การฟ้องคดีต่อศาล การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีของศาล ตลอดทั้งการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทหลักในการควบคุมอาชญากรรม ได้แก่

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 117-118.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 118.

ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ แต่ในทางปฏิบัตินั้น การควบคุมอาชญากรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนด้วย

การควบคุมอาชญากรรมจะมุ่งเน้นไปที่การลงโทษเป็นสำคัญ โดยแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาจมีเป้าหมายหลายประการ เช่น การแก้แค้นทดแทนอาชญากรรมที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม (Retribution) การป้องกันยับยั้งไม่ให้อาชญากรรมก่อความผิดได้อีก (Deterrence) การขจัดความสามารถในการกระทำความผิด (Incapacitation) การแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด (Rehabilitation) การสร้างคามยุติธรรมตามความเสียหายที่เกิดขึ้น (Just Deserts) การสร้างความเป็นธรรมเชิงสมานฉันท์ให้แก่ทุกฝ่าย (Restorative Justice) เป็นต้น¹⁹

2.2.1.3 การควบคุมทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมทางสังคมเป็นแนวคิดในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในยุคใหม่ ซึ่งสนับสนุนการร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างการควบคุมสังคมอย่างเป็นทางการและการควบคุมสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

รัฐสมัยใหม่แสวงหาการป้องกันอาชญากรรม โดยเน้นการปฏิบัติงานผ่านระบบงานยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal Social Control) และละเลยการพึ่งสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่น ครอบครัว ศาสนา สถาบันการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมสังคมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Social Control) การควบคุมทั้งสองรูปแบบต้องดำเนินการควบคู่กัน หากปราศจากการควบคุมทางสังคมที่ไม่เป็นทางการ ระบบงานยุติธรรมจะเต็มไปด้วยอาชญากรรมและไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการตั้งสมมติฐานว่า ความอ่อนแอของสังคม และความล้มเหลวในการควบคุมทางสังคมของสถาบันครอบครัว ศาสนา โรงเรียน ชุมชน ประชาชนในชุมชนและอื่นๆ จึงสมควรมีมาตรการให้รางวัลหรือการลงโทษทางสังคมจากสมาชิกของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของแต่ละสังคมนั้น

การป้องกันอาชญากรรมตามแนวคิดและทฤษฎีการควบคุมสังคมอย่างไม่เป็นทางการให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมที่แตกต่างกัน คือ การป้องกันอาชญากรรมที่เน้นบุคคลเป้าหมาย และการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นพื้นที่เป้าหมาย แนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อป้องกันอาชญากรรมต้องอาศัยความร่วมมือและต้องได้รับ

¹⁹ อรรถพร ชูบำรุง และอุษิษา เลิศโตมรสกุล, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา, หน้า 261-265.

การพิจารณาโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐและผู้แทนชุมชน สามารถตอบคำถามได้ว่าผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเป็นใคร วิธีการในการดำเนินงานคืออะไร และความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร

การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น รวมทั้งทำให้ประชาชนมีความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐมากขึ้นด้วย ทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างไม่เป็นทางการและไม่สร้างแรงกดดันแก่ประชาชนในการให้ความร่วมมือ ประชาชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมด้วยความสมัครใจมากยิ่งขึ้น เช่น การแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม เป็นต้น การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่ตั้งไว้จึงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้สามารถป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้มากยิ่งขึ้น²⁰

จากแนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันและยับยั้งอาชญากรรมจะเห็นได้ว่า เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าการป้องกันอาชญากรรม เพราะการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นเงินที่จ่ายจากเงื่อนโซ่ที่จะต้องมีการปราบปรามการกระทำความผิดสำเร็จ เช่น การจับกุม การเปรียบเทียบปรับ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการดำเนินการภายหลังจากเกิดการกระทำความผิดแล้ว นอกจากนี้ เงินสินบนรางวัลนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมทางสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับซึ่งจ่ายแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแส เพราะส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนหรือสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งการให้เงินแก่ประชาชนเพื่อจูงใจให้มีการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น จะช่วยให้ประชาชนในสังคมช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนี้ยังทำให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างรวดเร็วและสามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง เพราะสามารถเข้าถึงหรือได้รับข้อมูลหรือเบาะแสในการกระทำความผิดที่สะดวกและรวดเร็วจากประชาชนในสังคมอีกด้วย

2.2.2 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีส่วนสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จากการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนซึ่ง

²⁰ พัชรียา โมกขมรรคกุล, "กฎหมายแจ้งเหตุในการกระทำความผิดอาญา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 63-34.

เป็นผู้เสียหายโดยตรง ประชาชนอื่นในสังคม และความสงบสุขของรัฐ ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญที่รัฐต้องดำเนินการ

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น เริ่มตั้งแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จนถึงการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด หลังศาลพิจารณาพิพากษาคดี ดังนั้นโดยหลักการบุคคลและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐ เช่น ตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองอื่นๆ ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นการทั่วไป และดำเนินการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานเพื่อนำไปใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิด อัยการเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความสงบเรียบร้อย ศาลเป็นองค์กรตุลาการทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี ลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย และหน่วยงานราชทัณฑ์ที่มีภารกิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามที่คำพิพากษาของศาลกำหนดไว้

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Model of The Criminal Process) สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมซึ่งแต่ละทฤษฎีมีสาระสำคัญ ดังนี้²¹

2.2.2.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม มีหลักพื้นฐานที่เน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ที่มุ่งควบคุม ระงับและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก กระบวนการยุติธรรมต้องไปไปตามขั้นตอนต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงัก โดยมีการกลั่นกรองในขั้นตอนต่างๆ และขั้นตอนต่างๆ ต้องต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติงานประจำ ได้แก่ การสืบสวน การจับกุม การสอบสวนภายหลังการจับกุม การค้นหารวบรวมพยานหลักฐานเพื่อฟ้องคดีต่อศาล การพิจารณาพิพากษาคดี และการปล่อยตัวผู้กระทำความผิด

แนวคิดของรูปแบบควบคุมอาชญากรรมยึดหลักว่า กระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นกระบวนการที่สามารถจับกุม พิพากษาคดีตัดสินคดี และควบคุมสัดส่วนจำนวนผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและแน่นอน โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการขึ้นแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการมากกว่าการค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นศาล

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในขั้นตอนต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ต้องสามารถพิสูจน์ความผิดได้ด้วยความรวดเร็ว เช่น การให้อำนาจตำรวจหรือพนักงานอัยการในการใช้

²¹ Herbert L. Packer, "Two Models of the Criminal," University of Pennsylvania Law Review 113, 1 (1964): 9-68.

ดุลพินิจแก่นักกรองผู้กระทำความผิดเพื่อนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว หรือการกำหนดข้อสันนิษฐานความผิดของศาล เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวอย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานแน่นอนหนาหรือผู้ต้องหาที่รับสารภาพ นอกจากนี้ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมไม่สนับสนุนให้ใช้หลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดเกินไปจนทำให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความล่าช้า ซึ่งสังคมควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ที่ทำให้เกิดการปราบปรามอาชญากรรมในปริมาณมาก เพื่อลดจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนที่อาจตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม²²

2.2.2.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Model)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม มีหลักพื้นฐาน คือ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องมีความเป็นธรรมและการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ต้องถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด โดยมองว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในขั้นตอนต่างๆ ต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรือผลร้ายต่อประชาชน หากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนแม้ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ย่อมส่งผลให้ขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเหล่านั้นเสียไปทั้งหมด ซึ่งทฤษฎีนี้มีหลักความคิดที่ตรงข้ามกับรูปแบบควบคุมอาชญากรรมอย่างสิ้นเชิง เพราะไม่สนับสนุนการแสวงหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการในชั้นตำรวจและอัยการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัยและส่งผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้รับผลร้ายจากคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานหลักฐานที่ได้มาจากการดำเนินการที่ไม่เป็นทางการนั้น อาจไม่ครอบคลุมหรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แนวคิดของทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมจึงยึดการดำเนินการตามกฎหมายและให้ความสำคัญแก่สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด การพิจารณาคดีที่มีประสิทธิภาพต้องมีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมในศาล โดยกำหนดหลักเกณฑ์หรือกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ให้เป็นทางการมากขึ้น²³

แม้ว่ารูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งสองทฤษฎีจะมีหลักพื้นฐานที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ การควบคุมอาชญากรรมเน้นความมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และ

²² วีระพงษ์ บุญโยภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หน้า 9.

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

แน่นอนในขั้นต้น โดยเฉพาะชั้นตำรวจและอัยการ แต่อาจก่อให้เกิดการใช้อำนาจในเชิงบริหารที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐบางประการได้ ส่วนกระบวนการนิติธรรมเน้นตัวบทกฎหมาย มุ่งเน้นความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน²⁴ ซึ่งแม้ว่าจะจะเป็นระบบในอุดมคติก็ตาม แต่การยึดกับวิธีการที่เป็นทางการมากเกินไป อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินั้น ในแต่ละประเทศจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานยุติธรรมโดยผสมผสานแนวคิด ทั้งสองแบบควบคู่กันไป เพื่อปรับใช้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวนโยบายทางอาญาของแต่ละประเทศนั้น

จากรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่าเงินสินบนรางวัลนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) มากกว่าทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Model) เนื่องจากเงินสินบนรางวัลถูกใช้ในการปราบปรามอาชญากรรมโดยนำผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อรับโทษ และทำให้รัฐสามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือตรวจสอบการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่า เมื่อแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม ดังนั้นการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลจึงสนับสนุนการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากกว่าการคำนึงถึงการดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัดที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกฝ่าย และอาจส่งผลทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกิดขึ้นไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะให้ความสำคัญกับการใช้อำนาจในเชิงบริหารที่มากเกินไปนั่นเอง

2.2.3 นิติเศรษฐศาสตร์กับการป้องกันอาชญากรรม

นิติเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาประเด็นสำคัญทางกฎหมาย ทฤษฎีกฎหมาย การตีความกฎหมาย การออกแบบกฎหมาย การประเมินคุณค่าของกฎหมาย และผลกระทบของกฎหมาย ต่อพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวข้องและสังคม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบจำลองว่าด้วยการเลือกอย่างมีเหตุผล ซึ่งทัศนคติในเชิงเศรษฐศาสตร์นี้จะไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์ เช่น การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรม เป็นต้น

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10-11.

2.2.3.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่าหลักนิติเศรษฐศาสตร์นั้นประกอบด้วยหลักคิดทางนิติศาสตร์และหลักคิดทางเศรษฐศาสตร์ และหลักคิดทางเศรษฐศาสตร์จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์แนวคิดทางนิติศาสตร์เป็นสำคัญ ดังนั้นพื้นฐานของนิติเศรษฐศาสตร์จึงควรพิจารณาแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ด้วย ซึ่งหลักเกณฑ์แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งจะนำมาใช้กับนิติเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญให้มีความสำคัญกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

ก) ความตระหนักในความจำกัดของทรัพยากร

เศรษฐศาสตร์ตระหนักถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้น จึงต้องเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข) การให้คุณค่ากับมิติทางด้านประสิทธิภาพ

เศรษฐศาสตร์ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ หมายถึง การที่สังคมได้รับประโยชน์สูงสุดจากการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ การใช้ต้นทุนต่ำสุด สมาชิกในสังคมพึงพอใจมากที่สุด หรือสังคมได้รับสวัสดิการสูงสุด เป็นต้น

ค) มนุษย์มีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์และมีพฤติกรรมต่อสิ่งจูงใจ

เศรษฐศาสตร์มีข้อสมมติพื้นฐานว่า มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจ มีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ และตอบสนองต่อสิ่งจูงใจ คนที่มีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์จะตัดสินใจเลือก โดยเปรียบเทียบโครงสร้างผลประโยชน์และต้นทุนของทางเลือกต่างๆ และจะตัดสินใจใช้ทางเลือกที่ทำให้ตนได้รับประโยชน์สูงสุด (Cost-Benefit Analysis)

ง) ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์มีขอบเขตกว้างขวาง

เนื่องจากทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด การตัดสินใจเลือกทางเศรษฐกิจทุกครั้งย่อมทำให้เกิดต้นทุนเสมอ อย่างน้อยคือ ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) เช่น ทรัพยากรเงินทองที่ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งต้นทุนที่ไม่ได้เป็น ตัวเงินอย่างชัดเจน เช่น เวลาที่อาจใช้ในการไปดำเนินงานอื่นๆ แทน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับต้นทุนอื่นๆ อีกด้วย เช่น ต้นทุนธุรกรรม (Transaction Cost) ซึ่งหมายถึง ต้นทุนที่ไม่ได้เกิดในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการโดยตรง แต่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตและแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เช่น ค่าสืบหาข้อมูลข่าวสาร ค่าเจรจาต่อรอง ค่าขนส่งสินค้า ค่านายหน้า ซึ่งการแลกเปลี่ยนในอุดมคติต้องเกิดต้นทุนธุรกรรมต่ำที่สุด และกฎกติกาที่ดีต้องทำให้ต้นทุนธุรกรรมต่ำที่สุด หรือต้นทุนจม ซึ่งหมายถึง ต้นทุนที่จ่ายไปแล้วไม่สามารถเรียกคืนได้ เป็นต้นทุนในอดีตซึ่งไม่ควรนำมาใช้เป็นปัจจัยกำหนดการตัดสินใจในอนาคต

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

จ) มนุษย์มีความคิดแบบส่วนเพิ่ม

เศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์มีรูปแบบการตัดสินใจแบบส่วนเพิ่ม โดยคำนึงถึงส่วนที่เพิ่มขึ้นจากฐานเดิม มนุษย์จะตัดสินใจเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อพบว่าตนได้รับผลประโยชน์ส่วนเพิ่มจากสิ่งนั้นมากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม

ฉ) “ตลาด” หรือ “กลไกราคา” เป็นกติกากำกับเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรมากที่สุด

ฐานสำคัญของตลาดเสรีอยู่ที่ความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเลือกอย่างเสรีของปัจเจกบุคคล การแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดของแต่ละคนจะถูกถ่วงดุลซึ่งกันและกันจนได้ดุลยภาพ (Equilibrium) ที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ซึ่งรัฐไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกลไกตลาด เพราะจะทำให้สวัสดิการทางเศรษฐกิจของสังคมลดลง²⁵

2.2.3.2 นิติเศรษฐศาสตร์กับการตรากฎหมาย

หากพิจารณาตามแนวคิดนิติเศรษฐศาสตร์ การตรากฎหมายซึ่งเป็นเรื่องทางนิติศาสตร์ จะใช้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มุ่งหาคำตอบในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ก) เหตุผลเบื้องหลังของกฎหมาย

เพื่ออธิบายเหตุผลและความจำเป็นในการมีอยู่ของกฎหมาย และกระบวนการได้มาซึ่งกฎหมาย อย่างไรก็ตามมีข้อโต้แย้งว่าการใช้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เพื่ออธิบายเหตุผลเบื้องหลังของกฎหมายในเชิงวิชาการอาจทำได้แค่ประเมินความคุ้มค่าและประสิทธิภาพเท่านั้น เพราะกฎหมายมีความเกี่ยวข้องกับมิติด้านอื่นๆ ด้วย

ข) ผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวข้องและสังคม

เพื่ออธิบายและคาดการณ์ผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของคนในสังคม การร่างกฎหมายแต่ละฉบับแม้จะเกิดจากเจตนาที่ดี แต่เมื่อกฎหมายถูกนำมาบังคับใช้แล้วอาจก่อให้เกิดผลร้ายซึ่งเป็นผลพวงที่ไม่ได้คาดหวังหรือตั้งใจ เช่น การเกิดแรงจูงใจในทางลบ (Moral Hazard)* ของผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายเรื่องนั้นๆ

²⁵ ปกป้อง จันวิทย์, *ความรู้เบื้องต้นว่าด้วยนิติเศรษฐศาสตร์* [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 11 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: <https://pokpong.org/academic-work/intro-to-law-and-econ/>

* คำว่า Moral Hazard หรือที่ในภาษาไทยใช้คำว่าจริยธรรมวิบัติ นั้น เป็นคำที่มักถูกกล่าวถึงในทางการเงิน เศรษฐศาสตร์ และการประกันภัย ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนขออธิบายความหมายของคำว่า Moral Hazard ในภาพรวมว่า หมายถึง “การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่สุจริตของบุคคลซึ่งอาจได้รับผลประโยชน์จากเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการดำเนินการเหล่านั้นเกิดขึ้นจากแรงจูงใจของผู้ซึ่งอาจได้รับผลประโยชน์ ที่ต้องการทำให้เกิดภาวะหรือเงื่อนไขที่ทำให้ตนได้รับผลประโยชน์หรือรับผลประโยชน์มากยิ่งขึ้น”

ค) การออกแบบกฎหมายที่พึงปรารถนา

เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์เป็นฐานในการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยใช้ทรัพยากรของสังคมอย่างคุ้มค่าเพื่อทำให้เกิดความยุติธรรมตามที่พึงปรารถนา โดยมีต้นทุนทางสังคมต่ำหรือทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างรวดเร็ว²⁶

2.2.3.3 นิติเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการป้องปรามอาชญากรรม

การป้องปรามอาชญากรรมที่อธิบายโดยใช้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์นั้น มีแนวคิดว่าจะดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมารับโทษได้อย่างเหมาะสม โดยใช้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายลักษณะ แบบแผน และพฤติกรรมอาชญากร เพื่อให้รัฐสามารถกำหนดวิธีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เหมาะสมได้

พฤติกรรมของอาชญากรรมอยู่บนข้อสมมติว่า อาชญากรเป็นสัตว์เศรษฐกิจ มีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ และตอบสนองต่อสิ่งจูงใจ อาชญากรจะตัดสินใจก่ออาชญากรรมหากประเมินว่าผลประโยชน์ของการก่ออาชญากรรมสูงกว่าต้นทุนการก่ออาชญากรรม และประเภทของอาชญากรรมที่เลือกนั้นทำให้เกิดประโยชน์แก่อาชญากรสูงสุด

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการก่ออาชญากรรม เช่น ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือความสุขที่ได้รับ ส่วนต้นทุนในการประกอบอาชญากรรม เช่น ค่าใช้จ่ายในการเตรียมการก่ออาชญากรรม บทลงโทษ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการเตรียมการ และตราบาปติดตัว

ผลประโยชน์และต้นทุนของอาชญากรรมนั้นอยู่บนฐานของความไม่แน่นอน กล่าวคือ ผลประโยชน์ของอาชญากรขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการนั้นว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะสำเร็จเสมอไป ส่วนต้นทุนของอาชญากรรมขึ้นอยู่กับประเมินความเสี่ยงที่จะถูกจับกุมและโดนลงโทษทางกฎหมาย หากอาชญากรประเมินว่าผลประโยชน์คาดคะเนสูงกว่าต้นทุนคาดคะเนก็จะประกอบอาชญากรรม

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เหมาะสมจะต้องสามารถป้องปรามการก่ออาชญากรรมได้ โดยเพิ่มต้นทุนคาดคะเนของการก่ออาชญากรรม และลดประโยชน์คาดคะเนของการก่ออาชญากรรม รวมทั้งตั้งราคาของอาชญากรรมแต่ละประเภทให้แตกต่างกัน ตามระดับความรุนแรง เพื่อลดแรงจูงใจในการลงมือก่ออาชญากรรม

การดำเนินการเพิ่มต้นทุนคาดคะเนในการก่ออาชญากรรมมีหลายวิธี เช่น การเพิ่มบทลงโทษ การเพิ่มโอกาสหรือความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี การเพิ่ม

²⁶ ปกป้อง จันวิทย์, ความรู้เบื้องต้นว่าด้วยนิติเศรษฐศาสตร์ [ออนไลน์]

ต้นทุนในการเข้าถึงเครื่องมือในการประกอบอาชีพการเกษตร และการเพิ่มต้นทุนค่าเสียโอกาสของอาชีพการเกษตรในการก่ออาชีพการเกษตร เป็นต้น²⁷

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ในเชิงนิติเศรษฐศาสตร์ เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ ถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากเป็นเงินที่รัฐให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อตอบแทนการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ในการจับกุมอาชญากรรมมาลงโทษ และจูงใจให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ดำเนินการในการป้องปรามอาชญากรรมมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเงินของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นมาจัดสรรเพื่อทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการตอบแทนการดำเนินการของผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดหรือการจูงใจให้ดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ย่อมช่วยลดต้นทุนของรัฐในการปราบปรามอาชญากรรมที่รัฐต้องแบกรับทั้งต้นทุนในการปราบปรามการกระทำความผิดตามปกติโดยไม่มีเงินสินบนรางวัล ทั้งต้นทุนที่เป็นเงินและต้นทุนที่ไม่สามารถตีราคาเป็นเงินได้ด้วย เช่น เงินงบประมาณ กำลังพล ระยะเวลา เป็นต้น

หากพิจารณาแนวคิดในเชิงการป้องปรามอาชญากรรมพบว่าเงินสินบนรางวัลสามารถช่วยเพิ่มโอกาสหรือความน่าจะเป็นให้รัฐสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ และเพิ่มต้นทุนคาดคะเนในการก่ออาชญากรรมเพราะการกำหนดให้มีเงินสินบนรางวัลจะช่วยให้ประชาชนช่วยกันเป็นหูเป็นตาและคอยแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด ส่วนเจ้าหน้าที่เองก็มีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และส่งผลให้อาชญากรรมลดลงจนมีอัตราการกระทำความผิดลดลงนั่นเอง

เมื่อพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับเหตุผลในการตรากฎหมาย พบว่าเงินสินบนรางวัลมีความจำเป็น เพราะสามารถส่งเสริมให้การปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่าการจ่ายเงินสินบนรางวัลนั้นเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือไม่เมื่อเทียบกับผลในการปราบปรามอาชญากรรมเพราะมีกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้เป็นจำนวนมากทำให้อัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลมีความแตกต่างกันจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกฎหมายแต่ละฉบับ และภาพรวมของการจ่ายเงินสินบนรางวัลเกี่ยวข้องกับเงินจำนวนมาก นอกจากนี้เมื่อการจ่ายเงินสินบนรางวัลเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่จ่ายแก่บุคคลบางกลุ่ม จึงอาจทำให้เกิดแรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) เพื่อการหาประโยชน์จากการได้รับเงินสินบนรางวัลได้อีกด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจปฏิบัติหน้าที่โดยหวังการได้เงินรางวัลตอบแทน หรือทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมากยิ่งขึ้น เป็นต้น และอาจส่งผลร้ายต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

²⁷ เรื่องเดียวกัน

มากกว่าประโยชน์ในการเสริมประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิด ซึ่งประเด็นเหล่านี้ จะได้รับการวิเคราะห์ในบทวิเคราะห์ต่อไป*

2.3 พัฒนาการของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทย

การจ่ายเงินรางวัลตอบแทนสำหรับการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมของไทยในอดีต อยู่ในลักษณะของการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ประชาชน ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือในการจับกุมหรือนำตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษเท่านั้น ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ ส่วน การจ่ายเงินรางวัลเพื่อตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่นั้น ไม่พบหลักฐานทางกฎหมายที่แสดงให้เห็นว่ามี การจ่ายเงินในลักษณะดังกล่าว โดยมีผู้ให้ความเห็นไว้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐในอดีต ซึ่งเป็นขุนนางย่อมมี โอกาสได้รับสิ่งตอบแทนหรือค่าตอบแทนจากพระมหากษัตริย์ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง หรือ ยศถาบรรดาศักดิ์ตามฐานานุรูปของตนอยู่แล้ว รวมทั้งหากสร้างความดีความชอบให้แก่ชาติบ้านเมือง ก็จะได้รับกำหนัดบำเหน็จจากพระมหากษัตริย์โดยตรง จึงไม่มีปรากฏแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัล นำจับ อย่างเช่นในปัจจุบัน จนกระทั่งมีการออกกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงิน รางวัลนำจับอย่างชัดเจน ตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 แนวคิดในการออกกฎหมายที่กำหนดให้เงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่จึง เริ่มแพร่หลายขึ้นในประเทศไทย²⁸

การศึกษาแนวคิดความเป็นมาในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศ ไทยในกฎหมายต่างๆ จึงต้องศึกษาพัฒนาการของกฎหมาย ที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัล ตอบแทนแก่ประชาชนในยุคสมัยต่างๆ โดยผู้เขียนขอใช้ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงิน ค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปในการจ่ายเงินสินบน นำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นเส้นแบ่งยุคสมัยในการจ่ายเงินสินบนรางวัล

* โปรดดูรายละเอียดในบทวิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในบทที่ 5

²⁸ ประเมษฐ เนติธรรมรักษ์, "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรเงินรายได้บางประเภทเป็นค่าสินบน รางวัลตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557), หน้า 15.

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

2.3.1 พัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย

สมัยสุโขทัย

จากการศึกษากฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม พบหลักฐานกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนครั้งแรกในสมัยสุโขทัย ในกฎหมายลักษณะโจร ตามจารีกัลักษณะลักพา/โจร เนื้อหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนเกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และมีลักษณะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลที่เฉพาะเจาะจง เนื่องจากมีการบัญญัติหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเอาไว้อย่างชัดเจน

สาระสำคัญของการจ่ายเงินรางวัลตามจารีกัลักษณะลักพา/โจร คือ กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ซึ่งจับขโมยได้ และมีเงื่อนไขว่าผู้นั้นจะต้องดำเนินการจับกุมผู้เป็นขโมยด้วยความสมัครใจ และต้องไม่หวังได้รางวัล (บำเหน็จตอบแทน) ซึ่งหากเข้าลักษณะดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้เจ้าของทรัพย์ต้องให้เงินรางวัลแก่ผู้ซึ่งจับกุมขโมยนั้นได้ด้วย รวมทั้งหากเป็นกรณีที่เป็นการใช้กำลัง ชิงทรัพย์ หรือข่าวนองของผู้อื่น และมีการจับกุมคนร้ายส่งให้แก่ขุนนางซึ่งตัดสินคดี กฎหมายกำหนดให้แบ่งเงินค่าปรับ(বাদโทษ) เป็นรางวัลให้แก่ผู้จับด้วย²⁹

สมัยอยุธยา

ต่อมาในสมัยอยุธยา แม้สังคมไทยขยายขนาดใหญ่ขึ้นและทำให้การดำเนินการเพื่อติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นไปได้ยากมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่ปรากฏการนำเอาเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับมาใช้อย่างชัดเจน การให้บำเหน็จรางวัลตอบแทนสำหรับการปราบปรามอาชญากรรมยังคงมีลักษณะและเงื่อนไขในการให้เหมือนกับในสมัยสุโขทัย กล่าวคือ ยังคงแนวคิดในการให้รางวัลแก่ประชาชนสำหรับการดำเนินการหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์เป็นหลัก และกำหนดให้เจ้าของทรัพย์มีหน้าที่ต้องให้บำเหน็จรางวัลแก่ประชาชนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมที่ตนเป็นผู้เสียหาย

อย่างไรก็ตามกฎหมายในสมัยอยุธยาได้สร้างหลักเกณฑ์พื้นฐานซึ่งส่งเสริมความมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยเอาไว้ในกฎหมายลักษณะโจร ทั้งด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการเยียวยาและให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งได้รับความ

²⁹ วินัย พงศ์ศรีเพียร, "ประวัติศาสตร์และหลักฐานประวัติศาสตร์สุโขทัย : ศิลปจารีกัลกฎหมายลักษณะลักพา/โจร," เอกสารประกอบการบรรยาย ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่, 10 กันยายน 2554. หน้า 1-22. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

เดือดร้อนเพราะทรัพย์สินมีค่าของตนสูญหาย ซึ่งผู้ที่เก็บทรัพย์สินมีค่าไปคืนเจ้าของได้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จรางวัลจากเจ้าของตอบแทน ตัวอย่างของบทบัญญัติที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนและการให้บำเหน็จรางวัลในกฎหมายลักษณะโจรมีดังนี้

- กฎหมายลักษณะโจร บทที่ 4 บัญญัติว่า “ถ้ามีคนมาร้องฟ้องตระลาการในนครบาลว่า ข้าคนของผู้ใดเป็นโจรปล้นทรัพย์เขา ให้ชาวพระนครบาลเอาคดีกราบทูลพระกรุณา ท่านจะได้ห้ามขุนมูลนายผู้เป็นโจร อย่าให้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แลอย่าให้อยู่เรือนแลเร่งให้ไปเอาคนจงได้ เอาเวนแต่ตระลาการในพระนครบาล แล้วจึงให้ขุนมูลนายมาเฝ้าพระบาท” ซึ่งสรุปได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวต้องการให้ผู้ที่ป็นเจ้านายใช้ความระมัดระวังสอดส่องดูแลไม่ให้เข้ารับใช้ของตนไปเป็นโจร

- กฎหมายลักษณะโจร บทที่ 37 บัญญัติว่า “โจรปล้นเรือนแลฆ่าเจ้าเรือนตายเอาสิ่งสินไปก็ดี ถ้าโจรนั้นยังหนีรอด แต่ลูกเมียพ่อแม่พี่น้องซึ่งอยู่ใกล้แก่โจรนั้น ท่านให้อามาจำไว้จนกว่าจะได้ตัวโจรนั้น แต่ท่านให้ฟังพิเคราะห์หัด ถ้าพี่น้องอยู่ไกลบ้านไกลเมืองกับโจร ท่านให้กรุณา เพราะว่าเขามีรู้ตั้งนี้” และ ตามบทที่ 114 เกี่ยวกับการชั่งรังวัดกำหนดอาณาเขตเป็นเส้นเป็นวา “ผู้ร้ายพันแขวงฆ่าผู้คนโคกระบือของท่าน มาซ่อนตายในหน้าบ้านเรือนผู้ใด ให้เจ้าบ้านเจ้าเรือนบอกนายบ้านนายเมืองร้อยแขวงประกาศหาเจ้าของแลเอาตัวผู้ร้ายจงได้ ถ้ารู้ตัวผู้ร้าย เจ้าบ้านพันผิด ถ้าไม่ได้ตัวผู้ร้ายให้วัดจากระยะที่สัตว์ตายนั้น 3 เส้น 15 วา แลบนตัวเจ้าบ้านเจ้าเรือนไว้ หากได้ตัวผู้ร้ายมา แลมันขัดทอดถึงเจ้าบ้านเจ้าเรือนให้โทษเจ้าบ้านเจ้าเรือนนั้นเสมอโจร ถ้าเจ้าบ้านเจ้าเรือนไม่บอกนายบ้านนายเมืองร้อยแขวง กลับเอาซากนั้นไปทิ้งซ่อนเสีย ให้ลงโทษจุจโจร” และในเวลาต่อมาได้มีการขยายระยะ 3 เส้น 5 วา เป็น 5 เส้น ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวก่อให้เกิดระบบที่รู้จักกันในชื่อระบบโจร 5 เส้น

- กฎหมายลักษณะโจร บทที่ 110 “ผู้ใดได้ทรัพย์แก้วแหวนเงินทองผ้าผ่อนแพรพรรณ เป็นของตกหาย ต้องบอกกล่าวแก่พระสุภาวดีนายบ้านนายเมือง เพื่อเอาทรัพย์กลับไปโฆษณาหาเจ้าของให้ได้ภายใน 3 วัน หากไม่พบเจ้าของ ให้เอาทรัพย์นั้นเป็น 3 ส่วน 2 ส่วนยกให้หลวง อีกส่วนให้แก่ผู้พบ ถ้าได้ตัวเจ้าของให้เจ้าของให้บำเหน็จแก่ผู้พบกึ่งหนึ่ง แต่ถ้าไม่บอกกล่าวนายบ้านนายเมือง ปิดบังอำพรางไว้แล้ว เจ้าของมาพบเข้า ท่านให้ลงโทษเสมอลักของท่าน”³⁰

นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่าในสมัยอยุธยาเริ่มมีแนวความคิดในการให้รางวัลเพื่อตอบแทนการกระทำหรือการปฏิบัติหน้าที่ในบางเรื่องด้วย เช่น หลักเกณฑ์การให้รางวัล (บำเหน็จ) ตามที่ปรากฏในกฎหมายอาญาหลวงซึ่งกำหนดบำเหน็จไว้ 5 ประการแก่ผู้ทำความชอบแก่แผ่นดิน ได้แก่

³⁰ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, กฎหมายสมัยอยุธยา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, 2559), หน้า 55-58.

ผู้ไปสงครามและชนช้างชนะข้าศึก ผู้อาสาออกรบและกระทำการรบด้วยความกล้าหาญ ผู้ช่วยรักษาความสงบ กรณีที่มีศัตรูมาปล้นชิงทรัพย์สินในกรุงศรีอยุธยา ผู้เก็บภาษีโดยเป็นธรรมมิทำให้ราษฎรเดือดร้อน ผู้พิพากษาพิจารณาคดีตามประเพณีอย่างเป็นธรรม ไม่ว่าจะบุคคลกระทำความดีความชอบจะอยู่ในศักดิ์นาใดก็มีสิทธิได้รับบำเหน็จอย่างเท่าเทียมกัน และหากต่อมาผู้มีบำเหน็จนั้นต้องรับโทษด้วยประการใด ให้ลดโทษแก่บุคคลนั้นด้วย เป็นต้น³¹

กล่าวได้ว่าแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในสมัยอยุธยา นั้นยังคงแนวคิดในการให้บำเหน็จรางวัลตอบแทนแก่ประชาชนสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดเช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัย แต่เริ่มเกิดแนวคิดในการส่งเสริมความมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและมีการกำหนดให้ค่าตอบแทนสำหรับการกระทำบางอย่างที่ช่วยให้สังคมสงบเรียบร้อย เช่น การเก็บทรัพย์สินมีค่าซึ่งตกหายไปคืนแก่เจ้าของ การสร้างความดีความชอบในการออกรบ การช่วยรักษาความสงบเมื่อมีการปล้นชิงทรัพย์ในกรุงศรีอยุธยา และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสเป็นธรรมและทำให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมือง เป็นต้น ซึ่งการจ่ายเงินบำเหน็จรางวัลตอบแทนการดำเนินการดังกล่าวเหล่านั้นมีขอบเขตที่กว้างกว่าการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดสำหรับการกระทำความผิดทางอาญาและแตกต่างจากแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในปัจจุบัน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

แนวคิดการจ่ายเงินรางวัลตอบแทนในการปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา ในช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์ แม้จะมีการปรับปรุงกฎหมายเป็นกฎหมายตรา 3 ดวงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีแนวคิดการให้รางวัลเช่นเดียวกับในสมัยอยุธยา โดยให้เงินรางวัลสำหรับประชาชนสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามกฎหมายพระไอยการลักษณะโจรซึ่งกำหนดให้ผู้เสียหายเป็นบุคคลที่รับผิดชอบในการจ่ายเงินบำเหน็จรางวัลเป็นหลัก แต่เริ่มขยายขอบเขตการจ่ายเงินบำเหน็จรางวัลสำหรับความผิดในลักษณะอื่นๆ นอกจากความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น การเก็บภาษีตามพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค รัตนโกสินทร์ศก 127 เป็นต้น³² ซึ่งรัฐเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินบำเหน็จรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว

แนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยการบัญญัติกฎหมายมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลอย่างเฉพาะเจาะจงและกำหนดให้รัฐเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินรางวัลให้แก่ประชาชนโดยตรง เริ่มปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 164-165.

³² ประเมษฐ เนติธรรมรักษ์, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรเงินรายได้บางประเภทเป็นค่าสินบนรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง,” หน้า 12-14.

เจ้าอยู่หัว ซึ่งออก “ประกาศบณจับผู้ร้ายทิ้งไฟ” เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก จึงกำหนดให้ความผิดดังกล่าวมีความร้ายแรงเสมือนเป็นการประทุษร้ายต่อพระเจ้าแผ่นดิน โดยมีความในตอนหนึ่งของประกาศบณจับผู้ร้ายทิ้งไฟ กล่าวว่า “...แต่นี้สืบไปเมื่อว่า ถ้าผู้ใดจับตัวผู้ร้ายลอบวางไฟทิ้งได้ จะพระราชทานรางวัลเป็นอันมากให้แก่ผู้จับ” และมีการออกกฎหมายซึ่งกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นตามมาอีกหลายฉบับ เช่น

“ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง สินบนนำจับผู้ร้ายลอบเพลิงทิ้ง ร.ศ. 125” ซึ่งตราขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าของบ้านเรือนหรือบุคคลผู้ใดจับผู้ร้ายทิ้งเพลิงที่ได้นำตัวมาส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ในกระทรวงนครบาล กรมยุทธนาธิการ กรมทหารเรือ กรมพระตำรวจ และได้ดำเนินการกราบบังคมทูลพระกรุณาให้ทรงทราบและส่งผู้ร้ายไปให้ศาลตามกระทรวงพิจารณาตัดสิน หากเป็นผู้ร้ายทิ้งเพลิงจริงจะพระราชทานรางวัลแก่ผู้จับเป็นเงิน 1,000 บาท แต่การมีสิทธิรับเงินรางวัลนั้นใช้เฉพาะกรณีการทิ้งไฟหรือวางเพลิงโดยเจตนาเท่านั้น หากเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากความประมาทก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ประกาศนี้³³

“ประกาศเรื่องบณจับผู้ลักเล่นหอยจับยี่กี” กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้จับตัวผู้ลักเล่นจับยี่กีมาส่งยังตระลาการเจ้าพนักงานหรือรักษาการพิพัฒนา หรือนำเรื่องรามาแจ้งแก่ตระลาการเจ้าพนักงานหรือรักษาการพิพัฒนาจะพระราชทานเงินสินบณแก่ผู้ดำเนินการดังกล่าวเป็นเงิน 1 ชั่ง เป็นต้น³⁴

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงมีลักษณะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนที่กำหนดอย่างเฉพาะเจาะจงว่า ใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดฐานใด เช่น การวางเพลิง การเล่นการพนัน เป็นต้น ซึ่งพระมหากษัตริย์ดำริขึ้นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการตรากฎหมายที่วางแนวทางการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีความชัดเจน คือ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้กำหนด

³³ ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่องสินบณจับผู้ร้ายลอบวางเพลิงทิ้ง ร.ศ.125 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 23 หน้า 1100 ลงวันที่ 20 มกราคม ร.ศ.125

³⁴ เดชา ฤทธิเนติธรรม, "ปัญหาในการให้สินบนนำจับในคดีอาญา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 29-30.

นิยามความหมาย ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ กลุ่มของกฎหมายที่อยู่ภายใต้การให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด และวิธีการในการจ่ายเงิน เป็นต้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กำหนดผู้มีสิทธิได้รับเงินตอบแทนทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ สำหรับการดำเนินการจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการศุลกากร กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและกักกันข้าว และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้ากำไรเกินควร กำหนดเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลว่าเป็นการจ่ายในชั้นศาล และพนักงานอัยการต้องร้องขอต่อศาล รวมทั้งกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่คำนวณจ่ายแก่ผู้มีสิทธิ*

นอกจากกฎหมายที่กำหนดแนวทางการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นการเฉพาะแล้วยังพบกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับโดยบัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเอาไว้เฉพาะเรื่องด้วย ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติศุลกากร เป็นต้น และในเวลาต่อมาก็ยังคงนำเอาหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้มาใช้กับกฎหมายที่ตราออกมาภายหลัง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 เป็นต้น³⁵

แนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไว้อย่างชัดเจนและแน่นอน จึงเกิดขึ้นในยุคที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว โดยกลุ่มของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้น จะมีความแตกต่างไปตามความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายแต่ละฉบับ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ความผิดเกี่ยวกับภาษี ความผิดเกี่ยวกับการค้า เป็นต้น ส่วนเนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายเงินในชั้นศาล การกำหนดให้พนักงานอัยการต้องร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงิน และกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นอัตราร้อยละจากเงินค่าปรับหรือค่าขายของกลางสำหรับกฎหมายบางกลุ่มที่ดำเนินการขายของกลางได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2546 กระทรวงการคลังได้ออกกฎหมายลำดับรองที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับโดยใช้วิธีการใหม่ คือ การหักเงินค่าปรับในคดีอาญาเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน กฎหมายลำดับรองเหล่านั้นเกี่ยวโยงกันโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายที่เกี่ยวข้องฉบับอื่นในการตรา ได้แก่ ข้อบังคับ

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 5 หัวข้อ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489

³⁵ เดชา ฤทธิเนติธรรม, “ปัญหาในการให้สินบนนำจับในคดีอาญา,” หน้า 30-31.

กระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลัง ซึ่งมีกฎหมายที่อยู่ภายใต้การจ่ายเงินด้วยวิธีการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาจำนวนมาก ซึ่งกฎหมายกลุ่มนี้ยังคงบังคับใช้อยู่มาจนถึงปัจจุบัน ควบคู่ไปกับกลุ่มของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้เป็นการเฉพาะด้วย

2.3.2 ประเภทของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากพัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งรูปแบบของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยได้ 2 รูปแบบ

ก) แบบกำหนดเป็นการเฉพาะเจาะจง คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเอาไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อใช้มาตรการเงินสินบนรางวัลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะในเรื่องเหล่านั้น ซึ่งเป็นแนวคิดดั้งเดิมของวิธีการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัล

ข) แบบกำหนดเป็นการทั่วไป คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีกฎหมายกลางกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล และกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เป็นแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

2.3.2.1 เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีกฎหมายกำหนดอย่างเฉพาะเจาะจง

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างเฉพาะเจาะจงโดยส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของพระราชบัญญัติ มีทั้งพระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียว รวมทั้งกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเอาไว้อย่างกว้างๆ และมีการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในรายละเอียดอีกครั้ง ประเภทของกฎหมายและความผิดต่างๆ ที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างเฉพาะเจาะจงจึงมีความชัดเจน เพราะสามารถทราบขอบเขตการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายต่างๆ ว่ากำหนดให้จ่ายเงินจากการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาในเรื่องใด

ตัวอย่างของกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัล นำจับเป็นการเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เป็นต้น*

ส่วนอีกลักษณะเป็นกฎหมายในรูปแบบของระเบียบที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเอาไว้โดยเฉพาะ ระเบียบเหล่านี้มีที่มาจากหน่วยงานของ รัฐซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายหรือดำเนินนโยบายบางเรื่องโดยตรง และนำเงินสินบนนำจับหรือเงิน รางวัลนำจับมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็น พิเศษ และระเบียบเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอาศัยอำนาจของกฎหมายอื่นๆ ในกำหนดหลักเกณฑ์การ จ่ายเงินสินบนรางวัล ซึ่งขอบเขตในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามระเบียบแต่ละ ฉบับนั้นเป็นเรื่องเชิงนโยบายของแต่ละหน่วยงานของรัฐเหล่านั้นซึ่งมีความแตกต่างกันไป

ตัวอย่างของระเบียบที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การ จ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวน และสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว การจ่าย ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ค่าพาหนะแก่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ ยากไร้ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับ และเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่ หลบหนี พ.ศ.2561 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงิน ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ระเบียบสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ.2560 เป็นต้น**

* โปรดดูรายละเอียดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ ในภาคผนวก ที่ 4 และภาคผนวกที่ 5

** โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 6 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตาม กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ

2.3.2.2 เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแบบทั่วไป

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแบบทั่วไป หมายถึง การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันหรือคล้ายคลึงกันสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายหลายฉบับ

ลักษณะของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไปมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ สามารถจำแนกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไปได้ 2 ลักษณะ คือ กฎหมายที่กำหนดแนวทางการจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น บทนิยาม ความหมาย ผู้มีสิทธิได้รับเงิน วิธีการคำนวณจ่ายเงิน อัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงิน วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงิน เป็นต้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กฎหมายที่เป็นเงื่อนไขสำหรับการดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามแนวทางการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่กำหนดเอาไว้

ตัวอย่างการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแบบทั่วไป เช่น เงินสินบนรางวัลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดแนวทางการจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วยวิธีการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ส่วนกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินนั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติที่อยู่ในบัญชีท้ายประกาศของกระทรวงการคลัง ซึ่งในปัจจุบันมีกฎหมายทั้งสิ้นจำนวน 132 ฉบับ* เงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2489 ซึ่งวางแนวทางในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในชั้นศาลโดยคำนวณจากเงินค่าปรับ ส่วนกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัล ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่น ๆ ภายในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการศุลกากร กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและกักกันข้าว และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้ากำไรเกินควร** หรือเงินสินบนรางวัลตามระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1 กลุ่มของกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

** โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 5 หัวข้อ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2489

กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากค่าปรับที่ได้ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.
2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522* เป็นต้น

2621358296
CD IThesis 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 6 หัวข้อ การบังคับใช้กฎหมายจราจร เรื่อง ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555

บทที่ 3

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทย

3.1 ภาพรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากการศึกษาพัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลของประเทศ ไทย พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของไทยมีหลายฉบับ และแบ่งได้ เป็น 2 ลักษณะ คือ กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินอย่างเฉพาะเจาะจงและกฎหมายที่ กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเป็นการทั่วไป

ในบทนี้จะพิจารณาภาพรวมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลทั้งหมดใน กฎหมายไทย ซึ่งจะใช้การจำแนกโดยวิธีการจ่ายเงิน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ กฎหมายที่ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ซึ่งกำหนด หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยใช้การจัดสรรเงินค่าปรับในคดีอาญาที่กระทรวงการคลัง อนุญาตให้หักเงินค่าปรับตามกฎหมายเหล่านั้นจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้ และอีกกลุ่มหนึ่งคือ กฎหมายที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามวิธีการเฉพาะของกฎหมายแต่ละฉบับนั้น

3.1.1 กฎหมายที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคง คลัง พ.ศ.2491

เป็นกลุ่มของกฎหมายที่หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายลำดับรองที่กระทรวงการคลังกำหนดวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลเอาไว้ หรือกระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้เป็นพิเศษ กฎหมายลำดับรองของ กระทรวงการคลังเหล่านั้น ได้แก่ ข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบ กระทรวงการคลัง เป็นต้น และกฎหมายลำดับรองเหล่านี้ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติ เงินคงคลัง พ.ศ.2491 ด้วย*

* พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 4 วางหลักไว้ว่า “บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระให้แก่รัฐบาล ไม่ว่าเป็นภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้หรือเงินอื่นใด หัวหน้าส่วนราชการที่ได้เก็บหรือรับเงินนั้น มีหน้าที่ ควบคุมให้ส่งเข้า บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอตามกำหนดเวลาและข้อบังคับที่ รัฐมนตรีกำหนด โดยไม่หักเงินไว้เพื่อการใดๆ เลย

รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้หัวหน้าส่วนราชการใดๆ หักจ่ายจากเงินที่จะต้องส่งเข้า บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอได้ ในกรณี ดังนี้

หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของกฎหมายที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ใช้วิธีการหักเงินค่าปรับในคดีอาญา ซึ่งปกติเป็นเงินที่จะต้องถูกส่งเข้าบัญชีรายได้หรือรายรับของรัฐทั้งหมด* แบ่งออกเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลในบางส่วน ซึ่งข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังจะกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันสำหรับพระราชบัญญัติหรือประกาศที่มีโทษทางอาญาที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลได้

นอกจากนี้ในกรณีที่มีความจำเป็นกระทรวงการคลังสามารถอนุญาตให้บางหน่วยงานกำหนดหลักเกณฑ์ในการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกฎหมายบางฉบับมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากกฎหมายลำดับรองของกระทรวงการคลังที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการทั่วไปได้ด้วย

กฎหมายที่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของกระทรวงการคลัง สามารถแบ่งกลุ่มได้ ดังนี้

ก) กลุ่มของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546

ข) กลุ่มของกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง

...

(2) รายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามระเบียบที่ได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลังเพื่อเป็นค่าสินบนรางวัลหรือค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มาซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล...”

* พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ได้กำหนดให้เงินคงคลังฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 บัญชี คือ

1. บัญชีเงินคงคลังที่ 1 เป็นบัญชีที่ว่าด้วยรายได้หรือรายรับของรัฐ ทั้งจากในระบบงบประมาณและนอกระบบงบประมาณ เช่น ภาษีอากร ค่าปรับ รายได้จากรัฐวิสาหกิจ รายได้จากการขายสิ่งของและบริการของรัฐ เงินกู้ เงินทุนหมุนเวียน ตลอดจนค่าธรรมเนียมต่างๆ

2. บัญชีเงินคงคลังที่ 2 เป็นบัญชีที่ว่าด้วยรายจ่ายของรัฐ อาทิ รายจ่ายในระบบงบประมาณและนอกระบบงบประมาณ

3.1.1.1 กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการเงินรายได้ของแผ่นดิน ทั้งการรับเงิน การจ่ายเงินและเงินคงคลัง* มีกระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการคลังแผ่นดินและกำกับดูแลการใช้กฎหมายฉบับนี้

การกำหนดให้อำนาจแก่กระทรวงการคลังเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากเงินรายได้แผ่นดินนั้น อยู่ในมาตรา 4 วรรคสอง (2) ของพระราชบัญญัติเงินคงคลังซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในฐานะที่เป็นผู้รักษาการกฎหมายฉบับดังกล่าวออกข้อบังคับเพื่อกำหนดข้อบังคับให้หัวหน้าส่วนราชการใดๆ หักรายจ่ายจากเงินที่จะต้องส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1 เพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลได้ โดยการจ่ายเงินต้องเป็นไปตามระเบียบที่ได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังจึงตรากฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการหักรายจ่ายของส่วนราชการต่างๆ เพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล แยกอธิบายรายละเอียดของกฎหมายแต่ละกลุ่มได้ ดังนี้

ก) ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

“ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. 2546” ออกโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 4 วรรคสอง (2) มีสาระสำคัญ คือ กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับหักเงินค่าปรับของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของค่าปรับซึ่งได้รับอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างกว้างๆ

ข) ประกาศกระทรวงการคลัง

“ประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง” ออกโดยอาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลัง¹ มีสาระสำคัญคือ กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับในกฎหมายแต่ละฉบับและกำหนดกฎหมายที่อนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั้งสิ้น และมีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงการคลัง รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง ในการแก้ไขแต่ละ

* เงินคงคลัง หมายถึง เงินรายได้ที่เหลือจ่ายสะสมจากการดำเนินงานของรัฐซึ่งสะสมไว้ในคลัง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยหมายความรวมถึง ธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของกระทรวงการคลัง

¹ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 4 และข้อ 7

ครั้งมีเหตุผลในการแก้ที่แตกต่างกันไป เช่น เพิ่มเติมกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้ หรือ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับในกฎหมายบางเรื่อง เป็นต้น

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังทั้ง 9 ฉบับ มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง หลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และกำหนดกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับได้จำนวน 117 ฉบับในบัญชีแนบท้ายประกาศ ซึ่งหน่วยงานราชการผู้รักษาการตามกฎหมายเหล่านี้สามารถหักเงินค่าปรับได้ รวมทั้งกำหนดว่าในกรณีที่มีการแก้ไขอัตราค่าปรับในกฎหมายตามบัญชีแนบท้ายประกาศให้งดการหักค่าปรับตามกฎหมายนั้นไว้ชั่วคราว และให้หน่วยงานราชการทำความตกลงกับกระทรวงการคลังใหม่ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การหักค่าปรับใหม่ต่อไป²

2. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 2) เพิ่มเติมกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับอีก 8 ฉบับ³

3. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 3) เพิ่มเติมกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับอีก 4 ฉบับ⁴

4. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 4) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติ

² ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง หลักเกณฑ์การหักเงินเงินค่าปรับก่อนนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

³ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 2)

⁴ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 3)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 เนื่องจากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2548⁵

5. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 5) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิมถูกยกเลิก⁶

6. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 6) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2551 เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิมถูกยกเลิก⁷

7. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 7) เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.2551 เนื่องจากกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ.2530 และพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ.2473 ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้⁸

8. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 8) เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547⁹

⁵ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 4)

⁶ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 5)

⁷ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 6)

⁸ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 7)

⁹ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 8)

9. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 9) แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551¹⁰

ในปัจจุบัน กลุ่มของพระราชบัญญัติและประกาศที่มีโทษทางอาญาตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง มีจำนวนทั้งสิ้น 132 ฉบับ*

ค) ระเบียบกระทรวงการคลังและระเบียบของหน่วยงานของรัฐอื่นๆที่บังคับใช้กฎหมายในบัญชีท้ายประกาศของกระทรวงการคลัง

“ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม”¹¹ มีสาระสำคัญ คือ กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของกฎหมายในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังเอาไว้เป็นการทั่วไป นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงการคลังมีบทบัญญัติ ซึ่งให้อำนาจแก่หน่วยงานที่เป็นเจ้าของเงินค่าปรับในการออกระเบียบเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นพิเศษ¹² และระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐบางฉบับมีรูปแบบเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไปที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายหน่วยงานนั้นมีอำนาจบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น

¹⁰ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 9)

* โปรดดูรายละเอียดกลุ่มของกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังและประกาศกระทรวงการคลังที่แก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 9 ฉบับได้ในภาคผนวกที่ 1

¹¹ พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 มาตรา 4 วรรคสอง (2) และข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 10

¹² ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2546 ข้อ 9

อย่างไรก็ตามแต่หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามระเบียบของหน่วยงานที่จะต้องไม่เกินไปกว่าหลักเกณฑ์ตาม ข้อบังคับ ประกาศ หรือระเบียบที่กระทรวงการคลังบัญญัติไว้เป็นการทั่วไป ตัวอย่างของระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษ เช่น

- ระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2548

- ระเบียบกรมไปรษณีย์โทรเลขว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัล พ.ศ.2547

- ระเบียบกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และการจ่ายเงินสินบนรางวัล พ.ศ.2548

- ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2555

- ระเบียบกรมควบคุมโรคว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 พ.ศ.2555

- ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 พ.ศ.2552

- ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนงาน พ.ศ.2549

- ระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2556

- ระเบียบกรมทรัพยากรน้ำบาดาลว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายจากเงินค่าปรับทางอาญา พ.ศ.2550

- ระเบียบกรมธุรกิจพลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลและวิธีปฏิบัติในการขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัล พ.ศ.2553

- ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2560

- ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ พ.ศ.2551
- ระเบียบกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายจากเงินค่าปรับทางอาญา พ.ศ.2547
- ระเบียบกรมสนับสนุนบริการสุขภาพว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2549
- ระเบียบกระทรวงโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 พ.ศ.2549 และระเบียบกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 พ.ศ.2549
- ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ.2542 พ.ศ.2547
- ระเบียบสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2551
- ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยเงินสินบนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2559 ฯลฯ

3.1.1.2 กฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง

กลุ่มของกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็นการพิเศษเฉพาะเรื่องนั้น เป็นกฎหมายที่ในทางปฏิบัติไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยการหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง หรือระเบียบกระทรวงการคลังได้ ตัวอย่างกลุ่มของกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น

- ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร พ.ศ.2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดหลักเกณฑ์การหักจ่ายเงินค่าปรับเฉพาะเงินรางวัลแต่เพียงประเภทเดียว เนื่องจากลักษณะของปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามกฎหมายเกี่ยวกับจราจร เช่น กฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก กฎหมายว่าด้วยรถยนต์ กฎหมายว่าด้วยคุ้มครอง

ผู้ประสพภัยจากรถยนต์ และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 16 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2514 การกระทำ ความผิดมีลักษณะเป็นความผิดซึ่งหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น ทำให้ไม่มีผู้แจ้งความนำจับในคดี เหล่านี้และไม่สามารถจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจตามกฎหมายจราจรไว้เป็นพิเศษ และ

- ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุม ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน สินบนและเงินรางวัลสำหรับความผิดตามกฎหมายภาษีสรรพสามิต พระราชบัญญัติไฟ พระราชบัญญัติสุรา และพระราชบัญญัติยาสูบ ซึ่งแต่เดิมนั้นกฎหมายที่อยู่ท้ายบังคับของ พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 เป็นพระราชบัญญัติตามบัญชีแนบท้ายประกาศ กระทรวงการคลัง ได้แก่ พระราชบัญญัติไฟ พระราชบัญญัติสุรา พระราชบัญญัติยาสูบ ซึ่งแยก ต่างหากจากกัน แต่มีการตราพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 การจ่ายเงินสินบนและเงิน รางวัลในกฎหมายเหล่านั้นก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้ต้องปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลใหม่ กระทรวงการคลังจึงอนุญาตให้กรมสรรพสามิตจ่ายเงินสินบน และเงินรางวัลได้เป็นการเฉพาะ¹³

3.1.2 กฎหมายที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงิน คดคลัง พ.ศ.2491

กฎหมายในกลุ่มนี้ คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน สินบนและเงินรางวัลไว้อย่างชัดเจนและเป็นการเฉพาะสำหรับการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือ ปรามปรามการกระทำความผิดในกฎหมายบางเรื่อง กล่าวคือ สามารถดำเนินการจ่ายเงินสินบนและ เงินรางวัลตามบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินในกฎหมายเหล่านั้นได้เลย โดยไม่ต้องดำเนินการหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามที่ข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลังและระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบน และเงินรางวัลในกฎหมายแต่ละฉบับ สามารถแยกจากกันได้อย่างเป็นเอกเทศ

สามารถแบ่งกลุ่มกฎหมายในกลุ่มนี้ได้ 2 ประเภท คือ

ก) กฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้เป็น การเฉพาะ

¹³ สัมภาษณ์ ธราริพ หนูเจริญ, นักวิชาการคลังชำนาญการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ข) กฎหมายที่มีวางหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ สำหรับการดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.1.2.1 กฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้เป็นการเฉพาะ

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้เป็นการเฉพาะ หมายถึง กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอยู่ในมาตราใด มาตราหนึ่งของกฎหมายเหล่านั้น โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอย่างกว้างๆ แต่มีความชัดเจน และเฉพาะเจาะจงตามกฎหมายนั้นๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันและแยกต่างหากจากกันได้ตามกฎหมายแต่ละฉบับ

กฎหมายเฉพาะในกลุ่มนี้ทั้งหมดมีลำดับศักดิ์อยู่ในระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งมีข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนำจับเป็นการเฉพาะ บางฉบับ เป็นพระราชบัญญัติที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลังด้วย ดังนั้นจึงอาจแบ่งกลุ่มพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะย่อยลงไปได้อีก 2 กลุ่ม คือ

ก) พระราชบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการเฉพาะที่ปรากฏรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงการคลัง มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558

ข) พระราชบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการเฉพาะที่ไม่ปรากฏรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงการคลัง มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติการส่งออกปิ่นอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

3.1.2.2 กฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ สำหรับการดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง

กฎหมายในกลุ่มนี้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือปราบปรามการกระทำความผิดตามมาตรการหรือนโยบายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมบางเรื่องไว้เป็นพิเศษ ซึ่งมาตรการหรือนโยบายที่

กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเหล่านั้น อาจเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับเดียวหรือกฎหมายหลายๆ ฉบับก็ได้

เนื้อหาสาระในกฎหมายต่างๆ เกี่ยวข้องกับการวางระบบการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในเรื่องนั้นๆ เอาไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายในกลุ่มพระราชบัญญัติที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการเฉพาะที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัตินั้นอย่างกว้างๆ เท่านั้น รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกฎหมายกลุ่มนี้ใช้การดำเนินการที่ต่างจากข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลัง กล่าวคือ ไม่ใช่ใช้วิธีการหักเงินค่าปรับในคดีอาญา หรือหากต้องหักค่าปรับในคดีอาญาเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลก็ไม่ต้องหักเงินค่าปรับตามอัตราส่วนที่กฎหมายลำดับรองของกระทรวงการคลังกำหนด จึงอาจเรียกได้ว่าเป็น “กฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแบบพิเศษ

ตัวอย่างของมาตรการหรือนโยบายที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เช่น การสนับสนุนการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา การติดตามผู้กระทำความผิดหรือจำเลย ซึ่งหลบหนีระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาล การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ละเมิดต่อกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา การส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบในสังคม การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร การปราบปรามการขายสลากเกินราคา การปราบปรามการกระทำมิชอบเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า การปราบปรามธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ปลอม เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้เขียนพบว่ามีความหมายที่ในอดีตเคยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในเรื่องนั้นๆ อีกหลายฉบับที่ต่อมาภายหลังได้ยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัลไปด้วยเหตุผลบางประการ

กฎหมายที่เคยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ได้แก่ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2546 ดังนั้นอาจพิจารณาได้ว่า แม้เงินสินบนรางวัลจะมีความจำเป็นในการปราบปรามอาชญากรรมก็ตาม แต่ในกรณีที่มีเหตุผลที่จำเป็นรัฐก็สามารถยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้

ยกตัวอย่างการยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเหตุผลในการยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเหล่านั้น เช่น กรณีเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอให้สำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินพิจารณายกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัลเพื่อทำให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีในยุค นั้น โดยให้เหตุผลว่าการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามระเบียบดังกล่าวไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ เพราะในต่างประเทศมักกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ เจ้าหน้าที่ในรูปแบบของการเพิ่มเงินเดือน การให้โบนัส หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน ซึ่งแตกต่างจาก ประเทศไทยที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่¹⁴ และถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกการจ่ายเงิน สินบนรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการออกเงินไปแล้ว แต่สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินก็พยายามเรียกร้องเพื่อจะนำเงินสินบนรางวัลกลับมาใช้เพื่อบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹⁵ ซึ่งก็ยังไม่มีการดำเนินการเพื่อนำเงิน สินบนรางวัลกลับมาใช้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด

3.2 หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากการพิจารณาภาพรวมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล สามารถแยกหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การจ่ายเงินสินบนและเงิน รางวัลตามกฎหมายที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ซึ่งอาศัยการดำเนินการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล และการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทรวงการคลัง ซึ่ง มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการเฉพาะหรือมีแนวทางในการ จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในแต่ละเรื่องเป็นพิเศษ ซึ่งการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายทั้งสอง กลุ่มสามารถแยกองค์ประกอบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัล ออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

- ลักษณะในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณารูปแบบในการจ่ายเงินสินบนรางวัลใน กฎหมายแต่ละเรื่อง ว่ามีการจ่ายเงินกี่ประเภท จ่ายให้แก่ใคร มีการดำเนินการเบื้องต้นอย่างไร และ จ่ายเพราะอะไร

¹⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและ เงินรางวัลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2546 พ.ศ.2550

¹⁵ ไทยรัฐออนไลน์, ปปง.อ้อนขอคืนเงินรางวัลสินบนนำจับ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 23 เมษายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/272988>

- เจื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณาว่าการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายแต่ละเรื่องนั้นมีเจื่อนไขในการดำเนินการอย่างไร เช่น เจื่อนไขของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล หรือเจื่อนไขด้านวิธีการที่ทำให้เกิดสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล
 - แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณาฐานของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลในกฎหมายแต่ละเรื่อง ว่ามาจากแหล่งที่มาใด
 - ผู้มีอำนาจพิจารณาเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณาบุคคลผู้มีอำนาจในการกำหนดเงินสินบนรางวัล และหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาเงินรางวัลเป็นอย่างไร
 - ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณาว่าบุคคลที่มีสิทธิในการรับเงินสินบนรางวัลในกฎหมายแต่ละฉบับหมายถึงใคร และมีฐานะหน้าที่อย่างไร ซึ่งเป็นเจื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล
 - อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณาอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายแต่ละฉบับ และมีการกำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินอย่างไร ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินหลายคน
 - ขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณากระบวนการขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายแต่ละฉบับคร่าวๆ ว่ามีการดำเนินการอย่างไรบ้าง
- องค์ประกอบของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลข้างต้นนี้จะเป็นส่วนที่นำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านเนื้อหาของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในบทที่ 5 ต่อไป

3.2.1 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ซึ่งเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติเงินคงคลังนั้น มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน สามารถกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล 2 กลุ่ม คือ กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 และกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลโดยใช้การดำเนินการ

หักเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นการทั่วไป เพราะสามารถนำไปใช้ได้กับพระราชบัญญัติหรือประกาศทุกฉบับที่มีโทษทางอาญาตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

ส่วนการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายได้เป็นพิเศษ เฉพาะเรื่อง กำหนดวิธีการขั้นตอนในการหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสำหรับการดำเนินการของกฎหมายบางเรื่อง ซึ่งไม่สามารถหักเงินค่าปรับจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้ เนื่องจากข้อจำกัดบางประการ แต่ลักษณะการดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้นยังคงใช้วิธีการหักเงินค่าปรับเช่นเดียวกัน ตัวอย่างของกฎหมายที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเป็นพิเศษ คือ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560

3.2.1.1 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546

แนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังนั้น เป็นการจ่ายเงินเพื่อตอบแทนให้แก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งอาชญากรรมเหล่านั้นเป็นความผิดในกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักจ่ายเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัลได้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้ โดยสามารถแบ่งเงินที่จ่ายได้เป็น 2 ประเภท คือ เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง กฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลัง เช่น ประกาศกระทรวงการคลัง ระเบียบกระทรวงการคลัง และกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ ซึ่งข้อบังคับกระทรวงการคลัง และประกาศและระเบียบกระทรวงการคลังที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลนั้นมีลักษณะเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไป สำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้ ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นมีจำนวนมากถึง 132 ฉบับ* ส่วนกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายบางเรื่อง มีลักษณะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1 กลุ่มของกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

สินบนรางวัลสำหรับกฎหมายบางเรื่องโดยเฉพาะเจาะจงและกฎหมายนั้นเป็นกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้เช่นกัน* แต่หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานของรัฐเหล่านั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตและต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนดด้วย¹⁶

ดังนั้น การพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังในภาพรวมต้องพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งประกาศกระทรวงการคลัง ระเบียบกระทรวงการคลัง และกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานของรัฐอื่นๆ เนื่องจากมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งรูปแบบในการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายลำดับรองอื่นๆที่เกี่ยวข้องนั้นมีความสอดคล้องกัน คือ กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยกล่าวถึงเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับรวมกันในกฎหมายเรื่องเดียว

รูปแบบของการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยใช้วิธีการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้ตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังเป็นเงินสินบนรางวัล ซึ่งหลักเกณฑ์ในการจ่ายทั้งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น มีเนื้อหาสาระหรือขั้นตอนการดำเนินการในทิศทางเดียวกันหรือมีความแตกต่างกันไม่มาก เช่น กลุ่มของกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ วิธีการในการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ต้องดำเนินการโดยวิธีการหักเงินค่าปรับ อัตราและสัดส่วนการหักเงินค่าปรับเพื่อเป็นฐานในการพิจารณาเงินสินบนรางวัล เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังที่กำหนดให้สามารถดำเนินการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ได้ แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ประชาชนที่เป็นผู้แจ้งเบาะแสนั้น แสดงให้เห็นว่า หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนให้แก่ประชาชน

* กฎหมายลำดับรองของหน่วยงานของรัฐซึ่งอาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของระเบียบ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีระเบียบของหน่วยงานต่างๆ ที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการบังคับใช้กฎหมายในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังเป็นจำนวนมาก เช่น ระเบียบกรมการปกครอง ระเบียบกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยกรรม ระเบียบกรมปศุสัตว์ ระเบียบกรมป่าไม้ ระเบียบกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ระเบียบกระทรวงแรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ

¹⁶ สัมภาษณ์ ธราริพ หนูเจริญ, นักวิชาการคลังชำนาญการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

เมื่อพิจารณากลุ่มของกฎหมายที่สามารถหักจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังได้ พบว่ามีกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบของสังคมในเรื่องที่แตกต่างกัน หากจัดกลุ่มกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาจากลักษณะในการดำเนินการจัดทำภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐจะสามารถแบ่งกลุ่มของกฎหมายเหล่านั้นได้เป็น 7 ประเภทใหญ่ๆ¹⁷ ได้แก่

ก) กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงแห่งรัฐ สามารถแบ่งย่อยได้เป็น กลุ่มกฎหมายว่าด้วยการควบคุมที่ดิน กลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการทะเบียนและต่างด้าว กลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคม กลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข) กฎหมายเกี่ยวกับการเงินและภาษีอากร สามารถแบ่งย่อยได้เป็น กลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการเงินและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร

ค) กฎหมายเกี่ยวกับการเกษตรกรรมและทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการเกษตรกรรม (ควบคุมพืช ควบคุมสัตว์ ชลประทาน) และกลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ (แร่ สัตว์ป่า ป่าไม้ พลังงาน)

ง) กฎหมายเกี่ยวกับการคมนาคมและการสื่อสาร สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มของกฎหมายกฎหมายการคมนาคม กลุ่มกฎหมายการสื่อสาร

จ) กฎหมายเกี่ยวกับการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการพาณิชย์ และกลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม

ฉ) กฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุข และ

ช) กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพ*

กลุ่มของกฎหมายที่จ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วไม่พบเหตุผลในการเลือกกฎหมายที่สามารถหักจ่ายเงินสินบนรางวัลที่

¹⁷ ประธาน วัฒนวานิชย์ และ คณะ, รายงานวิจัย: วิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่, หน้า 49-56.

* สำหรับรายละเอียดในการจำแนกกฎหมายตามกลุ่ม โดยอาศัยหลักเกณฑ์ลักษณะของการดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐ สามารถศึกษาได้จาก “รายงานวิจัย เรื่อง วิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่” ของประธาน วัฒนวานิชย์และคณะ

ชัดเจน ทำให้การพิจารณาเหตุผลในการกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลของประเทศไทยเป็นไปได้ยาก

ลักษณะของเงินสินบนนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง บุคคลที่นำเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิดมาแจ้งแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และบุคคลนั้นไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนเงินรางวัลนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังโดยระบุไว้ว่า หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมผู้กระทำความผิด แต่กฎหมายลำดับรองที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลฉบับอื่นๆ อาจกำหนดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินรางวัล หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือมีส่วนในการปราบปรามอาชญากรรมในลักษณะอื่นๆ ด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ผู้เปรียบเทียบปรับ เจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุนในการดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นต้น ซึ่งมีขอบเขตกว้างกว่าเจ้าหน้าที่ผู้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตามหากมีกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนแต่มิได้บัญญัติให้จ่ายเงินรางวัล หลังจากหักจ่ายเงินสินบนตามกฎหมายนั้นไว้แล้ว เงินค่าปรับส่วนที่เหลือจ่ายสามารถถูกหักจ่ายเป็นเงินรางวัลได้ด้วย¹⁸

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอย่างชัดเจน แต่อาจพิจารณาเงื่อนไขโดยรวมในการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลของกฎหมายกลุ่มนี้โดยเทียบเคียงจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายลำดับรองอื่นๆ ได้ กล่าวคือ ต้องมีการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งกระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลได้ เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิด การยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม หรือการฟ้องร้องคดีต่อศาลและศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับจำเลย เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิในการได้รับเงินรางวัลเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามกฎหมายแต่ละฉบับ แต่โดยส่วนใหญ่มักเป็นการดำเนินการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องจ่ายค่าปรับให้แก่รัฐ และการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในกฎหมายต่างๆ นั้นต้องทำให้รัฐได้รับเงินค่าปรับจากผู้กระทำความผิดหรือได้รับเงินค่าขายของกลางหรือได้รับเงินจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งเงินค่าปรับหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินเหล่านี้จะถูกใช้เป็นฐานในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิต่อไป

แหล่งที่มาของเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังมาจากเงินค่าปรับจากการเปรียบเทียบ

¹⁸ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7 วรรคสอง

ปรับ หรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล โดยกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการของหน่วยงานที่ บังคับใช้กฎหมายตามบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลังที่สามารถหักจ่ายเงินค่าปรับเป็นเงิน สิบบนรางวัลได้หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจหักเงินค่าปรับเป็นเงินสิบบนรางวัลและค่าใช้จ่าย ค่าเนื้องานและจ่ายเงินสิบบนและเงินรางวัลหลังจากหักมาแล้วนั้นต่อไป ซึ่งรายละเอียดของหัวหน้า หน่วยงานที่เป็นผู้มีอำนาจรับผิดชอบในการหักเงินค่าปรับ และการจ่ายเงินสิบบนและเงินรางวัลนั้น พิจารณาจากระเบียบของส่วนราชการที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินสิบบนและเงิน รางวัลแต่ละฉบับการพิจารณาของหัวหน้าส่วนราชการดังกล่าวถือเป็นเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้อง เป็นคดีมิได้ ส่วนเงินค่าปรับที่ได้รับชำระตามคำพิพากษาของศาล ให้เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจสั่งหักเงินค่าปรับ ก่อนนำส่งเงินค่าปรับที่หักนั้นให้แก่ส่วน ราชการเจ้าของรายได้เงินค่าปรับต่อไป

อย่างไรก็ตามในกรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีการในการจ่ายเงินสิบบนรางวัลไว้เป็น อย่างอื่น แหล่งที่มาของเงินสิบบนรางวัลและขั้นตอนการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ผู้มี อำนาจก็ต้องเป็นไปตามนั้น ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่กำหนดให้จ่ายเงินสิบบนรางวัลจากเงินที่ได้สุทธิ จากค่าขายของกลาง แหล่งที่มาของเงินสิบบนรางวัลจะมาจากค่าขายของกลาง และการคำนวณ จ่ายเงินสิบบนรางวัลของหัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้การหักเงินค่าปรับ เป็นเงินสิบบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แต่สามารถคำนวณจ่ายเงินสิบบนรางวัลตาม อัตราที่กำหนดได้ทันที เป็นต้น

ในการคำนวณจ่ายเงินสิบบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและ กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการหักเงินค่าปรับที่ได้ตามกฎหมายตามประกาศ กระทรวงการคลังเป็นเงินสิบบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อ จ่ายเงินสิบบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ 2 ขั้นตอน คือ การหักเงินค่าปรับที่จากการเปรียบเทียบปรับ หรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล เพื่อจ่ายเป็นเงินสิบบนและเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานก่อนนำเงินค่าปรับนั้นส่งคลัง และขั้นตอนต่อมา คือ แบ่งส่วนเงินที่หักไว้ข้างต้นเป็นเงิน สิบบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการหักเงินค่าปรับตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง พิจารณาจากความเหมาะสมกับสภาพของความตราครุฑและความยากลำบากในการปฏิบัติงาน และ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังได้กำหนดอัตราการหักเงินค่าปรับ สำหรับการคำนวณเงินสิบบนรางวัลในกฎหมายที่ได้รับอนุญาตให้หักจ่ายเงินค่าปรับเป็นเงินสิบบน

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

รางวัลในเบื้องต้นเอาไว้* ส่วนอัตราการหักเงินค่าปรับที่ใช้กับกฎหมายที่อนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อ
 จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลได้นั้น เป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนด
 ประเภท และอัตราการหักค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ซึ่งกำหนดอัตราการหักค่าปรับไม่เกินไปกว่าที่
 ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนด** นอกจากนี้ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท
 และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังที่แก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังบางฉบับได้กำหนดหลักเกณฑ์
 การหักเงินค่าปรับโดยเพิ่มเติมการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่หักเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลเอาไว้
 สำหรับกฎหมายบางฉบับและบางฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ซึ่งช่วยจำกัดจำนวนเงินที่เป็นฐานใน
 การจะจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไม่ให้สูงจนเกินไปด้วย

ภายหลังจากหักเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการ
 ดำเนินงานแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการแบ่งเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ
 ซึ่งข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังกำหนดให้ จ่ายเงินสินบนและ
 เงินรางวัลในอัตรา 3 ใน 4 ส่วน (ร้อยละ 75) จากจำนวนค่าปรับที่หักไว้แบ่งออกเป็นเงินสินบนนำจับ
 1 ส่วน และเงินรางวัลนำจับ 2 ส่วน ส่วนในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสให้
 จ่ายเงินทั้ง 3 ส่วนนั้นเป็นเงินรางวัลนำจับทั้งหมด¹⁹ *** ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน
 สินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป
 ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยนั้นให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่
 มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ เพราะกำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำ
 จับมากกว่าเงินสินบนนำจับ

* ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7 กำหนดอัตราการ
 หักเงินค่าปรับไว้ 2 กรณี ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด กำหนดให้หักเงินค่าปรับที่ในอัตราไม่เกินร้อยละ 90
 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ ส่วนกรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด กำหนดให้หักเงินค่าปรับในอัตราไม่เกินร้อยละ
 75

** ยกตัวอย่างเช่น ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อน
 นำส่งคลัง ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2547 ข้อ 2 กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับไว้ 2 กรณี ในกรณีที่มีการจับกุม
 ผู้กระทำความผิด กำหนดให้หักได้ในอัตราร้อยละ 80 ส่วนกรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด กำหนดให้หักเงิน
 ค่าปรับในอัตราร้อยละ 60

¹⁹ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 5

*** โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตาม
 ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546

จากหลักเกณฑ์และวิธีการในการจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วยการหักเงินค่าปรับ ทำให้การคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของข้อบังคับกระทรวงการคลังต้องพิจารณาจากเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบปรับในกฎหมายแต่ละเรื่องเป็นสำคัญ ซึ่งกฎหมายแต่ละเรื่องนั้นกำหนดอัตราค่าปรับที่แตกต่างกันตามฐานความผิด รวมทั้งจากรูปแบบของการเปรียบเทียบปรับซึ่งเป็นการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละคดี ค่าปรับที่จะนำไปใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสินบนรางวัลในแต่ละคดีจึงไม่เท่ากันและส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินที่จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลในแต่ละคดีและอาจส่งผลให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลในคดีที่มีลักษณะเดียวกันไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมจึงไม่แน่นอน นอกจากนี้การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลหลายขั้นตอน ได้แก่ การหักเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบปรับเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และการแบ่งเงินค่าปรับหลังจากหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลนั้นย่อมทำให้การดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลมีความซับซ้อน รวมทั้งทำให้เกิดความไม่สะดวกในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล

ดังนั้นเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องในภาพรวม พบว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนมาก ทั้งกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขในการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง รวมทั้งมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับกลุ่มของกฎหมายตามประกาศกระทรวงการคลังเหล่านั้นทั้งตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลังและตามกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานของรัฐ และทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมขาดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความซับซ้อนในการพิจารณาจ่ายเงิน นอกจากนี้ยังส่งผลให้เนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลมีจำนวนมากซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามกฎหมายแต่ละฉบับด้วย

เนื้อหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่แตกต่างกันนั้นอาจทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมไม่เป็นธรรมแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินหรือทำให้เกิดความไม่เหมาะสมในการจ่ายเงินแก่บุคคลผู้มีสิทธิ ยกตัวอย่างเช่น กรณีการกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการปฏิบัติราชการทั้งระหว่างเจ้าหน้าที่และระหว่างหน่วยงานของรัฐ กรณีการกำหนดสัดส่วนในการได้รับเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่โดยไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงย่อมทำให้เกิดกรณีผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้มีอำนาจ หรือการกำหนดส่วนแบ่งให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งมากจนเกินไปย่อมไม่สามารถใช้จูงใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตได้

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

และไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้เงินรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่²⁰

3.2.1.2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเฉพาะเรื่อง เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ในทางปฏิบัติไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล โดยใช้หลักเกณฑ์ในการหักเงินค่าปรับ เช่นเดียวกับที่ข้อบังคับกระทรวงการคลังประกาศกระทรวงการคลัง หรือระเบียบกระทรวงการคลังกำหนดได้ เนื่องจากรูปแบบในการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษอาญาในบางเรื่องแตกต่างจากกฎหมายกลุ่มอื่น เช่น การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับจรรยาบรรณ เป็นต้น หรือมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีโทษทางอาญาซึ่งกำหนดให้จ่ายหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล และทำให้ไม่สามารถใช้วิธีการหักเงินสินบนและเงินรางวัลแบบเดิมได้ เช่น การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 เพื่ออธิบายกฎหมายในกลุ่มนี้ เนื่องจากกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์ตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลัง เช่น แหล่งที่มาของเงินสินบนรางวัลที่มาจากเงินค่าขายของกลางและเงินค่าปรับแล้วแต่กรณี การหักเงินจากค่าขายของกลางหรือค่าปรับ และอัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัล เป็นต้น

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นไปตาม “ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560” ซึ่งอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 และข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักรายรับจ่ายขาดและการถอนคืนเงินรายรับ พ.ศ.2550 ในการตรา โดยระเบียบกรมสรรพสามิตฉบับนี้กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการจ่ายเงิน ทั้งเงินสินบน นำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียว

กฎหมายที่อยู่ภายใต้การดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามระเบียบกรมสรรพสามิตเกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษีสรรพสามิต คือ พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่รวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต 7 ฉบับ ได้แก่

²⁰ อรรถสิทธิ์ กันมล, "การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายไทย," บทความวิชาการประกอบการพิจารณาแต่งตั้งนักกฎหมายกฤษฎีกา ชั้นที่ 1 หน้า 15-18. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ.2527 พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 และพระราชบัญญัติไฟ พ.ศ.2486 ซึ่งตราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดโครงสร้างในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีความชัดเจน ยุติธรรมโปร่งใส และมีความเป็นสากล เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการบริโภคสินค้าและบริการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม²¹

ลักษณะของเงินสินบนรางวัลตามระเบียบกรมสรรพสามิตนั้น ไม่แตกต่างจากลักษณะของเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง โดยเงินสินบนนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่ทางราชการจ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ส่วนเงินรางวัลนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่ทางราชการจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับและเจ้าหน้าที่สนับสนุน สำหรับการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ยกเว้นความผิดตามบทกำหนดโทษในมาตรา 184 (4) มาตรา 185 มาตรา 188 (3) มาตรา 190 มาตรา 201 และมาตรา 202²² โดยกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลเมื่อมีการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาและผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับเรียบร้อยแล้ว หรือกรณีเมื่อศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับและจำเลยชำระเงินค่าปรับแล้ว หรือเมื่อมีการขายของกลาง และได้หักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีแล้ว²³ ซึ่งวิธีการคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลนั้นใช้วิธีการหักเงินค่าปรับหรือเงินค่าขายของกลางเพื่อคำนวณจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลเช่นเดียวกันกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง

แหล่งที่มาของเงินสินบนรางวัลตามระเบียบกรมสรรพสามิตพิจารณาจากเงื่อนไขด้านระยะเวลาในการจ่ายเงินสินบนรางวัล ซึ่งพบว่าเงินสินบนรางวัลนั้นอาจมาจากเงินค่าปรับตามการเปรียบเทียบปรับหรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล หรืออาจมาจากเงินค่าขายของกลางซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุดในการคดีนั้นไม่มีการจ่ายค่าปรับแล้วแต่กรณี ซึ่งผู้มีอำนาจในการหักเงินค่าปรับหรือเงินค่าขายของกลางนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงในกรมสรรพสามิต คือ อธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย แต่หากเป็นการชำระค่าปรับตามคำพิพากษาการดำเนินการ

²¹ พรปวีณ์ ใจกันทา, *มีอะไรเปลี่ยนแปลงในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560* [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 31 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/Tax-Policy-Journal/9631/Tax-Journal-Edition-2-Vol-6-Sep-2018.pdf.aspx>

²² ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11 วรรคแรก

²³ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11 วรรคสอง

หักเงินค่าปรับนั้นให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจ หลังจากนั้นจึงนำส่งเงินที่หักให้แก่กรมสรรพสามิต

การคำนวณเงินสินบนรางวัลสำหรับความผิดตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ การหักเงินค่าขายของกลางหรือค่าปรับเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ อัตราร้อยละ 20 รวมทั้งมีการกำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายในแต่ละคดีเอาไว้ด้วยไม่เกินคดีละ 5,000,000 บาท²⁴ และขั้นตอนการแบ่งจ่ายเงินสินบนรางวัลให้แก่ผู้มีสิทธิ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของการจ่ายเงิน กล่าวคือ การแบ่งจ่ายเงินสินบนนำจับให้ผู้แจ้งความผู้แจ้งความนำจับหลายคนซึ่งส่งผลให้เกิดการจับกุมสำเร็จ กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจแบ่งเงินให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามที่เห็นสมควร ส่วนการแบ่งจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศกรมสรรพสามิต เรื่องหลักเกณฑ์การแบ่งจ่ายเงินรางวัล วิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการขอรับเงินรางวัล และวิธีรับแจ้งความนำจับ พ.ศ.2560 ซึ่งกำหนดให้แบ่งเงินตามสัดส่วนการปฏิบัติหน้าที่และระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ที่ยังมีตำแหน่งสูงจะได้รับส่วนแบ่งมากขึ้นตามไปด้วย*

3.2.2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติเงินคงคลังมีขั้นตอนการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง กล่าวคือ ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อนที่จะมาคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลให้แก่ผู้มีสิทธิ รวมทั้งรูปแบบของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลส่วนใหญ่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับกฎหมายหรือกลุ่มของความผิดที่เกี่ยวข้องกันเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จากการพิจารณากฎหมายที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะสามารถแบ่งกลุ่มหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ 2 กลุ่ม คือ หลักเกณฑ์การจ่ายเงิน

²⁴ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 3 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง

สินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ ซึ่งมักอยู่ในลักษณะของกฎหมายลำดับรองหน่วยงานของรัฐบางหน่วยงานเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะเรื่อง

3.2.2.1 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ

การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ นั้นเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามอาชญากรรมบางเรื่องโดยเฉพาะ กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่มีวิธีการในการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เฉพาะเจาะจงและการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเหล่านั้นได้ทันที

แนวคิดเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะนั้น เหมือนกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลเพื่อเป็นเงินค่าตอบแทนสำหรับบุคคลซึ่งมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ ประชาชนผู้แจ้งความนำจับซึ่งนำข้อมูลหรือเบาะแสมาแจ้งต่อรัฐ และเจ้าหน้าที่ซึ่งมีดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิด รวมทั้งมีวิธีการคิดคำนวณเงินสินบนรางวัลจากเงินค่าปรับหรือเงินที่ได้จากการขายของกลางซึ่งคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติเฉพาะต่างๆ ไม่ต้องดำเนินการหักเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อน ทำให้การคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับได้ทันที ซึ่งคล่องตัวและซับซ้อนน้อยกว่าหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง

พระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะมีหลายฉบับและพระราชบัญญัติแต่ละฉบับจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เฉพาะเจาะจงและแตกต่างกันไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติเหล่านั้น เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พระราชบัญญัติศุลกากร เป็นต้น

สามารถแยกพิจารณาของกลุ่มของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องได้ 2 กลุ่ม คือ พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะซึ่งเป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง และกลุ่มที่สอง พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะซึ่งไม่ปรากฏรายชื่อในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังมี 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558* ส่วนพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะที่อยู่นอกเหนือจากบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง มี 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560**

รูปแบบในการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติเฉพาะจะกำหนดหลักเกณฑ์ทั้งสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับและการจ่ายเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียวกัน ยกเว้นพระราชบัญญัติบางฉบับซึ่งกำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งความนำจับเท่านั้น เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ ซึ่งเป็นกลุ่มของพระราชบัญญัติที่ปรากฏรายชื่อตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเฉพาะที่เป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง คือ กฎหมายในกลุ่มนี้สามารถใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลได้หลายวิธี เนื่องจากมีกฎหมายที่หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลหลายฉบับ ซึ่งอาจทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในบางเรื่องเกิดความลักลั่นและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ยกตัวอย่างเช่น หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติการพนัน มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เกี่ยวข้อง 2 ลักษณะ คือ บทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนในมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติการพนัน และอาจใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2548 ได้ด้วยเนื่องจากพระราชบัญญัติการพนันเป็นกฎหมายที่อยู่ในอำนาจบังคับใช้ของกรมการปกครอง หรือหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติป่าไม้ มีหลักเกณฑ์

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 4 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะที่เป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

** โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 5 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะซึ่งไม่ปรากฏรายชื่อในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เกี่ยวข้อง 2 ลักษณะ คือ บทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลใน มาตรา 74 จัดวาของพระราชบัญญัติป่าไม้ รวมทั้งอาจใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตาม ระเบียบกรมป่าไม้วาดด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจากเงินค่าปรับตาม คำพิพากษาของศาลตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ พ.ศ.2551 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบน รางวัลตามพระราชบัญญัติป่าไม้เอาไว้ด้วย เป็นต้น

กลุ่มกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติ เฉพาะต้องแยกพิจารณาตามพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ ซึ่งไม่ปรากฏเหตุผลในการกำหนดกลุ่มของ กฎหมายหรือความผิดที่สามารถดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะที่ชัดเจน สามารถแบ่งกลุ่มของกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

ก) กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงแห่งรัฐ ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกง ประชาชน พ.ศ.2527 พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2489

ข) กฎหมายเกี่ยวกับการเงินและภาษี ได้แก่ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

ค) กฎหมายเกี่ยวกับการเกษตรกรรมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

ง) กฎหมายเกี่ยวกับการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม เช่น พระราชบัญญัติ การส่งออกปอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคา สินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

ลักษณะของเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน สินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะนั้น แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องหลายฉบับแต่ลักษณะในการจ่ายเงินสินบนรางวัลนั้นไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เงินสินบนนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง บุคคลที่นำ เบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิดมาแจ้งแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถลงโทษ ผู้กระทำความผิดได้ ส่วนเงินรางวัลนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีส่วนร่วม ในการปราบปรามอาชญากรรม เช่น เจ้าพนักงานผู้จับกุมผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจค้น หรือ เจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการที่เป็นประโยชน์ให้การจับกุมเป็นผลสำเร็จ เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิรับเงิน รางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะส่วนใหญ่หมายถึง เจ้าหน้าที่ ผู้จับ โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนั้นจะแตกต่างกันไปตาม บทบัญญัติที่กำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะ คือ ต้องมีการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในพระราชบัญญัติที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะ เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิด การยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม หรือการฟ้องร้องคดีต่อศาลและศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับจำเลย เป็นต้น และมีเงื่อนไขที่สำคัญเช่นเดียวกันกับเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง คือ ต้องมีการดำเนินการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดจ่ายค่าปรับหรือมีการกำหนดให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น การฟ้องคดีต่อศาล หรือการเปรียบเทียบปรับ เป็นต้น และเงินค่าปรับหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินเหล่านั้นจะถูกใช้เป็นฐานในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิต่อไป โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิในการได้รับเงินสินบนรางวัล และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับจะแตกต่างกันไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับนั้น

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะว่า หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะส่วนใหญ่จะกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการดำเนินการในชั้นศาล ซึ่งพนักงานอัยการต้องมีคำร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิด้วย รวมทั้งศาลจะต้องมีคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินค่าปรับหรือพิพากษาให้ยึดของกลาง จึงจะจ่ายเงินสินบนรางวัลให้แก่ผู้มีสิทธิได้

แหล่งที่มาของเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะมีหลายแหล่งที่มา เช่น เงินค่าปรับจากการเปรียบเทียบปรับ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล หรือเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งมีข้อสังเกตว่าแหล่งที่มาในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติการพนันมีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติอื่นๆ เพราะบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการพนันกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับเป็นเงินเพิ่มเติมจากเงินค่าปรับซึ่งเงินค่าปรับที่ได้จากผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการพนันจะถูกใช้เป็นฐานในการคำนวณจ่ายเงินเพิ่มเท่านั้นและไม่ได้มาจ่ายจากเงินค่าปรับโดยตรง

ผู้มีอำนาจในการพิจารณาการจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะเหล่านั้น ได้แก่ ศาล เจ้าหน้าที่ระดับสูงหรือคณะกรรมการในหน่วยงานที่บังคับใช้พระราชบัญญัตินั้นๆ โดยส่วนใหญ่พระราชบัญญัติเฉพาะกลุ่มนี้เกือบทุกฉบับจะกำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล ซึ่งจะต้องมีคำร้องขอให้จ่ายเงินสินบนรางวัลจากพนักงานอัยการด้วยศาลจึงจะสามารถพิจารณาจ่ายเงินรางวัลได้ และมีพระราชบัญญัติเฉพาะไม่กี่ฉบับเท่านั้นที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารระดับสูงหรือคณะกรรมการในหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเป็นผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น พระราชบัญญัติการ

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ และพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นต้น

อัตราการค้าขายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ แม้ว่าจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน แต่มีแนวคิดเกี่ยวกับการคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เหมือนกัน คือ กำหนดอัตราการค้าขายเงินสินบนรางวัลเป็นสัดส่วนจากเงินค่าปรับหรือเงินค่าขายของกลาง ซึ่งจำนวนอัตราการค้าขายเงินสินบนรางวัลจะมีความแตกต่างกันไปในกฎหมายแต่ละฉบับ กฎหมายบางฉบับมีการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลในแต่ละคดี รวมทั้งอาจกำหนดอัตราการค้าขายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับแก่ผู้มีสิทธิที่ไม่เท่ากัน ยกตัวอย่างเช่น

- พระราชบัญญัติการพนัน กำหนดให้คำนวณจ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับเพิ่มเติมจากเงินค่าปรับ ในอัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ

- พระราชบัญญัติป่าไม้ กำหนดให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับในจำนวนไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับหรือจากค่าขายของกลาง

- พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กำหนดให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 30 และจ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 25 ของราคาของกลางหรือค่าปรับ ในกรณีที่มีผู้แจ้งความนำจับให้จ่าย และกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้กระทำความผิดในอัตราร้อยละ 20 ของราคาของกลางหรือค่าปรับ ในกรณีที่ไม่มีผู้จับ

- พระราชบัญญัติศุลกากร กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลในอัตราร้อยละ 40 โดยแบ่งจ่ายเป็นเงินสินบนร้อยละ 20 และเงินรางวัลอีกร้อยละ 20 จากค่าเงินขายของกลางหรือค่าปรับ แต่กำหนดจำนวนเงินที่หักเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้คงที่ไม่เกิน 5,000,000 บาท

ส่วนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัดส่วนในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติเฉพาะเหล่านั้น ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับส่วนแบ่งในการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะ ยกเว้นพระราชบัญญัติเหล่านั้นจะมีกฎหมายลำดับรองอีกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติเรื่องนั้นเป็นการเฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติศุลกากร มีระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2560 ซึ่งกำหนดรายละเอียดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสัดส่วนการแบ่งจ่ายเงินสินบนรางวัลในระเบียบกรมศุลกากร กำหนดให้สัดส่วนการแบ่งเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งความนำจับหลายคนเป็นไปตามที่อธิบดีกรมศุลกากรกำหนดแก่ผู้แจ้งความนำจับแต่ละรายตามที่เห็นควร²⁵ ส่วนการแบ่งเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับแบ่งตามการมีส่วนร่วมในการปราบปราม

²⁵ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 6 (3)

การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร และสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของตำแหน่ง ระดับ หรือประสบการณ์ในการทำงาน เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งระดับสูงและมีประสบการณ์การทำงานนานมีสัดส่วนของเงินรางวัลสูงกว่าเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่ำกว่าหรือมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า* เป็นต้น²⁶

3.2.2.2 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายที่กำหนด หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ

การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ มีลักษณะคล้ายกับกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ กล่าวคือ มีกฎหมายที่มีวิธีการในการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เฉพาะเจาะจง ทำให้การดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเหล่านั้นได้ทันที อย่างไรก็ตามลักษณะของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษ มักอยู่ในรูปแบบของระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการดำเนินมาตรการหรือนโยบายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบางเรื่องเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษนั้น แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ แต่แนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษเหล่านั้นก็ไม่แตกต่างกัน และเหมือนกับแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบอื่นๆด้วย กล่าวคือ กำหนดให้เงินสินบนรางวัลเป็นเงินค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม โดยเงินสินบนนำจับเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส ส่วนเงินรางวัลนำจับเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ดังนั้น ลักษณะของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษในภาพรวมจึงไม่แตกต่างหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไปตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะจากกฎหมายฉบับอื่นๆ กล่าวคือ เงินสินบนนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง บุคคลที่นำเบาะแสหรือเค้

* เป็นไปตาม ตารางบัญชีหลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัลท้ายระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560

²⁶ สัมภาษณ์ สุนทร แก้วลายทอง, นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมายกรมศุลกากร, 9 เมษายน 2562

เงื่อนไขแห่งการกระทำความผิดมาแจ้งแก่ทางราชการจนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ส่วนเงินรางวัลนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม เช่น เจ้าพนักงานผู้จับกุมผู้กระทำความผิด เจ้าพนักงานผู้สืบสวนหรือจับกุม พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบปรับ เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมในการจับกุมหรือมีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิด เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินรางวัลนั้นจะแตกต่างกันไปตามที่ระเบียบแต่ละฉบับกำหนด และหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษนั้นจะมีความแตกต่างกันไปตามกฎหมายแต่ละฉบับด้วย

มีข้อสังเกตว่าระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษ บางฉบับอาจกำหนดถ้อยคำที่ใช้เรียกเงินสินบนรางวัลไว้ในลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ใช่คำว่าเงินสินบนนำจับ หรือเงินรางวัลนำจับ ยกตัวอย่างเช่น คำว่า “เงินค่าตอบแทน”²⁷ หรือ คำว่า “เงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับ”²⁸ เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าถ้อยคำในระเบียบเหล่านั้นจะต่างจากถ้อยคำทั่วไป แต่แนวคิดและลักษณะในการจ่ายเงินเหล่านั้นก็ไม่แตกต่างจากแนวคิดทั่วไปในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

ระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษนั้นมีจำนวนมาก และมีขอบเขตในการจ่ายเงินสินบนรางวัลแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับมาตรการหรือนโยบายที่กำหนดให้สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ ในการพิจารณาแบ่งแยกกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเป็นพิเศษ ผู้เขียนขอแบ่งแยกกลุ่มของกฎหมายโดยพิจารณาจากการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมตามมาตรการหรือนโยบายที่เกิดขึ้นของแต่ละหน่วยงาน โดยแบ่งแยกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

ก) มาตรการเพื่อส่งเสริมการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ตัวอย่างนโยบายหรือมาตรการที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เช่น การสนับสนุนการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา การติดตามผู้กระทำความผิดหรือจำเลยซึ่งหลบหนีระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาล เป็นต้น

ข) นโยบายหรือมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ตัวอย่างนโยบายหรือมาตรการที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

²⁷ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 6

²⁸ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ.2534

การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ละเมิดต่อกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

ค) นโยบายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตัวอย่างนโยบายหรือมาตรการที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เช่น การส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบในสังคม การควบคุมดูแลการจราจร เป็นต้น

ง) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของหน่วยงานนั้น ตัวอย่างนโยบายหรือมาตรการที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เช่น การปราบปรามการขายสลากเกินราคา การปราบปรามการกระทำมิชอบเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า การปราบปรามธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ปลอม เป็นต้น*

กฎหมายหรือความผิดที่ใช้ในการดำเนินตามมาตรการหรือนโยบายในแต่ละเรื่องนั้นถือเป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัล นอกจากนี้มาตรการหรือนโยบายบางเรื่องอาจเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับนอกเหนือไปจากระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วยยกตัวอย่างเช่น การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการควบคุมดูแลการจราจร กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรที่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลได้มีหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์จราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 (รถยนต์หรือจักรยานยนต์ที่มีควันท่าหรือเสียงดัง) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 ซึ่งหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่จะนำมาใช้มีความแตกต่างกันโดยพิจารณาว่าเป็นการบังคับใช้พระราชบัญญัติใด และความผิดตามพระราชบัญญัติเหล่านั้นเกิดขึ้นในเขตท้องที่ใด** และทำให้การพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลในการบังคับใช้กฎหมายบางเรื่องเกิดความยุ่งยากซับซ้อนด้วย

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 6 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ

** กรณีที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 การจ่ายเงินสินบนรางวัลให้ใช้ “ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555” ส่วนกรณีที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์จราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลหรือกรุงเทพมหานคร การจ่ายเงินสินบนรางวัลให้ใช้ “ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม)”

รูปแบบในการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษ มักกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการจ่ายทั้งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียวกัน และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายแต่ละเรื่องนั้นอาจมีความแตกต่างกันตามบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้พบว่ายังมีมาตรการหรือนโยบายบางเรื่องที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้ประเภทเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น

- เงินสินบนรางวัลสำหรับการส่งเสริมการปฏิบัติการด้านการสืบสวนคดีอาญา ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาฯ กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนสำหรับการให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา และเงินสินบนสำหรับการจับกุมผู้ต้องหาตามประกาศสืบจับ ซึ่งผู้มีสิทธิได้รับเงินทั้งสองประเภท คือ ประชาชนผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเท่านั้น

- เงินสินบนรางวัลสำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติฯ กำหนดให้จ่ายเงินสินบนแก่ประชาชนที่ชี้ชื่อ แจ้งเบาะแส ให้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรอยผิดปกติ หรือการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

- เงินสินบนรางวัลสำหรับการควบคุมการจราจรในระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายจราจรเท่านั้น เป็นต้น

แหล่งที่มาของเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษ มักกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลจากเงินงบประมาณของรัฐซึ่งจัดสรรมาเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลโดยเฉพาะ เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การปราบปรามการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีมาตรการหรือนโยบายในบางเรื่องที่กำหนดแหล่งที่มาของเงินสินบนรางวัลจากเงินค่าปรับซึ่งเป็นแนวคิดในลักษณะเดียวกันกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลทั่วไปตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง เช่น มาตรการกำกับติดตามผู้หลบหนีชั่วคราว มาตรการในการส่งเสริมความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบ

กรณีที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ที่เกิดขึ้นในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา ใช้ “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534”

เรียบร้อยของบ้านเมือง และระเบียบการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการควบคุมจรรยาบรรณฉบับ* เป็นต้น

ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษนั้นมีความแตกต่างกัน รวมทั้งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินสินบนรางวัลของผู้มีอำนาจที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติในระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษแต่ละฉบับ เช่น การจ่ายเงินสินบนตามการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาเงินสินบนโดยพิจารณาว่าผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสได้ใช้ความพยายามในการแสวงหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ทำให้เกิดการตรวจพบทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติหรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติมากน้อยเพียงใด ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่สำคัญซึ่งหากไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นจะไม่สามารถพบและตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติหรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติได้ รวมทั้งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นจะต้องไม่สามารถตรวจพบได้ตามปกติวิสัยอยู่แล้ว²⁹ เป็นต้น

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษนั้น กฎหมายส่วนใหญ่มักกำหนดให้การดำเนินการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลทำผ่านคณะกรรมการในหน่วยงานที่มีการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลนั้น ยกตัวอย่างเช่น

- เงินสินบนรางวัลตามมาตรการเกี่ยวกับการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนคดีอาญากำหนดให้กองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาเป็นผู้พิจารณาเงินสินบน
- เงินสินบนรางวัลตามมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กำหนดให้คณะกรรมการเงินค่าตอบแทนหรือคณะกรรมการเงินค่าตอบแทนประจำภาคเป็นผู้พิจารณาเงินสินบนรางวัล³⁰
- เงินสินบนรางวัลตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาเงินสินบนเป็นผู้พิจารณาจ่ายเงินสินบน³¹

* ได้แก่ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม)

²⁹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 13

³⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 34

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับมาตรการหรือนโยบายบางเรื่องมีแนวคิดเกี่ยวกับผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงในหน่วยงานที่มีการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัล หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารระดับสูงในหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในบางเรื่องเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล ยกตัวอย่างเช่น

- เงินสินบนรางวัลตามมาตรการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองตามระเบียบกรุงเทพมหานครฯ กำหนดให้ผู้อำนวยการเขตในเขตพื้นที่ที่เปรียบเทียบปรับเป็นผู้อนุมัติแบ่งค่าปรับ³²

- เงินสินบนรางวัลตามมาตรการควบคุมการจราจรซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับนั้น แตกต่างกันไประเบียบที่เกี่ยวข้องแต่ละเรื่อง เช่น ตามระเบียบกรมการขนส่งฯ กำหนดให้ให้รองอธิบดีกรมการขนส่งทางบก (ฝ่ายบริหาร)³³ หรือตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานกรรมการสุขาภิบาล หรือปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณีเป็นผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินรางวัล³⁴

- เงินสินบนรางวัลตามการดำเนินการเพื่อปราบปรามการขายสลากกินราคา กำหนดให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นหน่วยงานที่พิจารณาจ่ายเงินรางวัล³⁵ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแท้จริง คือ ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล³⁶

³¹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 10

³² ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 5 นิยามคำว่า “ผู้มีอำนาจอนุมัติแบ่งค่าปรับ”

³³ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 10

³⁴ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 15

³⁵ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 6 วรรคแรก

³⁶ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 5

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับผู้มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลซึ่งกำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วย ยกตัวอย่างเช่น การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามมาตรการติดตามผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว³⁷ เป็นต้น

อัตราการคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบพิเศษนั้นมีความแตกต่างกันไปในกฎหมายแต่ละฉบับ ทำให้รายละเอียดเกี่ยวกับอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละเรื่องแตกต่างกันไปด้วย อย่างไรก็ตามอาจพิจารณาการจ่ายเงินสินบนรางวัลในเชิงแนวคิดในการคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ ซึ่งพบว่ามีกำหนดแนวคิดในการคำนวณเงินรางวัลในหลายๆ ลักษณะ เช่น กำหนดจำนวนเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนแน่นอน กำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่ใช้ในการคำนวณซึ่งผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนรางวัลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิต่อไป กำหนดเป็นอัตราส่วนโดยคำนวณจากเงินค่าปรับหรือเงินประเภทอื่นๆ กำหนดเป็นอัตราส่วนโดยคำนวณจากราคาทรัพย์สินที่เป็นความผิดซึ่งรัฐกำหนดเอาไว้ เป็นต้น โดยแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัลนั้นอาจกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายหรือไม่กำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายก็ได้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาสัดส่วนของอัตราการจ่ายเงินระหว่างเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับพบว่ามีทั้งการกำหนดในอัตราส่วนที่เท่ากันและในอัตราส่วนที่แตกต่างกันด้วย

ยกตัวอย่างแนวคิดในการกำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัลในระเบียบแต่ละเรื่องได้ดังนี้

- ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาฯ กำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายและให้ผู้มีอำนาจในการพิจารณาใช้ดุลพินิจในกำหนดเงินสินบนรางวัลต่อไป กล่าวคือ ให้จ่ายค่าตอบแทนบุคคลภายนอกผู้ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ข่าวละไม่เกิน 5,000 บาท หากข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการจับกุมผู้กระทำความผิดให้จ่ายไม่เกินข่าวละ 20,000 บาท และกำหนดให้จ่ายเงินสินบนตามประกาศสืบจับในอัตราไม่เกิน 100,000 บาท ต่อผู้ต้องหา 1 คน

- พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล กำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่ใช้ในการคำนวณซึ่งผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิต่อไป ซึ่งใช้หลักเกณฑ์การคำนวณที่แตกต่างกันระหว่างผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนในอัตราไม่เกิน

³⁷ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 8 และ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมฯ พ.ศ.2561, ข้อ 22

20,000 บาท³⁸ และกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลในอัตราไม่เกินร้อยละ 50 ของวงเงินประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้วแต่กรณี แต่ต้องไม่เกิน 100,000 บาท ในกรณีที่มีการกำหนดวงเงินประกันตัวส่วนในกรณีที่ไม่มีการกำหนดวงเงินประกันตัวกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลไม่เกิน 100,000 บาท³⁹

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนในคดีอาญาเสพติด กำหนดอัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนโดยคำนวณตามยาเสพติดแต่ละประเภท ซึ่งในแต่ละคดีต้องไม่เกินคดีละ 2,000,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดอัตราการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับและเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ. 2561 ส่วนการคำนวณเงินสินบนรางวัลให้คำนวณจ่ายจากอัตราที่กำหนด ซึ่งสัดส่วนอัตราการคำนวณเงินที่จ่ายแก่ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน เช่น ในคดีที่มีผู้แจ้งความนำจับให้จ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับร้อยละ 75 และให้จ่ายเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่แก่เจ้าพนักงานชุดจับกุมร้อยละ 25 ของจำนวนเงินที่คำนวณได้⁴⁰ เป็นต้น

- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัลเป็นอัตราส่วนจากเงินค่าปรับ ซึ่งกำหนดสัดส่วนการคำนวณเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในอัตราที่เท่ากัน กล่าวคือ กำหนดให้จ่ายเงินค่าปรับแก่ประชาชนผู้แจ้งความนำจับในอัตราส่วนร้อยละ 50 ของเงินค่าปรับ และจ่ายเงินค่าปรับแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมในอัตราส่วนร้อยละ 50⁴¹

- ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน กำหนดอัตราคำนวณเงินสินบนรางวัลเป็นอัตราส่วนจากเงิน และมีการกำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายขึ้นสูงเอาไว้ด้วย กล่าวคือ กำหนดให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 15 ของมูลค่าทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติ หรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติที่นำส่งกระทรวงการคลัง แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท⁴²

³⁸ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 20

³⁹ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 21

⁴⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 19 (1)

⁴¹ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 มาตรา 48 วรรคสาม

⁴² ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2558 ข้อ 17

- ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นเงินจำนวนแน่นอน ซึ่งสัดส่วนของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่กำหนดไม่เท่ากัน กล่าวคือ ให้จ่ายเงินรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ในจำนวนเงินที่เปรียบเทียบปรับแต่ไม่เกินคดีละ 2,000 บาท และให้จ่ายเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งความนำจับเป็นเงินจำนวน 1,000 บาทต่อคดี⁴³

สัดส่วนในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษ ระเบียบแต่ละฉบับจะกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่แตกต่างกันไป ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดเฉพาะหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งความนำจับหลายคนเท่านั้น ส่วนสัดส่วนในการจ่ายเงินรางวัลนำจับกฎหมายเหล่านั้นไม่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน

วิธีการในการแบ่งสัดส่วนเงินสินบนนำจับในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นพิเศษเหล่านั้นมักกำหนดสัดส่วนการแบ่งเงินเท่าๆกัน เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนในคดีอาชญากรรม กำหนดให้แบ่งเงินค่าตอบแทนแก่ผู้แจ้งความนำจับหลายคนในสัดส่วนที่เท่ากันทุกคน⁴⁴ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการค้าเงินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ กำหนดให้แบ่งเงินค่าตอบแทนในคดีที่มีผู้แจ้งความนำจับหลายคนในสัดส่วนที่เท่ากันทุกคน เว้นแต่จะมีหลักฐานตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น⁴⁵ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการแบ่งค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ กำหนดให้แบ่งเงินค่าปรับในกรณีที่มีบุคคลแจ้งความนำจับหลายคนที่แจ้งความนำจับพร้อมกันในสัดส่วนที่เท่ากันทุกคน⁴⁶ เป็นต้น นอกจากนี้มีกฎหมายบางฉบับที่กำหนดสัดส่วนการแบ่งเงินสินบนนำจับที่ไม่เท่ากันด้วยโดยกำหนดให้ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนรางวัลกำหนดสัดส่วนเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ เช่น กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาเงินสินบนรางวัลพิจารณาจ่ายเงินตามที่เห็นสมควรแก่ผู้ชี้ข้อ แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหลายราย⁴⁷ เป็นต้น

⁴³ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 6 วรรคแรก

⁴⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 11

⁴⁵ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการค้าเงินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง กำหนดวงเงินและรายการค่าใช้จ่ายเป็นเงินรางวัลค่าตอบแทนในการนำจับและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ข้อ 7

⁴⁶ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 11

⁴⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 14 วรรคสอง

3.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ภาพรวมของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัล และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายของประเทศไทยในแต่ละเรื่อง พบว่าการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในประเทศไทยนั้นเกิดจากเจตนาที่ดีของรัฐที่ต้องการส่งเสริมการปราบปรามการกระทำความผิดต่างๆ ซึ่งความผิดเหล่านั้นเป็นเรื่องที่รัฐเห็นว่ามี ความจำเป็นและเห็นว่าสมควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีส่วนในการปราบปรามการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี จึงกำหนดให้มีการจ่ายเงินเพื่อตอบแทนการดำเนินการเหล่านั้น และช่วยจูงใจให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยการปฏิบัติงานบางประเภทที่เจ้าหน้าที่ต้องได้รับความเสี่ยงภัยและเป็นค่าตอบแทนพิเศษเพื่อป้องกันการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ด้วย

อย่างไรก็ตามจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายต่างๆ ที่มีจำนวนมาก และใช้วิธีการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลหลายรูปแบบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายหลายๆ เรื่อง ทำให้การดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลเกิดปัญหาในหลายๆ ด้าน เช่น รูปแบบและลักษณะของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน กฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลจากการบังคับใช้หรือการปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้น เนื้อหาที่ปรากฏในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินแต่ละฉบับ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ และมุมมองของสังคมในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในแง่ลบ เป็นต้น ส่งผลทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลของประเทศไทยนั้นเกิดข้อขัดข้องในการปฏิบัติจริง และไม่สามารถใช้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้มีเงินสินบนรางวัลเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ แยกพิจารณาปัญหาในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

3.3.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากรูปแบบของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากภาพรวมของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทยที่มีกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินสินบนรางวัลได้หลายวิธีและมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน ทั้งการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลตามที่ขอบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายลำดับรองของกระทรวงการคลังกลุ่มนี้มีการกำหนดกฎหมายระดับพระราชบัญญัติหรือประกาศที่มีโทษทางอาญาซึ่งอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้ และการ

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์ที่มีกฎหมายกำหนดเป็นการเฉพาะซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนมากทั้งในลำดับพระราชบัญญัติ ระเบียบ ประกาศ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแตกต่างกันไปในกฎหมายแต่ละฉบับ ทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลกำหนดหลักเกณฑ์เกิดปัญหาต่างๆ ดังนี้

ก) กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไม่ได้แยกประเภทเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอย่างชัดเจน

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายต่างๆ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลรวมๆ กัน กล่าวคือ กฎหมายเรื่องเดียวกันนั้น กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ใกล้เคียงกัน ทั้งๆ ที่ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัลนั้นสามารถแบ่งแยกออกจากกันได้จากบทนิยามความหมาย ลักษณะของการจ่ายเงิน ผู้มีสิทธิได้รับเงิน และวัตถุประสงค์ในการจ่ายในแต่ละประเภทนั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

นอกจากนี้กฎหมายบางฉบับที่กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนรางวัลกลับไม่ได้กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่งผลทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลในการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายเรื่องเดียวกัน

ในทางปฏิบัติ การดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายบางเรื่องอาจมีความจำเป็นที่จะต้องจ่ายเฉพาะเงินประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น เช่น เงินสินบนนำจับสำหรับความผิดที่จำเป็นต้องใช้การแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดจากประชาชนมากเป็นพิเศษและการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามปกติของเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว และเงินรางวัลนำจับสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในบางเรื่องที่เป็นกรณีการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นการดำเนินการภายในหน่วยงานเจ้าหน้าที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งลักษณะงานต้องใช้ความพยายามมากกว่าปกติ ต้องใช้ทักษะหรือความสามารถของเจ้าหน้าที่มากเป็นพิเศษ หรือลักษณะงานที่เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยากลำบากหรือต้องเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เป็นต้น หรือในกรณีการปราบปรามการกระทำความผิดที่จำเป็นต้องใช้ทั้งเงินสินบนและเงินรางวัลควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลให้มีความสอดคล้องกันและกำหนดแนวคิดสำหรับการพิจารณาจ่ายเงินแต่ละประเภทอย่างชัดเจน เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้มีสิทธิ ซึ่งหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของไทยไม่ได้กำหนดแนวคิดที่แบ่งแยกการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่ชัดเจนเช่นนี้

ข) กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับมีหลายรูปแบบและอยู่ในลำดับชั้นกฎหมายที่แตกต่างกัน

จากภาพรวมของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย ที่มีกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินสินบนรางวัลได้หลายวิธีและมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน ทั้งการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัล ตามที่ข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายลำดับรองของกระทรวงการคลังกลุ่มนี้มีการกำหนดกฎหมายระดับพระราชบัญญัติหรือประกาศที่มีโทษทางอาญาซึ่งอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้ และการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์ที่มีกฎหมายกำหนดเป็นการเฉพาะซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกลุ่มนี้เป็นจำนวนมาก ทั้งในลำดับพระราชบัญญัติ และระเบียบ ผลของการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในลักษณะดังกล่าวทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลมีเป็นจำนวนมาก และกฎหมายเหล่านั้นอยู่ในลำดับชั้นกฎหมายที่แตกต่างกัน

การกำหนดวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลในหลายรูปแบบ แม้ว่าจะมีข้อดีในแง่ความสะดวกในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายหรือความผิดแต่ละเรื่อง เพราะเมื่อพบว่าเป็นการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายเรื่องใด ก็สามารถหยิบยกกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำผิดเรื่องนั้นมาใช้เพื่อจ่ายเงินสินบนรางวัลได้เป็นการเฉพาะ เช่น หากเป็นกฎหมายที่มีรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงการคลังก็สามารถพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง ระเบียบกระทรวงการคลังหรือระเบียบของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายท้ายประกาศกระทรวงการคลังได้ แต่หากเป็นการดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ ที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะก็สามารถพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายเฉพาะเหล่านั้นได้เลย เช่น พระราชบัญญัติศุลกากร พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด หรือกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการดำเนินการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบางเรื่อง เช่น การป้องกันปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การป้องกันปราบปรามการขายสลากเกินราคา เป็นต้น แต่การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่มีกฎหมายเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก และอยู่ในลำดับศักดิ์ที่แตกต่างกันย่อมทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกัน ทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายแต่ละเรื่องแตกต่างกันไปด้วย ส่งผลให้ภาพรวม

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

การจ่ายเงินสินบนรางวัลขาดความเป็นเอกภาพ และไม่มีมาตรฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ชัดเจน

ค) รูปแบบของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับด้วยวิธีการหักเงินค่าปรับเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ทำให้เกิดความซับซ้อนในการพิจารณา

การจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วยวิธีการหักเงินค่าปรับในคดีอาญาเป็นเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนั้น อาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติเงินคงคลังออกหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัล ทำให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าวหลายฉบับ ได้แก่

- ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังที่กำหนดการหักเงินค่าปรับของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของค่าปรับอย่างกว้างๆ

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังกำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับในกฎหมายแต่ละฉบับและกำหนดกลุ่มของพระราชบัญญัติและประกาศที่หักเงินค่าปรับจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้

- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลฯ กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการทั่วไป และ

- ระเบียบของหน่วยงานของรัฐที่เป็นหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายและเป็นเจ้าของเงินค่าปรับซึ่งกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของกฎหมายแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะ

การกำหนดวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วยการหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัล ทำให้การพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วยวิธีการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังต้องพิจารณาหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัล ทั้งในข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง ระเบียบกระทรวงการคลัง และระเบียบของหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานเจ้าของเงินค่าปรับด้วย เพื่อให้ทราบอัตราการหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หลังจากนั้นพิจารณาต่อว่าจะแบ่งส่วนเงินที่ได้มาเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกี่ส่วน และสุดท้ายจะแบ่งส่วนเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิอย่างไร เป็นต้น ซึ่งมีกระบวนการในการดำเนินการหลายขั้นตอนที่ซับซ้อนและความยุ่งยากในการพิจารณา

ง) กลุ่มของกฎหมายที่อนุญาตให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตาม บัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังไม่เหมาะสม เพราะเกี่ยวข้องกับกฎหมายจำนวนมากและ อาจไม่สามารถดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้กับทุกเรื่อง

พระราชบัญญัติและประกาศที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อ จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตรา การหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังและประกาศที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีจำนวนมาก กฎหมายที่สามารถหัก เงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้นั้นมีถึง 132 ฉบับ

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของพระราชบัญญัติและประกาศตามบัญชีท้ายประกาศ กระทรวงการคลังแล้ว พบว่ากฎหมายบางฉบับนั้นเป็นกฎหมายเก่า ซึ่งมีอัตราค่าปรับในจำนวนที่น้อย มาก ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการ จ่ายเงินสินบนรางวัลโดยใช้การหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัล เช่น พระราชบัญญัติควบคุม การโฆษณาโดยการขยายเสียง พ.ศ.2493 พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีกฎหมายอีกหลายๆ ฉบับที่ยกเลิกไป เนื่องจากหมดความ จำเป็น หรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น แต่ยังคงปรากฏชื่ออยู่ในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังอยู่ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและ ที่ดิน พ.ศ.2509 พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พุทธศักราช 2489 เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้ เกิดความสับสนในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายที่จ่ายเงินสินบนรางวัลได้*

การกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยกำหนดรายชื่อ ของกฎหมายอย่างเฉพาะเจาะจงไว้ท้ายประกาศกระทรวงการคลังจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากมี พระราชบัญญัติที่เป็นกฎหมายเก่าและกำหนดโทษปรับที่ไม่สอดคล้องกับโทษปรับตามกฎหมายอื่นๆ ในปัจจุบัน จึงไม่สามารถดำเนินการหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้อย่าง เหมาะสม รวมทั้งทำให้เกิดความสับสนในการพิจารณากฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้ใน กรณีที่มีการแก้ไขปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วแต่ยังคงปรากฏชื่อกฎหมาย เหล่านั้นในท้ายประกาศกระทรวงการคลังอยู่

* ตัวอย่างกฎหมายี่ตราขึ้นเพื่อยกเลิกกฎหมายเรื่องอื่นเป็นการเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติยกเลิก กฎหมายบางฉบับที่ไม่เหมาะสมกับกาลปัจจุบัน พ.ศ.2546 หรือพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมด ความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560

จ) การกำหนดกลุ่มกฎหมายในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความล้าสมัยและซ้ำซ้อน

ในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง มีการกำหนดให้พระราชบัญญัติบางฉบับที่มีบทบัญญัติในการจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้โดยเฉพาะให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยหักเงินค่าปรับตามกฎหมายเหล่านั้นเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลด้วย พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะเหล่านั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 เป็นต้น

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติทั้ง 4 ฉบับนี้ แม้ในส่วนใหญ่จะกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในชั้นศาลก็ตาม แต่เนื้อหาเกี่ยวกับผู้มีสิทธิได้รับเงินอัตราการจ่ายเงิน และวิธีการจ่ายเงินนั้นมีความแตกต่างจากการหักเงินค่าปรับตามที่ข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลัง รวมทั้งระเบียบของหน่วยงานเจ้าของค่าปรับตามพระราชบัญญัติข้างต้นกำหนด ทำให้ในทางปฏิบัติการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลโดยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังและเกิดความล้าสมัยในการบังคับใช้กฎหมาย

3.3.2 ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากการพิจารณากฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายฉบับต่างๆ พบว่ามีกฎหมายหรือความผิดหลายๆ กลุ่มที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดเป็นจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายหลายๆ เรื่อง

การที่รัฐออกกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายหลายเรื่อง หากมองในมุมหนึ่งจะเห็นว่ารัฐให้ความสำคัญกับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดและการนำตัวผู้กระทำความผิด โดยให้การตอบแทนผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามผู้กระทำความผิด ซึ่งหมายถึง ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย แต่การกำหนดกลุ่มของกฎหมายและประเภทของความผิดที่ดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลในจำนวนมากๆ นั้นก็ส่งผลกระทบต่อรัฐในหลายๆ เรื่องเช่นกัน เช่น ด้านงบประมาณของรัฐที่ใช้ในการจ่ายเงินสินบนรางวัล ความเหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิสำหรับกฎหมายบาง

กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลซึ่งได้รับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติอยู่แล้ว รวมทั้งความเป็นธรรมในการปฏิบัติราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีกับหน่วยงานของรัฐที่ไม่มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วย เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลของประเทศไทยได้ คือ แนวคิดในการกำหนดประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไม่ชัดเจน

เมื่อพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้ในประเทศไทยทั้งในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พระราชบัญญัติเฉพาะที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล และระเบียบของหน่วยงานของรัฐที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดเป็นพิเศษ พบว่ากลุ่มกฎหมายและความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้นั้นมีจำนวนมากและกว้างขวางมาก แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละเรื่องนั้นกลับไม่ปรากฏเหตุผลหรือแนวคิดพื้นฐานที่นำมาระบุกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ไม่มีการระบุเหตุผลหรือสาเหตุของการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัล สำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลในเรื่องนั้นๆ ที่ชัดเจน รวมทั้งไม่ปรากฏแนวคิดพื้นฐานสำหรับการจำแนกกลุ่มกฎหมาย หรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ในปัจจุบันด้วย ทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทยในภาพรวมไม่มีเหตุผลที่หนักแน่น ซึ่งแสดงให้เห็นความจำเป็นและเหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามอาชญากรรม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

3.3.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากเนื้อหาของการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากการพิจารณากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล พบว่ากฎหมายเหล่านั้น มีทั้งเนื้อหาที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน

เนื้อหาส่วนที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ นิยามความหมายของถ้อยคำต่างๆ ลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัล ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล หลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งความนำจับและแบบในการแจ้งความนำจับ เอกสารที่ใช้ในการขอรับเงินสินบนรางวัล เป็นต้น ส่วนเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ แหล่งที่มาของเงิน ผู้มีสิทธิได้รับเงิน อัตราเงินสินบนรางวัล และสัดส่วนการจ่ายเงินสินบนรางวัล เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาส่วนที่แตกต่างกันนี้ถือเป็น

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

สาระสำคัญในการจ่ายเงิน เพราะทำให้เกิดผู้มีสิทธิได้รับเงินและจำนวนเงินที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิในกฎหมายแต่ละฉบับมีความแตกต่างกันไป ปัญหาที่เกิดจากเนื้อหาของการจ่ายเงินสินบนรางวัลมีดังนี้⁴⁸

ก) การกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลนำจับทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในระบบราชการ

เนื้อหาของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายต่างๆ กำหนดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไว้หลายรูปแบบ กฎหมายบางฉบับกำหนดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ในความหมายอย่างแคบ หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมและเจ้าหน้าที่อื่น ผู้มีส่วนร่วมในการจับกุม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจพบกระทำความผิดและได้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยตรง แต่กฎหมายบางฉบับกำหนดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลในความหมายอย่างกว้าง หมายความว่ารวมถึง ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนก่อนจับกุมหรือดำเนินการก่อนการจับกุม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนในการลงโทษผู้กระทำความผิดภายหลังการจับกุมแล้ว ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยอ้อมด้วย

การกำหนดกลุ่มผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการปฏิบัติราชการทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีการจ่ายเงินรางวัลกับหน่วยงานที่ไม่มีการจ่ายเงินรางวัลซึ่งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ไม่มีการจ่ายเงินรางวัล จะไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ความไม่เสมอภาคระหว่างเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการปราบปรามการกระทำความผิดโดยอ้อมในหน่วยงานที่ต่างกัน ซึ่งหน่วยงานหนึ่งกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยอ้อม แต่อีกหน่วยงานหนึ่งไม่มี และความไม่เสมอภาคระหว่างเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกันซึ่งมีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิด แต่กฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิผู้ปราบปรามการกระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น

ข) การกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับขาดเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

เนื้อหาเกี่ยวกับอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายต่างๆ มีหลายรูปแบบทั้งการกำหนดในอัตราที่แน่นอน กำหนดในลักษณะไม่เกินอัตราที่กำหนด กำหนดในอัตราที่แน่นอนและกำหนดเพดานสูงสุดของเงินรางวัลเอาไว้ การกำหนดจำนวนเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนที่แน่นอนและกำหนดจำนวนเงินสินบนรางวัลไม่เกินไปกว่าอัตราที่กำหนดด้วย การกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลในจำนวนที่ต่างกัน ทำให้อัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัล และจำนวนเงินสินบนรางวัล

⁴⁸ อรรถสิทธิ์ กัมมล, "การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายไทย," หน้า 14-18

ที่จ่ายสำหรับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมาย แตกต่างกันไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ไม่พบเหตุผลหรือแนวคิดที่นำมาอธิบายการกำหนดรูปแบบของอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลและการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลที่ชัดเจน ทำให้ฐานในการพิจารณาการจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมมีสัดส่วนที่แตกต่างกัน และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ค) การกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลนำจับก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในระบบราชการ

เนื้อหาเกี่ยวกับสัดส่วนเงินรางวัลในกฎหมายต่างๆ มีหลายรูปแบบ รูปแบบทั่วไปคือ การกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิเท่ากันทุกคน รวมทั้งการกำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลที่ไม่เท่ากัน ซึ่งมีทั้งการกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลตามสัดส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแต่ละครั้งตามดุลพินิจของผู้มีอำนาจ และการกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งมักกำหนดสัดส่วนตามการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ ตำแหน่ง ระดับ และประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันระหว่างเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ยิ่งเจ้าหน้าที่มีตำแหน่งหรือระดับสูง และมีประสบการณ์การทำงานมากก็ยิ่งมีส่วนในการได้รับเงินรางวัลมากตามไปด้วย

การกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลด้วยวิธีการที่แตกต่างกันนั้นส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการปฏิบัติราชการ เช่น อาจเกิดการมีผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้มีอำนาจซึ่งกำหนดให้ตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล การกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลที่ไม่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีกำหนดให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร ซึ่งไม่ได้ดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายเหล่านั้นโดยตรง รวมทั้งการกำหนดให้แบ่งเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่หลายตำแหน่งและหลายฐานะมากจนเกินไปนั้น ส่งผลให้ส่วนแบ่งเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ในแต่ละคดีมีจำนวนน้อยมาก และไม่สามารถจูงใจให้เจ้าหน้าที่ระดับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจับกุมหรือดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในทางปฏิบัติ

นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลแล้ว พบว่าการจ่ายเงินสินบนรางวัลในทางปฏิบัติทำให้เกิดปัญหาในอีกหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น

1. ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่เพื่อหาประโยชน์จากการจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น การบังคับใช้กฎหมายกั้นแก๊งประชาชนโดยหวังประโยชน์จากการได้รับเงินรางวัล การสร้างพยานหลักฐานปลอมเพื่อหวังประโยชน์ในการได้รับเงินสินบนรางวัลเพิ่มมากขึ้น⁴⁹

2. ปัญหาการจ่ายเงินสินบนเงินรางวัลที่จ่ายเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เช่น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง พบว่า การจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยประมาณการ ในปีงบประมาณ 2561 เป็นเงินจำนวนสูงถึง 4,800 ล้านบาท หรือการจ่ายเงินสินบนรางวัลในคดีอาชญากรรมในปีงบประมาณ 2561 ซึ่งเป็นเงินจำนวนสูงถึง 360 ล้านบาท⁵⁰ หรือการจ่ายเงินสินบนรางวัลของกรมศุลกากรแก่สายลับและเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542-2558 เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 15,181 ล้านบาท⁵¹

3. ปัญหาเรื่องความเหมาะสมในการรับเงินรางวัลในอัตราที่สูงมากของเจ้าหน้าที่ เช่น การรับเงินรางวัลของผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินรางวัลในจำนวนมาก เช่น กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต เป็นต้น

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ซึ่งดูแลและรับผิดชอบการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าการจ่ายเงินสินบนรางวัลมีปัญหาที่เกิดขึ้นหลายด้าน ทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวมและปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมนั้นมีหลายประเด็น และในบางประเด็นเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านรูปแบบและเนื้อหาในการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ไม่เหมาะสม อธิบายได้ดังนี้

1. เงินสินบนและเงินรางวัลไม่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการเพิ่มประสิทธิภาพของกฎหมาย กล่าวคือ การจ่ายเงินสินบนรางวัลมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปที่การปราบปรามอาชญากรรม แต่แนวโน้มการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้นเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในทางปฏิบัติไม่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อลดจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมได้

⁴⁹ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, "คนกรมศุลกากร 'สายลับปลอม' เบิกรางวัลนำจับ," ใน เมนูคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์, อาทิตย์ เคนมี, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: อักษรสัมพันธ์ (1987), 2557), หน้า 30-32.

⁵⁰ สำนักงาน ป.ป.ส., สถิติการพิจารณาจ่ายเงินสินบนเงินรางวัล ตามปีงบประมาณ 2561 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 21 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.oncb.go.th/Home/Pages/Bris.aspx>

⁵¹ ไทยพับลิก้า, 17 ปีสินบนรางวัลกรมศุลกากร "เจ้าหน้าที่-สายลับ" รับเงิน 15,181 ล้านบาท – อธิปไตย สุขสงคายนานา กม. ใหม่ เกลี่ยความเหลื่อมล้ำ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2559. แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2016/02/custom-department-11/>

2. เงินสินบนและเงินรางวัลไม่ตอบสนองวัตถุประสงค์เรื่องการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ แม้ว่าจะมีการกำหนดให้เงินสินบนและเงินรางวัลก็ตาม แต่ก็สามารถพบการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เช่นเดิม ยิ่งไปกว่านั้นการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่อาจมีสาเหตุมาจากเงินสินบนและเงินรางวัล ด้วย เช่น อาจเกิดกรณีการรับสินบนจากผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ต้องจ่ายค่าปรับ เพื่อให้ความผิดในกรณีนั้นไม่ต้องจ่ายเงินสินบน หรืออาจเกิดกรณีการปฏิบัติหน้าที่โดยหวังแก่เงินรางวัล และถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดเงินรางวัลขั้นสูงที่จะได้ไว้ก็ตาม แต่หากเจ้าหน้าที่ต้องการเงินเพิ่มก็มีแนวโน้มรับสินบนหรือหาช่องทางเพื่อรับเงินรางวัลโดยมิชอบได้

3. กรณีเงินรางวัลนั้นอาจมีความซ้ำซ้อนกับเงินในส่วนอื่นที่เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับอยู่แล้ว กล่าวคือ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติเจ้าหน้าที่ย่อมได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอื่นตามตำแหน่งหรือตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดเอาไว้อยู่แล้ว และการสมัครเพื่อเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ ผู้สมัครย่อมต้องรู้ว่าเบื้องต้นก่อนว่าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นอย่างไร เงินเดือนและสิทธิประโยชน์ที่ได้มาน้อยเพียงใด ทำให้ผู้นั้นสามารถตัดสินใจได้ว่าหากตนสมัครเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นจะได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนที่เหมาะสมและคุ้มค่าหรือไม่ ดังนั้นเงินรางวัลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ จึงมีความซ้ำซ้อนกับเงินเดือนหรือเงินอื่นๆ ที่เจ้าหน้าที่มีสิทธิจะได้รับอยู่แล้ว

4. การจ่ายเงินรางวัลนั้นทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม ใน 2 กรณีคือ

4.1. ความไม่เป็นธรรมและความไม่เท่าเทียมเรื่องเงินค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ระหว่างหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ ในหน่วยงานที่มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นย่อมมีโอกาสได้รับเงินมากกว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ไม่มี เพราะนอกจากได้รับค่าตอบแทนตามปกติแล้วยังมีโอกาสได้รับเงินส่วนที่เป็นเงินรางวัลเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้เงินค่าตอบแทนที่เจ้าหน้าที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันและทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ไม่มีเงินรางวัล

4.2. ความไม่เป็นธรรมเรื่องส่วนแบ่งของเงินรางวัลกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือ ในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล หมายถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริง และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานซึ่งมีส่วนในการปราบปรามการกระทำความผิดด้วย อย่างไรก็ตามสัดส่วนเงินรางวัลที่แบ่งจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ทั้งหมดนั้นมักกำหนดให้เจ้าหน้าที่ในระดับสูงได้รับส่วนแบ่งที่มากกว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งมีระดับต่ำกว่าซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง เช่น สัดส่วนเงินรางวัลที่แบ่งจ่ายแก่เจ้าหน้าที่ในกรมสรรพสามิตตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในความผิดเกี่ยวกับกฎหมายสรรพสามิต หรือสัดส่วนเงินรางวัลตามที่แบ่งจ่ายแก่เจ้าหน้าที่ในกรมศุลกากรตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในความผิดเกี่ยวกับ

กฎหมายศุลกากร เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม และก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในระบบราชการด้วย

5. กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลทำให้เกิดข้อขัดข้องหรือความไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เนื่องจากในบางกรณีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินที่ลึกลับและไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามที่กฎหมายกับสิทธิรับเงินของผู้มีสิทธิตามกฎหมายบางเรื่องไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากมีกฎหมายเกี่ยวข้องหลายฉบับที่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ กฎหมายมิได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลจากการบังคับใช้กฎหมายนั้น แต่กฎหมายอีกฉบับกำหนดให้เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งเดียวกันนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลจากการบังคับใช้กฎหมายอีกฉบับแทน ซึ่งทำให้เกิดกรณีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่ไม่เหมาะสมกับผู้สมควรได้รับ เป็นต้น⁵²

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่เห็นว่ามีปัญหาลหลักๆ 3 ด้าน ได้แก่

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนของผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ตนได้รับส่วนแบ่งของเงินรางวัลที่ไม่เป็นธรรมกับความเสียหายหรือความยากลำบากตรากตรำในการทำงานของตน เพราะส่วนแบ่งของเงินรางวัลจำนวนมากตกเป็นของเจ้าหน้าที่ผู้บริหาร

2. ปัญหาด้านการตรวจสอบการจ่ายเงินสินบนรางวัล กล่าวคือ กระทรวงการคลังในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลัง รู้จำนวนเงินที่จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลในแต่ละปีจากการรายงานของหน่วยงานที่มีการดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล แต่ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลของเงินสินบนและเงินรางวัลที่จ่ายจริงได้

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจึงขาดความโปร่งใส ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าการจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิตามหลักฐานที่ได้ยื่นมาจริงหรือไม่ เช่น กรณีการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่สายลับ ซึ่งจะไม่มีการเปิดเผยตัวและการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่สายลับจะดำเนินการผ่านเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งความนำจับ อาจเกิดกรณีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งความนำจับซึ่งสร้างหลักฐานการมีสายลับปลอม เพื่อทำให้ตนได้รับเงินส่วนที่เป็นเงินสินบนนำจับด้วย

3. ความมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมในการเข้ามาตรวจสอบการจ่ายเงินสินบนรางวัลในทางปฏิบัติเกิดขึ้นน้อยมากหรือแทบไม่มีส่วนร่วมเลย⁵³

⁵² สัมภาษณ์ ธราริธิ หนูเจริญ, นักวิชาการคลังชำนาญการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง.

⁵³ เรื่องเดียวกัน

3.4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทยที่ไม่เหมาะสมต่อสังคมไทย

จากปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลในด้านต่างๆ ทั้งจากรูปแบบการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ซับซ้อน จากกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้เป็นจำนวนมาก จากเนื้อหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่มีจำนวนมาก ซึ่งมีความแตกต่างกัน และเนื้อหาในบางเรื่องส่งผลต่อความเป็นธรรมและความเหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนรางวัล และปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติที่ทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัล ทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไม่สามารถนำมาใช้เพื่อปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อมุมมองของผู้ที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการได้รับเงินสินบนรางวัลในสังคมไทย อันได้แก่ ประชาชนในสังคม เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ ผู้สื่อข่าว และนักการเมือง เป็นต้น ที่มีทัศนคติต่อระบบเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยต่างก็มีทั้งฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายที่โต้แย้งการจ่ายเงินสินบนรางวัล

ฝ่ายที่เป็นผู้มีสิทธิในการได้รับเงินรางวัล เช่น หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายและตำรวจส่วนใหญ่ มักแสดงความคิดเห็นในเชิงสนับสนุนการกำหนดให้มีเงินสินบนรางวัลเพราะเห็นว่าสามารถใช้เพื่อเป็นแรงจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีรายได้น้อยได้⁵⁴ ส่วนนักวิชาการ ประชาชนในสังคม นักการเมือง และสื่อมวลชนมักแสดงความคิดเห็นในเชิงต่อต้านเงินสินบนรางวัล โดยเห็นว่า การจ่ายเงินสินบนรางวัลนั้นไม่เหมาะสม อาจเป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ สมควรยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัลออกจากการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่

ตัวอย่างของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ปรากฏให้เห็นตามการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ได้แก่ กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายให้ยกเลิกเงินรางวัลนำจับที่ให้กับเจ้าหน้าที่ในคดีอาชญากรรมเพราะเห็นว่า เป็นหน้าที่ของตำรวจและเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว จึงไม่เป็นประโยชน์และไม่มีเหตุผลสมควรในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ ซึ่งกรณีดังกล่าวส่งผลให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติออกมาแสดงความเห็นโต้แย้งนโยบายดังกล่าวทันที โดยให้เหตุผลว่าเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้นสร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน และเห็นสมควรให้มีการเพิ่มเงินสินบนนำจับเพิ่มมากยิ่งขึ้นเสียอีก⁵⁵ หรือกรณีความเห็นของสังคมที่มีต่อเงินสินบนรางวัลของกรมศุลกากรใน

⁵⁴ สัมภาษณ์ พร แก้วช้าง, รองนายกสมาคม พนักงานสอบสวน, 1 เมษายน 2562

⁵⁵ สุนันท์ ศรีจันทร์, เลิกสินบนนำจับ ตำรวจอดตายหรือ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2559.

สมัยรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งนายอภิสิทธิ์มีความเห็นว่า ควรยกเลิกเงินสินบนรางวัลในคดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรไปเลย แต่อธิบดีกรมศุลกากรแสดงความเห็นว่าจะไม่ยกเลิกการจ่ายเงินสินบนรางวัล แต่จะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจ่ายเงินสินบนรางวัลให้เหมาะสมแทน⁵⁶ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการทำผลสำรวจ โดยหน่วยงานที่จัดทำผลสำรวจความเห็นของประชาชนในสังคมเกี่ยวกับเงินสินบนรางวัลด้วย เช่น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) หน่วยงานผู้จัดทำผลสำรวจความเห็นที่รู้จักกันในชื่อ “นิด้าโพล” ได้จัดทำผลสำรวจความเห็นของประชาชน เกี่ยวกับนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง “สินบนแลกใบสั่งจราจร” ซึ่งเป็นนโยบายที่กำหนดให้เงินสินบนรางวัลแก่ผู้ที่มีหลักฐานการเสนอให้หรือรับสินบนเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายจราจร โดยกำหนดให้เงิน 10,000 บาท แก่ผู้ที่มีหลักฐานการเสนอให้หรือรับสินบน ทั้ง ผู้ขับขี่และเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยทำการสำรวจระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม พ.ศ. 2557 จากกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ ทั่วทุกภูมิภาค ทุกระดับการศึกษา ซึ่งมีอาชีพต่างกัน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,249 หน่วยตัวอย่าง จากผลการสำรวจความคิดเห็นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 61.79 ไม่เห็นด้วยกับการให้เงินรางวัลจำนวน 10,000 บาท แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะถือเป็นหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติอยู่แล้ว ไม่ควรยึดเอาเงินรางวัลเป็นตัวตั้ง การกระทำดังกล่าวอาจเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่หวังดีกลั่นแกล้งประชาชนหรือผู้ขับขี่ หรือถือโอกาสปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ รวมทั้งทำให้ภาพลักษณ์ของตำรวจเสียหาย กระบวนการในการลงโทษนั้นควรปล่อยให้ไปตามขั้นตอนของกฎหมายจะเหมาะสมกว่า ขณะที่ประชาชนร้อยละ 33.97 เห็นด้วย เพราะเห็นว่านโยบายดังกล่าวสามารถลดปัญหาการกระทำผิดกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่ รวมไปถึงการลดปัญหาการเรียกสินบนของเจ้าหน้าที่ได้ ส่งผลให้การขับขี่และการจราจรมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร และประชาชนร้อยละ 4.24 ไม่ระบุความเห็นหรือไม่แน่ใจ

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวคิดนโยบายให้เงินจำนวน 10,000 บาทกับผู้ขับขี่หรือประชาชนทั่วไปที่มีหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกสินบนแลกใบสั่งจราจร จากผล การสำรวจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 59.95 เห็นด้วย เพราะช่วยลดปัญหาการถูกข่มขู่ รีดไถจากตำรวจ ทำให้เกิดการช่วยกันสอดส่องดูแลกันระหว่างประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจในทางมิชอบ ซึ่งส่งผลให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมามากยิ่งขึ้น ขณะที่ประชาชนจำนวนร้อยละ 36.69 ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการสร้างความแตกแยกระหว่างประชาชนกับตำรวจ การดำเนินการ

⁵⁶ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, เจาะลึกเงินรางวัล-สินบนนำจับกรมศุลกากรกว่าหมื่นล้าน "อภิสิทธิ์" สั่งรี อ ต วั น [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 28 พ.ค.ศ.จ.ก.ย.น. 2559. แหล่งที่มา : http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1290930670

ลงโทษผู้กระทำความผิดควรปล่อยให้ไปตามกฎหมายมากกว่า รวมทั้งการขังขี้และการจรรยาจะมีระเบียบวินัย เริ่มมาจากผู้ขังที่มีวินัยในการขังขี้และปฏิบัติตามกฎจรรยา ไม่ใช่เกิดจากการใช้มาตรการลงโทษ และประชาชนร้อยละ 3.36 ไม่ระบุความเห็นหรือไม่แน่ใจ⁵⁷

ข้อเท็จจริงจากข่าวและบทสรุปที่ได้จากผลสำรวจที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีความเห็นในเชิงที่ต่อต้านการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับและเห็นว่าควรมีการยกเลิกหรือปรับปรุงการจ่ายเงินสินบนรางวัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลในจับในคดีที่เป็นความผิดเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เช่น คดีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร หรือคดียาเสพติด เป็นต้น รวมทั้งคดีที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในสังคมอย่างกว้างขวางเพราะเป็นเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ความผิดตามกฎหมายจราจร หรือความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นต้น เพราะคนในสังคมส่วนใหญ่เห็นว่ากรจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ ใช้เงินสินบนรางวัลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สิน และทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

แต่ในทางตรงกันข้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการได้รับเงินสินบนรางวัลอยู่แล้ว มักพยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนการจ่ายเงินสินบนรางวัลในหน่วยงานของตนเอาไว้ โดยอ้างว่าเงินสินบนรางวัลนั้นมีความจำเป็นเพราะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมได้ ซึ่งมีข้อน่าสังเกต คือ หน่วยงานที่พยายามเรียกร้องให้คงไว้ซึ่งการจ่ายเงินสินบนรางวัลมักเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนมาก เช่น กรมศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการจราจร นั่นเอง

ผู้เขียนเห็นว่าทัศนคติในเชิงต่อต้านการจ่ายเงินสินบนรางวัลอาจส่งผลให้ประชาชนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมที่ลดลง และทำให้เกิดการแจ้งความนำจับลดลงด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ซับซ้อน ไม่เหมาะสม และไม่เป็นธรรม เป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดการใช้แรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการได้รับเงินสินบนรางวัล ทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลในทางปฏิบัติไม่สามารถใช้เพื่อปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม รวมทั้งทำให้ภาพลักษณ์ของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจ่ายเงินสินบนรางวัลถูกสังคมมองในแง่ลบด้วย ดังนั้นจึงควรปรับปรุงการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้รัฐสามารถปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมี

⁵⁷ นิต้าโพล, **สินบนแลกใบสั่งจราจร** [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2560. แหล่งที่มา: <https://nidapoll.nida.ac.th>

ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงิน
รางวัลนำจับมากยิ่งขึ้นด้วย

2621358296

CU :Thesis 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

บทที่ 4

เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในต่างประเทศ

4.1 ความหมายและลักษณะของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีการกำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแส และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมและรักษาผลประโยชน์ของรัฐในบางประการ ในลักษณะเช่นเดียวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย กล่าวคือ ใช้เพื่อเป็นค่าตอบแทนให้แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดของประชาชน และเป็นค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามผู้กระทำความผิดซึ่งต้องใช้ความพยายาม ความยากลำบาก หรือต้องเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่และช่วยรักษาผลประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแต่ละประเทศกำหนดไว้ โดยใช้คำว่าเงินรางวัล (Reward) เรียกการจ่ายเงินทั้งสองประเภทรวมกัน

4.1.1 ความหมายของคำว่าเงินรางวัล

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในต่างประเทศนั้น ใช้คำว่า Reward (เงินรางวัล) ในการเรียกเงินค่าตอบแทนแก่ผู้มีส่วนร่วมหรือช่วยเหลือให้เกิดการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ สอดคล้องกับแนวคิดในการปราบปรามผู้กระทำความผิดหรือการกระทำความผิดซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

จากถ้อยคำในภาษาอังกฤษ พบว่าคำที่ใช้เรียกการจ่ายเงินตอบแทนสำหรับการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดลงโทษ ในลักษณะเช่นเดียวกับเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับใช้ แต่จะใช้คำว่า คำว่า เงินรางวัล (Reward) เพียงคำเดียว ซึ่งพจนานุกรมกฎหมาย (Black's Law Dictionary) ให้ความหมายว่า หมายถึง “ข้อเสนอหรือสิ่งของรัฐหรือปัจเจกชนให้เป็นการตอบแทนหรือเป็นรางวัลสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เป็นพิเศษหรือการปฏิบัติหน้าที่เป็นผลสำเร็จ หรือเพื่อการกระทำบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ เช่น รางวัลสำหรับการประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ การติดตามและจับกุมอาชญากร หรือทำให้ได้กลับมาซึ่งทรัพย์สินที่สูญหาย เป็นต้น ข้อเสนอสำหรับการดำเนินการดังกล่าวนี้ อยู่ในรูปแบบของเงินที่จ่ายสำหรับการปฏิบัติหน้าที่หรือการดำเนินการที่บรรลุลักษณะดังกล่าว¹”

¹ Henry C. Black, Black's Law Dictionary, 4 ed. (USA: West Publishing Co, 1968), p. 1485.

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

อาจสรุปความหมายของ เงินรางวัล จากวัตถุประสงค์ในการปราบปราม อาชญากรรมว่า หมายถึง “ค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมซึ่งรัฐหรือเอกชนจ่ายให้ผู้ที่ทำงานที่ได้รับ มอบหมายสำเร็จหรือการทำงานเป็นพิเศษที่เป็นประโยชน์แก่รัฐ ยกตัวอย่างเช่น การแจ้งเบาะแสการ กระทำความผิด การจับกุมผู้กระทำความผิด การส่งคืนทรัพย์สินที่สูญหายแก่เจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามที่กฎหมายกำหนดนั้น สามารถเป็นได้ทั้งประชาชนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ ของรัฐด้วย”

4.1.2 ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัล (Reward) มีลักษณะเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีมูลค่าซึ่งจ่ายให้แก่ ผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือนำข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดมาแจ้งต่อรัฐและทำให้เกิดการดำเนินการ จับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หรือทำให้เกิดการดำเนินการเพื่อปราบปรามอาชญากรรมหรือการ รักษาความสงบเรียบร้อยอย่างอื่น เช่น การแจ้งเบาะแสการกระทำความผิด การจับกุมผู้กระทำความผิดทางอาญา การส่งคืนทรัพย์สินที่สูญหายแก่เจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น รวมทั้งมีลักษณะเป็นเงินที่ จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายบางเรื่องที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิรับ เงินรางวัลได้

กลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือ เจ้าหน้าที่ในต่างประเทศนั้น เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของรัฐ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในและภายนอกประเทศ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือ ภาษีซึ่งทำให้รัฐสูญเสียเงินรายได้ ความผิดที่กระทบกระเทือนความรู้สึกของประชาชนในสังคม ซึ่ง ไม่ได้กำหนดชนิดของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับได้ ดังเช่นใน ประเทศไทย นอกจากนี้การจ่ายเงินรางวัลค่าตอบแทนในต่างประเทศยังขยายรวมไปถึงนโยบายหรือ มาตรการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งแต่ละประเทศกำหนดขึ้นตามความจำเป็นเป็นการเฉพาะ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การฟ้องร้องในคดีฉ้อโกงรัฐ (False Claim) ความผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาลักษณะของความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลได้นั้นพบว่า เป็น ความผิดที่รัฐมีความจำเป็นต้องลงโทษผู้กระทำความผิด โดยอาศัยการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับ การกระทำความผิดมากกว่าอาชญากรรมทั่วไป เพราะอาชญากรรมกลุ่มนี้มีความซับซ้อน ตรวจสอบ การกระทำความผิดได้ยาก และผู้กระทำความผิดมีอำนาจในการหลีกเลี่ยงจากการถูกตรวจสอบหรือ จับกุมเพราะสามารถข่มขู่คุกคามผู้ที่ทราบข้อมูลหรือเบาะแสได้ ส่งผลให้การดำเนินการบังคับใช้ กฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเป็นไปได้ยาก ทำให้ต้องกำหนดมาตรการการให้เงินรางวัลตอบแทน

แก่ผู้ที่แฉและเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้ดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดมารับโทษได้อย่างทันที่ รวมทั้งจูงใจให้มีการดำเนินการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสจากประชาชนและจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล กฎหมายเกี่ยวกับการเก็บภาษี กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตที่สำคัญ คือ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลส่วนใหญ่จะกำหนดไว้อย่างชัดเจนไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล เนื่องจากการจ่ายเงินรางวัลเพื่อเป็นค่าชดเชยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐ อาจนำไปสู่การคอร์รัปชันและการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพราะคาดหวังการได้รับเงินรางวัลมากกว่าการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความพยายามตามความตั้งใจเดิมของตน² ยกเว้นในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ได้เพื่อการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและรักษาประโยชน์ของรัฐตามนโยบายที่รัฐกำหนด เช่น การแจ้งดำเนินคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐ การจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษี การให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งในกรณีนี้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นย่อมมีสิทธิได้รับเงินรางวัล

4.1.3 วัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินรางวัล

จากความหมายและลักษณะในการจ่ายเงินรางวัล สามารถระบุวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัล ได้ดังนี้

1. เพื่อตอบแทนการดำเนินการของประชาชนซึ่งมีผลในการปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น การแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด เป็นต้น
2. เพื่อจูงใจให้ประชาชนแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นมาเป็นสิ่งล่อใจ (Incentive) และ
3. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้สามารถนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น

ส่วนกรณีที่กฎหมายอนุญาตให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ได้นั้นวัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินรางวัล คือ

² Alexander Clarence, The Law of Arrest in Criminal and Other Proceedings (New York: Dennis & CO.,INC, 1949), p. 1656.

1. เพื่อตอบแทนการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เพื่อการปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยตามนโยบายบางอย่างที่มีกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล
2. เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น โดยใช้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นมาเป็นสิ่งล่อใจ (Incentive)
3. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้สามารถนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น

4.2 แนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายของต่างประเทศ มีแนวคิดพื้นฐานเดียวกันกับหลักเกณฑ์การกำหนดเงินรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับการจับกุม ซึ่งมีหลักเกณฑ์การตั้งเงินรางวัลที่คล้ายคลึงกับการทำนิติกรรมสัญญาทางแพ่งโดยใช้แสดงการเจตนา การตั้งเงินรางวัลนั้นเป็นการใช้อำนาจในเชิงบริหารในการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งผู้มีสิทธิกำหนดเงินรางวัลอาจเป็นรัฐบาลกลาง มลรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นิติบุคคล หรือปัจเจกบุคคล ก็ได้ วิธีการในการตั้งเงินรางวัลทำในลักษณะของคำเสนอที่เป็นการให้สัญญาที่แน่นอนและผู้เสนอต้องการให้มีผล กำหนดเงินจำนวนหนึ่ง สำหรับการให้ความช่วยเหลือ การบริการ หรือการติดตามบุคคลหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อย

การทำคำเสนอดังกล่าวมีความเฉพาะเจาะจงสำหรับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งรูปแบบและองค์ประกอบของคำเสนอจะต้องกำหนดเงื่อนไขให้มีการแจ้งข้อมูลหรือการดำเนินการบางเรื่อง รวมทั้งคำเสนอนั้นจะต้องมาจากเจตนาของผู้เสนอโดยไม่มีการขยายขอบเขตเงื่อนไขการดำเนินการใหม่ ทำข้อตกลงกันใหม่ หรือมีการเจรจาต่อรองกันใหม่ภายหลัง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เสนอตั้งเงินรางวัลนั้นอาจยกเลิกการแสดงเจตนาขึ้นก็ได้ รวมทั้งแม้จะยกเลิกการกำหนดให้เงินรางวัลไปแล้ว แต่ก็สามารถทำคำเสนอใหม่ให้มีผลตามคำเสนอเดิมได้เช่นกัน

ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล คือ ผู้ที่ปฏิบัติการหรือดำเนินงานตามที่คำเสนอกำหนด ตามปกติหมายถึง ประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เช่น ผู้ใช้ ผู้ช่วย ผู้สนับสนุน ผู้สมรู้ร่วมคิด หรือผู้ที่กระทำผิดเอง รวมทั้งบุคคลปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เป็นต้น กรณีเหล่านี้จะไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล รวมทั้งมีแนวคิดที่ชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติซึ่งได้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสการกระทำความผิด หรือให้การช่วยเหลือโดยหวังเงินรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ส่วนกรณีที่บุคคลธรรมดาที่ให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ ซึ่งมีฐานะกึ่งเจ้าหน้าที่ (Quasi Officer) มีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามปกติ

อย่างไรก็ตาม มีแนวคิดที่สนับสนุนการให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐใน 3 กรณี คือ

1. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เช่น นอกเขตอำนาจที่ตนมีอำนาจ หรือนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เป็นต้น กรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นย่อมมีสิทธิได้รับเงินรางวัลในฐานะที่เป็นบุคคลธรรมดา

2. กรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้ความกล้าหาญหรือปฏิบัติหน้าที่เยี่ยงวีรบุรุษ ซึ่งสมควรได้รับเงินรางวัล และเจ้าหน้าที่นั้นปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้คาดหวังการได้รับเงินรางวัลตอบแทน โดยกำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องได้รับความยินยอมหรือการรับรองจากเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ด้วย

3. กรณีการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าหน้าที่ ทั้งจากตัวผู้กระทำความผิด และลักษณะของงานที่ทำ สมควรมีการให้เงินรางวัลเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่จะได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น

วัตถุประสงค์ในการเสนอเงินรางวัลจะต้องชอบด้วยกฎหมาย และมีหลักการและเงื่อนไขไม่ขัดต่อกฎหมาย ยกตัวอย่างของวัตถุประสงค์ที่ผู้เสนออาจกำหนดได้ เช่น เพื่อการจับกุม เพื่อการจำคุกกักขัง เพื่อการควบคุมตัว เพื่อการนำมาซึ่งความยุติธรรม เพื่อการควบคุมตัวและกักขัง เพื่อการจับกุมและส่งตัว เพื่อการติดตามบุคคลหรือทรัพย์สินที่สูญหาย เพื่อการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแส จนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดและพิจารณาคดี เป็นต้น ซึ่งมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่การทำคำเสนอในแต่ละกรณี ซึ่งสิทธิในการได้รับเงินรางวัลจะเกิดขึ้นเมื่อมีการปฏิบัติหรือการดำเนินการตามที่คำเสนอให้เงินรางวัลกำหนด เช่น

- การกำหนดเงื่อนไขในคำเสนอว่า “ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดจนนำไปสู่การจับกุมตัว” เงื่อนไขในการปฏิบัติการ คือ “ต้องมีการแจ้งข้อมูลไปยังผู้เสนอตั้งเงินรางวัลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิด”

- การกำหนดเงื่อนไขในคำเสนอว่า “สำหรับการจับกุมหรือลงโทษ” เงื่อนไขในการปฏิบัติการ คือ “ต้องมีการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย

- การกำหนดเงื่อนไขในคำเสนอว่า “จับกุมและลงโทษ” เงื่อนไขในการปฏิบัติการคือ “ต้องมีการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมายและมีการลงโทษผู้กระทำความผิด”

- การกำหนดเงื่อนไขในคำเสนอว่า “สำหรับการระบุตำแหน่งหรือการพบร่างของผู้ตกเป็นเหยื่อในกรณีฆาตกรรม” เงื่อนไขในการปฏิบัติการคือ “ต้องสามารถให้ข้อมูลที่เพียงพอในการระบุถึงพยานหลักฐานในการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงที่แสดงว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นได้”

ทั้งนี้แม้ว่าการดำเนินการหรือการปฏิบัติการที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข หากผู้ให้คำเสนอเงินรางวัลยินยอมหรือยอมรับการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นก็สามารถจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้³

รูปแบบของการกำหนดเงินรางวัลเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม สามารถพบได้ทั้งโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการโดยรัฐโดยตรง แต่รัฐให้ความสนับสนุนด้านเงินทุนและประสานความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และโครงการที่รัฐดำเนินการเองตามที่กฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการไว้

ตัวอย่างของโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการโดยรัฐ เช่น โครงการหยุดยั้งอาชญากรรม (Crimestopper) มีลักษณะของการดำเนินการโดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนในสังคม ตำรวจ และสื่อมวลชนในสืบเสาะหาข้อมูลของผู้กระทำความผิด และมีการกำหนดเงินรางวัลตอบแทนในมูลค่าไม่สูงมากให้แก่ผู้แจ้งข้อมูลนั้นๆ กลุ่มของความผิดกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลได้ มีลักษณะเป็นความผิดมีความรุนแรงหรือสะท้อนขวัญ หรือความผิดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดพยานหลักฐานที่ชัดเจนและไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลในลักษณะอื่นได้ด้วย เช่น การติดตามบุคคลหรือทรัพย์สินที่สูญหายไป เป็นต้น เงินรางวัลตอบแทนของโครงการมีที่แหล่งมาจากการสนับสนุนของรัฐและการบริจาคจากเอกชน ในการดำเนินโครงการนี้ ประชาชนผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อความปลอดภัยด้วย ปัจจุบันการดำเนินโครงการหยุดยั้งอาชญากรรมมีการดำเนินในหลายประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ และได้รับการยอมรับจากองค์กรสาขาของสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ด้วย⁴

ส่วนโครงการเงินรางวัลที่ดำเนินการโดยรัฐ เช่น โครงการรางวัลเพื่อความยุติธรรม (Reward for Justice) โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหาการก่อการร้ายตามพระราชบัญญัติต่อต้านการก่อการร้าย 1984 และขอบเขตในการดำเนินโครงการอยู่ในระดับโลก การดำเนินการโครงการดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (Secretary of State) สามารถเสนอเงินรางวัลให้แก่การแจ้งเบาะแสเพื่อการป้องกันหรือแก้ปัญหการก่อการร้ายที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกาไม่ว่าในหรือนอกประเทศ และการแจ้งข้อมูลดังกล่าวทำให้สามารถจับกุมหรือลงโทษผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำดังกล่าวได้ การแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องทำให้เกิดการดำเนินการ เช่น การแจ้งระบุแหล่งที่อยู่ของหัวหน้าองค์กรก่อการร้าย การให้ข้อมูล

³ *ibid*, p. 1651-1662.

⁴ **Crime Stopper Brochure**, [Online], Accessed: 12 November 2016. Available from: <https://csiworld.org/wp-content/uploads/2014/09/csi-brochure.pdf>

ที่สามารถใช้ตัดช่องทางการเงินที่สนับสนุนองค์กรก่อการร้าย เป็นต้น ซึ่งรัฐมนตรีอาจเสนอเงินรางวัลได้สูงถึง 5,000,000 ดอลลาร์สหรัฐหรืออาจมากกว่านั้นก็ได้ รูปแบบของการจ่ายเงินรางวัลนั้นอาจเป็นเงินสด เช็ค การโอนเงินทางโทรศัพท์ หรือทรัพย์สินมีมูลค่าอื่นๆ ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นตัวเงิน⁵

สรุปได้ว่า แนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับการทำนิติกรรมสัญญาในทางแพ่ง ที่ใช้การแสดงเจตนาเสนอเงินรางวัล กำหนดจำนวนเงินรางวัลสำหรับการปฏิบัติการณ์ตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ตามคำเสนอตามเงื่อนไข ที่มุ่งเน้นไปที่การรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เช่น การให้ข้อมูลจนนำไปสู่การจับกุม ลงโทษ หรือการระบุดังบุคคลหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของการกำหนดเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสในทางปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ทั้งรัฐและองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนในสังคมและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั่นเอง ซึ่งผู้สิทธิได้รับเงินรางวัลตามแนวคิดพื้นฐานของการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ จะกำหนดให้ประชาชนเท่านั้นที่มีสิทธิรับเงินรางวัล และห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และได้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามเงื่อนไขของการเสนอเงินรางวัล เป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลอย่างชัดเจนด้วย ซึ่งแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลให้เจ้าหน้าที่นี้ แตกต่างจากแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลที่ปรากฏในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในกฎหมายไทยไม่ได้กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล อีกทั้งยังสนับสนุนการจ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสด้วย

4.3 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายในต่างประเทศ

สำหรับประเด็นของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศนั้น ผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลในประเทศต่างๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์

จากการศึกษาพบว่า แม้กฎหมายในแต่ละประเทศจะกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัล และกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินรางวัลได้แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามพบว่าหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศเหล่านั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความคิดพื้นฐานที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ แนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลของแต่ละประเทศกำหนดให้จ่ายเงิน

⁵ Rewards for Justice : Program Overview, [Online], Accessed: 14 June 2016. Available from: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/Misc_Rewardsforjustice.pdf

รางวัลแก่ประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ ยกเว้นเป็นการปราบปรามการกระทำความผิดบางเรื่องที่มีความสำคัญ เช่น ความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม หรือการดำเนินการเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามมาตรการหรือนโยบายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของแต่ละประเทศ และกรณีนี้ในแต่ละประเทศจะกำหนดบทบัญญัติที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไว้ในกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรืออาจตรากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่เป็นการเฉพาะ แต่ผู้เขียนพบว่าไม่มีกฎหมายไม่กี่เรื่องเท่านั้นที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลได้ และสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานสำหรับการจ่ายเงินรางวัลของต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการให้เงินรางวัลเพื่อตอบแทนแก่ประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกจากนี้หากพิจารณาลักษณะของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัล และกลุ่มของกฎหมายและความผิดที่กำหนดให้สามารถจ่ายเงินรางวัลได้ของทั้ง 4 ประเทศข้างต้น พบว่ากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลมีลักษณะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลอย่างทั่วไปสำหรับกฎหมายหรือความผิดหลายๆเรื่อง และมีความเฉพาะเจาะจงสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายหรือนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่กำหนดวางหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจ่ายเงินรางวัลสำหรับปราบปรามการกระทำความผิดในบางเรื่องเป็นการเฉพาะ หรือกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินรางวัลเอาไว้ อย่างชัดเจนในบทบัญญัติของกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลเหล่านั้น แต่ไม่ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากและไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลที่มีขั้นตอนการดำเนินการที่ซับซ้อน กล่าวคือ มักกำหนดจำนวนเงินที่จ่ายเป็นเงินรางวัลเอาไว้อย่างแน่นอน ในลักษณะของเงินรางวัลขั้นสูง ซึ่งผู้มีอำนาจในการพิจารณาในการจ่ายเงินรางวัลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิเป็นรายคดีได้ อย่างเช่นหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับ และเงินรางวัลนำจับของประเทศไทย

ในหัวข้อนี้ ขออธิบายหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลของ 4 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์

4.3.1 การจ่ายเงินรางวัลของสหรัฐอเมริกา

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของสหรัฐอเมริกานั้นมีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา (United States Code (U.S.C.)) ซึ่งมีลักษณะเป็นการรวบรวมกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกา (Federal Law) ที่ชัดเจนเข้าด้วยกัน แต่ไม่รวมถึงกฎหมายที่เป็นกฎหมายในหน่วยงานของรัฐ คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลส่วนกลาง สนธิสัญญา

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

และกฎหมายของมลรัฐ โดยสามารถแบ่งหมวดหมู่ของประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกาได้ 53 ลักษณะ (Title)⁶

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลสำหรับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกานั้น ปรากฏอยู่ในหมวดหมู่ต่างๆ เช่น ลักษณะ 10 การใช้กำลังโดยอาวุธ⁷ ลักษณะ 12 ธนาการและการธนาคาร⁸ ลักษณะ 14 การรักษาการณ์ชายฝั่ง⁹ ลักษณะที่ 16 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹⁰ ลักษณะที่ 18 อาชญากรรมและการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีอาญา¹¹ ลักษณะที่ 22 การติดต่อและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ¹² ลักษณะที่ 31 การเงิน¹³ ลักษณะ 50 สงครามและการป้องกันประเทศ¹⁴ ฯลฯ กล่าวได้ว่า กลุ่มของความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลของสหรัฐอเมริกามีมากมาย สามารถแบ่งกลุ่มใหญ่ๆ ได้ คือ กลุ่มของความผิดที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงภายในและระหว่างรัฐ ความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยทั่วไปการจ่ายเงินรางวัลในกฎหมายต่างๆ จะกำหนดให้เงินรางวัลผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล แต่ลักษณะพิเศษของบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของการจ่ายเงินรางวัลของสหรัฐอเมริกาคือ กำหนดรายละเอียดของเงื่อนไขการดำเนินการที่ก่อให้เกิดสิทธิรับเงินรางวัลอย่างชัดเจนและกว้างขวาง ไม่จำกัดเฉพาะการให้ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสจนนำไปสู่การจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น เช่น การให้ข้อมูลจนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิด การให้ข้อมูลจนนำไปสู่การจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิด การให้ข้อมูลจนนำไปสู่การตรวจพบบุคคลหรือทรัพย์สิน การให้ข้อมูลที่นำไปสู่การระบุตัวตนผู้กระทำความผิดหรือระบุแหล่งที่อยู่ของผู้กระทำความผิด การให้ข้อมูลจนนำไปสู่การยึดทรัพย์สิน การให้ข้อมูลจนนำไปสู่การได้รับค่าปรับ ค่าเสียหายหรือบทลงโทษทางแพ่ง เป็นต้น หากการดำเนินการที่ผู้แจ้งเบาะแสเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ก็มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ส่วนกรณีของเจ้าหน้าที่ กฎหมาย

⁶ U.S. Government Publishing Office, **United States Code** [Online], Accessed: 10 June 2019. Available from: <https://www.govinfo.gov>

⁷ United States Code, Title 10-Armed Forces § 127b

⁸ United States Code, Title 12-Bank and Banking § 1831k

⁹ United States Code, Title 14-Coast Guard § 643 - § 644

¹⁰ United States Code, Title 16 Conservation

¹¹ United States Code, Title 18 Crimes and Criminal Procedure Chapter 204

¹² United States Code, Title 22 Foreign Relations and Intercourse § 2708

¹³ United States Code, Title 31 Money and Finance § 3730 (d)

¹⁴ United States Code, Title 50 War and National Defense Chapter 4C

มักบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล หากเจ้าหน้าที่นั้นได้รับข้อมูลหรือทำให้เกิด
ดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดระหว่างการปฏิบัติหน้าที่

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้เงื่อนไข
ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์นั้นบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลักษณะที่ 5 เรื่อง
หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่¹⁵ ซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์การแบ่งกลุ่มของเจ้าหน้าที่ จ่ายเงินเดือนขั้น
พื้นฐานให้แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มต่างๆ และกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินตอบแทนอื่นๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่
แต่เงินค่าตอบแทนเหล่านี้ก็ไม่ได้มีลักษณะเช่นเดียวกับเงินรางวัลของผู้แจ้งเบาะแสเพื่อการรักษาความ
สงบเรียบร้อย เพราะไม่ได้มีเงื่อนไขในการจ่ายเงินจากการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือ
สำหรับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อย

ส่วนการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประมวล
กฎหมายสหรัฐอเมริกาแต่ละลักษณะก็มีความแตกต่างกันไป เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับเงื่อนไขใน
การจ่ายเงินรางวัล การกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัล ซึ่งมีทั้งแบบกำหนดอัตราการจ่ายเป็นร้อยละ
หรือกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายแต่ละเรื่องใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงินรางวัล แต่
อัตราการจ่ายเงินรางวัลทั้งสองรูปแบบจะกำหนดให้จำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายไว้ และกำหนด
หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลที่มีมูลค่าสูงที่ต้องได้รับการรับรองหรืออนุมัติจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
ระดับสูงด้วย เช่น ประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งรับผิดชอบการจ่ายเงินรางวัล
เรื่องนั้นๆ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในบางเรื่องที่เป็นเรื่องที่ร้ายแรงและผู้กระทำความผิดอาจ
ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้แจ้งเบาะแสได้กำหนดมาตรการในการปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสและ
ครอบครัว รวมทั้งอาจกำหนดให้ผู้แจ้งเบาะแสเข้าร่วมโครงการคุ้มครองพยานได้ด้วย เช่น การก่อ
การร้าย องค์กรอาชญากรรม ผู้ค้ายาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้หลักเกณฑ์สำคัญที่กฎหมายส่วนใหญ่
กำหนดไว้คือ บทบัญญัติที่ตัดสิทธิในการได้รับเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ในระหว่างที่ตนปฏิบัติหน้าที่ใน
ฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่อีกด้วย

ขอยกตัวอย่างหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกาที่
น่าสนใจ 3 เรื่อง ได้แก่ การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการ
จารกรรมข้อมูลในลักษณะที่ 18 บทที่ 204 การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการ
ต่างประเทศ (Department of State) ในลักษณะที่ 22, บทที่ 38, และการจ่ายเงินรางวัลสำหรับการ
ฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา (False Claim Act) ในลักษณะ 31 § 3729
- § 3733

¹⁵ United States Code, Title 5 Government Organization and Employee

4.3.1.1 การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล

การจ่ายเงินรางวัลในประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลักษณะที่ 18 อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา บทที่ 204 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการก่อการร้ายหรือการจารกรรมข้อมูลที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้เสียหาย หากการแจ้งข้อมูลนั้นทำให้เกิดการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เช่น ทำให้เกิดการจำคุกหรือลงโทษผู้กระทำความผิด ทำให้เกิดการป้องกันขัดขวาง หรือแก้ไขการก่อการร้ายหรือการจารกรรมข้อมูล เป็นต้น

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล เป็นการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดการดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายหรือการจารกรรมข้อมูลมาลงโทษ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือลูกจ้างของรัฐที่ให้ข้อมูลซึ่งได้มาระหว่างที่ตนปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ย่อมไม่มีสิทธิรับเงินรางวัล

ที่มาของเงินรางวัลมาจากเงินงบประมาณของรัฐ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินรางวัล โดยพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิในการรับเงินรางวัลหรือไม่ และกำหนดจำนวนเงินรางวัลอย่างสูงที่จะจ่ายแก่ผู้มีสิทธิในอัตราไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ การจ่ายเงินรางวัลในจำนวนที่สูงเกินกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต้องได้รับการอนุมัติหรือเห็นชอบจากประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม การพิจารณาเงินรางวัลของประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ถือเป็นเด็ดขาดและเป็นขั้นสุดท้าย

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสามารถกำหนดมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวของบุคคลเหล่านั้นได้ และในกรณีที่จำเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานได้*

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 8 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล

4.3.1.2 การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ

การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ (Department of State) อยู่ในลักษณะที่ 22 การติดต่อและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ § 2708 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ร้ายแรงและเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยรางวัลที่จ่ายนี้อาจอยู่ในรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ก็ได้ เช่น รถยนต์ เป็นต้น

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ เป็นการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ การก่อการร้ายระหว่างประเทศ การค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันที่เกี่ยวข้อง และทำให้เกิดการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดต่างๆ เช่น ทำให้เกิดการจำคุกหรือลงโทษผู้กระทำความผิด ทำให้เกิดการป้องกันขัดขวาง หรือแก้ไขการกระทำความผิด การระบุดัวหรือระบุดำแหน่งที่อยู่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การขัดขวางการสนับสนุนทางการเงินองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือลูกจ้างของรัฐที่ให้ข้อมูลซึ่งได้มา ระหว่างที่ตนปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ย่อมไม่มีสิทธิรับเงินรางวัล

ที่มาของเงินรางวัลมาจากเงินงบประมาณของรัฐ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (The Secretary of State) เป็นผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัล ภายใต้การให้คำปรึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลในจำนวนอย่างสูงไม่เกิน 25,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าเป็นกรณีที่น่าจำเป็นเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายหรือป้องกันการก่อการร้าย กรณีนี้สามารถกำหนดเงินรางวัลสำหรับการจับกุมหรือการให้ข้อมูลซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้นำในองค์กรการก่อการร้ายข้ามชาติเพิ่มขึ้น 2 เท่าของจำนวนเงินรางวัลที่กำหนดข้างต้น คือ 50,000,000 ดอลลาร์สหรัฐได้

การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการนี้ในทุกกรณีต้องได้รับการรับรองและอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นอกจากนี้การจ่ายเงินรางวัลที่อยู่ในอำนาจทางอาญาของรัฐบาลกลางต้องได้รับความเห็นพ้องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และการจ่ายเงินรางวัลที่จำนวนเงินรางวัลสูงเกินกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ จะต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้วย รวมทั้งกำหนดให้มีการดำเนินการตรวจสอบเพื่อป้องกันการจ่ายเงินรางวัลซ้ำซ้อนอีกด้วย

2621358296

CT :Thesis 5855985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสามารถกำหนดมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวของบุคคลเหล่านั้น และในกรณีที่สามารถใช้การคุ้มครองพยานกับผู้แจ้งเบาะแสได้ด้วย*

4.3.1.3 การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา (False Claim Act)

กฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา False Claims Act (FCA) เป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาที่มุ่งลงโทษบุคคล องค์กร หรือบริษัทที่กระทำการใด เช่น การพยายามปกปิด หลีกเลี่ยง ลดการจ่ายชำระเงิน การโอนเงินหรือทรัพย์สินที่มีบุคคลเหล่านั้นจะต้องชำระให้แก่รัฐบาลกลางไม่ว่าจะด้วยตั้งใจหรือด้วยความประมาทเลินเล่อ อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลาง ผู้ที่ถูกตัดสินว่าฝ่าฝืนกฎหมายนี้จะต้องจ่ายชำระเงินค่าปรับคดีทางแพ่งที่อาจจะสูงถึง 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อการแจ้งเท็จหนึ่งครั้งและจ่ายค่าเสียหายให้รัฐบาลกลางสามเท่าของความเสียหายจริงที่รัฐบาลกลางสหรัฐฯ ได้รับ และอาจมีโทษอื่นๆ เพิ่มเติมรวมถึงโทษจำคุกด้วย¹⁶ โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาได้รับการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลักษณะที่ 31 เรื่องการเงิน

การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบแทนบุคคลที่ช่วยรักษาผลประโยชน์ให้กับรัฐบาลการเงินและทรัพย์สิน และจงใจให้เกิดการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของรัฐซึ่งลักษณะการกระทำความผิดเป็นเรื่องของการปกปิด ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และหลอกลวงให้รัฐเก็บทรัพย์สินได้น้อยลงซึ่งผู้กระทำความผิดมีวิธีการกระทำความผิดที่ซับซ้อนและยากต่อการตรวจพบโดยวิธีการปกติ

ลักษณะของเงินรางวัลจึงเป็นการให้เงินค่าตอบแทนแก่บุคคลที่เริ่มต้นนำคดีแจ้งต่อรัฐบาล และทำให้เกิดการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาล ไม่ว่าการดำเนินคดีนั้นจะเกิดขึ้นโดยรัฐหรือผู้ร้องนำคดีมาฟ้องเองเพราะหน่วยงานที่รับแจ้งไม่ดำเนินการ

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 8 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ

¹⁶ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ นครลอสแอนเจลิส, การนำกฎหมาย False Claims Act มาใช้อย่างแพร่หลายในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.thaitradeusa.com/home/?p=18133>

ตามการร้องเรียนของผู้ร้อง ซึ่งบุคคลที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจากการฟ้องร้องการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาล อาจเป็นบุคคลทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้

หลักเกณฑ์การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลสำหรับผู้ฟ้องร้องคดีฉ้อโกงรัฐบาล ศาลมีอำนาจในการกำหนดให้จ่ายเงินตอบแทนแก่ผู้นำคดีมาร้องต่อรัฐ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจากข้อมูลที่มีการแจ้งต่อศาล ซึ่งคุณภาพและลักษณะของข้อมูลนั้นจะส่งผลต่อจำนวนเงินรางวัลที่มีสิทธิได้รับ อัตราเงินรางวัลที่จ่ายสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่รัฐดำเนินคดีแทนผู้แจ้งข้อมูล กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนในอัตราร้อยละ 15 แต่ไม่เกินอัตราร้อยละ 25 แต่ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาคดีนั้นเป็นข้อมูลที่ศาลทราบอยู่แล้วหรือสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ไม่ยาก ศาลอาจกำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ผู้แจ้งข้อมูลในอัตราไม่เกินร้อยละ 10 ส่วนอีกกรณี คือ กรณีที่รัฐไม่ได้ดำเนินการฟ้องคดี และผู้ร้องต้องดำเนินคดีเอง กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนในอัตราร้อยละ 25 ถึง ร้อยละ 30 จากจำนวนเงินที่ศาลตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบ*

มีข้อสังเกตว่าการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้แจ้งความดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางมีสิทธิรับเงินรางวัลตอบแทนด้วยนั้นไม่เหมาะสม เหตุผลคือการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินประชาชนเป็นอำนาจหน้าที่ตามปกติของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่กลุ่มที่มีหน้าที่ดังกล่าวนี้มักตรวจพบการกระทำความผิดและเป็นผู้เริ่มต้นคดี ซึ่งเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามปกติเพื่อหาผลประโยชน์เข้าตัวเจ้าหน้าที่เอง และเป็นการจ่ายเงินสองทางซึ่งมีลักษณะซ้ำซ้อน (Double Payment) คือ เงินค่าตอบแทนตามปกติในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่และเงินรางวัลตอบแทนในฐานะเป็นผู้เริ่มต้นคดีความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลาง นอกจากนี้สหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่กำหนดให้เงินตอบแทนเป็นสินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่เปิดเผยการฉ้อโกงหรือการกระทำโดยมิชอบซึ่งทำให้รัฐเสียประโยชน์อยู่แล้ว¹⁷

ข้อโต้แย้งดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิรับเงินรางวัลจากการฟ้องร้องคดีฉ้อโกงรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาอาจส่งผลต่อจริยธรรม คุณธรรม และประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เพราะหากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยหวังเงินรางวัลจากการฟ้องร้องคดีมากกว่าค่าตอบแทนตามการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ จะทำให้เจ้าหน้าที่ลงแรงดำเนินคดีฉ้อโกงรัฐบาลกลางมากกว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ ซึ่งบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการ

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 8 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา

¹⁷ United States Code, Title 5 Government Organization and Employee § 4512-§ 4513

ดำเนินคดีนั้นมิเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น และแนะนำว่าไม่ควรให้เงินรางวัลตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐแต่อย่างใด¹⁸

4.3.2 การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดีย

การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดียเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เกี่ยวกับทรัพย์สินและภาษี เช่น การถือครองทรัพย์สินโดยไม่ชอบ การหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลของรัฐทำได้ยากและจำเป็นต้องใช้มาตรการการแจ้งข้อมูลจากประชาชนในสังคมเพื่อประโยชน์ในการลงโทษผู้กระทำความผิด ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลโดยส่วนใหญ่ หมายถึง ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้แจ้งเบาะแส แต่สำหรับการจ่ายเงินรางวัลเพื่อป้องกันปราบปรามการเลี่ยงภาษีอันเกิดจากการนำเข้าสินค้านั้นมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ด้วย เนื่องจากลักษณะงานนั้นต้องใช้ความพยายามหรือต้องเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าเจ้าหน้าที่ทั่วไป ซึ่งคล้ายคลึงกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีของไทย คือ กฎหมายศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร

ดังนั้นสามารถจำแนกลักษณะของการจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดียได้ 2 กลุ่มคือ การจ่ายเงินรางวัลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐในการเก็บภาษีจากบุคคลธรรมดา และการจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ

4.3.2.1 การจ่ายเงินรางวัลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐในการเก็บภาษีจากบุคคลธรรมดา

การจ่ายเงินรางวัลในกลุ่มนี้กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือการจงใจเลี่ยงภาษีซึ่งการเข้าถึงข้อมูลของรัฐทำได้ยากเพื่อประโยชน์ในการเก็บภาษีของรัฐ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ และการจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษี ซึ่งมีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่ากฎหมายกลุ่มนี้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลให้แก่ประชาชนเท่านั้น

¹⁸ Patrick W. Hanifin, "Qui Tam Suits by Federal Government Employees Based on Government Information," Public Contract Law Journal 20, 4 (1990-1991): 608-617.

ก) การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ

การทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ หรือการทำธุรกรรมภายใต้ชื่อของบุคคลอื่น (Benami Transaction) หมายถึง การทำธุรกรรมโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นแทน โดยผู้ทำธุรกรรมต้องการประโยชน์จากการทำธุรกรรมนั้น เช่น การซื้อสังหาริมทรัพย์โดยใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นเจ้าของแทน เป็นต้น การทำธุรกรรมโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นแทนเป็นความผิดซึ่งมีโทษปรับในอัตราร้อยละ 25 จากมูลค่าทรัพย์สินและกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิด 7 ปี การออกกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐสามารถตรวจสอบทรัพย์สินและรายได้ที่แท้จริงของประชาชนในอินเดียได้ ซึ่งส่งผลต่อการเสียภาษีในแต่ละปี นั่นเอง¹⁹

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลสำหรับแจ้งเบาะแสการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของประเทศอินเดีย ในชื่อว่า “โครงการเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแสการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ปี 2018” (Benami transactions Informants Reward Scheme, 2018) โครงการดังกล่าวกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง (Special Information) เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีการปกปิดชื่อ และกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลของผู้แจ้งเป็นความลับเพื่อคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส

ลักษณะของเงินรางวัลนั้น เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีการปกปิดชื่อ โดยไม่จำกัดว่าจะจะเป็นประชาชนของประเทศอินเดียหรือชาวต่างชาติ สำหรับการแจ้งข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนวนชิ้นเดียวหรือหลายชิ้นที่มีการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมูลค่าของทรัพย์สินเหล่านั้นต้องมากกว่า 10 ล้านรูปี (1 crore) ต่อการแจ้งหนึ่งครั้ง ซึ่งหลักเกณฑ์การดำเนินการจ่ายเงินรางวัลกำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลเอาไว้อย่างชัดเจน หากได้รับข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่

เงินรางวัลนั้นมีที่มาจากเงินที่จัดสรรไว้เป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้จะต้องดำเนินการผ่านคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัล มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินรางวัลจากควมมีประโยชน์ ความสำคัญของข้อมูลและคุณภาพของหลักฐาน การให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการของผู้แจ้งเบาะแส ความเสี่ยง ปัญหาที่เกิดขึ้น และค่าใช้จ่ายของผู้แจ้งเบาะแสในการเก็บรักษาข้อมูลและแจ้งข้อมูล การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาของคณะกรรมการเกี่ยวกับการจ่ายเงิน

¹⁹ FE Online, **What Is a Benami Property? All Your Questions Answered in 10 Points** [Online], Accessed: 5 June 2019. Available from: <https://www.financialexpress.com/india-news/what-is-a-benami-property-all-your-questions-answered-in-10-points/920107>

รางวัลถือเป็นที่สุดจะนำไปฟ้องร้องไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้แจ้งเบาะแสบางรายที่เห็นว่าการพิจารณาเงินรางวัลรวมไม่เป็นธรรมอย่างร้ายแรง ผู้ได้รับความเสียหายสามารถยื่นคำร้องขอต่อคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลให้พิจารณาใหม่ได้

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดนั้น แบ่งเงินรางวัลออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินรางวัลเบื้องต้น (Interim Reward) และเงินรางวัลรวม (Final Reward) เงินรางวัลเบื้องต้นนั้นให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 1 ของราคาทรัพย์สิน แต่ไม่เกินกว่า 1 ล้านบาท (10 lakh) ต่อทรัพย์สินที่มีการแจ้งขึ้นหนึ่ง และกำหนดให้จ่ายเมื่อมีการอายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติห้ามการทำธุรกรรมปกปิดชื่อ มาตรา 24 (4) ส่วนเงินรางวัลรวมให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 5 ของราคาทรัพย์สินและกำหนดให้จ่ายเมื่อมีการยึดทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติห้ามการทำธุรกรรมปกปิดชื่อ มาตรา 27 ทั้งนี้เงินรางวัลทั้งหมดหรือเงินรางวัลสุทธิ (Total Reward) ที่จ่ายจะต้องไม่เกินกว่า 10 ล้านบาท (1 crore) ต่อทรัพย์สิน 1 ชิ้น และในกรณีที่มีการแจ้งข้อมูลในแบบฟอร์มเดียวกันโดยผู้แจ้งเบาะแสหลายคน สัดส่วนเงินรางวัลนั้นจะถูกแบ่งให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสทุกคนเท่าๆ กัน

นอกจากนี้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ยังกำหนดให้มีการใช้รหัสผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งมีมาตรการในการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แจ้งเบาะแส ข้อมูลของเบาะแสหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้แจ้งเบาะแส*

ข) การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษี

การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนในอีกโครงการหนึ่งเป็นการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสในการกระทำที่มีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งสาระสำคัญของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในโครงการนี้คล้ายคลึงกับโครงการเงินรางวัลสำหรับประชาชนผู้แจ้งเบาะแสของการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อเป็นอย่างมาก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการเลี่ยงภาษีของประเทศอินเดีย 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (The Income Tax Act) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการดักจับเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี (The Black Money and Imposition Act) โดยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายที่ชื่อว่า “โครงการเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ปี 2018” (Income Tax Informants Rewards Scheme, 2018)

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 9 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ

หลักเกณฑ์ในโครงการนี้กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลเฉพาะแก่ประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง (Special Information) เกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีเกี่ยวกับเงินรายได้และสินทรัพย์อื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยเก็บข้อมูลของผู้แจ้งเป็นความลับด้วย

ลักษณะของเงินรางวัล เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลเบาะแสดำเนินการติดตามการหลีกเลี่ยงภาษีจำนวนมาก ภายใต้พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 (The Income Tax Act 1961) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี (The Black Money and Imposition Act, 2015) โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นประชาชนของประเทศอินเดียหรือชาวต่างชาติ ซึ่งมีการกำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลเอาไว้อย่างชัดเจน หากได้รับข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่

เงินรางวัลนั้นมีที่มาจากเงินที่จัดสรรไว้เป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้การพิจารณาเงินรางวัลต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัล มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินรางวัลจากความเที่ยงตรงแม่นยำและความเป็นประโยชน์ของข้อมูล การให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการของผู้แจ้งเบาะแส ข้อมูลส่งผลโดยตรงต่อการเก็บหรือตรวจพบภาษีเพิ่มเติม ความเสี่ยง ปัญหาที่เกิดขึ้น และค่าใช้จ่ายของผู้แจ้งเบาะแสในการเก็บรักษาข้อมูล และแจ้งข้อมูล การใช้ดุลพินิจในการพินิจของคณะกรรมการเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลถือเป็นที่สุดจะนำไปฟ้องร้องไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้แจ้งเบาะแสบางรายที่เห็นว่าการพิจารณาเงินรางวัลรวมไม่เป็นธรรมอย่างร้ายแรง ผู้ได้รับความเสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลให้พิจารณาใหม่ได้

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามประเภทของกฎหมายที่เป็นฐานในการพิจารณา คือ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี และกฎหมายในแต่ละกลุ่มแบ่งเงินรางวัลออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินรางวัลเบื้องต้น (Interim Reward) และเงินรางวัลรวม (Final Reward) เงื่อนไขและอัตราในการจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายแต่ละประเภท มีดังนี้

1. กรณีที่แจ้งเบาะแสดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 ให้จ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นในอัตราร้อยละ 1 จากเงินที่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตรวจพบตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 แต่ไม่เกิน 1 ล้านบาท (10 lakh) ต่อการแจ้งข้อมูลตามแบบของการแจ้งความ 1 ครั้ง หากข้อมูลที่แจ้งนั้นทำให้สามารถยึดเงินที่ถูกปกปิดได้มากกว่า 10

ล้านรูปี จำนวนเงินขั้นสูงที่จ่าย คือ 1.5 ล้านรูปี (15 lakh) และกำหนดให้จ่ายเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เห็นว่าข้อมูลที่แจ้งนั้น สามารถใช้เพื่อเรียกภาษีจากเงินที่ถูกปกปิดไว้ได้ โดยให้จ่ายเงินรางวัล

ส่วนเงินรางวัลรวมให้จ่ายในอัตราไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินภาษีที่เรียกเก็บ เพิ่มหรือตรวจพบแต่ไม่เกินกว่า 5 ล้านรูปี (50 lakh) และกรณีที่มีการแจ้งเบาะแสของการเลี่ยงภาษี ในข้อเท็จจริงเดียวกันตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมแบบปกปิด ชื่อซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเป็นการเฉพาะ จำนวนเงินรางวัลรวมสูงสุดที่จ่ายจะต้องไม่เกิน 10 ล้านรูปี (1 crore) โดยให้จ่ายเงินรางวัลเมื่อการประเมินภาษีนั้นเสร็จสิ้นแล้ว

2. กรณีที่แจ้งเบาะแสภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษีให้จ่ายเงินรางวัลเบื้องต้น ในอัตราร้อยละ 3 จากจำนวนเงิน ภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มเติม แต่ไม่เกิน 5 ล้านรูปี (50 lakh) ต่อการแจ้งข้อมูลตามแบบของการแจ้งความ 1 ครั้ง และให้จ่ายเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเห็นว่าข้อมูลที่แจ้งนั้นสามารถทำให้เก็บภาษีได้

ส่วนเงินรางวัลรวมให้จ่ายในอัตราไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินภาษีที่เรียกเก็บ เพิ่มหรือตรวจพบแต่ไม่เกินกว่า 50 ล้านรูปี (5 crore) และกรณีที่มีการแจ้งเบาะแสของการเลี่ยงภาษี ในข้อเท็จจริงเดียวกันตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการ เก็บภาษี เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเป็นการ เฉพาะ จำนวนเงินรางวัลรวมสูงสุดที่จ่ายจะต้องไม่เกิน 50 ล้านรูปี (5 crore) และให้จ่ายเมื่อการ ประเมินเงินได้และทรัพย์สินเสร็จสิ้นแล้ว

ในกรณีที่มีการแจ้งข้อมูลในแบบฟอร์มเดียวกันโดยผู้แจ้งเบาะแสหลายคน สัดส่วนเงินรางวัลนั้นจะถูกแบ่งให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสทุกคนเท่าๆ กัน

นอกจากนี้การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสกรณีหลีกเลี่ยงภาษียังมี หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสและรหัสผู้แจ้งเบาะแส การกำหนดมาตรการรักษาความลับของผู้ แจ้งเบาะแสเพื่อคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งคล้ายคลึงกับการจ่ายเงินรางวัลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ปกปิดชื่อด้วย*

4.3.2.2 การจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้อง กับสินค้าและบริการ

การจ่ายเงินรางวัลเพื่อการควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีสินค้าและ บริการของประเทศอินเดีย อยู่ในรูปแบบกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการกลางภาษีภายในและภาษี

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 9 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการ เลี่ยงภาษี

ศุลกากร (Central Board of Excise & Customs) ที่มีชื่อว่า “แนวทางการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปี 2015” (Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants, 2015) กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดการตรวจพบความผิดฐานโกงเงินภาษี หรือความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษี และข้อมูลจากผู้แจ้งเบาะแสแจ้งหรืองานข่าวกรองของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญในการตรวจพบการกระทำความผิดนั้น ดังนั้นการจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการกลางภาษีภายในและภาษีศุลกากรจึงต่างจากการจ่ายเงินรางวัลเกี่ยวกับภาษีบุคคลธรรมดา เพราะกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลเป็น 2 ประเภท คือผู้แจ้งเบาะแส และเจ้าหน้าที่รัฐ

การลักลอบนำเข้าสินค้าส่งออกหรือการหลีกเลี่ยงภาษีจึงส่งผลกระทบต่อรัฐ ทั้งการสูญเสียรายได้จากการเก็บภาษี และอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงจากการนำเข้าสินค้าผิดกฎหมายที่ลักลอบนำเข้ามาในประเทศด้วย ซึ่งความผิดต่างๆ เหล่านี้แม้จะมีหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลก็ตาม แต่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้นเกิดขึ้นได้ยาก ต้องใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในสังคมมาเป็นเครื่องมือเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ รวมทั้ง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีความเสี่ยงและความยากลำบากในการปฏิบัติงานสูง ต้องมีมาตรการในการจ่ายค่าตอบแทนเป็นพิเศษนอกเหนือจากเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจ่ายเงินรางวัลเพื่อตอบแทนแก่ผู้แจ้งเบาะแส และการจ่ายเงินรางวัลเพื่อ ตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ควบคุมดูแลสินค้าและบริการและการเก็บภาษีสินค้าและบริการ

ข้อสังเกตในเบื้องต้น คือ แม้ว่าจะมีการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ทั้งผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ก็ตาม แต่เงินรางวัลที่จ่ายให้ผู้มีสิทธิแต่ละกลุ่มนั้นมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ต่างกัน โดยเงินรางวัลของผู้แจ้งเบาะแสจะมีจำนวนที่สูงกว่าและไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเงินขั้นสูงที่จะได้รับ ส่วนเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จ่าย เช่น มีการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงในแต่ละคดี กำหนดจำนวนเงินขั้นสูงสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่กำหนดนโยบายในการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่อื่นๆ เป็นต้น ทำให้เงินรางวัลในส่วนของเจ้าหน้าที่นั้นเป็นเงินในจำนวนที่ไม่สูงมาก

ลักษณะของเงินรางวัลเพื่อการควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีถูกกล่าวเอาไว้รวมๆ คือ เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน อสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ ของบุคคลที่ค้างชำระเงินที่รัฐสามารถเรียกเก็บได้และข้อมูลนั้นทำให้สามารถเรียกคืนเงินที่ค้างชำระเหล่านั้นได้ เช่น ภาษี ค่าปรับ เบี้ยปรับ เป็นต้น รวมทั้งยังมีลักษณะเป็นเงินที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งต่างๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายามจนทำให้รัฐสามารถเรียกคืน

เงินจากบุคคลที่ค้างชำระได้ ซึ่งการดำเนินการเหล่านั้นสามารถทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมภาษีและกฎหมายควบคุมสินค้าและบริการของอินเดีย

การจ่ายเงินรางวัลในกรณีความผิดเกี่ยวกับสินค้าและบริการและการหลีกเลี่ยงภาษีกำหนดผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้แจ้งเบาะแส และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลจะกำหนดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล และกำหนดสิทธิในการได้รับเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งเอาไว้ด้วย เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ในระดับผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมในหน่วยงานภาษีที่ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสาร สอดส่องดูแล หรือก่อให้เกิดการดำเนินการยึดหรือตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษี หรือทำหน้าที่สืบสวนหลังมีการยึดทรัพย์แล้ว ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุมหรือบังคับใช้กฎหมายโดยตรงเช่นกัน แต่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปีต่อคดี²⁰ หรือกรณีเจ้าหน้าที่จนถึงระดับ “A” ในหน่วยงานเกี่ยวกับภาษีที่ทำหน้าที่สอบบัญชีหรือทำการตรวจสอบหลังปล่อย ซึ่งตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษีในคดีสำคัญผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปีต่อคดี สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีระดับไม่เกินรองผู้บัญชาการ แต่หากอยู่ในตำแหน่งผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 25,000 รูปีต่อคดี²¹ เป็นต้น ทำให้จำนวนเงินรางวัลที่เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับในแต่ละคดีเป็นเงินจำนวนไม่มาก นอกจากนี้ยังกำหนดเงื่อนไขในการรับเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ว่าจะต้องมีใช้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นงานที่เป็นกิจวัตรหรืองานทั่วไปของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นด้วย ส่วนกรณีเงินรางวัลที่จ่ายให้แก่ประชาชนผู้แจ้งความนำจับนั้นไม่ได้กำหนดจำนวนเงินรางวัลขั้นสูงที่ผู้แจ้งเบาะแสมีสสิทธิได้รับแต่อย่างใด

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดข้อจำกัดสิทธิในการรับเงินของเจ้าหน้าที่เอาไว้ด้วย โดยจำกัดจำนวนเงินรางวัลที่เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในจำนวนไม่เกิน 2 ล้านรูปี (20 lakh) และจำกัดเงินรางวัลในแต่ละคดี จำนวนไม่เกินคดีละ 200,000 รูปี (2 lakh) เว้นแต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลมีความเห็นให้จ่ายเงินรางวัลเกินกว่าที่กำหนดได้ ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่อาจได้รับเงินรางวัลเกินกว่า 200,000 รูปี (2 lakh) ซึ่งจะได้รับการพิจารณาโดยรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์²²

²⁰ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 4 (4.3)

²¹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 4 (4.6)

²² Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.4)

เงินรางวัลนั้นมีที่มาจากเงินที่จัดสรรไว้เป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้ การพิจารณาเงินรางวัลต้องดำเนินการผ่านเจ้าหน้าที่ซึ่งคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจ หรือคณะกรรมการที่ คดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดกลุ่มผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลตามลำดับชั้น จำนวนเงินรางวัล เงินรางวัลยิ่งสูงยิ่งต้องใช้เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งสูงหรือต้องดำเนินการผ่าน คณะกรรมการ ดุลพินิจในการพิจารณาเงินรางวัลรวม (Final Reward) ของเจ้าหน้าที่หรือ คณะกรรมการผู้มีอำนาจนั้นเป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่การจ่ายเงินรางวัลก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ต่อผู้แจ้งเบาะแสหรือเจ้าหน้าที่อาจพิจารณาการจ่ายเงินรางวัลรวมใหม่ได้

การพิจารณาเงินรางวัลให้ดูจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในแต่ละคดีเป็นราย คดีไป และมีการกำหนดแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการผู้พิจารณาเงิน รางวัลสำหรับการดำเนินการในกรณี เช่น กรณีที่มีการแจ้งข้อมูลหรือใช้แหล่งข่าวกรองของเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้สามารถยึดทรัพย์ ตรวจพบการกระทำความผิด หรือพบการหลีกเลี่ยงภาษี ต้องคำนึงถึง ความเฉพาะเจาะจงและความถูกต้องของข้อมูล ความเสี่ยงและปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้แจ้งเบาะแส ขอบเขตและลักษณะของผู้แจ้งเบาะแสในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติงาน ความยากลำบากในการเก็บรักษาข้อมูล การมีเจตนาริเริ่มดำเนินคดี ความพยายาม ทักษะ ความสามารถ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีนั้นด้วย หรือกรณีเป็นการดำเนินการสืบสวนของเจ้าหน้าที่เป็นผลสำเร็จ ต้องคำนึงถึงการใช้ความพยายามเป็น พิเศษในการสืบสวนและรวบรวมข้อมูล เป็นต้น

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในกรณีความผิดเกี่ยวกับสินค้า และบริการและการหลีกเลี่ยงภาษีนั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการจ่ายเงินรางวัล โดย แบ่งเป็นกรณีต่างๆ ตามความผิดและวิธีการดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิด ได้แก่ การยึดทรัพย์ ทั่วไป การยึดทรัพย์ที่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอัตราการจ่ายเงินรางวัลเป็นพิเศษ และการติดตาม ภาษีโดยใช้อัตราการคำนวณเป็นร้อยละ เช่น กรณียึดทรัพย์ที่เป็นของเถื่อนทั่วไป กำหนดให้จ่ายเงิน รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 20 ของจำนวนเงินจากการขายทอดตลาดของที่ ยึดได้ รวมกับภาษีที่หลีกเลี่ยงรวมกับค่าปรับ เบี้ยปรับที่เรียกคืนได้²³ กรณีการตรวจพบการฉ้อโกง ภาษีที่เรียกคืนหรือการฝ่าฝืนเกณฑ์การยกเว้นภาษี กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและ เจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 20 ของเงินภาษีเรียกคืนที่ถูกฉ้อโกงและภาษีที่หลีกเลี่ยง รวมกับภาษีที่

²³ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.1.1)

หลีกเลี่ยงรวมกับค่าปรับ เบี้ยปรับที่เรียกคืนได้²⁴ หรือกรณีการยึดทรัพย์สินที่มีการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้โดยเฉพาะ ทรัพย์สินที่มีการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้เป็นพิเศษ ได้แก่ ยาเสพติด และ ทอง/เงิน การจ่ายเงินรางวัลจะมีตารางกำหนดอัตราการจ่ายเงินไว้เป็นการเฉพาะซึ่งต้องเป็นไปตามอัตรานั้น²⁵ เป็นต้น

ภายหลังจากคำนวณเงินรางวัลที่ต้องจ่ายแล้ว จึงจัดการจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ต่อไปโดยแบ่งเป็นเงินรางวัลเบื้องต้น (Advance/Interim Reward) ซึ่งจ่ายหลังจากระยะเวลาที่มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินค้าและบริการและภาษีสินค้าและบริการแล้ว และจ่ายเงินรางวัลรวม (Final Reward) ภายหลังจากที่คดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสินค้าและบริการและภาษีสินค้าและบริการถึงที่สุดแล้ว

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ ซึ่งกำหนดแนวทางในการบริหารงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับภาษีโดยหมุนเวียนตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เหล่านั้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจะต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกด้วย*

4.3.3 การจ่ายเงินรางวัลของประเทศญี่ปุ่น

จากการศึกษาการจ่ายเงินรางวัลในประเทศญี่ปุ่นพบว่า มีกฎเกณฑ์ขององค์กรตำรวจญี่ปุ่นที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลและการกำหนดเงินรางวัลสำหรับการส่งเสริมการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา ที่คล้ายคลึงกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจนำมาอธิบายเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน คือ “เงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน” (Investigation Special Cash Reward) ขององค์กรตำรวจแห่งชาติของประเทศญี่ปุ่น (The National Police Agency)

เงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวนคดีนี้เกิดขึ้นในปี ค.ศ.2007 เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนในสังคมแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง²⁶ ซึ่ง

²⁴ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.1.2)

²⁵ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.2)

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 9 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ

²⁶ National Police Agency, **Police of Japan 2018** [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 June 2019. แหล่งที่มา: https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_full_text.pdf

2621358296

CU-Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

การกำหนดให้เงินรางวัลพิเศษเพื่อการสอบสวนในจำนวนเงินสูงๆ สามารถจูงใจให้เกิดการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนี และทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีที่ร้ายแรงได้²⁷

การกำหนดเงินรางวัลพิเศษขององค์กรตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นใช้การประกาศโฆษณาให้เงินรางวัล ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดเงินรางวัลและการจ่ายเงินรางวัลมีรายละเอียดที่ชัดเจน

ลักษณะของเงินรางวัลเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ประชาชนผู้ให้ข้อมูลที่มีความสำคัญซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัยในคดีที่มีความสำคัญและร้ายแรงในบางคดี และสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้เพื่อการสืบสวนคดีได้ โดยผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่น บุคคลที่ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตำรวจ หรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เป็นต้น

คดีที่สามารถกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลพิเศษได้ ได้แก่ คดีที่มีผู้ต้องสงสัยถูกกำหนดไว้หรือเป็นผู้ต้องสงสัยสำคัญตามรายชื่อบุคคลที่รัฐต้องการตัว (Wanted List) ตามที่องค์กรตำรวจแห่งชาติกำหนด คดีที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนหรือคดีที่มีความสำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและมีลักษณะที่ร้ายแรง (ความผิดฐานฆาตกรรม การปล้น การวางเพลิง การข่มขืนกระทำชำเรา หรือในคดีความผิดประเภทอื่นๆ ซึ่งส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อผู้ตกเป็นเหยื่อในการกระทำดังกล่าว) คดีที่ก่อให้เกิดอุปสรรคขัดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คดีที่มีการก่อตั้งหน่วยงานสืบสวนพิเศษมาดำเนินการสืบสวน และคดีที่การเสนอเงินรางวัลสามารถช่วยประสิทธิภาพและเหมาะสมในการสืบสวน เป็นต้น

เงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวนมาจากเงินกองทุนขององค์กรตำรวจญี่ปุ่น ซึ่งจำนวนเงินที่จ่ายจะถูกกำหนดโดยองค์กรตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวนเงินรางวัลคือ จำนวนเงินจะต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับข้อมูลที่จะนำไปใช้ในกระบวนการสืบสวน จำนวนเงินขั้นสูงสุดที่จ่ายเป็นเงินรางวัล คือ 3,000,000 เยน เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็น จำนวนเงินขั้นสูงสุดที่จะจ่ายจะเพิ่มเป็นไม่เกิน 10,000,000 เยน และหากมีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลมากกว่าหนึ่งคน สัดส่วนของเงินรางวัลที่แบ่งแก่ผู้มีสิทธิแต่ละคนจะถูกแบ่งตามการนำข้อมูลของผู้มีสิทธิแต่ละคนไปใช้ในกระบวนการสืบสวน ซึ่งสัดส่วนเงินรางวัลพิเศษนี้้องค์กรตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นจะเป็นผู้กำหนด

²⁷ Yen For Living, **Police Rewards Result in Arrest, and Some Frustration** [Online], Accessed: 27 May 2019. Available from: <https://blog.japantimes.co.jp/yen-for-living/police-rewards-result-in-arrests-and-some-frustration>

สรุปได้ว่า การจ่ายเงินรางวัลของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นการโฆษณาให้เงินรางวัลตามประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่นที่ดำเนินงานโดยองค์กรตำรวจ ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลพิเศษได้แก่ประชาชนทั่วไปซึ่งให้ข้อมูลที่มีความสำคัญซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดและไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม และต้องไม่เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานตำรวจด้วย ประเภทของความผิดที่จ่ายเงินรางวัลพิเศษได้จะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญและร้ายแรงตามหลักเกณฑ์ที่องค์กรตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นกำหนด โดยคณะกรรมการสามัญขององค์กรตำรวจแห่งชาติจะประกาศกำหนดเงินรางวัลขั้นสูงที่จะจ่ายในคดีต่างๆ แล้วแต่กรณี จำนวนเงินรางวัลที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิจะถูกกำหนดโดยองค์กรตำรวจแห่งชาติ ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับข้อมูลที่น่าไปใช้ในกระบวนการสืบสวน ทั้งนี้ การกำหนดเงินรางวัลพิเศษมีระยะเวลาจำกัดเพียง 1 ปีเท่านั้น*

4.3.4 การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์

การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลที่ชัดเจนแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และการจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายในการแก้ไขปัญหาเสพติด อธิบายหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์ ได้ดังนี้

4.3.4.1 การจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (The Community Informant Incentive Act)

การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (The Community Informant Incentive Act) อยู่ในรูปแบบของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินแบบทั่วไปซึ่งใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเดียวกันสำหรับกฎหมายหรือความผิดหลายๆเรื่อง สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ เพื่อจ่ายเงินรางวัล สิ่งจูงใจ หรือประโยชน์อื่นๆ แก่ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดจนนำไปสู่การจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาในกฎหมายต่างๆ และมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายโดยการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์เพื่อนำมาใช้ป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม²⁸

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 10 หัวข้อ เงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

²⁸ The Community Informant Reward Act Section 2

หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้น คือ กำหนดให้เงินรางวัลหรือสิ่งตอบแทนอื่นๆ ที่ไม่ใช่เงินให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ผู้สมรู้ร่วมคิด ผู้ให้การสนับสนุนหรือให้การช่วยเหลือทางการเงิน หรือเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรง เช่น การก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดที่กฎหมายกำหนดให้มีระวางโทษจำคุกชั้นสูง (reclusion perpetua) หรือโทษที่สูงกว่า เป็นต้น ทั้งนี้ เจ้าพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐ หรือของรัฐต่างชาติที่มีกระทำการตามหน้าที่เป็นผู้ไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีมาตรการในการคุ้มครองแก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวอีกด้วย

ลักษณะและเงื่อนไขของเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนเป็นเงินค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ภายใต้กฎหมายอาญาของประเทศฟิลิปปินส์ที่แก้ไขใหม่ (The Revised Penal Code) และกฎหมายพิเศษอื่นๆ ได้แก่ ความผิดฐานก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันตราย ความผิดทางอาญาซึ่งมีโทษจำคุกชั้นสูง (reclusion perpetua)* หรือโทษที่สูงกว่า หรือโทษที่กำหนดในกฎหมายพิเศษในลักษณะที่เป็นโทษสำหรับการกระทำความผิดหลัก (Capital Offense) หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือที่สูงกว่า เป็นต้น และการให้ข้อมูลดังกล่าวทำให้เกิดการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดขึ้น คือ ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิด หรือผู้ช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้เกิดการกระทำความผิด หรือสามารถระบุตัวตนของบุคคลหรือระบุที่อยู่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ เป็นต้น โดยเงินรางวัลที่จะจ่ายนั้นอาจอยู่ในรูปแบบของเงิน การให้การศึกษา การให้การช่วยเหลือในการดำรงชีวิต หรือสิ่งตอบแทนอื่นๆ เช่น การให้ความคุ้มกันจากการดำเนินคดีอาญา เป็นต้น ซึ่งมีการกำหนดอย่างชัดเจนห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติฉบับนี้²⁹

เงินรางวัลที่มีมาจากเงินงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้เพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติการจัดสรรเงิน (The Appropriation Act) กำหนดให้เลขาธิการกระทรวงยุติธรรม (The Secretary of Justice) เป็นผู้ที่มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัลและเลขาธิการ

* โทษจำคุกที่เรียกว่า reclusion perpetua หรือการจำคุกถาวร (Permanent Imprisonment) ของประเทศฟิลิปปินส์เป็นโทษที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาฉบับแก้ไข (The Revised Penal Code) ซึ่งใช้ลงโทษสำหรับความผิดที่มีความร้ายแรง ลักษณะของโทษจำคุกแบบ reclusion perpetua มีความรุนแรงมากกว่าโทษจำคุกแบบกำหนดระยะเวลาหรือโทษจำคุกตลอดชีวิตและอยู่ในลำดับต่ำกว่าโทษประหารชีวิต ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแบบ reclusion perpetua จะต้องรับโทษจำคุกอย่างต่ำ 30 ปีและต้องรับโทษเสริม นอกเหนือจากการจำคุกด้วย นอกจากนี้โทษจำคุกแบบ reclusion perpetua ผู้ต้องโทษต้องรับโทษจำคุกอย่างต่ำมาแล้ว 30 ปีก่อน จึงจะมีสิทธิของพระราชทานอภัยโทษ

²⁹ The Community Informant Reward Act Section 8

กระทรวงยุติธรรมสามารถออกกฎหมายหรือระเบียบเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ และกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลอย่างสูงจำนวนไม่เกิน 10,000,000 เปโซ ยกเว้นในกรณีที่ประธานาธิบดีอนุญาตโดยได้รับคำแนะนำจากเลขาธิการการกระทรวงยุติธรรม เนื่องจากมีความจำเป็นในการต่อต้านหรือป้องกันการก่อร้ายอาจกำหนดเงินรางวัลที่จ่ายสูงกว่านี้ได้ จำนวนเงินรางวัลที่จะจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธินั้นต้องได้รับความเห็นชอบและได้รับการรับรองจากเลขาธิการกระทรวงยุติธรรมด้วย

นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูล ทั้งผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลเอง รวมทั้งครอบครัวของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลด้วย โดยเป็นอำนาจของเลขาธิการกระทรวงยุติธรรมในการกำหนดมาตรการคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเบาะแสและครอบครัวตามความจำเป็นในการดำเนินมาตรการป้องกัน*

4.3.4.2 การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

การจ่ายเงินรางวัลเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์มีการกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการดำเนินการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลอย่างเป็นทางการที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจับกุมหรือสังหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด เช่น ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้ารายย่อย ผู้จัดหายาเสพติด และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด เป็นต้น ที่เกิดจากนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte

นอกจากนี้ยังมีการจ่ายเงินรางวัลสำหรับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เป็นทางการและมีกฎเกณฑ์ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรับรอง โดยเฉพาะ ได้แก่ โครงการ “Private Eye” ที่ให้รางวัลตอบแทนให้แก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแส และโครงการ “Lawmen” ที่ให้รางวัลตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายยาเสพติดหรือสมาชิกของหน่วยงานที่ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและหน่วยงานอื่นที่สนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 11 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ก) การจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายการทำสงครามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte

ภายหลังจากประธานาธิบดี Rodrigo Duterte เข้ารับตำแหน่งใน ปี 2016 ได้ประกาศการดำเนินนโยบายการทำสงครามยาเสพติด (War On Drug) ในประเทศฟิลิปปินส์ มาตรการสำคัญของนโยบายนี้คือ การเสนอให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและประชาชนทั่วไป สำหรับการดำเนินการจับกุมหรือสังหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเพื่อจูงใจให้เกิดการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ลักษณะของการตั้งเงินรางวัลเพื่อการปราบปรามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte เป็นการตั้งเงินค่าหัว (Bounty Reward) ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจง สำหรับการดำเนินการจับกุมหรือสังหารผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและมีการกำหนดจำนวนเงินรางวัลที่จะจ่ายไว้อย่างแน่นอนตั้งแต่ต้นแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะของผู้เสพ ผู้ค้ารายย่อย ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ผลิตหรือจัดหายาเสพติด³⁰ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด³¹ เงินรางวัลที่จ่าย จะมีความแตกต่างกันไปตามฐานะของผู้กระทำความผิด และการดำเนินการที่เกิดขึ้นต่อผู้กระทำความผิดนั้น โดยจำนวนเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดสำหรับการสังหารผู้กระทำความผิดจะถูกกำหนดเอาไว้มากกว่าเงินรางวัลในการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด เช่น กรณีเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ การสังหารผู้กระทำความผิดผู้สังหารมีสิทธิได้รับเงินรางวัลจำนวน 5,000,000 เปโซ และการจับกุมตัวผู้กระทำความผิด ผู้จับกุมมีสิทธิได้รับเงินรางวัลจำนวน 4,900,000 เปโซ หรือกรณีเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนร่วมกับเครือข่ายค้ายาเสพติดผู้สังหารมีสิทธิได้รับเงินรางวัลจำนวน 5,000,000 เปโซ และการจับกุมตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้จับกุมมีสิทธิได้รับเงินรางวัลจำนวน 10,000 เปโซ เป็นต้น*

ต่อมาในภายหลังได้นำการเสนอเงินค่าหัวไปใช้สำหรับการดำเนินการจับกุมหรือสังหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไปใช้ในองค์กรตำรวจฟิลิปปินส์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปราบปราม

³⁰ Malou Mangahas and Karol Ilagan, **Cash for Drugs, Drug Kills : How Will Duterte Pay Up?** [Online], Accessed: 12 November 2016. Available from: <https://www.mindanews.com/top-stories/2016/09/cash-for-drugs-drug-kills-how-will-duterte-pay-up/>

³¹ CNN Philippines, **5m Peso Reward for Each Dead 'Ninja Cop,' 10,000 Peso If Alive** [Online], Accessed: 2 June 2019. Available from: <https://nine.cnnphilippines.com/news/2018/08/17/Duterte-ninja-cops-drugs-bounty.html>

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 11 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายการทำสงครามยาเสพติด

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือเสนอให้ประชาชนในสังคมดำเนินการปราบปรามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดด้วย³²

การทำสงครามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte จึงส่งผลให้เกิดการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดที่รุนแรง เช่น การใช้กำลังฆ่าบุคคลที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นจำนวนมากกว่า 20,000 ราย³³ และเกิดการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรุนแรง เช่น การฆาตกรรมผู้ต้องสงสัยซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นจำนวนมาก³⁴ หรือการจัดฉากฆาตกรรมผู้บริสุทธิ์³⁵ เป็นต้น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ความรุนแรงของการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์นั้นเกิดภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) กล่าวคือ ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิในการรับเงินรางวัลจะให้ความสำคัญกับการสังหารผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือในบางครั้งอาจสร้างพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นเท็จขึ้น เพื่อหวังผลประโยชน์จากเงินรางวัลสำหรับการฆ่าผู้กระทำความผิดที่กำหนดไว้มากกว่าการจับกุมตัวตามปกติ และเป็นการให้ความสำคัญที่มากกว่าการดำเนินการนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อพิสูจน์ความผิดและรับโทษตามกฎหมายอย่างเหมาะสม จนทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก

นโยบายการปราบปรามยาเสพติดโดยการกำหนดเงินรางวัลสำหรับการสังหารหรือจับกุมผู้กระทำความผิดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte จึงถูกโต้แย้งและถูกต่อต้านจากองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศฟิลิปปินส์ เพราะเป็นนโยบายที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes Against Humanity) จนต้องส่งเรื่องไป

³² AMNESTY INTERNATIONAL UK, *More Than 7,000 Killed in the Philippines in Six Months, as President Encourages Murder* [Online], Accessed: 2 June 2019. Available from: <https://www.amnesty.org.uk/philippines-president-duterte-war-on-drugs-thousands-killed>

³³ ประชาไท, *ศาลอาญาระหว่างประเทศเพิ่ง คดีฆ่า 'สงครามยาเสพติด' ฟิลิปปินส์นับพันไม่สืบ* [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2019/01/80546>

³⁴ Peter Kreuzer, *Duterte's War against Drugs in the Philippines: Continuity and Change* [Online], Accessed: 2 June 2019. Available from: <https://blog.prif.org/2019/03/14/dutertes-war-against-drugs-in-the-philippines-continuity-and-change>

³⁵ BBC News, *Philippines Drug War: Police Guilty of Murdering Kian Delos Santos* [Online], Accessed: 29 November 2018. Available from: <https://www.bbc.com/news/world-asia-46381697>

ให้ศาลอาญาระหว่างประเทศวินิจฉัย³⁶ แต่ภายใต้แรงต่อต้านดังกล่าวประธานาธิบดี Rodrigo Duterte ก็ยังคงดำเนินการการทำสงครามยาเสพติดต่อไป³⁷

ข) เงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ (The Philippine Drug Enforcement Agency (PDEA))

นอกจากการเสนอค่าหัวสำหรับการดำเนินนโยบายสงครามยาเสพติดแล้ว ประเทศฟิลิปปินส์มีการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่สำหรับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้กฎหมายของหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย คือ หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ (PDEA) ซึ่งแนวคิดดั้งเดิมนั้น กำหนดให้เงินรางวัลแก่ประชาชนสำหรับการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดเท่านั้น จนในปี 2016 หลังจากประธานาธิบดี Rodrigo Duterte ประกาศการทำสงครามยาเสพติด หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด PDEA 07 จึงออกกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในการปราบปรามยาเสพติดของ PDEA มี 2 ฉบับ อยู่ในรูปแบบของข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด (The Dangerous Drug Board (DDB)) ซึ่งอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติของรัฐ ฉบับที่ 9165 (หรือที่รู้จักในอีกชื่อหนึ่งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดอันตราย) มาตรา 22 หมวดที่ 2 เพื่อออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*

ข้อบังคับแต่ละฉบับกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลสำหรับผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลที่แตกต่างกัน ฉบับแรกเป็นข้อบังคับที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชน คือ ข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด ฉบับที่ 5 ปี 2003 (Board Regulation No.5 Series of 2003) เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการโครงการ “Private Eye” (Guidelines in the Implementation of Operation “Private Eye”) และฉบับที่สองเป็นกฎหมายที่กำหนดให้เงิน

³⁶ Francesca Ranieri, **Rodrigo Duterte’s War on Drugs and the Philippines’ Withdrawal from Icc** [Online], Accessed: 8 April 2018. Available from: <https://www.geopolitica.info/rodrigo-dutertes-war-drugs-and-the-philippines-withdrawal-from-icc/>

³⁷ เบลินิวส์, **ผู้นำฟิลิปปินส์ลดเงินหน้าสงครามยาเสพติด** [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://www.dailynews.co.th/foreign/656648>

* The Republic Act 9165, Article II Section 22 วางหลักไว้ว่า “คณะกรรมการยาเสพติดอาจอนุญาตให้หน่วยงานของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ค่าตอบแทน เงินรางวัลและรางวัลแก่ประชาชนที่ให้ข้อมูลสำคัญและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายซึ่งมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการซึ่งส่งผลให้สามารถยึดควบคุม ทำให้อยินยอมส่งมอบซึ่งยาเสพติด สารตั้งต้นเกี่ยวกับยาเสพติด และสารเคมีที่สำคัญซึ่งใช้ผลิตยาเสพติดได้”

รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเจ้าหน้าที่สนับสนุน คือ ข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด ฉบับที่ 1 ปี 2016 (Board Regulation No.1 Series of 2016) เรื่อง หลักเกณฑ์ การดำเนินการโครงการ “Lawmen” (Guidelines in the Implementation of Operation: “Lawmen”) กล่าวได้ว่า ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจากการปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์มีทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิแต่ละประเภทยัง มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินที่แยกต่างหากจากกัน

1) การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ “Private Eye”

โครงการ “Private Eye” เป็นโครงการที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของฟิลิปปินส์ (PDEA) และหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดความกลัว การเมินเฉยของประชาชนในสังคมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลและเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด โดยสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่า จะไม่มีการเปิดเผยตัวผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งมีการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสตามความเหมาะสมด้วย โดยโครงการ Private Eye นี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2003 ตามข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด ฉบับที่ 5 ปี 2003

ลักษณะของเงินรางวัลตามโครงการ Private Eye เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งให้ข้อมูลในเวลาที่ถูกต้องและเชื่อถือได้จนนำไปสู่การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การตรวจยึดยาเสพติด การทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด และการจับกุมผู้ค้าหรือผู้ขนส่งยาเสพติด เป็นต้น ทั้งนี้ผู้แจ้งเบาะแสนั้นจะต้องไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งโดยตรงและโดยอ้อม³⁸

เงินรางวัลที่มีที่มาจากเงินงบประมาณของรัฐซึ่งได้รับการจัดสรรมาจากรัฐสภาของประเทศฟิลิปปินส์เป็นรายปี รวมทั้งจากเงินกองทุนของคณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye ด้วย กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ Private Eye สามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณี ตามลักษณะของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ ได้แก่

1. เงินรางวัลในกรณียึดยาเสพติด คำนวณเงินรางวัลตามปริมาณของยาเสพติดหรือคำนวณจากจำนวนยาเสพติดที่อยู่ในลักษณะเป็นเม็ด ซึ่งยาเสพติดแต่ละประเภท

³⁸ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article IV Section 7 (a)

กำหนดอัตราการค้าจำนวนไว้แตกต่างกัน นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 ให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส หากสามารถจับกุมผู้ค้าหรือผู้ขนส่งยาเสพติดระหว่างการดำเนินการนั้นได้

2. เงินรางวัลในกรณีทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด คำนวณจากขนาดของแหล่งผลิตยาเสพติด และชนิดของยาเสพติดประกอบกัน

3. เงินรางวัลในกรณีจับกุมผู้กระทำความผิดร้ายใหญ่ ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้กระทำความผิดที่หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (PDEA) ขึ้นบัญชีและรับรองไว้ จะถูกกำหนดโดยดุลพินิจของคณะกรรมการกำหนดเงินรางวัลภายใต้การแนะนำของหน่วยงาน PDEA มีข้อสังเกตว่าจำนวนเงินรางวัลสูงสุดที่จ่ายสำหรับการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดในแต่ละครั้ง เช่น การยึดยาเสพติดแต่ละประเภท หรือการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด จะต้องไม่เกินจำนวนที่กำหนด คือ 2,000,000 เปโซ³⁹ และปริมาณอัตราส่วนของสารบริสุทธิ์ในยาเสพติดนั้นมีผลต่อการคำนวณเงินรางวัลด้วย*

2) การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ “Lawmen”

โครงการ Lawmen เป็นโครงการสร้างแรงจูงใจสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและผู้สนับสนุนซึ่งสมควรได้รับความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เกิดขึ้นจากข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) ฉบับที่ 1 ปี 2016

ลักษณะของเงินรางวัลตามโครงการ Lawmen เป็นเงินรางวัลที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด สมาชิกในหน่วยงานของกองทัพหรือหน่วยงานสืบสวนที่เป็นของเอกชนที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด เช่น การดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การใช้มาตรการส่งมอบภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) การกำจัด การห้ามนำเข้าประเทศ การสกัดกั้นยาเสพติด การตั้งจุดตรวจ การตรวจจับ การค้นและยึดภายใต้การควบคุมตัว การจำคุก การบำบัดหรือการใช้มาตรการแทนการจำคุก ฯลฯ และทำให้เกิดการยึดยาเสพติด การทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด หรือสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้เป็นผลสำเร็จ นอกจากนี้เงินรางวัลอาจอยู่ในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงินก็ได้ หากว่าการดำเนินการในคดีนั้นๆ ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะจ่ายเงินรางวัลตามปกติได้

เงินรางวัลมีที่มาจากเงินงบประมาณของรัฐและเงินที่ได้จากการบริจาค หรือการสนับสนุนจากสังคม และกลายเป็นเงินกองทุนของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

³⁹ Dangerous Drug Board Regulation No.4 Series 2006 Article V Section 11

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 11 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ในโครงการ “Private Eye”

ติดของประเทศฟิลิปปินส์ กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการ Operation Lawmen เป็นผู้พิจารณาการจ่ายเงินรางวัลและรับรองการจ่ายเงินรางวัล ซึ่งคำสั่งเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด

การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ Lawmen สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีตามลักษณะของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ คือ เงินรางวัลในกรณียึดยาเสพติด และเงินรางวัลในกรณีทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด ดังนี้

1. เงินรางวัลในกรณียึดยาเสพติด จำนวนเงินรางวัลตามปริมาณของยาเสพติดหรือจำนวนจากจำนวนยาเสพติดที่อยู่ในลักษณะเป็นเม็ด ซึ่งยาเสพติดแต่ละประเภทกำหนดอัตราการคำนวณไว้แตกต่างกัน นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเหล่านั้นทำให้สามารถยึดยาเสพติดได้สำเร็จ

2. เงินรางวัลในกรณีทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด จำนวนจากขนาดของแหล่งผลิตยาเสพติด และชนิดของยาเสพติดประกอบกัน นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเหล่านั้นทำให้สามารถยึดยาเสพติดได้สำเร็จ

ส่วนอัตราการจ่ายเงินรางวัลกรณีจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่โครงการ Lawmen ไม่ได้กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้เป็นพิเศษ

ทั้งนี้จำนวนเงินรางวัลสูงสุดจะต้องไม่เกิน 2,000,000 เปโซในการดำเนินการแต่ละครั้ง และปริมาณอัตราส่วนของสารบริสุทธิ์ในยาเสพติดนั้นมีผลต่อการคำนวณเงินรางวัล ซึ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตราการคำนวณเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ตามโครงการ Lawmen มีเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการคำนวณเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งความนำจับตามโครงการ Private Eye*

ดังนั้นจึงอาจสรุปแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศได้ว่า ประเทศต่างๆ มีแนวคิดเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลเพื่อการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ได้แก่ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่จะมุ่งเน้นไปที่การให้เงินรางวัลแก่ประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ เพราะเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ตามปกติในการดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยอยู่แล้ว การ

* โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 11 หัวข้อ การจ่ายเงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ในโครงการ “Lawmen”

กำหนดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งตนมีอำนาจหน้าที่ตามปกติอยู่แล้วอาจทำให้เกิดความไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลสำหรับความผิดบางกรณีอาจกำหนดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลได้ โดยจะมีการบัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่อย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของแต่ละประเทศพบว่ากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลส่วนใหญ่กำหนดสัดส่วนเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่น้อยกว่าสัดส่วนเงินรางวัลที่จ่ายให้กับประชาชนผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งมีการจำกัดสิทธิในการได้รับเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ไม่ให้มากเกินไป เช่น หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดียสำหรับความผิดเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแนวคิดในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัล ในส่วนของการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสนั้นจะให้ความสำคัญกับลักษณะและคุณภาพของข้อมูลซึ่งนำมาใช้ในการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรม ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลจะพิจารณาข้อมูลหรือเบาะแสที่ผู้แจ้งเบาะแสมานามาแจ้ง และข้อมูลหรือเบาะแสที่แจ้งที่แตกต่างกันส่งผลต่อสิทธิในการได้รับเงินรางวัลและจำนวนเงินรางวัลที่จ่ายด้วย สำหรับในส่วนของ การพิจารณาเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่นั้นจะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดหรือมีปัจจัยใดๆที่ทำให้มีความจำเป็นที่จะจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายาม ทักษะและความสามารถของเจ้าหน้าที่ หรือลักษณะงานที่มีความยากลำบากหรือเสี่ยงอันตราย เป็นต้น

เมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลพบว่ากฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลจะกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสสำหรับความผิดบางเรื่องอย่างแคบ โดยลักษณะของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลได้นั้นจะมีลักษณะเป็นความผิดที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของในแต่ละประเทศ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมระหว่างประเทศ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดที่อาญาที่มีโทษสูง ความผิดอาญาที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชน (ความผิดต่อชีวิตร่างกาย ความผิดต่อทรัพย์สิน ความผิดทางเพศ) นอกจากนี้ยังรวมถึงกฎหมายหรือความผิดที่เป็นเรื่องสำคัญและรัฐเห็นว่าควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลด้วย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ทางด้านทรัพย์สินของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับภาษี ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งความผิดกลุ่มที่กำหนดเงินรางวัลเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ แต่ละประเทศมักกำหนดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลได้

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนั้น กฎหมายของแต่ละประเทศจะกำหนดหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินรางวัลที่แตกต่างกันไป แต่กฎหมายเหล่านั้นมีสาระสำคัญที่เหมือนกันในบางเรื่อง เช่น ลักษณะของการจ่ายเงินรางวัลที่กำหนดรูปแบบของการจ่ายเงินรางวัลที่แน่นอนโดยไม่ต้องผ่านการ ดำเนินการหักเงินที่เป็นฐานในการคำนวณบางส่วนออกก่อน การกำหนดให้เงินรางวัลมีที่มาจากเงิน งบประมาณของรัฐ การกำหนดให้การพิจารณาเงินรางวัลทำโดยคณะกรรมการ การกำหนดแนวทาง ในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือเจ้าหน้าที่ การกำหนดอัตราการคำนวณจ่ายเงิน รางวัลที่ชัดเจน การกำหนดสัดส่วนเงินรางวัลที่แบ่งให้แก่ผู้มีสิทธิหลายๆคนอย่างเท่าๆกัน รวมทั้งมี การกำหนดมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือคุ้มครองพยานเพื่อความปลอดภัยให้กับ ผู้แจ้งเบาะแส เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนจะนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลของต่างประเทศ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินรางวัล กฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัล และเนื้อหาของ กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัล ไปใช้ในการวิเคราะห์ในบทที่ 5 ต่อไป

2621358296

CU-Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

บทที่ 5

บทวิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

5.1 บทวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

จากการศึกษาความหมาย ลักษณะ และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัล ผู้เขียนเห็นว่า การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในภาพรวมมีเป้าหมายสำคัญเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมโดยการจ่ายให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เช่น การแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประชาชน การดำเนินการจับกุม การเปรียบเทียบปรับ ตรวจค้นและยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ผิดกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ เป็นต้น และการดำเนินการนั้นทำให้เกิดการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือปราบปรามการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในสังคมได้ในที่สุด

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นการป้องกันยับยั้งอาชญากรรมในรูปแบบควบคุมอาชญากรรมภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว สอดคล้องกับรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) โดยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีอาญาให้สามารถจับกุม พิพากษาคัดสินคดี และควบคุมสัดส่วนจำนวนผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและแน่นอน ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินการในขั้นก่อนการพิจารณาคดีในชั้นศาล และสอดคล้องกับแนวคิดในการควบคุมสังคมที่ใช้การควบคุมทางสังคมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการประกอบกัน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คือ ระหว่างประชาชนในสังคมและหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้หากมองในเชิงนิติเศรษฐศาสตร์พบว่า การจ่ายเงินสินบนรางวัลสามารถช่วยป้องปรามการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดได้ กล่าวคือ ช่วยเพิ่มต้นทุนคาดคะเนในการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น เพราะเพิ่มโอกาสหรือความน่าจะเป็นแก่รัฐให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ที่ตัดสินใจจะกระทำความผิด ตัดสินใจลงมือกระทำความผิดลดลงหรือตัดสินใจไม่กระทำความผิดเลย

แนวคิดของเงินสินบนรางวัลของไทยในภาพรวมนี้สอดคล้องกับเงินรางวัลในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการให้ค่าตอบแทนแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเช่นกัน และมุ่งเน้นไปที่การจ่ายเงินรางวัลให้กับประชาชนมากกว่าการจ่ายเงินรางวัลให้เจ้าหน้าที่ เพราะมองว่าการให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่เป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการหรือปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ตามกฎหมายและได้รับเงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่จากรัฐอยู่แล้ว การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของ

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

รัฐมีสิทธิได้รับเงินรางวัลอีก จึงอาจนำไปสู่การคอร์รัปชันและการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพราะคาดหวังการได้รับเงินรางวัลมากกว่าการปฏิบัติหน้าที่จากความศรัทธาเริ่มของตนเองด้วยความเต็มใจ เจ้าหน้าที่จะมีสิทธิได้รับเงินรางวัลเมื่อมีกฎหมายอนุญาตเท่านั้น โดยกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ได้มีกฎหมายเพียงไม่กี่เรื่องเท่านั้นและจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ลักษณะของความผิดเหล่านั้นจะต้องเป็นเรื่องที่สำคัญหรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐตามนโยบายที่แต่ละประเทศกำหนด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงภายในรัฐ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ทางด้านรายได้เกี่ยวกับทรัพย์สินของรัฐ เป็นต้น แต่แนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยก็ไม่ได้สอดคล้องกับแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลของต่างประเทศไปเสียทั้งหมด เนื่องจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายต่างๆ มักให้ความสำคัญแก่การจ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแส เห็นได้จากกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลรวมๆ กัน และการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่กำหนดสัดส่วนให้เจ้าหน้าที่ได้รับเงินมากกว่าประชาชน

เมื่อพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความจำเป็นในการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ ผู้เขียนเห็นว่าเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับสามารถใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมได้ เนื่องจากการกำหนดให้มีค่าตอบแทนสำหรับบุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมทั้งที่ให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ย่อมเป็นช่วยจูงใจให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งย่อมส่งเสริมให้เกิดการปราบปรามอาชญากรรมและนำผู้กระทำความผิดมารับโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งช่วยประหยัดต้นทุนที่รัฐใช้ในการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมเอง เช่น ต้นทุนที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินของรัฐที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรมอาจลดลงหากได้รับความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสดจากประชาชนในสังคม ต้นทุนด้านเวลาในการสืบสวนสอบสวนเพื่อเข้าถึงข้อมูลการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจลดลงหากเจ้าหน้าที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อแลกกับการได้รับเงินรางวัลตอบแทนหรือชดเชยต้นทุนเกี่ยวกับความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับการบังคับใช้กฎหมายหรือการปราบปรามการกระทำความผิดที่มีความเสี่ยงภัยหรือความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเนื่องจากกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้มีจำนวนมาก ซึ่งกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้ไว้หลายประเภท และกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละฉบับได้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลต่ออัตราการจ่ายเงินรางวัลและสัดส่วนเงินรางวัลที่

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิที่จ่ายในแต่ละปีเป็นจำนวนมากหรือจ่ายให้แก่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการปราบปราม การกระทำความผิดจริงอย่างไม่เป็นธรรม ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาดังกล่าวนี้อาจส่งผลทำให้การกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยสำหรับการปราบปรามการกระทำอาชญากรรมอย่างกว้างขวางนั้น ทำให้เกิดความไม่คุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไปและไม่สามารถนำมาใช้รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดพื้นฐานและวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัล

อีกทั้งผู้เขียนเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนมากและแบ่งจ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิอย่างไม่เป็นธรรมนั้นยังส่งผลทำให้เกิดแรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่ เนื่องจากทำให้เจ้าหน้าที่คาดหวังผลประโยชน์ตอบแทนจากการจ่ายเงินรางวัลนำจับมากกว่าการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจของตนเองซึ่งส่งผลแรงจูงใจหรือความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ หรือในกรณีที่เลวร้ายกว่านั้นอาจทำให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการหาผลประโยชน์จากเงินสินบนรางวัล หรือการทุจริตคอร์รัปชันจากการรับเงินสินบนรางวัล เป็นต้น

เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าสมควรมีการปรับปรุงการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยใหม่ โดยกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยที่มีความชัดเจน มุ่งเน้นความสำคัญไปที่การให้ค่าตอบแทนแก่ประชาชน จำกัดแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ให้แคบลงอันทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจากการปราบปรามการกระทำความผิดเรื่องต่างๆที่น้อยลงกว่าเดิม และแยกพิจารณาการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับออกจากกัน เนื่องจากลักษณะของการจ่ายเงิน ผู้มีสิทธิได้รับเงิน บทนิยามความหมายเกี่ยวกับผู้มีสิทธิได้รับเงินแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน

ดังนั้นการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับจึงสามารถแยกอธิบายเป็น 2 กลุ่ม ได้ดังนี้

5.1.1 การจ่ายเงินสินบนนำจับ

เงินสินบนนำจับเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ประชาชนซึ่งมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมจากการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้ ซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวหรือหลายคนก็ได้ จนทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดหรือปราบปรามการกระทำความผิดได้ เงื่อนไขของเงินสินบนนำจับจึงเป็นเรื่องของการดำเนินการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดภายหลังที่การกระทำ

ความผิดเกิดขึ้นแล้ว การจ่ายเงินสินบนนำจับนั้นสอดคล้องกับการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ คือ เป็นการให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดเนื่องจากการมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม แต่ขอบเขตของคำว่า เงินรางวัล นั้น จะมีความหมายกว้างกว่าเงิน เพราะอาจเป็นทรัพย์สินหรือสิทธิหรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

เหตุผลในการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ประชาชน คือ เพื่อตอบแทนการนำข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาแจ้งต่อรัฐ และช่วยจูงใจให้ประชาชนแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในสังคมได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น

จากการศึกษาพัฒนาการของการจ่ายเงินสินบนรางวัลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับมักถูกยกมาขึ้นมาพิจารณาพร้อมๆกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับ ซึ่งเป็นเงินอีกประเภทที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ พบได้จากกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับรวมๆ กัน เช่น กฎหมายในกลุ่มของข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ระเบียบของหน่วยงานเจ้าของค่าปรับของกฎหมายทั่วยุทธศาสตร์กระทรวงการคลัง พระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการเฉพาะ และระเบียบของหน่วยงานของรัฐที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้เป็นพิเศษ เป็นต้น

การกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายเหล่านั้นมักกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับในสัดส่วนที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับหรือน้อยที่สุดคือ กำหนดให้จ่ายเงินทั้งสองประเภทโดยมีสัดส่วนที่เท่ากัน มีกฎหมายจำนวนไม่กี่ฉบับที่กำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินสินบนนำจับมากกว่าเงินรางวัลนำจับ เช่น พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พระราชบัญญัติส่งออกไปนอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า เป็นต้น

นอกจากนี้แม้ว่าจะมีกฎหมายบางเรื่องที่กำหนดหลักเกณฑ์ให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ประชาชนแต่เพียงประเภทเดียวก็ตาม เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน เป็นต้น แต่กฎหมายเหล่านั้นก็มีสัดส่วนที่น้อยกว่ากฎหมายที่กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับหรือกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแต่เพียงประเภทเดียวรวมทั้งยังมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลในข้อบังคับกระทรวงการคลังที่กำหนดให้สามารถจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ได้ แม้กฎหมายจะกำหนดให้จ่ายแต่เงินสินบนนำจับแก่ประชาชนเท่านั้น อีกด้วย¹ แสดงให้เห็นว่าแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทย ให้ความสำคัญกับการ

¹ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7 วรรคสอง

จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับให้กับประชาชน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศที่กฎหมายส่วนใหญ่จะกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสมากกว่าการจ่ายเงินรางวัลให้กับเจ้าหน้าที่และกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ได้อย่างจำกัด

ในกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่า แนวคิดของไทยที่ให้ความสำคัญกับการให้เงินเพื่อตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าประชาชนนั้นไม่เหมาะสม เพราะไม่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม ทำให้ไม่สามารถจูงใจให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือแก่รัฐในการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด ทำให้ในทางปฏิบัติมีการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดน้อย และทำให้การจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ประชาชนเกิดขึ้นน้อยตามไปด้วย

ส่วนด้านของวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับนั้น เงินสินบนนำจับสามารถช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมซึ่งไม่ได้มีหน้าที่ในการรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมโดยตรงมีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหากพิจารณาในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์ การจ่ายเงินสินบนนำจับย่อมช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมมีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากยิ่งขึ้นด้วย เพราะผลของการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนั้นย่อมทำให้รัฐปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วได้ในที่สุด ทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมเหล่านั้นได้รับการเยียวยาโดยเร็ว นอกจากนี้หากพิจารณาในเชิงเศรษฐศาสตร์การใช้เงินสินบนนำจับเพื่อจูงใจให้ประชาชนแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดย่อมช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้วย่อมสามารถดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมต่อไปได้ทันที จึงช่วยลดต้นทุนของรัฐในการปราบปรามการกระทำความผิดในด้านต่างๆ ลงได้ เช่น กำลังพลเจ้าหน้าที่ ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ เวลาที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศที่น่าสนใจซึ่งไม่ปรากฏในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในประเทศไทย คือ กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสในต่างประเทศมักกำหนดให้มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรืออาจจัดให้ผู้แจ้งเบาะแสสามารถเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานได้ด้วย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามาตรการดังกล่าวย่อมช่วยส่งเสริมให้ประชาชนกล้าที่จะแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากยิ่งขึ้น และอาจนำมาใช้เป็นมาตรการเพื่อส่งเสริมให้มีการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดของในประเทศไทยได้มากขึ้นด้วย

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า การจ่ายเงินสินบนนำจับนั้นมีความจำเป็นต่อการป้องปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเห็นว่าควรกำหนดให้มีการเงินสินบนนำจับต่อไป แต่ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน และให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินตอบแทนให้แก่ประชาชนผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมากกว่าเจ้าหน้าที่ เพื่อจูงใจให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น และอาจกำหนดมาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น

5.1.2 การจ่ายเงินรางวัลนำจับ

เงินรางวัลนำจับ เป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลในเรื่องนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการปราบปรามการกระทำความผิดโดยอ้อม

ลักษณะของการดำเนินการเพื่อปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การดำเนินการจับกุม การเปรียบเทียบปรับ ตรวจค้นและยึดหรืออายัดทรัพย์สินผิดกฎหมาย เป็นต้น และทำให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือปราบปรามการอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ นอกจากนี้เงื่อนไขของเงินรางวัลนำจับก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับเงื่อนไขของเงินสินบนนำจับ คือ เป็นการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำความผิด ภายหลังจากการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วนั่นเอง

จากการศึกษาแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัล และที่มารวมทั้งกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลพบว่า เหตุผลในการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ของประเทศไทย มีหลายๆ ประการ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า อาจแบ่งได้เป็นเหตุผลทั่วไปซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุผลในการจ่ายเงินสินบนนำจับมี 3 ประการ ได้แก่ เพื่อตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรม เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามอาชญากรรม และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นต้น ส่วนเหตุผลพิเศษในการกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่นั้นมี 2 ประการ ประการแรก คือ เพื่อชดเชยการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากเจ้าหน้าที่อื่นๆ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเจ้าหน้าที่มีความเสี่ยงภัยที่จะได้รับอันตรายในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัติงานที่ซึ่งต้องใช้ทักษะ ความพยายาม หรือต้องประสบกับความยากลำบากตรากตรำในการแสวงหาหลักฐานเพื่อปราบปราม

การกระทำความผิด และประการที่สอง คือ เพื่อเป็นค่าตอบแทนพิเศษสำหรับป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตรับการเสนอสินบนจากผู้กระทำความผิด

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับเหตุผลในการจ่ายเงินรางวัลนำจับนั้น ผู้เขียนเห็นว่า แนวคิดในการให้ค่าตอบแทนเพื่อตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรม และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นเหตุผลทั่วไปนั้นมีความไม่เหมาะสมและไม่มีน้ำหนักมากพอที่จะกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของตนตามเป้าหมายและนโยบายของหน่วยงานที่ตนสังกัด และในการปฏิบัติหน้าที่นั้นเจ้าหน้าที่ย่อมได้รับค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ตามตำแหน่งของตนตามปกติอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจ่ายเงินรางวัลนำจับเพื่อตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมหรือเพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรม หากเป็นหน้าที่ตามปกติของตน เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการได้รับเงินของเจ้าหน้าที่แล้ว ยังทำให้รัฐสิ้นเปลืองงบประมาณในการจ่ายค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ในลักษณะเดียวกันด้วย ส่วนเหตุผลเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การดำเนินการของรัฐในการรักษาความสงบของสังคมจากอาชญากรรมควรมุ่งเน้นที่การป้องกันก่อนเกิดอาชญากรรมมากกว่าการกำหนดให้เงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ภายหลังเกิดอาชญากรรมซึ่งเกิดความเสียหายต่อผู้ตกเป็นเหยื่อและสังคมแล้ว นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าหน่วยงานของรัฐสามารถใช้มาตรการอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมที่ดีกว่าการจ่ายเงินรางวัลนำจับซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับประโยชน์เป็นเพียงเจ้าหน้าที่กลุ่มเดียวหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานเดียว เช่น การจัดสวัสดิการที่ดีและเหมาะสมในแต่ละหน่วยงาน การให้ประโยชน์ตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน หรือการสร้างบรรยากาศที่ดีหน่วยงาน เป็นต้น ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรในภาพรวม มากกว่าประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวหรือเจ้าหน้าที่กลุ่มเดียวในหน่วยงานนั้น

ผู้เขียนเห็นว่า การจ่ายเงินรางวัลนำจับสามารถใช้เพื่อเหตุผลพิเศษในบางเรื่องได้ กล่าวคือ ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำทุจริต เนื่องจากเห็นว่าปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันหรือการรับสินบนของเจ้าหน้าที่เป็นเรื่องเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่แต่ละคน และเป็นเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมชั่วร้าย แม้ว่าจะมีการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากเพียงใดก็ไม่สามารถห้ามมิให้เจ้าหน้าที่นั้นรับสินบนได้

นอกจากนี้อาจถือว่าการกำหนดให้มีเงินรางวัลนำจับนั้นอาจเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าการไม่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลด้วย เห็นได้จากข่าวที่แสดงให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ปรากฏบ่อยครั้งที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

รางวัลนำจับ เช่น การปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากเงินรางวัล² การจ่ายเงินแก่ผู้แจ้งความนำจับที่เป็นสายลับไม่ครบจำนวน³ หรือการสร้างสายลับปลอมเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินมากขึ้น⁴ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องแรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ของเจ้าหน้าที่ เพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยแรงจูงใจที่คาดหวังผลประโยชน์จากเงินสินบนรางวัลเพิ่มขึ้นนั่นเอง

ส่วนเหตุผลในการจ่ายเงินรางวัลนำจับเพื่อชดเชยการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีความเสี่ยงภัยและการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องใช้ทักษะ ความพยายาม หรือต้องประสบกับความยากลำบาก ตรากตรำในการแสวงหาหลักฐานเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดนั้น ผู้เขียนเห็นด้วยกับในการกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ตามเหตุผลนี้ เพราะในปัจจุบันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมมีความรุนแรงและซับซ้อนกว่าในอดีต เช่น ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ความผิดที่กระทำในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น หรือเป็นความผิดในลักษณะที่ผู้กระทำความผิดมีโอกาสหลุดรอดจากการจับกุมดำเนินคดีได้มาก เพราะมีอำนาจเหนือกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐและอาจใช้อำนาจที่เหนือกว่ากดดัน ช่มชู้ คุกคามเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ เช่น ผู้มีอิทธิพลหรือนักธุรกิจ เป็นต้น รวมทั้งความผิดบางประเภทที่ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ต้องเผชิญความยากลำบากและความเสี่ยงภัยมากกว่าเจ้าหน้าที่ปกติ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ในกรมป่าไม้ การปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ การปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ทำให้เจ้าหน้าที่ในกลุ่มนี้ต้องใช้ความพยายาม ทักษะ และความยากลำบากในการสืบสวน หรือการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมากกว่าเจ้าหน้าที่ในกลุ่มอื่นๆ และค่าตอบแทนที่เจ้าหน้าที่ได้รับตามปกติอาจไม่ครอบคลุมหรือชดเชยความเสี่ยงหรือความยากลำบากที่เจ้าหน้าที่เหล่านั้นอย่างเพียงพอ การกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ในกลุ่มนี้จึงช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้รับค่าชดเชยความเสี่ยงที่มากขึ้นและเป็นขวัญกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิดซึ่งส่งผลกระทบรุนแรงต่อสังคมอย่างรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพ

² ไทยรัฐออนไลน์, **ด่านตำรวจเยอะ** [ออนไลน์], 22 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1119217>

³ ไทยรัฐออนไลน์, **สายลับถูกอมเงินแสน** [ออนไลน์], 22 มิถุนายน 2562 แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1298129>

⁴ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, “คนกรมศุลกากร ‘สายลับปลอม’ เบิกรางวัลนำจับ,” ใน เมนูคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์, หน้า 30-32

จากการศึกษาพัฒนาการของการจ่ายเงินสินบนรางวัลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่า ลักษณะของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศที่ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ยกเว้นกฎหมายจะกำหนดให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ได้เป็นพิเศษสำหรับการปราบปรามอาชญากรรมบางเรื่อง และจำกัดเพียงความผิดหรือกฎหมายบางประเภทเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าความผิดหรือกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลได้ในต่างประเทศ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐ (False Claim) ความผิดเกี่ยวกับควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในขณะที่ไม่มีอำนาจหน้าที่นั้น เช่น การปฏิบัติหน้าที่นอกเขตอำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่นอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ ซึ่งในกรณีนี้เจ้าหน้าที่นั้นจะมีสิทธิได้รับเงินรางวัลในฐานะที่เป็นบุคคลธรรมดา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ กฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลอย่างแคบ รวมทั้งในกรณีที่สามารถจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ได้ขอบเขตของคำว่า เงินรางวัล นั้นจะมีความหมายกว้างกว่า เงิน เพราะอาจเป็นทรัพย์สินหรือสิทธิหรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

ในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลอย่างแคบ เพราะมองว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจหน้าที่ตามปกติในการรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐในเรื่องที่ตนมีอำนาจตามหน่วยงานที่ตนสังกัด มีค่าตอบแทนตามตำแหน่งหน้าที่ของตนอยู่แล้ว การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนอีกจึงไม่เหมาะสม เพราะเป็นการจ่ายเงินซ้ำซ้อนและอาจเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่หาประโยชน์โดยทุจริตจากการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งทำให้ประชาชนในสังคมเดือดร้อน

ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับในประเทศไทยนั้น ยังคงมีความจำเป็นอยู่เช่นเดียวกัน เพราะถึงแม้ว่าผู้เขียนจะไม่เห็นด้วยกับเหตุผลในการจ่ายเงินรางวัลนำจับที่มีขึ้นเพื่อช่วยจูงใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติปราบปรามอาชญากรรมและส่งเสริมประสิทธิภาพในการปราบปรามกระทำความผิดก็ตาม แต่ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับที่เกิดขึ้นจริงประกอบกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่มีการดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัลบางหน่วยงานนั้น แสดงให้เห็นว่าเงินรางวัลนำจับที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานต่างถูกใช้เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดได้มากยิ่งขึ้น⁵ กล่าวคือ ยังสามารถใช้เงินรางวัลนำจับเพื่อการป้องปรามอาชญากรรมได้ เพียงแต่แนวคิดเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทย ให้

⁵ สัมภาษณ์ สุนทร แก้วลายทอง, นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมายกรมศุลกากร

ความสำคัญกับการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่มาจนเกินไป เพราะกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้อย่างกว้างขวาง และกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ในสัดส่วนที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ประชาชน ทำให้แนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยขาดความชัดเจนแน่นอนในการจ่ายเงินแต่ละประเภท

ดังนั้น ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับตอบแทนการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายต่างๆ ให้น้อยลง โดยกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ได้เฉพาะความผิดบางประเภทเท่านั้น สำหรับกฎหมายหรือการกระทำความผิดที่ควรจ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่นั้น ได้แก่ การดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดที่เจ้าหน้าที่ต้องพบกับความเสี่ยงภัยหรือได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ทักษะ ความพยายาม หรือต้องประสบกับความยากลำบากตรากตรำในการแสวงหาหลักฐาน เป็นต้น และควรส่งเสริมการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสเพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดอยู่แล้ว

5.2 บทวิเคราะห์หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับ

จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับ ผู้เขียนเห็นว่าเงินสินบนนำจับนั้นมีความจำเป็นต่อการปราบปรามอาชญากรรม เพราะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำความผิด โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม รวมทั้งช่วยให้ส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมมีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนของรัฐในการปราบปรามการกระทำความผิดและทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายและสังคมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และสมควรให้แยกเงินสินบนนำจับออกจากเงินรางวัลนำจับเพื่อกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินแต่ละประเภทให้ชัดเจน และกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับให้มีความเหมาะสม

แต่จากแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยที่ให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับมากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับเพื่อตอบแทนประชาชนผู้แจ้งเบาะแส ทำให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับในปัจจุบันมีแนวคิดพื้นฐานไม่ชัดเจน รวมทั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายที่คล้ายคลึงกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับไปด้วย จึงควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยมุ่งเน้นการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น และพิจารณา

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับซึ่งเป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับ และปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ในหัวข้อดังต่อไปนี้

5.2.1 ประเภทกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับ

กลุ่มของกฎหมายหรือความผิดของไทยที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลได้นั้น ปรากฏในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์ทั่วไปตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังกำหนดกฎหมายจำนวน 132 ฉบับที่อนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลได้ไว้ในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับ ก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 9) ส่วนการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะหรือระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษ สามารถพิจารณาตามกฎหมายแต่ละฉบับได้ว่ากำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับกฎหมายเรื่องใดบ้าง เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในลักษณะอย่างกว้าง และเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับนั้น ทำให้เกิดปัญหาและข้อขัดข้องในการจ่ายเงินสินบนรางวัล เช่น กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลมีจำนวนมาก กฎหมายบางฉบับมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินหลายแบบที่อาจทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ กฎหมายบางฉบับมีอัตราโทษไม่เหมาะสม กฎหมายบางฉบับถูกยกเลิกไปแล้ว เป็นต้น รวมทั้งทำให้ไม่ทราบแนวคิดที่ชัดเจนในการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละประเภทด้วย ทำให้ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาการจ่ายเงินสินบนรางวัลเพิ่มเติมในกฎหมายใหม่ไม่มีแนวคิดพื้นฐานในการพิจารณาความเหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายเรื่องนั้น

ผู้เขียนได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อวัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินสินบนนำจับและวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับว่า ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและการจ่ายเงินรางวัลแยกจากกัน รวมทั้งแยกประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับหรือสมควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับด้วย ซึ่งนอกจากจะช่วยให้มีหลักเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่ควรจ่ายเงินสินบนนำจับหรือเงินรางวัลนำจับที่ชัดเจนแล้ว ยังช่วยลดจำนวนกฎหมายที่ไม่เหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนรางวัลลงได้และทำให้ระบบการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยมีความซับซ้อนน้อยลงด้วย สำหรับการจำแนกประเภทของความผิดที่เหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนนำจับ ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่สมควรจ่ายเงินสินบนโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับด้วย

5.2.1.1 หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มกฎหมายที่ควรจ่ายเงินสินบนนำจับ

จากลักษณะและเหตุผลในการจ่ายเงินสินบนนำจับ ซึ่งเป็นการจ่ายเงินให้แก่ผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด จนทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดลงได้ แสดงว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งความนำจับให้ความสำคัญกับ “ข้อมูลหรือเบาะแส” ที่ผู้แจ้งความนำจับแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ หลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับได้นั้นจะพิจารณาจากการเข้าถึงข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้เป็นสำคัญ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาข้อมูลหรือเบาะแสที่สำคัญนั้นปรากฏอยู่ในกฎหมายเรื่องทั้งในกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เช่น ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนของไทย การฟ้องคดี False Claim ตามประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา (U.S. Code) Benami Transaction Informant Reward ของประเทศอินเดีย และการจ่ายเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสอบสวนขององค์กรตำรวจญี่ปุ่น เป็นต้น การพิจารณาข้อมูลในกฎหมายเหล่านั้นอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินที่ผู้แจ้งเบาะแสจะได้รับหรือกระทบต่อสิทธิในการได้รับเงินทั้งหมด

หลักเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลหรือเบาะแสที่ทำให้ผู้แจ้งเบาะแสมีสิทธิได้รับเงินตอบแทนการแจ้งข้อมูลเหล่านั้นมีความคล้ายคลึงกันและพิจารณาในองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่

1. การดำเนินการของผู้แจ้งเบาะแสในการเข้าถึงข้อมูล เช่น ผู้แจ้งเบาะแสได้ใช้ความพยายามในการแสวงหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมากหรือน้อยเพียงใด ผู้แจ้งเบาะแสได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในลักษณะอื่นๆ ต่อเจ้าหน้าที่หรือไม่ ความเสี่ยงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในการเข้าถึงข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแส ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรักษาข้อมูล เป็นต้น
2. พิจารณาว่าข้อมูลหรือเบาะแสมีลักษณะและคุณภาพอย่างไร เช่น ข้อมูลที่ไม่สามารถตรวจพบได้ตามปกติวิสัย ข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดปกปิด ข้อมูลใหม่ที่เจ้าหน้าที่หรือศาลไม่ทราบมาก่อน เป็นต้น
3. พิจารณาผลของการนำข้อมูลหรือเบาะแสไปใช้ในปราบปรามอาชญากรรม เช่น ข้อมูลทำให้ตรวจพบการกระทำความผิดได้ ข้อมูลนั้นทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษ ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการสืบสวน เป็นต้น

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าประเภทของความผิดที่สมควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสได้ เมื่อพิจารณาจากการดำเนินการเพื่อเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดต้องมีการดำเนินการของผู้แจ้งเบาะแสในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- ก) ความผิดที่ผู้แจ้งเบาะแสได้ต้องใช้ความพยายามในการแสวงหาข้อมูล
- ข) ความผิดที่เจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องได้รับการแจ้งข้อมูลจากประชาชนเพราะยากลำบากในการตรวจสอบพบได้เอง
- ค) ความผิดที่ผู้แจ้งเบาะแสอาจได้รับอันตราย ได้รับความเสียหาย หรือก่อให้เกิดปัญหาทั้งก่อนการดำเนินการ ขณะดำเนินการ หรือหลังจากดำเนินการเข้าถึงข้อมูลนั้นแล้ว
- ง) ความผิดที่ผู้แจ้งเบาะแสต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลหรือการรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าหลักเกณฑ์ในการพิจารณากลุ่มของความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสนั้นควรพิจารณาจากความรุนแรงและความร้ายแรงของความผิดที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งในแต่ละประเทศจะกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเฉพาะเป็นความผิดที่ร้ายแรง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดที่กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรม คดีที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐานที่ส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงเหยื่อหรือสังคม (Street Crime) ความผิดทางอาญาซึ่งมีโทษจำคุกขั้นสูง (reclusion perpetua) หรือความผิดอาญาอื่นที่มีโทษสูงกว่านั้น เป็นต้น รวมทั้งกำหนดให้ความผิดที่ส่งผลกระทบต่อรัฐเป็นพิเศษ รัฐจึงกำหนดนโยบายในการจ่ายเงินสินบนนำจับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมเหล่านั้น เช่น ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงทรัพย์สินของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีต่างๆ เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าความผิดหรือลักษณะของคดีที่มีความร้ายแรงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง จึงจำเป็นที่จะต้องให้การจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ประชาชนเพื่อส่งเสริมการปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้โดยเร็วนั่นเอง

5.2.1.2 ตัวอย่างประเภทของความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับ

หากลองใช้หลักเกณฑ์การดำเนินการเพื่อเข้าถึงข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสและความร้ายแรงของความผิดที่เกิดขึ้นในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดต่างๆ สามารถวิเคราะห์แยกแยะความผิดในกลุ่มต่างๆที่ควรจ่ายเงินสินบนนำจับและไม่ควรจ่ายเงินสินบนนำจับได้ดังต่อไปนี้

ก) ความผิดเกี่ยวกับภาษีประเภทต่างๆ

ความผิดเกี่ยวกับภาษีเป็นความผิดที่ทำให้รัฐสามารถจัดเก็บเงินรายได้ของรัฐได้ลดลง ซึ่งทำให้รัฐสูญเสียผลประโยชน์ที่รัฐควรได้จากผู้มีหน้าที่ต้องชำระภาษี ตัวอย่างของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกับภาษี เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเก็บภาษีบุคคลธรรมดา ความผิดตามกฎหมายศุลกากร ความผิดตามกฎหมายสรรพสามิต เป็นต้น ซึ่งในประเทศไทย ความผิดเกี่ยวกับภาษี

ที่มีการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ได้มีแค่ความผิดตามกฎหมาย ศุลกากร และความผิดตามกฎหมายสรรพสามิต ส่วนในต่างประเทศบางประเทศจะกำหนดจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสสำหรับความผิดเกี่ยวกับภาษีบุคคลธรรมดา เช่น สหรัฐอเมริกาและอินเดีย เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากการกระทำความผิดแล้วพบว่าความผิดเกี่ยวกับภาษี ผู้กระทำความผิดมักปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจพบการกระทำความผิดได้หรืออาจเป็นความผิดที่ไม่ปรากฏผลหรือความเสียหายเป็นที่ประจักษ์และตรวจสอบพบการกระทำได้ยาก เพราะอาจมีเฉพาะกลุ่มผู้กระทำความผิดเท่านั้นที่รู้เห็นการกระทำความผิด เช่น การหลบเลี่ยงภาษี การสำแดงเท็จ การลักลอบนำเข้าสินค้าเพื่อไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับในความผิดเกี่ยวกับภาษีย่อมช่วยให้รัฐสามารถทราบข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีได้มากขึ้นจากการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสของประชาชน ผู้เขียนเห็นว่าความผิดในกลุ่มนี้ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับ

ข) ความผิดตามกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกประเทศในโลกให้ความสนใจในการดำเนินเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพราะยาเสพติดเป็นต้นเหตุของปัญหาหลายๆ ด้านทั้งต่อตัวผู้เสพ สังคมและรัฐ เช่น เป็นต้นเหตุให้เกิดอาชญากรรมประเภทอื่น ทำให้รัฐสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ทำให้สังคมเกิดความหวาดระแวง เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงของรัฐในด้านต่างๆ

ลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ผู้กระทำความผิดมักเป็นผู้มีอิทธิพลหรือมีอำนาจต่อรองเพื่อให้ตนพ้นจากการถูกลงโทษได้มากหรืออาจกระทำในลักษณะขององค์กรหรือเครือข่ายการค้ายาเสพติดซึ่งการปราบปรามองค์กรหรือเครือข่ายการค้ายาเสพติดทั้งระบบเป็นไปได้ยาก รวมทั้งอาจทำให้การแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมีน้อย เพราะทำให้ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดต้องเสี่ยงภัยจากการถูกข่มขู่ ถูกคุกคามทั้งต่อตนเองหรือครอบครัวของผู้แจ้งเบาะแส หรืออาจได้รับอันตรายจากการดำเนินการเพื่อเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นด้วย ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนี้เป็นความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสเช่นเดียวกัน

ค) ความผิดตามกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ เช่นเดียวกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นส่งผลกระทบต่อผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ ถูกบังคับ

2621358296

CU_Thesis_5885985334_Thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ใช้แรงงาน ถูกจำกัดอิสรภาพ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมอื่นๆ และถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น รวมทั้งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของแต่ละประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ต่างๆของประเทศในเวทีโลก เช่น การค้าระหว่างประเทศหรือการได้รับความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากประเทศอื่นๆ เป็นต้น

ลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์นั้น เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดหลายคนและกระทำในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม การดำเนินการเพื่อทำลายเครือข่ายของการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จึงเป็นไปได้ยาก และทำให้ผู้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้รับความเสี่ยงภัยหรือเป็นอันตรายได้ ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้มีการกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเช่นกัน

ง) ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหลายลักษณะ เช่น การปลอมแปลง การยกยอกฉ้อโกง การโกงภาษีหรือนำเข้าสินค้าหนีภาษี การขายตรงแบบแชร์ลูกโซ่ ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ฯลฯ ซึ่งผลกระทบของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ การเงินหรือการธนาคารในวงกว้างทั้งภายในแต่ละรัฐหรืออาจกระทบระบบเศรษฐกิจโลกในภาพรวมได้

ลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น เป็นความผิดที่ไม่ปรากฏความเสียหายเป็นที่ประจักษ์มีผู้ที่เสียหายหรือผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ซึ่งรูปแบบในการกระทำความผิดนั้นเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดหลายคน ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ประกอบอาชญากรรมในลักษณะที่ซับซ้อนและเป็นผู้มีอิทธิพลด้วย ทำให้ การแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเป็นไปได้ยากเพราะทำให้เกิดความเสี่ยงภัยหรือเกิดอันตรายต่อผู้แจ้งเบาะแส ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับตอบแทนผู้แจ้งเบาะแส เพื่อชดเชยความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลหรือชดเชยความเสี่ยงภัยของผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งส่งผลให้สามารถปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

จ) ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีลักษณะเป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มักมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิด ซึ่งใช้วิธีการลงมือกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน แยกย่อย ตรวจพบการกระทำความผิดได้ยาก และทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศเป็นวงกว้าง ประเภทของความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เช่น การลักลอบแก้ไขข้อมูล การเปลี่ยนแปลงข้อมูล หรือการทำลายข้อมูลหรือระบบปฏิบัติการของข้อมูล

จากลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐในด้านต่างๆ เป็นวงกว้างแล้ว ลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ก็ยากที่จะตรวจพบได้เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ชัดเจนและเห็นประจักษ์ การดำเนินเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดจึงต้องใช้ทักษะ ต้นทุน และความพยายามเป็นอย่างสูง ดังนั้นจึงควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสการกระทำความผิดในกลุ่มนี้ด้วย ซึ่งปัจจุบันในกฎหมายไทยยังไม่มีกำหนดให้เงินสินบนรางวัลในกฎหมายที่มีลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจน

จ) ความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่

ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงานของรัฐ และทำให้การจัดทำบริการสาธารณะเป็นไปโดยไม่ถูกต้องและเป็นธรรม ทำให้ทั้งประชาชนและรัฐสูญเสียผลประโยชน์ ซึ่งรูปแบบเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำโดยทุจริตมักเป็นความผิดที่ไม่เกิดความเสียหายเป็นที่ประจักษ์ รวมทั้งผู้กระทำความผิดมักปกปิด การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นด้วยทำให้ตรวจสอบหรือตรวจพบการกระทำความผิดได้ยาก และทำให้การเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสหรือหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำโดยทุจริตเป็นไปได้อย่างเช่นกัน ดังนั้นจึงควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้สินบนนำจับในความผิดกลุ่มนี้คือ การจ่ายเงินสินบนนำจับในกรณีการตรวจพบการกระทำความผิดในคดีเจ้าหน้าที่ร่ำรวยผิดปกติ ตามระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ข) ความผิดที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐาน (Street Crime)

อาชญากรรมพื้นฐานเป็นความผิดที่มีรูปแบบการกระทำความผิดทั่วไปตามสังคม ลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้เป็นการกระทำความผิดที่ผู้กระทำผิดมุ่งให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่น การฆ่า การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ การวิ่งราวทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การทำอนาจารหรือการข่มขืน เป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่าความผิดในกลุ่มอาชญากรรมพื้นฐานโดยทั่วไปอาจไม่จำเป็นที่จะต้องจ่ายเงินสินบนนำจับ เพราะมีตำรวจเป็นหน่วยงานที่คอยสอดส่องดูแลสังคมและปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐานอยู่แล้ว รวมทั้งจากลักษณะของความผิดที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐานที่ปรากฏผลของการกระทำความผิดอย่างชัดเจนและเป็นที่ประจักษ์ ย่อมทำให้การเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นไปโดยง่าย อย่างน้อยผู้เสียหายก็ย่อมสามารถแจ้งข้อมูลเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่ทราบได้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าอาชญากรรมพื้นฐานในบางเรื่องนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสอยู่ หากเป็นความผิดที่ส่งผลให้สังคมเกิดความหวาดกลัวหรือความผิดที่มีความรุนแรงมากกว่าปกติ เช่น ลักษณะของผู้กระทำ

ความผิดเป็นบุคคลอันตราย ความผิดที่มีการกระทำความผิดร้ายแรงหรือรุนแรง ความผิดที่เกิดความเสียหายในวงกว้าง เป็นต้น โดยจะต้องมีการพิจารณาความสำคัญของคดีที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับเป็นรายคดีไปโดยตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปราบปรามอาชญากรรมพื้นฐานด้วย

การจ่ายเงินสินบนนำจับสำหรับอาชญากรรมพื้นฐานที่มีความรุนแรงเหล่านี้ย่อมช่วยให้ประชาชนในสังคมมีส่วนร่วมในการปราบปรามอาชญากรรม โดยการแจ้งข้อมูลเบาะเกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว คือ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาฯ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสตามประกาศสืบจับ

ข) ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร เป็นต้น ความผิดในกลุ่มนี้เป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย แต่จากลักษณะของการกระทำความผิดนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสในการกระทำความผิดก็ไม่มีความยุ่งยากเพราะลักษณะของการกระทำความผิดเป็นที่เห็นประจักษ์อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่ควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสในความผิดกลุ่มนี้

สรุปได้ว่าการพิจารณาความเหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนนำจับในกฎหมายหรือการกระทำความผิดต่างๆ ต้องพิจารณาจากลักษณะของความผิด ความร้ายแรงของการกระทำความผิด ประกอบกับความยากง่ายในการเข้าถึงข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิด ซึ่งแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนี้สามารถใช้เพื่อจำแนกกลุ่มของความผิดอื่นๆ ที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับต่อไปได้

5.2.2 ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับ

จากการพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับของไทย พบว่า ในขั้นตอนการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิในการรับเงินสินบนนำจับ คือ ผู้แจ้งเบาะแสได้แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเงื่อนไขว่าความผิดเหล่านั้นมีกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับได้ และการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปราบปรามการกระทำความผิดด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจับกุม การเปรียบเทียบปรับ การตรวจค้น การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นต้น และเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามกฎหมาย

เงินสินบนนำจับนั้นจะจ่ายเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำความผิดถูกพิจารณาลงโทษในชั้นต่างๆ เช่น ชั้นเจ้าพนักงานได้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับ หรือเมื่อได้ศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว เป็นต้น หรือในกรณีที่ตรวจพบแต่ทรัพย์สินที่เป็นความผิดแต่ไม่ตรวจพบผู้กระทำความผิด ให้จ่ายเงินสินบนนำจับเมื่อมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยการขายทอดตลาดเรียบร้อยแล้ว

ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขในการจ่ายดำเนินการเพื่อทำให้เกิดสิทธิรับเงินรางวัลในต่างประเทศ มีขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินการและเงื่อนไขทั่วไปไม่ต่างจากการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทย กล่าวคือ ต้องมีการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสที่สำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งความผิดเหล่านั้นมีเงื่อนไขให้จ่ายเงินรางวัลได้ แต่รายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับการดำเนินการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ของประเทศไทย เช่น การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิในการรับเงินรางวัลอย่างกว้างๆ ที่ทำให้เกิดการปราบปรามการกระทำความผิดอย่างโดยไม่ได้กำหนดเฉพาะการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสนั้น นอกจากนี้ยังมีการกำหนดเงื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลโดยจะต้องได้รับการรับรองหรืออนุมัติจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจด้วย

ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับของไทยนั้น ผู้เขียนเห็นว่าหลักการเดิมที่กำหนดไว้มีความเหมาะสมอยู่แล้ว คือ กำหนดให้ต้องมีการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งส่งผลทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้ เพื่อทำให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินสินบนนำจับ และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณากฎหมายที่สมควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับ ที่ให้ความสำคัญกับการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเป็นหลัก

นอกจากนี้ผู้เขียนพบว่าหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยกำหนดเงื่อนไขสำคัญในการจ่ายเงินสินบนนำจับเอาไว้ คือ ในกรณีที่เป็นการจ่ายเงินสินบนนำจับในชั้นศาล ศาลจะต้องมีคำพิพากษาลงโทษปรับผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นจะจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้มีสิทธิไม่ได้ และในกรณีที่เป็นการจ่ายเงินสินบนนำจับจากค่าปรับหรือรายได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน จะต้องมีการชำระค่าปรับหรือมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดในแต่ละคดีแล้วด้วย

การกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับในลักษณะดังกล่าว ทำให้การจ่ายเงินเกิดความไม่แน่นอน ทั้งความไม่แน่นอนจากจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่ใช้ในการคำนวณจ่ายเงินและความไม่แน่นอนว่าผู้แจ้งเบาะแสมีสหสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับในคดีนั้นหรือไม่ เพราะการพิจารณาบทลงโทษซึ่งใช้เป็นฐานในการคำนวณจ่ายเงินนั้นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้มีอำนาจในการพิจารณา

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละครั้ง ส่วนการขายทอดตลาดทรัพย์สินก็ไม่แน่นอนว่าจะได้เงินจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินในจำนวนเท่าใดด้วย

ผู้เขียนเห็นว่า ควรยกเลิกเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับโดยการกำหนดเงื่อนไขการดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับที่ต้องรอให้มีการลงโทษปรับ ขายทอดตลาดทรัพย์สิน หรือต้องรอคำพิพากษาโดยศาลให้ลงโทษปรับ โดยปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการคำนวณจ่ายเงินให้สามารถจ่ายเงินได้อย่างรวดเร็ว ยกตัวอย่างเช่น หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดีย ซึ่งกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นแก่ผู้มีสิทธิก่อนคดีถึงที่สุดและจ่ายเงินรางวัลส่วนที่เหลือเป็นเงินรางวัลรวมในภายหลัง รวมทั้งอาจกำหนดแหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายที่กำหนดจำนวนเงินที่จ่ายในเบื้องต้นเป็นจำนวนแน่นอน ย่อมทำให้จำนวนเงินสินบนนำจับที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิมีความรวดเร็วและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.2.3 การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับมีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาคือ แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่าย ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนนำจับ และแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงิน

5.2.3.1 แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับ

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทย กำหนดแหล่งที่มาของเงินสินบนนำจับไว้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในแต่ละฉบับ แหล่งที่มาซึ่งเป็นฐานในการคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัล ได้แก่ ค่าปรับในคดีอาญา ค่าขายของกลาง และเงินงบประมาณของรัฐ ซึ่งได้รับการจัดสรรมาเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลโดยเฉพาะ เป็นต้น และจากการพิจารณาภาพรวมพบว่า แหล่งที่มาของเงินสินบนนำจับของกฎหมายไทยส่วนใหญ่มาจากเงินค่าปรับในคดีอาญาหรือค่าขายของกลางในกรณีที่ไม่มีการชำระค่าปรับ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดแหล่งที่มาของเงินที่นำมาคำนวณเป็นเงินสินบนรางวัลในลักษณะนี้ทำให้การจ่ายเงินสินบนนำจับในแต่ละคดีเกิดความไม่แน่นอน

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศพบว่า หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลส่วนใหญ่จะกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลจากเงินงบประมาณของรัฐ ซึ่งมักอยู่ในลักษณะของเงินกองทุนที่กำหนดมาเพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ แม้ว่าจะมีฐานในการคำนวณเงินรางวัลอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในประเทศไทยด้วยก็ตาม เช่น คำนวณจากเงินค่าปรับในคดีอาญา คำนวณจากค่าขายของกลาง เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การ

กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับจากเงินงบประมาณของรัฐมีความเหมาะสมที่สุด เพราะทำฐานในการคำนวณจ่ายเงินสินบนนำจับมีความชัดเจนและแน่นอนมากกว่าการกำหนดให้คำนวณจากค่าปรับหรือค่าขายของกลาง

5.2.3.2 ผู้มีอำนาจในการพิจารณาสินบนนำจับ

ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนนำจับตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายไทยมีหลายลักษณะ เช่น เจ้าหน้าที่ในฝ่ายบริหารของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเงินค่าปรับหรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล คณะกรรมการในหน่วยงานที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นผู้พิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล หรือศาลทำหน้าที่พิจารณาคดี เป็นต้น ซึ่งเหมือนกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้มีอำนาจพิจารณาเงินรางวัลในต่างประเทศ โดยในกฎหมายไทยมักกำหนดให้ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารในระดับสูงเป็นผู้มีสิทธิพิจารณาจ่ายเงิน

ส่วนกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศกำหนดให้บุคคลผู้มีอำนาจพิจารณาเงินรางวัลหลายประเภทเช่นเดียวกัน เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารในหน่วยงานที่ดำเนินการจ่ายเงินรางวัล คณะกรรมการของหน่วยงานที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัล ศาล เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่กฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลมักกำหนดให้คณะกรรมการของหน่วยงานซึ่งกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลเป็นผู้พิจารณา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การพิจารณาเงินสินบนนำจับโดยผ่านคณะกรรมการผู้มีอำนาจนั้นเป็นแนวทางในการกำหนดผู้มีสิทธิได้รับเงินที่เหมาะสม เพราะช่วยให้การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสมีความรอบคอบและน่าเชื่อถือมากกว่าการใช้ดุลพินิจโดยบุคคลเพียงคนเดียว

5.2.3.3 แนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ

จากที่ผู้เขียนได้อธิบายหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาข้อมูลหรือเบาะแสที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อจำนวนเงินสินบนนำจับและสิทธิในการได้รับเงินสินบนนำจับไปในหัวข้อประเภทกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนไปแล้วนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับต้องพิจารณาลักษณะและคุณภาพของข้อมูลหรือเบาะแสประกอบกับความสำเร็จในการนำข้อมูลหรือเบาะแสไปใช้ในการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งจะทำให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับได้รับเงินตอบแทนการแจ้งข้อมูลและเบาะแสอย่างเหมาะสมและทำให้รัฐจ่ายเงินให้ผู้มีสิทธิอย่างคุ้มค่า

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ก) ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่มีลักษณะหรือคุณภาพดี เช่น ข้อมูลที่ไม่สามารถตรวจพบได้ตามปกติวิสัย ข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดปกปิดไว้ ข้อมูลใหม่ที่เจ้าหน้าที่หรือศาลซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคดีนั้นไม่ทราบมาก่อน

ข) ข้อมูลนั้นทำให้เกิดการปราบปรามการกระทำความผิดได้ เช่น ทำให้ตรวจพบการกระทำความผิด ทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ หรือเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการสืบสวนและทำให้จับกุมผู้กระทำความผิดได้ เป็นต้น

นอกจากนี้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา กำหนดให้การจ่ายเงินรางวัลในจำนวนมาก ต้องได้รับการรับรองจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐในระดับสูง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับรองการจ่ายเงินสินบนรางวัลในคดีที่ต้องจ่ายเงินสินบนรางวัลในจำนวนมากมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับของไทย ย่อมช่วยให้ การจ่ายเงินสินบนรางวัลในแต่ละคดีเป็นไปอย่างเหมาะสมและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

5.2.4 อัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงินสินบนนำจับ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงินสินบนนำจับนั้นถือเป็นสาระสำคัญของการจ่ายเงินสินบนนำจับ เพราะมีผลต่อจำนวนเงินที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิและส่วนแบ่งของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลทุกคนได้รับเงินสินบนนำจับ ดังนั้นหากสามารถกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและการแบ่งสัดส่วนเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสมได้ย่อมทำให้ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับในแต่ละคดีได้รับเงินตอบแทนสำหรับการดำเนินการนั้นอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม

5.2.4.1 อัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับ

อัตราการส่วนการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยมักกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับรวมๆ กัน และกำหนดอัตราการจ่ายเงินทั้งสองประเภทที่ใกล้เคียงกัน แต่โดยส่วนใหญ่กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลจะกำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าเงินสินบนนำจับของประชาชน

หากจำแนกรูปแบบของการกำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัลในแต่ละคดีสามารถจำแนกได้ 5 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ก) กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นสัดส่วนหรือร้อยละที่แน่นอน เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและ/หรือเงินรางวัลในอัตรา 3 ใน 4 หรือกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและ/หรือเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30

ข) กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นร้อยละที่แน่นอนและกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จ่ายได้ เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและ/หรือเงินรางวัลในอัตราไม่เกินร้อยละ 20 แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาทต่อคดี

ค) กำหนดอัตราการคำนวณไม่เกินร้อยละที่กำหนด เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและ/หรือเงินรางวัลในอัตราไม่เกินร้อยละ 50

ง) กำหนดจำนวนเงินแน่นอน เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและ/หรือเงินรางวัลในจำนวน 2,000 บาท

จ) กำหนดจำนวนเงินแน่นอนในอัตราไม่เกินอัตราที่กำหนด เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและ/หรือเงินรางวัลในอัตราไม่เกิน 100,000 บาท เป็นต้น

การกำหนดรูปแบบอัตราเงินสินบนรางวัลและจำนวนเงินรางวัลในกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละประเภะนั้น ผู้เขียนไม่พบว่า มีหลักเกณฑ์หรือแนวคิดที่สามารถบอกได้ว่า เพราะเหตุใดกฎหมายเรื่องนั้นจึงใช้รูปแบบและอัตราการจ่ายเงินเช่นนั้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาสัดส่วนเงินสินบนรางวัลที่จ่ายในแต่ละคดีพบว่า อัตราส่วน ที่จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลนั้นมีจำนวนที่สูงตั้งแต่ร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 95 ซึ่งส่งผลทำให้จำนวนเงิน ที่จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้การกำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลในกฎหมายต่างๆ ที่ไม่เท่ากันยังส่งผลทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมไม่มีมาตรฐานอีกด้วย

การจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสที่เหมาะสมนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ควรกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินสินบนนำจับ โดยกำหนดจำนวนเงินที่แน่นอนในอัตราไม่เกินที่กำหนดเป็นฐานสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับในแต่ละคดี และจำนวนเงินที่กำหนดนั้นต้องไม่มีมูลค่าสูงมาก แต่ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะหรือประเภทของคดีและความผิด ตัวอย่างลักษณะการกำหนดอัตราเงินรางวัลตามลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ ผู้แจ้งเบาะแสจำนวนไม่เกิน 20,000 บาท สำหรับคดีประเภทที่การเข้าถึงข้อมูลทำได้ยากแต่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างต่อสังคม กำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท สำหรับคดีประเภทที่การเข้าถึงข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสทำได้ยากและส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างร้ายแรง เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดอัตราการจ่ายเงินในลักษณะนี้ย่อมทำให้ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับแต่ละคดีทราบแนวทางในการกำหนดเงินสินบนนำจับเพื่อจ่ายแก่

ผู้มีสิทธิในเบื้องต้น และสามารถใช้อัตลักษณ์กำหนดจำนวนเงินที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิได้อย่างเหมาะสม และช่วยแก้ปัญหาการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้มีสิทธิในจำนวนมากเกินไปได้ นอกจากนี้การกำหนดจำนวนเงินที่ชัดเจนยังช่วยให้การพิจารณาจ่ายเงินสินบนได้รวดเร็วกว่าการคำนวณโดยใช้อัตราส่วนด้วย ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับเพิ่มขึ้นด้วย

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่า ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับสำหรับกฎหมายหรือความผิดแต่ละประเภทตามลักษณะและความร้ายแรงของความผิดที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ความผิดที่ร้ายแรงหรือความผิดที่การเข้าถึงข้อมูลทำได้ยากหรือผู้เข้าถึงข้อมูลต้องเสี่ยงภัย ควรกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับในจำนวนที่มากกว่าความผิดที่มีความร้ายแรง หรือความเสียหายน้อยหรือการเข้าถึงข้อมูลทำได้ง่ายกว่า ซึ่งจะช่วยให้การจ่ายเงินสินบนนำจับในตามแต่ละฐานความผิดเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินที่เป็นมาตรฐานด้วย

5.2.4.2 สัดส่วนเงินสินบนนำจับ

การแบ่งสัดส่วนของเงินสินบนนำจับจะถูกยกขึ้นมาพิจารณาเมื่อมีผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับหลายคน หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยและหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศมักกำหนดสัดส่วนของผู้แจ้งเบาะแสที่มีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับในคดีเดียวกันหลายคนให้ได้รับส่วนแบ่งที่เท่าเทียมกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการแบ่งสัดส่วนเงินแก่ผู้มีสิทธิหลายคน

อย่างไรก็ตามพบว่า มีหลักเกณฑ์การกำหนดสัดส่วนเงินสินบนนำจับอีกลักษณะหนึ่งคือ การพิจารณาสัดส่วนเงินสินบนนำจับที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิตามสัดส่วนของการนำข้อมูลหรือเบาะแส ไปใช้ในการปราบปรามอาชญากรรมด้วย ซึ่งผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัลจะเป็นผู้กำหนดสัดส่วนเงินสินบนนำจับแก่ผู้มีสิทธิตามสัดส่วนของความมีประโยชน์ของข้อมูลนั้นอย่างเหมาะสม

ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดสัดส่วนเงินสินบนนำจับที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิตามสัดส่วนของการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์และผลสำเร็จในการลงโทษผู้กระทำความผิดจากข้อมูลนั้น ย่อมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลหรือเบาะแสมากกว่าการกำหนดให้แบ่งแก่ผู้แจ้งเบาะแสที่มีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับหลายคนอย่างเท่าๆ กัน

5.3 บทวิเคราะห์หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ ผู้เขียนเห็นว่าเงินรางวัลนำจับนั้นมีความจำเป็นต่อการปราบปรามอาชญากรรมเช่นเดียวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ เนื่องจากการ

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานต่างถูกใช้เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้น ดำเนินการปราบปรามการกระทำผิดได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การปราบปรามการกระทำความผิด ในบางเรื่องก็สมควรให้จ่ายเงินรางวัลนำจับเพื่อชดเชยการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีความเสี่ยงภัยและการ ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ทักษะ ความพยายาม หรือต้องประสบพบเจอกับความยากลำบาก ตรากตรำในการทำงานด้วย

แต่จากแนวคิดพื้นฐานในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยที่ให้ความสำคัญกับการจ่ายเงิน รางวัลนำจับมากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับเพื่อตอบแทนประชาชนผู้แจ้งเบาะแส ทำให้หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับเกิดความไม่เหมาะสม และสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงิน รางวัลนำจับโดยกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลนำจับแยกออกมาจากการจ่ายเงินสินบนนำจับให้ เพื่อทำให้เกิดความชัดเจน ปรับลดการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่แล้วไปมุ่งเน้นการจ่ายเงิน สินบนนำจับแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งพิจารณาประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่ควร กำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับซึ่งเป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ และปรับปรุง หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ในหัวข้อ ดังต่อไปนี้

5.3.1 ประเภทกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากที่ได้อธิบายไปแล้วว่า การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทย มีลักษณะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลอย่างกว้างและเกี่ยวข้องกับกฎหมาย หลายฉบับนั้น ทำให้เกิดปัญหาและข้อขัดข้องในการจ่ายเงินสินบนรางวัลหลายๆ ประการ และผู้เขียน เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการกลุ่มของกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เหมาะสมใน บางเรื่องอาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดแรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยหวังแก่เงินรางวัลนำจับหรือทำให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เช่น กลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่เจ้าหน้าที่สามารถบังคับใช้ กฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดได้ง่ายหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ ประชาชนในสังคม เช่น ความผิดเกี่ยวกับการจราจร ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับที่แตกต่างหากจากการ จ่ายเงินสินบนนำจับ รวมทั้งกำหนดและแยกประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรกำหนดให้ จ่ายเงินรางวัลนำจับที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ เพื่อทำให้เกิดความ เหมาะสมในการกำหนดฐานความผิดที่สมควรจ่ายเงินรางวัลนำจับและแก้ไขปัญหาลักษณะการปฏิบัติ

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยมิชอบซึ่งเกิดจากแรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ด้วย

5.3.1.1 หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มกฎหมายที่ควรจ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากลักษณะและเหตุผลในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ ซึ่งเป็นการจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยและกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่สำหรับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดสำเร็จลุล่วง ผู้เขียนเห็นว่าการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับ **“การปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิด”** หลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับได้นั้นจะพิจารณาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่โดยปกติในการรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามอาชญากรรมอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่ควรกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรมเป็นการทั่วไปเป็นความผิดที่ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับได้ แต่ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับเฉพาะในกลุ่มของความผิดบางประเภทที่เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่พิเศษกว่าปกติ

ผู้เขียนเห็นว่าความผิดในกลุ่มที่สมควรจ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่นั้นจะต้องเป็นความผิดที่ในการปราบปรามอาชญากรรมเจ้าหน้าที่ **“มีความเสี่ยงภัยหรืออาจได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่”** และความผิดที่ในการปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ **“ต้องใช้ทักษะ ความพยายาม ความยากลำบากตรากตรำในการปฏิบัติหน้าที่”** เพื่อแสวงหาหลักฐานในการปราบปรามอาชญากรรมเท่านั้น และการดำเนินการนั้นต้องทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้สำเร็จ ซึ่งแนวคิดในการกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่โดยอาศัยการพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีลักษณะพิเศษทั้งสองประการนี้น่าจะสอดคล้องกับการกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลให้กับเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศซึ่งกำหนดกลุ่มของความผิดที่กฎหมายอนุญาตให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิรับเงินรางวัลได้ ที่เป็นความผิดที่ต้องอาศัยทักษะและความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การตรวจสอบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน การตรวจสอบภาษีที่ผู้กระทำความผิดปกปิด เป็นต้น หรือชดเชยความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นพิเศษ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

หลักเกณฑ์การพิจารณากลุ่มของความผิดที่ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ เมื่อพิจารณาจากการดำเนินการเพื่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมจะต้องมีการดำเนินการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ก) ความผิดในกลุ่มที่เจ้าหน้าที่ต้องเสี่ยงภัยจากการดำเนินการสืบสวนสอบสวน

ข) ความผิดในกลุ่มที่เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะได้รับอันตรายจากการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำความผิด เช่น การจับกุม การตรวจค้น การดำเนินการเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด

ค) ความผิดในกลุ่มที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความมุมานะ ความพยายาม หรือทักษะเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อปราบปรามการกระทำความผิด

ง) ความผิดในกลุ่มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต้องพบความยากลำบากตรากตรำปฏิบัติหน้าที่มากกว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น

รวมทั้งต้องพิจารณาความรุนแรงของกระทำความผิดและความร้ายแรงของผลที่เกิดขึ้นประกอบด้วยเช่นเดียวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับ ซึ่งในต่างประเทศ คดีที่มีความร้ายแรงที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ได้นั้น เป็นความผิดที่กระทบต่อรัฐซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการสูญเสียประโยชน์ในทางทรัพย์สิน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐ และความผิดเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าบริการและการเก็บภาษีสินค้าและบริการ เป็นต้น รวมทั้งความร้ายแรงและรัฐกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับตามนโยบายของรัฐนั้น เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ประเทศเหล่านั้นจึงอนุญาตให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่เพื่อส่งเสริมการปราบปรามอาชญากรรมและคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ นั้นเอง

5.3.1.2 ตัวอย่างประเภทของความผิดที่สมควรจ่ายเงินรางวัลนำจับ

หากลองใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเสี่ยงภัยหรืออันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องใช้ทักษะ ความพยายาม ความยากลำบากตรากตรำในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดต่างๆ สามารถวิเคราะห์แยกแยะความผิดในกลุ่มต่างๆ ที่ควรจ่ายเงินรางวัลนำจับและไม่ควรจ่ายเงินรางวัลนำจับได้ดังต่อไปนี้

ก) ความผิดเกี่ยวกับภาษีประเภทต่างๆ

จากลักษณะของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับภาษีที่ผู้กระทำความผิดมักปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจพบการกระทำความผิดได้ หรืออาจเป็นความผิดที่ไม่ปรากฏผลหรือความเสียหายเป็นที่ประจักษ์และตรวจสอบพบการกระทำได้ยาก ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่จึงต้องใช้ความพยายาม ทักษะ และการดำเนินการตรวจสอบเพื่อให้พบการกระทำความผิดที่ถูกปกปิดได้ ผู้เขียนเห็นว่าความผิดในกลุ่มของกฎหมายเกี่ยวกับภาษีนี้ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่

ข) ความผิดตามกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเป็นวงกว้าง รวมทั้งลักษณะของผู้กระทำความผิดมักเป็นผู้มีอิทธิพล มีอำนาจต่อรองสูง หรือกระทำในลักษณะของเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดมีอำนาจในการป้องกันตนเองจากการถูกจับกุมหรือสามารถใช้อิทธิพลข่มขู่คุกคามประชาชนและเจ้าหน้าที่เพื่อไม่ให้ตนถูกจับกุมได้ง่าย ผู้เขียนจึงเห็นว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสที่จะได้รับอันตรายในขณะที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดสูง รวมทั้งได้รับความเสี่ยงภัยจากการถูกข่มขู่คุกคามหรือกดดันไม่ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีผู้กระทำความผิดได้ด้วย จึงสมควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

ค) ความผิดตามกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

จากลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้างทั้งต่อผู้ตกเป็นเหยื่อ ต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ฯลฯ รวมทั้งลักษณะของการค้ามนุษย์ที่มักเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดหลายคนในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสที่จะได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ในการทำลายแหล่งค้ามนุษย์และช่วยเหลือเหยื่อ รวมทั้งจากลักษณะของการกระทำความผิดที่อยู่ในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดมักมีอิทธิพลหรือมีเส้นสายและข่มขู่คุกคามเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรกำหนดให้มีการกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เช่นกัน

ง) ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

จากลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นความผิดที่ไม่ปรากฏความเสียหายเป็นที่ประจักษ์ และส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง เพราะมีผู้ที่เสียหายหรือผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นจำนวนมาก รวมทั้งลักษณะของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดและประกอบอาชญากรรมในลักษณะที่ซับซ้อน หรืออาจอยู่ในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมที่มีเงินทุนจำนวนมากด้วย ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบการกระทำความผิดหรือตรวจพบการกระทำความผิดเป็นไปได้ยากและต้องใช้ทักษะ ความสามารถหรือความพยายามมากกว่าการปราบปรามอาชญากรรมทั่วไป นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้มีอิทธิพลอาจใช้อำนาจข่มขู่คุกคามเจ้าหน้าที่ได้ด้วย จึงทำให้เจ้าหน้าที่อาจได้รับความเสี่ยงภัยหรืออันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ผู้เขียนจึงเห็นว่าสามารถกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

จ) ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

จากลักษณะของความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง ลักษณะของความผิดเป็นความผิดที่ไม่ปรากฏความเสียหายเป็นที่ประจักษ์ และผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและใช้วิธีการลงมือกระทำความผิดที่ซับซ้อน แยกย่อยทำให้ในการดำเนินการสืบสวนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อปราบปรามการกระทำ ความผิดของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องใช้ทักษะพิเศษ ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสืบสวน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และต้องใช้ความพยายามในการดำเนินการเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิด ผู้เขียนจึงเห็นว่าสามารถกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับสำหรับอาชญากรรมประเภทนี้ได้

ฉ) ความผิดที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐาน (Street Crime)

อาชญากรรมพื้นฐาน เช่น การฆ่า การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ การวิ่งราวทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การทำอนาจารหรือการข่มขืน เป็นต้น เป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดมุ่งให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นอย่างเฉพาเจาะจง ลักษณะของการกระทำความผิดจึงสามารถเห็นได้ประจักษ์ไม่ยากต่อการเข้าถึงข้อมูลและถึงแม้ว่าจะเป็นความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง และส่งผลกระทบต่อสังคมมากเพียงใด แต่ก็มีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมพื้นฐานโดยตรงอยู่แล้ว คือ ตำรวจ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่สำหรับการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมพื้นฐานอีกไม่ว่าจะอยู่ในฐานะของตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น

ช) ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร เป็นต้น

ความผิดในกลุ่มนี้เป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย แต่จากลักษณะของการกระทำความผิดนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม นอกจากนี้จากลักษณะของความผิดในกลุ่มนี้เป็นเรื่องที่ประชาชนในสังคมอาจเป็นผู้กระทำความผิดได้ทั้งโดยจงใจและไม่จงใจ เพราะเกี่ยวข้องกับ การใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนซึ่งเป็นความผิดที่เห็นประจักษ์ การปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่จึงไม่ต้องใช้ทักษะความพยายามหรือต้องยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่ใช้ความผิดที่ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ได้รับความเสี่ยงภัยหรือได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจำเป็นที่จะต้องจ่ายเงินรางวัลเพื่อชดเชยความเสี่ยงภัยให้แก่เจ้าหน้าที่โดยตรง นอกจากนี้หากกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับอาจทำให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อหวังประโยชน์จาก

การเงินรางวัลนำจับได้ด้วย ผู้เขียนจึงเห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่สำหรับความผิดในกลุ่มนี้

สรุปได้ว่าการพิจารณาความเหมาะสมสำหรับการจ่ายเงินรางวัลนำจับในกฎหมายหรือการกระทำความผิดต่างๆ ต้องพิจารณาจากลักษณะของความผิด ความร้ายแรงของการกระทำความผิด ประกอบกับลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมในแต่ละเรื่อง ซึ่งสามารถใช้แนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนี้ จำแนกกลุ่มของความผิดอื่นๆ ที่ควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับต่อไปได้

5.3.2 ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากการพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับของไทย พบว่า ขั้นตอนในการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิในการรับเงินรางวัลนำจับ คือ เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการจับกุม เปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิด หรือการดำเนินการอย่างอื่น ๆ เพื่อปราบปรามการกระทำความผิด เช่น การตรวจค้น การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าความผิดเหล่านั้นมีกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับได้ ซึ่งกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับของไทยมีกฎหมายจำนวนมากที่อนุญาตให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่

เงินรางวัลนำจับจะจ่ายเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วเช่นเดียวกับเงินสินบนนำจับ กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำความผิดถูกพิจารณาลงโทษในชั้นต่างๆ เช่น ชั้นเปรียบเทียบปรับ หรือในชั้นศาล เป็นต้น หรือเมื่อมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยการขายทอดตลาดเรียบร้อย ในกรณีที่ตรวจพบแต่ทรัพย์สินที่เป็นความผิดแต่ไม่ตรวจพบผู้กระทำความผิด

ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขในการจ่ายดำเนินการเพื่อทำให้เกิดสิทธิรับเงินรางวัลในต่างประเทศ มีขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินการและเงื่อนไขทั่วไปไม่ต่างจากการจ่ายเงินรางวัลนำจับของไทย กล่าวคือ ต้องมีการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดโดยเจ้าหน้าที่ เช่น การจับกุม การพิจารณาลงโทษในชั้นเจ้าหน้าที่ การตรวจค้น การยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เป็นต้น และมีเงื่อนไขที่สำคัญคือมีกฎหมายที่อนุญาตให้จ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดนั้นได้ ซึ่งมีกฎหมายไม่กี่ฉบับที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ เช่น การรับรองหรืออนุมัติความเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เป็นต้น มีความแตกต่างจากของไทยเช่นกัน

ผู้เขียนเห็นว่าในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับของไทยนั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้ว เพราะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการปราบปราม

อาชญากรรมจนเป็นผลสำเร็จก่อนจึงจะมีสิทธิรับเงินรางวัลได้ แต่เงื่อนไขเกี่ยวกับกฎหมายที่อนุญาตให้จ่ายเงินรางวัลนำจับนั้น ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่นั้น มีกว้างเกินไปและไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับตามความคิดเห็นของผู้เขียนที่ต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ที่มีลักษณะพิเศษเท่านั้น จึงควรปรับลดจำนวนกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับได้ลง และพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่เหมาะสมแก่การจ่ายเงินรางวัลนำจับที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องเสี่ยงภัยหรืออาจได้รับอันตรายหรือการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องใช้ทักษะ ความพยายาม ความยากลำบากตรากตรำในการปฏิบัติหน้าที่ประกอบกับผลสำเร็จในการปราบปรามอาชญากรรม เพื่อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับและทำให้การจ่ายเงินรางวัลนำจับเกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ส่วนเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาที่มีดำเนินการจ่ายเงินรางวัลนำจับที่จะต้องมีการลงโทษปรับหรือมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินแล้วแต่กรณีนั้น ผู้เขียนได้อธิบายแล้วในหัวข้อ ขั้นตอนและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับไปว่า ควรยกเลิกเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับโดยการกำหนดเงื่อนไขการดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับที่ต้องรอให้มีการลงโทษปรับ ขายทอดตลาดทรัพย์สิน หรือต้องรอคำพิพากษาโดยศาลให้ลงโทษปรับ และปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการคำนวณจ่ายเงินและแหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินรางวัลนำจับ โดยกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับในเบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่ก่อนคดีถึงที่สุด รวมทั้งกำหนดจำนวนเงินที่จ่ายเป็นจำนวนที่แน่นอนแทน ย่อมช่วยให้จำนวนเงินสินบนนำจับที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิมีความชัดเจนและสามารถจ่ายเงินรางวัลนำจับได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.3.3 การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับมีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณา คือ แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่าย ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลนำจับ และแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงิน

5.3.3.1 แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินรางวัลนำจับ

จากที่ได้อธิบายไปในหัวข้อ แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับ แหล่งที่มาของเงินรางวัลนำจับนั้นมีที่มาจากเงินค่าปรับในคดีอาญาหรือค่าขายของกลาง ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดแหล่งที่มาของเงินที่นำมาคำนวณเป็นเงินสินบนรางวัลในลักษณะนี้ทำให้การจ่ายเงินสินบนนำจับในแต่ละคดีเกิดความไม่แน่นอน และผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากเงินงบประมาณของรัฐมีความเหมาะสมที่สุด เพราะทำฐานในการคำนวณจ่ายเงินสินบนนำจับมีความชัดเจนและแน่นอนมากกว่า

5.3.3.2 ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลนำจับ

จากที่ได้อธิบายไปในหัวข้อผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนนำจับแล้วว่าผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน คือ ซึ่งตามกฎหมายไทยแบ่งได้หลายลักษณะ เช่น เจ้าหน้าที่ในฝ่ายบริหารของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเงินค่าปรับหรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล คณะกรรมการในหน่วยงานที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นผู้พิจารณาจ่ายเงินสินบนรางวัล หรือศาลทำหน้าที่พิจารณาคดี เป็นต้น

ในกฎหมายไทยมักกำหนดให้ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารในระดับสูงเป็นผู้มีสิทธิพิจารณาจ่ายเงิน ส่วนหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศจะกำหนดให้คณะกรรมการของหน่วยงานซึ่งกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลเป็นผู้พิจารณาเงินรางวัล ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการพิจารณาเงินรางวัลนำจับโดยผ่านคณะกรรมการผู้มีอำนาจนั้นเป็นแนวทางในการกำหนดผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสม เพราะช่วยให้การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาจ่ายเงินมีความรอบคอบและน่าเชื่อถือ

5.3.3.3 แนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ

จากการพิจารณาหลักเกณฑ์การกำหนดกลุ่มของกฎหมายและประเภทคดีที่ควรจ่ายเงินรางวัลนำจับที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ในลักษณะที่เป็นพิเศษจากหน้าที่ตามปกติทั่วไป ดังนั้นแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับนั้นต้องพิจารณาว่าในการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมนั้น เจ้าหน้าที่ต้องพบความเสี่ยงภัยหรืออาจได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่ใช้ทักษะ ความพยายาม พบกับความยากลำบากตรากตรำในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้นเพียงใด รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดและปราบปรามการกระทำความผิดได้สำเร็จ

นอกจากนี้ในการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่อาจมีเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดหลายคน ซึ่งกฎหมายที่หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยได้กำหนดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลนำจับหลายลักษณะกฎหมายบางเรื่องกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ปราบปรามการกระทำความผิดโดยตรงเท่านั้นให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงิน แต่กฎหมายในบางเรื่องกำหนดกลุ่มของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับอย่าง

กว้างทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปราบปรามการกระทำความผิดโดยตรง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุนในหน่วยงานนั้นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปราบปรามการกระทำความผิดโดยอ้อมด้วย

ผู้เขียนเห็นว่า เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดทุกคน จึงควรกำหนดแนวทางการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดตามความเป็นจริง โดยให้เจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่ดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดรวบรวมรายชื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามความเป็นจริงและลงลายมือชื่อรับรองว่าเป็นความจริง แล้วเก็บไว้เป็นหลักฐานในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับต่อไป ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ในระดับผู้บังคับบัญชาผู้รับรองจะต้องไม่มีส่วนได้เสียในการรับเงินรางวัลนำจับด้วย

ดังนั้นอาจสรุปหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลได้ดังนี้ดังนี้

ก) เจ้าหน้าที่นั้นมียานพาหนะในการปราบปรามการกระทำความผิด และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อปราบปรามอาชญากรรมตามความเป็นจริง

ข) ลักษณะของการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมนั้นเจ้าหน้าที่ต้องพบความเสียหายหรืออาจได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ทักษะ ความพยายามหรือพบกับความยากลำบากตราครุฑในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าปกติ

ค) การดำเนินการของเจ้าหน้าที่นั้นทำให้สามารถปราบปรามอาชญากรรมสำเร็จ

5.3.4 อัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตราและสัดส่วนในการจ่ายเงินสินบนนำจับ มีผลต่อจำนวนเงินที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิและส่วนแบ่งของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลทุกคนได้รับเงินสินบนนำจับ อัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับและการแบ่งสัดส่วนเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสมในทัศนคติของผู้เขียน มีดังนี้

5.3.4.1 อัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

อัตราการส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำจับที่ปรากฏในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยจะกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับรวมๆ กัน และกำหนดอัตราการจ่ายเงินทั้งสองประเภทที่ใกล้เคียงกัน แต่อัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับในกฎหมาย

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ต่างๆ ส่วนใหญ่จะกำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าเงินสินบนนำจับของผู้แจ้งเบาะแส

ผู้เขียนได้อธิบายไปในหัวข้อ อัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับไปแล้วว่า สามารถจำแนกรูปแบบการกำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนรางวัลได้ 5 รูปแบบ คือ กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นสัดส่วนหรือร้อยละที่แน่นอน กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นร้อยละที่แน่นอนและกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จ่ายได้ กำหนดอัตราการคำนวณไม่เกินร้อยละที่กำหนด กำหนดจำนวนเงินแน่นอน และกำหนดจำนวนเงินแน่นอนแต่ไม่เกินอัตราที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งการจ่ายเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายไทยก็มีลักษณะการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับใน 5 รูปแบบนี้เช่นกัน ซึ่งการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวคิดที่สามารถบอกได้ว่าเพราะเหตุใดกฎหมายเรื่องนั้นจึงใช้รูปแบบและอัตราการจ่ายเงินเช่นนั้น รวมทั้งมีการกำหนดสัดส่วนเงินที่จ่ายในแต่ละคดีที่สูงและไม่เป็นมาตรฐานด้วย และผู้เขียนเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนเงินรางวัลนำจับที่สูงมากจนเกินไปและไม่เป็นมาตรฐานนั้นเป็นหนึ่งในปัญหาที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดแรงจูงใจในทางลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) และส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยหวังแก่เงินรางวัลนำจับหรือการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

ผู้เขียนเห็นว่า รูปแบบในการจ่ายเงินรางวัลนำจับที่เหมาะสมมีแนวทางที่เหมือนกับการกำหนดแนวทางในการจ่ายเงินสินบนนำจับ โดยกำหนดจำนวนเงินที่แน่นอนในอัตราไม่เกินที่กำหนดเพื่อเป็นฐานสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับในแต่ละคดี ซึ่งจำนวนเงินที่กำหนดนั้นต้องไม่มีมูลค่าสูงมาก และต้องกำหนดอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลักษณะหรือประเภทของคดีและความผิด

การกำหนดอัตราเงินรางวัลนำจับในลักษณะดังกล่าวนี้ ย่อมทำให้ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับแต่ละคดีทราบแนวทางในการกำหนดเงินสินบนนำจับเพื่อจ่ายแก่ผู้มีสิทธิในเบื้องต้น และสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดจำนวนเงินที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิได้อย่างเหมาะสมในแต่ละคดีได้ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้มีสิทธิในจำนวนมากเกินไปได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้การพิจารณาจ่ายเงินสินบนได้รวดเร็วเพราะไม่ต้องคำนวณโดยการคำนวณตามอัตราส่วน ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับเพิ่มขึ้นและอาจช่วยลดการเกิดภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ลงได้

รวมทั้งควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับสำหรับกฎหมายหรือความผิดแต่ละประเภทตามลักษณะและความร้ายแรงของความผิด ประกอบกับลักษณะของการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น ความผิดที่ร้ายแรงหรือความผิดที่เจ้าหน้าที่ต้องเสี่ยงภัยหรือได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่สูง หรือที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความพยายาม ทักษะหรือต้องประสบกับความยากลำบากตรากตรำในการทำงานมากก็ควรกำหนด

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

จำนวนเงินรางวัลนำจับสูง ส่วนความผิดที่มีความร้ายแรงหรือความเสียหายน้อยหรือความเสี่ยงภัยหรืออันตรายน้อยกว่าหรือต้องใช้ทักษะ ความพยายาม หรือพบเจอความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่าก็ควรกำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายเป็นเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ลดลง

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามแนวทางการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการของประเทศอินเดีย ซึ่งมีการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูง ที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ตามตำแหน่งที่รับผิดชอบซึ่งเป็นเงินในจำนวนไม่สูงมาก เช่น เจ้าหน้าที่ในระดับ ผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมในหน่วยงานภาษีที่ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสาร สอดส่องดูแล หรือก่อให้เกิดการดำเนินการยึดหรือตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษี มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปี เจ้าหน้าที่ภาษีที่ทำหน้าที่สอบบัญชีหรือทำการตรวจสอบหลังปล่อยในตำแหน่งผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมมีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 25,000 รูปีต่อคดี เป็นต้น รวมทั้งมีการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่เจ้าหน้าที่จะได้รับตลอดการปฏิบัติหน้าที่ด้วยในจำนวน 2 ล้านบาท เป็นต้น

ส่วนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจำกัดจำนวนเงินที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิของไทยจะกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จ่ายในภาพรวม เช่น ความผิดเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตและความผิดเกี่ยวกับภาษีศุลกากรกำหนดจำนวนเงินที่จ่ายไม่เกินคดีละ 5 ล้านบาท ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกำหนดจำนวนเงินที่จ่ายไม่เกิน 2,000,000 บาท เป็นต้น ส่วนกรณีการจำกัดจำนวนเงินรางวัลนำจับของเจ้าหน้าที่นั้นมีการกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับในคดีจราจร คือ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมมีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนกรณีอาสาจราจรไม่เกิน 2,000 บาทต่อคน/ต่อเดือน เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่า หากนำหลักเกณฑ์การจำกัดจำนวนเงินที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ตามตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ในแต่ละคดีและจำกัดจำนวนเงินที่จ่ายตลอดการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่มาใช้ในการกำหนดจำนวนเงินรางวัลนำจับที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ ย่อมช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้รับเงินรางวัลนำจับตอบแทนในจำนวนที่ไม่สูงเกินไป และเหมาะสมกับการรับเงินรางวัลในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ปกติในการปราบปรามการกระทำความผิดอยู่แล้ว

5.3.4.2 สัดส่วนเงินรางวัลนำจับ

ในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับในคดีหนึ่งหลายคน การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่ผู้มีสิทธิต้องพิจารณาการแบ่งสัดส่วนเงินรางวัลนำจับ ซึ่งกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลกำหนดลักษณะของการดำเนินการหลายรูปแบบ เช่น

2621358296

CU-Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

การแบ่งเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิเท่าๆ กัน และการแบ่งเงินรางวัลนำจับแบบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับที่ไม่เท่ากัน เช่น กำหนดให้แบ่งสัดส่วนตามดุลพินิจของผู้มีอำนาจพิจารณาเงินรางวัลตามส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำความผิด และการแบ่งสัดส่วนตามการปฏิบัติหน้าที่และฐานะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในคดีที่เกิดขึ้นโดยกำหนดให้สัดส่วนการคำนวณตามตำแหน่ง ระดับ และประสบการณ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การแบ่งสัดส่วนเงินรางวัลตามฐานะหรือตำแหน่งของเจ้าหน้าที่นี้ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งที่ไม่สูงมากจึงมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งน้อย ขณะที่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนร่วมกับคดีแต่อาจไม่ได้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดโดยตรงกลับได้ส่วนแบ่งมาก

สำหรับการกำหนดสัดส่วนการแบ่งเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม นั้นควรกำหนดให้คณะกรรมการที่ทำหน้าที่พิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับพิจารณาสัดส่วนและส่วนแบ่งแก่เจ้าหน้าที่ตามการปฏิบัติหน้าที่จริง ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาการจ่ายเงินรางวัลนำจับให้กับเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากเงินรางวัลนำจับด้วย ทั้งที่ในความเป็นจริงเจ้าหน้าที่นั้นแทบไม่มีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเลย และช่วยให้การจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่ผู้มีสิทธิเกิดเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนด้วย

2621358296

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งลักษณะของการจ่ายเงินทั้งสองประเภทนี้สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนเพราะกำหนดบุคคลผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินแต่ละประเภทต่างกัน กล่าวคือ การจ่ายเงินสินบนนำจับนั้นเป็นการให้เงินตอบแทนแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่สำคัญจนนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ ส่วนการให้เงินรางวัลนำจับนั้นเป็นการให้เงินแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิด การตรวจค้น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นความผิด เป็นต้น และการดำเนินการดังกล่าวทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้วได้ ดังนั้นเป้าหมายของการจ่ายทั้งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเป็นเรื่องเดียวกันคือช่วยส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขในสังคม เพราะรัฐสามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดมารับโทษหรือทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้สำเร็จ

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยพบว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลใน 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามหลักเกณฑ์ทั่วไป คือ การหักเงินค่าปรับในคดีอาญาเป็นเงินสินบนรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเป็นการเฉพาะ เช่น ในพระราชบัญญัติต่างๆ หรือระเบียบของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนรางวัลได้เป็นพิเศษ เป็นต้น ทำให้มีกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลจากการปราบปรามความผิดเหล่านั้นได้เป็นจำนวนมากและกฎหมายแต่ละฉบับต่างกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินที่มีเนื้อหาสาระแตกต่างกันไป

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่มีจำนวนมากนั้น ส่งผลทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยในภาพรวมเกิดปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งภาพรวมของการจ่ายเงินสินบนรางวัล การกำหนดเนื้อหาของกฎหมายที่ทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลทางปฏิบัติ และสังคมมีมุมมองในแง่ลบต่อระบบการจ่ายเงินสินบนรางวัลและทำให้การจ่ายเงินสินบนรางวัลไม่สามารถใช้เพื่อการปราบปรามอาชญากรรมในสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยพบว่า หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยมักถูกกล่าวรวมๆ กันในกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสำหรับการปราบปรามอาชญากรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเมื่อมีการออกกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการทั่วไป คือ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ซึ่งกฎหมายนั้นก็มุ่งเน้นไปที่การจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งความนำจับและทำให้เกิดกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลได้เป็นจำนวนมากที่ให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับ และทำให้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลและการกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทย มีแนวความคิดที่มุ่งเน้นไปที่การจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่มากกว่าการจ่ายเงินสินบนนำจับ ซึ่งทำให้เกิดความไม่เหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวม ซึ่งแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยนี้แตกต่างจากแนวคิดในการให้เงินรางวัลในต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการตอบแทนผู้แจ้งความนำจับซึ่งเป็นประชาชน และจะได้รับเงินตอบแทนในจำนวนที่สูง หรือถ้าเป็นกฎหมายที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลก็จะได้รับเงินตอบแทนในสัดส่วนที่สูงกว่าเจ้าหน้าที่ด้วย

ผู้เขียนเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลของไทยนั้นเกิดขึ้นจากการที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลนำจับอย่างชัดเจน เมื่อไม่ทราบแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ชัดเจนย่อมทำให้ไม่สามารถกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินสินบนนำจับและ/หรือเงินรางวัลนำจับได้อย่างเหมาะสมได้ ทำให้เกิดการกำหนดกลุ่มของกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับจำนวนมากที่ไม่เหมาะสมและให้ความสำคัญกับแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่มากเกินไปในภาพรวม

นอกจากนี้กลุ่มของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นจำนวนมากยังทำให้เกิดกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่มีเนื้อหาแตกต่างกันไปตามกฎหมายแต่ละฉบับ ทำให้เนื้อหาของรางวัลในการจ่ายเงินสินบนรางวัลในภาพรวมขาดความเป็นเอกภาพ นอกจากนี้เนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของกฎหมายที่ต่างกันเหล่านั้นยังทำให้เนื้อหาในการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมแก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินสินบนรางวัล เช่น แหล่งที่มา วิธีการพิจารณาจ่ายเงิน บุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงิน อัตราเงินรางวัล และสัดส่วนเงินรางวัลที่จ่าย เป็นต้น การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับของไทยในภาพรวม จึงขาดความชัดเจน ขาดความสอดคล้อง ไม่มีมาตรฐาน และไม่สามารถจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

ดังนั้นหากสามารถแยกแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับออกจากเงินรางวัลนำจับออกจากกัน และกำหนดวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินแต่ละประเภทตามลักษณะของการดำเนินการจ่ายเงิน

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ย่อมช่วยให้มีแนวคิดที่ชัดเจนในการกำหนดกลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่สามารถดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับและ/หรือเงินรางวัลนำจับได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากแนวคิดในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ และพิจารณากลุ่มของกฎหมายหรือความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลได้ในประเทศประกอบกัน รวมทั้งเสนอแนะให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและ/หรือเงินรางวัลนำจับเพื่อทำให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมในการจ่ายเงินแต่ละประเภทตามความเป็นจริงด้วย

6.1.1 บทสรุปเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ

ผู้เขียนเห็นว่าเงินสินบนนำจับยังคงมีความจำเป็น สำหรับใช้เพื่อส่งเสริมการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากเงินสินบนนำจับเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมระหว่างรัฐและสังคมแล้ว ยังช่วยประหยัดต้นทุนของรัฐต่างๆ ในการดำเนินการรวบรวมข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดอีกด้วย เช่น เงินงบประมาณ กำลังพล เวลา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ควรแยกแนวคิดในการจ่ายเงินสินบนนำจับออกจากเงินรางวัลนำจับ เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินแต่ละประเภทแตกต่างกัน และกำหนดวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นฐานในการพิจารณากฎหมายหรือความผิดที่เหมาะสมในการจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแส โดยกำหนดให้ **“การจ่ายเงินสินบนนำจับเป็นการจ่ายเงินเพื่อตอบแทนการนำข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาแจ้งต่อรัฐและทำให้รัฐสามารถดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมสำเร็จ”** เป็นการพิจารณาโดยให้ความสำคัญกับข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ผู้แจ้งความนำจับแจ้งมาเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดกลุ่มกฎหมายที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับที่มากกว่ากลุ่มของกฎหมายที่สมควรจ่ายเงินรางวัลนำจับ หรือกำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินสินบนนำจับที่มากกว่าเงินรางวัลนำจับในกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับ เป็นต้น รวมทั้งควรกำหนดประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรจ่ายเงินสินบนนำจับโดยพิจารณาจากความรุนแรงและความร้ายแรงของความผิดประกอบกับหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก) ความผิดที่ผู้แจ้งเบาะแสได้ต้องใช้ความพยายามในการแสวงหาข้อมูล

ข) ความผิดที่เจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการแจ้งข้อมูลจากประชาชน เพราะยากลำบากในการตรวจสอบพบได้เอง

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ค) ความผิดที่ผู้แจ้งความนำจับอาจได้รับอันตราย ได้รับความเสียหาย หรือ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งก่อนการดำเนินการ ขณะดำเนินการ หรือหลังจากดำเนินการเข้าถึงข้อมูลนั้นแล้ว

ง) ความผิดที่ผู้แจ้งเบาะแสต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลหรือการรักษา ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ควรปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ ในบางประเด็น ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับ เพื่อให้การ จ่ายเงินสินบนนำจับมีความสะดวกรวดเร็ว เป็นธรรมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

- ลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับ
- แหล่งที่มาของเงินสินบนนำจับ
- การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาเงินสินบนนำจับและแนวทางใน การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ
- การกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินสินบนนำจับและสัดส่วนเงินสินบนนำจับที่จ่าย แก่ผู้มีสิทธิอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม

6.1.2 บทสรุปเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

ผู้เขียนเห็นว่าเงินรางวัลนำจับยังคงมีความจำเป็นสำหรับใช้เพื่อส่งเสริมการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเช่นเดียวกับเงินสินบนนำจับ เพราะสามารถใช้จูงใจให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามควรลดขอบเขตการจ่ายเงินรางวัลนำจับลง โดยกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่สำหรับความผิดในบางฐาน เท่านั้นเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นย่อมได้รับเงินค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของตนบางส่วนอยู่แล้ว และควรกำหนดจำนวนเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่สำหรับการปราบปรามอาชญากรรมในจำนวนที่เหมาะสม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจะสามารถช่วยลดการเกิดแรงจูงใจในแนวลบหรือภาวะจริยธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับได้

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรแยกแนวคิดในการจ่ายเงินรางวัลนำจับออกจากเงินสินบนนำจับ เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินแต่ละประเภทแตกต่างกันและกำหนดวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นฐานในการพิจารณากฎหมายหรือความผิดที่เหมาะสมในการจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ โดยกำหนดให้ “การจ่ายเงินรางวัลนำจับเป็นการจ่ายเงินเพื่อชดเชยการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีความเสี่ยงภัยและการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องใช้ทักษะ ความพยายาม หรือต้องประสบกับความยากลำบากตรากตรำ ในการแสวงหาหลักฐานเพื่อปราบปราม

การกระทำความผิด” ซึ่งเป็นการพิจารณาโดยให้ความสำคัญกับลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีความพิเศษกว่าหน้าที่ตามปกติเป็นสำคัญ รวมทั้งควรกำหนดประเภทของกฎหมายหรือความผิดที่สมควรจ่ายเงินรางวัลนำจับโดยพิจารณาจากความรุนแรงและความร้ายแรงของความผิดประกอบกับหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก) ความผิดในกลุ่มที่เจ้าหน้าที่ต้องเสี่ยงภัยจากการดำเนินการสืบสวนสอบสวน
 ข) ความผิดในกลุ่มที่เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะได้รับอันตรายจากการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำผิด เช่น การจับกุม การตรวจค้น การดำเนินการเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำผิด

ค) ความผิดในกลุ่มที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความมุมานะ ความพยายาม หรือทักษะเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อปราบปรามการกระทำผิด

ง) ความผิดในกลุ่มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต้องพบความยากลำบากตรากตรำปฏิบัติหน้าที่มากกว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น

นอกจากนี้ควรปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับในบางประเด็นซึ่งเป็นเนื้อหาเป็นสาระสำคัญในการดำเนินการจ่ายเงินรางวัลนำจับ เพื่อให้การจ่ายเงินรางวัลนำจับมีความสะดวกรวดเร็ว เป็นธรรมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

- ลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลนำจับ
- แหล่งที่มาของเงินรางวัลนำจับ
- การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาเงินรางวัลนำจับและแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ
- การกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินรางวัลนำจับและสัดส่วนเงินรางวัลนำจับ โดยจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำผิดจริง และควรมีจำกัดจำนวนเงินที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสม

6.2 ข้อเสนอแนะ

การปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับและหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลนำจับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลแต่ละประเภทเป็นกฎหมายกลางซึ่งใช้กับกฎหมายหรือความผิดที่พิจารณาแล้วว่าควรดำเนินการจ่ายเงินสินบนรางวัล ในกฎหมายกลางนั้นกำหนดกฎหมายหรือความผิดที่สามารถจ่ายเงินสินบนนำจับหรือเงินรางวัลนำจับได้

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลในบางเรื่องเพื่อทำให้เกิดความเหมาะสม และความเป็นธรรมทั้งในแง่เนื้อหากฎหมายและในการดำเนินการจ่ายเงินแต่ละประเภทในทางปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับ การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับอัตราและสัดส่วนการจ่ายเงินสินบนนำจับ เป็นต้น แยกพิจารณาข้อเสนอแนะตามเงินแต่ละประเภท ได้ดังนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนนำจับ

ก) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้เขียนเสนอให้ตรากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับซึ่งกำหนดประเภทของกฎหมายและความผิดที่สามารถดำเนินการจ่ายเงินสินบนนำจับได้โดยให้ความสำคัญกับ ลักษณะของข้อมูลหรือเบาะแสและการเข้าถึงข้อมูลและเบาะแสของผู้แจ้งความนำจับ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับ การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ อัตราและสัดส่วนเงินสินบนนำจับในลักษณะของกฎหมายแม่บทในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อวางแนวทางการจ่ายเงินสินบนนำจับสำหรับกฎหมายทุกเรื่องที่ชัดเจน

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการเพิ่มมาตรการในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือมาตรการในการคุ้มครองพยานแก่ผู้แจ้งเบาะแสและครอบครัวของผู้แจ้งเบาะแสด้วย เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งยอมช่วยให้ประชาชนที่พบเห็นการกระทำความผิดหรือทราบข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรมกล้าที่จะให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้นด้วย

ข) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมาย

ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับ : ควรปรับปรุงเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนนำจับที่ต้องรอให้มีการลงโทษปรับ ขายทอดตลาดทรัพย์สินหรือต้องรอคำพิพากษาโดยศาลให้ลงโทษปรับ และเปลี่ยนเป็นการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับโดยกำหนดเป็นเงินจำนวนเงินที่แน่นอน ย่อมทำให้จำนวนเงินสินบนนำจับที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจกำหนดให้มีการจ่ายเงินสินบนนำจับในเบื้องต้นแก่ผู้มีสิทธิก่อนแล้วจ่ายเงินสินบนนำจับส่วนที่เหลือในภายหลังจากคดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งจะช่วยให้การจ่ายเงินสินบนนำจับสามารถจ่ายได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นด้วย

การพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ : เนื้อหาเกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับที่ควรปรับปรุงมีดังนี้

- แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับ : ควรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับจากเงินงบประมาณของรัฐ เพราะทำให้ฐานในการคำนวณจ่ายเงินสินบนนำจับมีความชัดเจนและแน่นอนมากกว่าการกำหนดให้คำนวณจากค่าปรับหรือค่าขายของกลาง

- ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนนำจับ : ควรกำหนดให้การพิจารณาเงินสินบนนำจับทำโดยผ่านคณะกรรมการผู้มีอำนาจ เพราะช่วยให้การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสมีความรอบคอบและน่าเชื่อถือ

- แนวทางการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับ : ควรกำหนดแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับโดยพิจารณาจากลักษณะและคุณภาพของข้อมูลหรือเบาะแสประกอบกับความสำเร็จในการนำข้อมูลหรือเบาะแสไปใช้ในการปราบปรามอาชญากรรม กล่าวคือ ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่มีลักษณะหรือคุณภาพดีและข้อมูลนั้นทำให้เกิดการปราบปรามการกระทำความผิดได้ เช่น ทำให้ตรวจพบการกระทำความผิด และทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ หรือเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการสืบสวนและทำให้จับกุมผู้กระทำความผิดได้เป็นต้น เป็นต้น

อัตราและสัดส่วนการจ่ายเงินสินบนนำจับ : เนื้อหาเกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายเงินสินบนนำจับที่ควรปรับปรุงมีดังนี้

- อัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับ : ควรกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินสินบนนำจับโดยกำหนดจำนวนเงินที่แน่นอนในอัตราไม่เกินที่กำหนดเป็นฐานสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับในแต่ละคดี และจำนวนเงินที่กำหนดนั้นต้องไม่มีมูลค่าสูงมาก

- สัดส่วนการจ่ายเงินสินบนนำจับ : ควรกำหนดสัดส่วนเงินสินบนนำจับที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิตามสัดส่วนของการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์และผลของการนำข้อมูลนั้นไปใช้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินสินบนนำจับที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลหรือเบาะแส

6.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลนำจับ

ก) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้เขียนเสนอให้ตรากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับซึ่งกำหนดประเภทของกฎหมายและความผิดที่สามารถดำเนินการจ่ายเงินรางวัลนำจับได้โดยให้ความสำคัญกับลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายแต่ละเรื่องว่าเจ้าหน้าที่ต้องเสี่ยงภัยหรือได้รับอันตรายอย่างน้อยเพียงใด หรือลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องใช้ความพยายาม ทักษะหรือความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่เป็นพิเศษหรือไม่ และกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนำจับเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขในการ การ

พิจารณาจ่ายเงิน อัตราและสัดส่วนเงินรางวัลนำจับในลักษณะของกฎหมายแม่บทในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อกำหนดแนวทางการจ่ายเงินรางวัลนำจับสำหรับกฎหมายทุกเรื่องที่ชัดเจน

ข) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมาย

ขั้นตอนการดำเนินการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับ :
ควรปรับปรุงเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลนำจับโดยเปลี่ยนเป็นการกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับโดยกำหนดเป็นเงินจำนวนเงินที่แน่นอน ย่อมทำให้จำนวนเงินรางวัลนำจับที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจกำหนดให้มีการจ่ายเงินรางวัลนำจับในเบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิก่อนแล้วจ่ายเงินรางวัลนำจับส่วนที่เหลือในภายหลังจากคดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนการจ่ายเงินรางวัลนำจับสามารถจ่ายได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นด้วย

การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ : เนื้อหาเกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับที่ควรปรับปรุง มีดังนี้

- แหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินรางวัลนำจับ : ควรกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลนำจับจากเงินงบประมาณของรัฐ เพราะทำให้ฐานในการคำนวณจ่ายเงินรางวัลนำจับชัดเจนและแน่นอน

- ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลนำจับ : ควรกำหนดให้การพิจารณาเงินรางวัลนำจับทำโดยผ่านคณะกรรมการผู้มีอำนาจ เพราะช่วยให้การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสมีความรอบคอบและน่าเชื่อถือ

- แนวทางการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับ : ควรกำหนดแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับโดยพิจารณาว่าในการดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมนั้น เจ้าหน้าที่ที่ต้องพบความเสี่ยงภัยหรืออาจได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่ใช้ทักษะความพยายาม พบกับความยากลำบากตรากตรำในการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่น้อยเพียงใด รวมทั้งต้องพิจารณาว่าผลของการปฏิบัติหน้าที่นั้นทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดและปราบปรามการกระทำความผิดได้สำเร็จหรือไม่ นอกจากนี้เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดทุกคน ควรกำหนดแนวทางการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดตามความเป็นจริง โดยให้เจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่ดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิด รวบรวมรายชื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามความเป็นจริงและลงลายมือชื่อรับรองว่าเป็นความจริง

อัตราและสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำจับ : เนื้อหาเกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับที่ควรปรับปรุงมีดังนี้

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / recv : 04082562 19:14:52 / seq: 6

- อัตราการจ่ายเงินรางวัลนำจับ : ควรกำหนดรูปแบบการจ่ายเงินรางวัลนำจับในจำนวนที่แน่นอนในอัตราไม่เกินที่กำหนดเพื่อเป็นฐานสำหรับการจ่ายเงินสินบนนำจับในแต่ละคดี และกำหนดจำนวนเงินในมูลค่าไม่สูงมาก นอกจากนี้ควรมีการจำกัดจำนวนเงินที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ในแต่ละคดีและจำกัดจำนวนเงินที่จ่ายตลอดการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่มาใช้ในการกำหนดจำนวนเงินรางวัลนำจับซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับเงินรางวัลนำจับตอบแทนในจำนวนที่ไม่สูงเกินไป และเหมาะสมกับการรับเงินรางวัลในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ปกติในการปราบปรามการกระทำความผิดอยู่แล้ว

- สัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลนำจับ : ควรกำหนดให้คณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่พิจารณาจ่ายเงินรางวัลนำจับพิจารณาสัดส่วนและส่วนแบ่งแก่เจ้าหน้าที่ตามการปฏิบัติหน้าที่จริง ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาการจ่ายเงินรางวัลนำจับให้กับเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากเงินรางวัลนำจับด้วย ซึ่งช่วยให้การจ่ายเงินรางวัลนำจับแก่ผู้มีสิทธิเกิดเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละคน

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

บรรณานุกรม

- AMNESTY INTERNATIONAL UK. More Than 7,000 Killed in the Philippines in Six Months, as President Encourages Murder [Online]. Available from: <https://www.amnesty.org.uk/philippines-president-duterte-war-on-drugs-thousands-killed> [2 June 2019]
- BBC News. Philippines Drug War: Police Guilty of Murdering Kian Delos Santos [Online]. Available from: <https://www.bbc.com/news/world-asia-46381697> [29 November 2018]
- Black, H. C. Black's Law Dictionary. 4 ed. USA: West Publishing Co, 1968.
- Central Board of Direct Tax, Government of India. Benami Transactions Informants Rewards Scheme, 2018 [Online]. Available from: <https://www.incometaxindia.gov.in/News/Letter-Benami-Informants-Rewards-Scheme-1-5-18.pdf> [4 June 2019]
- . Income Tax Informants Reward Scheme, 2018 [Online]. Available from: <https://www.indiafilings.com/learn/wp-content/uploads/2018/06/Income-Tax-Informants-Reward-Scheme.pdf> [4 June 2019]
- Central Board of Excise & Customs, Government of India. Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants, 2015 [Online]. Available from: <http://www.dolcbec.gov.in/website/pdf/CBEC%20REWARD%20GUIDELINES%20202015.pdf> [14 May 2019]
- Clarence, A. The Law of Arrest in Criminal and Other Proceedings. New York: Dennis & CO.,INC, 1949.
- CNN Philippines. 5m Peso Reward for Each Dead 'Ninja Cop,' 10,000 Peso If Alive [Online]. Available from: <https://nine.cnnphilippines.com/news/2018/08/17/Duterte-ninja-cops-drugs-bounty.html> [2 June 2019]
- Crime Stopper Brochure. [Online]. Available from: <https://csiworld.org/wp-content/uploads/2014/09/csi-brochure.pdf> [12 November 2016]
- FE Online. What Is a Benami Property? All Your Questions Answered in 10 Points

- [Online]. Available from: <https://www.financialexpress.com/india-news/what-is-a-benami-property-all-your-questions-answered-in-10-points/920107> [5 June 2019]
- Hanifin, P. W. Qui Tam Suits by Federal Government Employees Based on Government Information. *Public Contract Law Journal* 20, 4 (1990-1991): 608-617.
- Kreuzer, P. Duterte's War against Drugs in the Philippines: Continuity and Change [Online]. Available from: <https://blog.prif.org/2019/03/14/dutertes-war-against-drugs-in-the-philippines-continuity-and-change> [2 June 2019]
- Mangahas, M., and Ilagan, K. Cash for Drugs, Drug Kills : How Will Duterte Pay Up? [Online]. Available from: <https://www.mindanews.com/top-stories/2016/09/cash-for-drugs-drug-kills-how-will-duterte-pay-up/> [12 November 2016]
- National Police Agency. Police of Japan 2018 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_full_text.pdf [เข้าถึงเมื่อ 10 June 2019]
- Packer, H. L. Two Models of the Criminal. *University of Pennsylvania Law Review* 113, 1 (1964): 9-68.
- Ranieri, F. Rodrigo Duterte's War on Drugs and the Philippines' Withdrawal from Icc [Online]. Available from: <https://www.geopolitica.info/rodrigo-dutertes-war-drugs-and-the-philippines-withdrawal-from-icc/> [8 April 2018]
- Republic of Philippines, H. o. R. House Bill No.3507 [Online]. Available from: http://www.congress.gov.ph/legisdocs/basic_16/HB03507.pdf [10 June 2019]
- Rewards for Justice : Program Overview. [Online]. Available from: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/Misc_Rewardsforjustice.pdf [14 June 2016]
- U.S. Government Publishing Office. United States Code [Online]. Available from: <https://www.govinfo.gov> [10 June 2019]
- Yen For Living. Police Rewards Result in Arrest, and Some Frustration [Online]. Available from: <https://blog.japantimes.co.jp/yen-for-living/police-rewards-result-in-arrests-and-some-frustration> [27 May 2019]
- กองสารนิเทศ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ผลสัมฤทธิ์ และเป้าหมายหน่วยงาน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 61 - 62 [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://saranitet.police.go.th/22679> [เข้าถึงเมื่อ 25 พฤษภาคม 2562]

คณพล จันทน์หอม. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิด เล่ม 3 ลักษณะ 1 ถึงลักษณะ 9. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561.

ณัฐพงศ์ พันธุ์ไชย. เงินคงคลัง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-049.pdf> [เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2562]

เดชา ฤทธิเนติธรรม. ปัญหาในการให้สินบนนำจับในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538.

เดลินิวส์. ผู้นำฟิลิปปินส์ลั่นเตือนหน้าสงครามยาเสพติด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.dailynews.co.th/foreign/656648> [เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2561]

ไทยพับลิก้า. 17 ปีสินบนรางวัลกรมศุลกา “เจ้าหน้าที่สายสืบ” รับเงิน 15,181 ล้านบาท – อธิบดีระบุสั่งคายนากม. ใหม่ เกือบความเหลื่อมล้ำ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2016/02/custom-department-11/> [เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2559]

ไทยรัฐออนไลน์. ตำรวจตรวจเยอะ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1119217> [เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2562]

———. ปปง. อื้ออานขอคืนเงินรางวัลสินบนนำจับ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/272988> [เข้าถึงเมื่อ 23 เมษายน 2562]

———. สายลับถูกออมเงินแสน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1298129> [เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2562]

ธราธิป หนูเจริญ. นักวิชาการคลังชำนาญการ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง. สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2562.

นิด้าโพล. สินบนแลกใบสั่งจราจร [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://nidapoll.nida.ac.th> [เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2560]

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ร่างกฎหมายที่ผ่านรัฐสภาผิด : จะป้องกันและแก้ไขอย่างไร? (ภาค 1) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=655> [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤษภาคม 2562]

ปกป้อง จันวิทย์. ความรู้เบื้องต้นว่าด้วยนิติเศรษฐศาสตร์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://pokpong.org/academic-work/intro-to-law-and-econ/> [เข้าถึงเมื่อ 11 มิถุนายน 2562]

ป.ป.ส., สำนักงาน. สถิติการพิจารณาจ่ายเงินสินบนเงินรางวัล ตามปีงบประมาณ 2561 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.oncb.go.th/Home/Pages/Bris.aspx> [เข้าถึงเมื่อ 21 พฤษภาคม 2562]

ปรเมษฐ เนติธรรมรักษ์. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรเงินรายได้บางประเภทเป็นค่าสินบนรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2557.

ประคัลภ์ ปิณฑพลังกูร. Moral Hazard กับการบริหารทรัพยากรบุคคล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://prakal.com/2014/05/14/moral-hazard-กับการบริหารทรัพยากร/> [เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม 2562]

ประชาไท. ศาลอาญาระหว่างประเทศเพิ่งเล็ง คดีฆ่า 'สงครามยาเสพติด' ฟิลิปปินส์นับพันไม่คืบ [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2019/01/80546> [เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2562]

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. เจาะลึกเงินรางวัล-สินบนนำจับกรมศุลกากรกว่าหมื่นล้าน "อภิสิทธิ์" สั่งรื้อด่วน [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1290930670 [เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2559]

ประธาน วัฒนวาณิชย์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก, 2546.

ประธาน วัฒนวาณิชย์ และ คณะ. รายงานวิจัย: วิเคราะห์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

พร แก้วช้าง. รองนายกสมาคม พนักงานสอบสวน. สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2562.

พรปวีณ์ ใจกันทา. มีอะไรเปลี่ยนแปลงในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/Tax-Policy-Journal/9631/Tax-Journal-Edition-2-Vol-6-Sep-2018.pdf.aspx>

[เข้าถึงเมื่อ 31 พฤษภาคม 2562]

พัชรียา โมกขมรรคกุล. กฎหมายแจ้งเหตุในการกระทำความผิดอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.

วรชัย แสนสีระ. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ตอน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายเฉพาะด้าน. วารสารจลนนิติ 12, 1 (2558): 159-166.

———. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ตอน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. 2546. วารสารจลนนิติ 11, 6 (2557): 109-114.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. ประวัติศาสตร์และหลักฐานประวัติศาสตร์สุโขทัย : ศึกษาจากกฎหมายลักษณะลักพาโจร [เอกสารประกอบการบรรยาย]. 10 กันยายน 2554. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

วีระพงษ์ บุญญะภาส. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2547.

ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ นครลอสแอนเจลิส, สำนักงาน. การนำกฎหมาย False Claims Act มาใช้อย่างแพร่หลายในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.thaitradeusa.com/home/?p=18133> [เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2562]

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. คนกรรมศุลาฯ ปั่น ‘สายสีปปลอม’ เบิกรางวัลนำจับ. ใน อาทิตย์ เคนมี (บรรณาธิการ), เมนูคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์, กรุงเทพมหานคร: อักษรสัมพันธ์ (1987), 2557.

สุดสงวน สุธีสร. อาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2547.

สุนทร แก้วลายทอง. นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมายกรมศุลกากร. สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2562.

สุนันท์ ศรีจันทร์ ทรา. เลิกสินบนนำจับ ตำรวจจอดตายหรือ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000090023> [เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2559]

สุพิศ ปราณีตพลกรัง. คำอธิบายพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2560.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. กฎหมายสมัยอยุธยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.

โสภกา ซปีมันน์. อาชญากรรม: ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2537.

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย). ทำความเข้าใจกับคำว่าสินบน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.anticorruption.in.th/2016/th> [เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2562]

อรรถสิทธิ์ กันมถ. การจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายไทย [บทความวิชาการประกอบการพิจารณาแต่งตั้งนักกฎหมาย กฤษฎีกา ชั้นที่ 1]. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

อัณนพ ชูบำรุง และอุนิษา เลิศโตมรสกุล. อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาฯ, 2555.

ภาคผนวก

2621388296

CU ThesIs 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ภาคผนวกที่ 1

กลุ่มของกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง
เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

1. พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ.2507
2. พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543
3. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542
4. พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช 2489
5. พระราชบัญญัติการค่าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2543
6. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ.2543
7. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543
8. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช 2482
9. พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524
10. พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ.2542
11. พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พุทธศักราช 2497
12. พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ.2493
13. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534
14. พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ.2494
15. พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521
16. พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ.2499
17. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543
18. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518
19. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542
20. พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2542
21. พระราชบัญญัติประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ.2522
22. พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.2490
23. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518
24. พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478
25. พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484
26. พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534
27. พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

28. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522
29. พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535
30. พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พุทธศักราช 2493
31. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและที่ดิน พ.ศ.2504
32. พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487
33. พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485
34. พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักร ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์ และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495
35. พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ.2530
36. พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2525
37. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2488
38. พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2542
39. พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ.2542
40. พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530
41. พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ.2514
42. พระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2484
43. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
44. พระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ.2505
45. พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ.2543
46. พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542
47. พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535
48. พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2531
49. พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535
50. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534
51. พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ.2514
52. พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511
53. พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ.2525
54. พระราชบัญญัติหนายความ พ.ศ.2528
55. พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499

56. พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ.2542
57. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535
58. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535
59. พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.2526
60. พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ.2509
61. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535
62. พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535
63. พระราชบัญญัติปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุลามก พุทธศักราช 2471
64. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534
65. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
66. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484
67. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507
68. พระราชบัญญัติป่า พ.ศ.2518
69. พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ.2505
70. พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.2504
71. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2526
72. พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ.2518
73. พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496
74. พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช 2473
75. พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540
76. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511
77. พระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ.2542
78. พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510
79. พระราชบัญญัติรักษาคลองฯ ร.ศ.121 และพระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ.2526
80. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2523
81. พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535
82. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2499
83. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535
84. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505
85. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

86. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547
87. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535
88. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ พ.ศ.2542
89. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530
90. พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528
91. พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ.2537
92. พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ.2537
93. พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525
94. พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498
95. พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พุทธศักราช 2498
96. พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ.2542
97. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ.2535
98. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509
99. พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541
100. พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ.2533
101. พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543
102. พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ.2509
103. พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517
104. พระราชบัญญัติสำรวจการกักตุนโภคภัณฑ์ พ.ศ.2497
105. พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พุทธศักราช 2489
106. พระราชบัญญัติสำหรับรักษาช้างป่า พระพุทธศักราช 2464
107. พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522
108. พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.2509
109. พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ.2507
110. พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475
111. พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ.2522
112. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490
113. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522
114. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504
115. พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527

2621388296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

116. พระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2516
117. พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ.2524
118. พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ.2499
119. พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช 2474
120. พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535
121. พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528
122. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535
123. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520
124. พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ.2545
125. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ.2514
126. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
127. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (บางฐานความผิด)
128. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (บางฐานความผิด)
129. พระราชบัญญัติเรือไทย (บางฐานความผิด)
130. พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2551
131. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.2551
132. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ภาคผนวกที่ 2

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง
ว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 มีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรเงินรายได้ของรัฐก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน รูปแบบของการจ่ายเงินสินบนรางวัลของกฎหมายในกลุ่มนี้ใช้การหักเงินค่าปรับในคดีอาญาตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ และมีรูปแบบเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไป กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะเดียวกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังฯ มี 3 ฉบับ คือ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2546

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกลุ่มนี้จึงต้องพิจารณาภาพรวมการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกฎหมายลำดับรองทั้ง 3 ฉบับเนื่องจากกฎหมายเหล่านั้นมีความเกี่ยวโยงกัน กล่าวคือ

ก) “ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ” อาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติเงินคงคลังในการตรา ข้อบังคับกระทรวงการคลังฉบับนี้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับหักเงินค่าปรับของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของค่าปรับซึ่งได้รับอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างกว้างๆ

ข) “ประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง” ออกโดยอาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลัง¹ มีสาระสำคัญคือ กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับในกฎหมายแต่ละฉบับและกำหนดกฎหมายที่อนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั้งสิ้น จำนวน 132 ฉบับ

¹ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 4 และข้อ 7

ค) “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม” กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของกฎหมายในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังเอาไว้เป็นการทั่วไป

นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงการคลังยังให้อำนาจแก่หน่วยงานที่เป็นเจ้าของเงินค่าปรับในการออกระเบียบเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นพิเศษสำหรับการบังคับใช้กฎหมายท้ายประกาศกระทรวงการคลังบางฉบับด้วย² เช่น

- ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2548
- ระเบียบกรมไปรษณีย์โทรเลขว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัล พ.ศ.2547
- ระเบียบกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และการจ่ายเงินสินบนรางวัล พ.ศ.2548
- ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2555
- ระเบียบกรมควบคุมโรคว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 พ.ศ.2555
- ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 พ.ศ.2552
- ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนงาน พ.ศ.2549
- ระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2556
- ระเบียบกรมทรัพยากรน้ำบาดาลว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายจากเงินค่าปรับทางอาญา พ.ศ.2550

² ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2546

- ระเบียบกรมธุรกิจพลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลและวิธีปฏิบัติในการขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัล พ.ศ.2553
- ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2560
- ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ พ.ศ.2551
- ระเบียบกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายจากเงินค่าปรับทางอาญา พ.ศ.2547
- ระเบียบกรมสนับสนุนบริการสุขภาพว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2549
- ระเบียบกระทรวงโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 พ.ศ.2549 และระเบียบกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 พ.ศ.2549
- ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด พ.ศ.2542 พ.ศ.2547
- ระเบียบสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบน เงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2551
- ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยเงินสินบนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2559 เป็นต้น

องค์ประกอบในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง และกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจของข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง มี

ก) ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัล

ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นไปตามนิยามของคำว่า “เงินสินบน” และ “เงินรางวัล” ตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546

กล่าวคือ เงินสินบนมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ³ ส่วนเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับ⁴ อย่างไรก็ตามหากมีกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนแต่ไม่ได้บัญญัติให้จ่ายเงินรางวัล หลังจากหักจ่ายเงินสินบนตามกฎหมายนั้นไว้แล้ว เงินค่าปรับส่วนที่เหลือจ่ายสามารถถูกหักจ่ายเป็นเงินรางวัลได้ด้วย⁵

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน กำหนดเงื่อนไขของเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 เอาไว้ แต่พอจะเทียบเคียงจากบทบัญญัติในกฎหมายลำดับรองของกระทรวงการคลัง ได้ดังนี้

1. มีการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด
2. การกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำความผิดกฎหมายที่มีโทษอาญาซึ่งกระทรวงการคลังอนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลได้ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักค่าปรับก่อนนำส่งคลังทั้ง 9 ฉบับ
3. หน่วยงานของรัฐสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เช่น เจ้าพนักงาน ที่มีอำนาจหน้าที่สามารถดำเนินการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดได้ หรือกรณีมีการฟ้องคดีต่อศาล ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับจำเลย
4. ผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับที่เจ้าพนักงานเปรียบเทียบปรับ หรือในกรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับจำเลย จำเลยได้ใช้เงินค่าปรับตามคำพิพากษาต่อศาลครบถ้วน
5. หน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าของเงินค่าปรับ หรือศาลได้ดำเนินการหักเงินค่าปรับเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักค่าปรับก่อนนำส่งคลัง หรือตามระเบียบที่หน่วยงานผู้เป็นเจ้าของค่าปรับตามกฎหมายนั้นๆ กำหนด⁶

³ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 4 บทนิยามคำว่า “เงินสินบน”

⁴ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 4 บทนิยามคำว่า “เงินรางวัล”

⁵ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7 วรรคสอง

⁶ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากเงินค่าปรับในคดีอาญา ได้แก่ เงินค่าปรับจากการเปรียบเทียบปรับ หรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล ตามในบัญชีกฎหมายท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนและเงินรางวัล

ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนดหลักเกณฑ์กว้างๆ เกี่ยวกับผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินสินบนและเงินรางวัลโดยกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจหักเงินค่าปรับ⁷ และจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลค่าปรับนั้น⁸ ซึ่งส่วนราชการนั้นเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายตามบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลัง การพิจารณาของหัวหน้าส่วนราชการดังกล่าวถือเป็นเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องเป็นคดีมิได้⁹

รายละเอียดของหัวหน้าหน่วยงานที่เป็นผู้มีอำนาจรับผิดชอบในการหักเงินค่าปรับ และการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้น พิจารณาจากระเบียบของส่วนราชการที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแต่ละฉบับ

ส่วนเงินค่าปรับที่ได้รับชำระตามคำพิพากษาของศาล ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจสั่งหักเงินค่าปรับ ก่อนนำส่งเงินค่าปรับที่หักนั้นให้แก่ส่วนราชการเจ้าของรายได้เงินค่าปรับต่อไป¹⁰

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนและเงินรางวัล

ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนดหลักเกณฑ์กว้างๆ เกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน คือ ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งนำเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิดมาแจ้งแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่ต้องมีชื่อเจ้าหน้าที่ผู้จับหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น¹¹ ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ เจ้าหน้าที่ผู้จับ ซึ่งหมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตาม

⁷ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7

⁸ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 9

⁹ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2546 ข้อ

¹⁰ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7 วรรคท้าย

¹¹ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2547 ข้อ 4 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิด หรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นและมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิด¹²

ในกรณีที่มีระเบียบของหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหักเงินค่าปรับ เพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ ซึ่งระเบียบเหล่านั้นกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลแล้วแต่กรณีเอาไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง การพิจารณาผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัลของหน่วยงานเหล่านั้นก็ต้องเป็นไปตามที่ระเบียบต่างๆ นั้นกำหนดแทน

ฉ) อัตราการคำนวณจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

การคำนวณเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง และประกาศกระทรวงการคลัง มีขั้นตอนหลักๆ ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการหักเงินค่าปรับที่จากการเปรียบเทียบปรับหรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล เพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ก่อนนำเงินค่าปรับนั้นส่งคลังและขั้นตอนการแบ่งส่วนเงินที่หักนั้นเป็นเงินสินบน เงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ขั้นตอนการหักเงินค่าปรับ

ข้อบังคับกระทรวงการคลังวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาอัตราการหักเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานไว้ โดยให้พิจารณาจากความเหมาะสมกับสภาพของความทรากตรำและความยากลำบากในการปฏิบัติงาน อัตราการหักเงินค่าปรับเบื้องต้นที่ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนด แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ให้หักเงินค่าปรับที่ได้รับในอัตราไม่เกินร้อยละ 90 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ
2. กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ให้หักเงินค่าปรับที่ได้รับในอัตราไม่เกินร้อยละ 75 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ¹³

ส่วนอัตราการหักเงินค่าปรับที่ใช้กับกฎหมายที่อนุญาตให้หักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลได้นั้น เป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ซึ่งกำหนดอัตราการหักค่าปรับที่ไม่เกินไปกว่าที่

¹² ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2547 ข้อ 4 นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้จับ”

¹³ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 7

ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนด และแบ่งเป็น 2 กรณีเช่นเดียวกับที่ข้อบังคับกระทรวงการคลังกำหนดด้วย ดังนี้

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักได้อัตราร้อยละ 80 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ
2. กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ 60 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ¹⁴

นอกจากนี้ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตรา การหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังที่แก้ไขเพิ่มเติมภายหลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับ สำหรับกฎหมายบางเรื่องเป็นการเฉพาะ โดยกำหนดอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังในเบื้องต้น ที่เหมือนกับหลักเกณฑ์ที่ประกาศฯ ฉบับแรกกำหนด แต่มีการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายเป็น เงินสินบนรางวัลเอาไว้ แตกต่างกันไปตามฐานความผิดของกฎหมายแต่ละฉบับ เช่น

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 4) กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 โดยแบ่งเป็นแยกกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด และกรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดพิจารณาตามฐานความผิดและกำหนดจำนวนเงินขั้นสูง ที่สามารถหักจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้ ดังนี้

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักได้อัตราร้อยละ 80 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ แต่ไม่เกินจำนวน X บาท
2. กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ 60 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ แต่ไม่เกินจำนวน X บาท

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 5) กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติ การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 โดยแบ่งออกเป็นกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและกรณี ที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดพิจารณาตามฐานความผิดและกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่สามารถหักจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้เช่นกัน ดังนี้

¹⁴ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2547 ข้อ 2

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักได้อัตราร้อยละ 80 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ แต่ไม่เกินจำนวน X บาท

2. กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ 60 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ แต่ไม่เกินจำนวน X บาท

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 6) กำหนดหลักเกณฑ์การหักเงินค่าปรับของพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2551 โดยแบ่งออกเป็นกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและกรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดพิจารณาตามฐานความผิดและกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่สามารถหักจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลได้เช่นกัน ดังนี้

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักได้อัตราร้อยละ 80 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ แต่ไม่เกินจำนวน X บาท

2. กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด สามารถหักเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ 60 ของเงินค่าปรับที่ได้รับ แต่ไม่เกินจำนวน X บาท

นอกจากนี้ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภท และอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ 7) (ฉบับที่ 8) และ (ฉบับที่ 9) ก็กำหนดอัตราการหักเงินค่าปรับในทำนองเดียวกันนี้ด้วย

ขั้นตอนการแบ่งส่วนเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล

หลังจากหักเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้ว การแบ่งเงินค่าปรับเพื่อเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล ทั้งกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดมีอัตราการคำนวณที่เหมือนกัน คือ ให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในอัตรา 3 ใน 4 ส่วน (ร้อยละ 75) จากจำนวนค่าปรับที่หักไว้แล้ว โดยจ่ายเป็นเงินสินบน 1 ส่วน และเงินรางวัล 2 ส่วน ส่วนในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินสินบนให้จ่ายเงินทั้ง 3 ส่วนเป็นเงินรางวัลทั้งหมด¹⁵

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนนำจับและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2546 กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้อย่างกว้างๆ ได้แก่

¹⁵ ข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ.2546 ข้อ 5

- กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามหลักเกณฑ์วิธีการและอัตราตามที่ส่วนราชการแต่ละส่วนกำหนด และกำหนดเงื่อนไขเรื่องระยะเวลาในการจ่ายเงิน¹⁶
- กำหนดให้ส่วนราชการรายงานผลการจ่ายเงินให้กระทรวงการคลังทราบ¹⁷
- กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบัญชี¹⁸
- กำหนดให้หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำเงินฝากคลัง การพัสดุ หรือวิธีปฏิบัติอื่นๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบถือปฏิบัติ เช่นเดียวกับกรณีเงินงบประมาณรายจ่ายการบัญชี¹⁹
- กำหนดให้กรณีที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัตินอกเหนือไปจากระเบียบนี้ต้องขออนุมัติกระทรวงการคลัง²⁰ เป็นบทยกเว้นการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามระเบียบที่กระทรวงการคลัง ตัวอย่างระเบียบของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง เช่น ระเบียบกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการและการจ่ายเงินสินบนรางวัล พ.ศ.2548 ซึ่งกำหนดขั้นตอน วิธีการต่างๆ ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้เป็นพิเศษ เช่น ผู้มีอำนาจหักเงินค่าปรับ การกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิรับแจ้งความและผู้รับรองผลคดี กำหนดกระบวนการในขอรับเงินสินบนผ่านผู้รับแจ้งความ เอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการยื่นขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล ระยะเวลาในการขอรับเงิน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ในการหักเงินค่าปรับหรืออัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้นก็ยังคงเป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง และประกาศกระทรวงการคลัง

¹⁶ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2546
ข้อ 5

¹⁷ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2546
ข้อ 6

¹⁸ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2546
ข้อ 7

¹⁹ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2546
ข้อ 8

²⁰ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2546
ข้อ 9

ภาคผนวกที่ 3

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่
กระทรวงการคลังอนุญาตให้จ่ายได้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง

ตัวอย่าง : เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการ
จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.
2560 พ.ศ.2560

“ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความ
ผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560” อาศัยอำนาจของ
พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ.2491 และข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักรายรับจ่ายขาด
และการถอนคืนเงินรายรับ พ.ศ.2550 ในการตรา เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและ
เงินรางวัลนำจับไว้เป็นพิเศษสำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับไฟ สุรา และยาสูบ รวมทั้งการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิต องค์ประกอบของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัล
นำจับตามระเบียบกรมสรรพสามิตฉบับดังกล่าว ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัล

ระเบียบกรมสรรพสามิตกำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีที่เป็น
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสรรพสามิต โดยเงินสินบนมีลักษณะเป็น เงินที่ทางราชการจ่ายให้แก่ผู้
แจ้งความนำจับ¹ ส่วนเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่ทางราชการจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับ และ
เจ้าหน้าที่สนับสนุน²

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

1. มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสรรพสามิต คือ
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ยกเว้นความผิดตามบทกำหนดโทษในมาตรา 184 (4)
มาตรา 185 มาตรา 188 (3) มาตรา 190 มาตรา 201 และมาตรา 202³

¹ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 6 บัญญัติว่า “เงินสินบน”

² ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 5 บัญญัติว่า “เงินรางวัล”

³ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11 วรรคแรก

2. มีการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาและผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับเรียบร้อยแล้ว หรือกรณีเมื่อศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับและจำเลยชำระเงินค่าปรับแล้ว หรือเมื่อมีการขายของกลาง และได้หักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และ ค่าภาษีแล้ว⁴
3. มีการดำเนินการนำฝากเงินเข้าบัญชีเงินฝากเงินสินบนรางวัลที่กระทรวงการคลังเรียบร้อยแล้ว⁵
4. ยังไม่มีการขอรับเงินจากทางศาลหรือตามระเบียบของส่วนราชการอื่นมาก่อน⁶

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี

1. กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยชำระค่าปรับ เงินสินบนและเงินรางวัล จะมีแหล่งที่มาจากเงินค่าปรับตามการเปรียบเทียบปรับหรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล แล้วแต่กรณี
2. กรณีที่ไม่มีการจ่ายค่าปรับ เงินสินบนและเงินรางวัลจะมีที่มาจากเงินค่าขายของกลางซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุด

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีอำนาจในการหักเงินค่าปรับและเงินค่าขายของกลาง คือ อธิบดีกรมสรรพสามิต หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย⁷ แต่หากเป็นการชำระค่าปรับตามคำพิพากษาให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้หักเงินค่าปรับแล้วจึงนำส่งเงินที่หักให้แก่กรมสรรพสามิต⁸

ส่วนผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล คือ อธิบดีกรมสรรพสามิตหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย⁹

⁴ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11 วรรคสอง

⁵ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11 วรรคสาม และ ข้อ 12

⁶ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 17

⁷ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11

⁸ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 13 (2)

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนคือ ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้จับหรือเจ้าหน้าที่สนับสนุนซึ่งนำเบาะแสหรือคำเงื่อนไขแห่งการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต มาแจ้งแก่ผู้รับแจ้งความนำจับ จนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้⁹

ส่วนผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล คือ เจ้าหน้าที่ผู้จับและเจ้าหน้าที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้จับ หมายถึง เจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่จับกุม ร่วมจับกุม สั่งการให้จับกุม และร่วมวางแผนการจับกุมผู้กระทำความผิด และผู้ทำการสืบสวนอันเป็นประโยชน์โดยตรงในการจับกุมด้วย¹¹ ส่วนเจ้าหน้าที่สนับสนุน หมายถึง เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนภารกิจอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับคดี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ดำเนินคดี ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี ผู้พิสูจน์ของกลางในคดี นักวิทยาศาสตร์ ผู้ตรวจสอบเอกสารหรือผู้ดำเนินการด้านอื่นๆอันเป็นประโยชน์เกี่ยวข้องโดยตรงกับคดี¹² ส่วน“เจ้าพนักงาน”นั้น หมายถึง เจ้าพนักงานของสรรพสามิตซึ่งมีอำนาจและหน้าที่จับกุมหรือปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และหมายความรวมถึงเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ร่วมจับกุมกับเจ้าพนักงานสรรพสามิต¹³

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัล

การคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับความผิดตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ การหักเงินค่าขายของกลางหรือค่าปรับเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และการแบ่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

⁹ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 14

¹⁰ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 6 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

¹¹ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 6 นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้จับ”

¹² ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 6 นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่สนับสนุน”

¹³ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 6 นิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน”

การหักเงินค่าขายของกลางหรือเงินค่าปรับ

อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลจากเงินค่าปรับหรือค่าขายของกลาง แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. กรณีที่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้หักเงินดังกล่าวเป็นเงินสินบน อัตราร้อยละ 20 แต่ไม่เกินคดีละ 5,000,000 บาท และให้หักเงินรางวัล อัตราร้อยละ 20 แต่ไม่เกินคดีละ 5,000,000 บาท
2. กรณีที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้หักเงินดังกล่าวเป็นเงินรางวัล อัตราร้อยละ 20 แต่ไม่เกินคดีละ 5,000,000 บาท¹⁴

สัดส่วนของเงินสินบนและเงินรางวัล

การแบ่งจ่ายเงินสินบนในกรณีที่มีการจับกุมเป็นผลสำเร็จเนื่องจากมีผู้แจ้งความนำจับหลายคน กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจแบ่งเงินให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามที่เห็นสมควร¹⁵

การแบ่งจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับและเจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุนให้เป็นไปตามที่ “ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งจ่ายเงินรางวัล วิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการขอรับเงินรางวัล และวิธีรับแจ้งความนำจับ พ.ศ.2560”

หลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัลกำหนดให้แบ่งจ่ายเงินรางวัลออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก จำนวน 1 ใน 3 ส่วน เป็นของเจ้าหน้าที่ผู้จับ หากมีเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายคนให้ได้รับ คนละเท่าๆ กัน และอีก 2 ใน 3 ส่วนให้แบ่งแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับและเจ้าหน้าที่สนับสนุนตามสัดส่วน¹⁶ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของเจ้าหน้าที่และระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ ยังมีตำแหน่งสูงก็จะได้รับ มากตามไปด้วย หลักเกณฑ์ดังนี้

1. สำหรับเจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิต
 - 1.1. เจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับสูงได้รับคนละ 13 ส่วน ระดับต้นได้รับคนละ 11 ส่วน

¹⁴ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 11

¹⁵ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 10 วรรคสอง

¹⁶ ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งจ่ายเงินรางวัล วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล และวิธีการรับแจ้งความนำจับ พ.ศ. 2560 ข้อ 1

1.2. เจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับสูงได้รับคนละ 10 ส่วน ระดับต้นได้รับคนละ 9 ส่วน

1.3. เจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิได้รับคนละ 12 ส่วนระดับเชี่ยวชาญได้รับคนละ 10 ส่วน ระดับชำนาญการพิเศษได้รับคนละ 8 ส่วน ระดับชำนาญการได้รับคนละ 7 ส่วน ระดับปฏิบัติการได้รับคนละ 6 ส่วน

1.4. เจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษได้รับคนละ 10 ส่วน ระดับอาวุโสได้รับคนละ 7 ส่วน ระดับชำนาญงานได้รับคนละ 6 ส่วน ระดับปฏิบัติงานได้รับคนละ 5 ส่วน

1.5. ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว ได้รับคนละ 1 ส่วน

2. สำหรับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งร่วมจับกุมกับเจ้าพนักงานสรรพสามิต ให้แบ่งจ่ายตามส่วน ดังนี้

2.1. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศ พล.ต.อ.ได้รับคนละ 12 ส่วน

2.2. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศ พล.ต.ท.ได้รับคนละ 11 ส่วน

2.3. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศ พล.ต.ต.ได้รับคนละ 8 ส่วน

2.4. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศ พ.ต.ท. พ.ต.อ. ได้รับคนละ 7 ส่วน

2.5. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศ ร.ต.อ. พ.ต.ต. ได้รับคนละ 6 ส่วน

2.6. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศ ร.ต.ต. ร.ต.ท. ได้รับคนละ 5 ส่วน

2.7. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศต่ำกว่า ร.ต.ต. ได้รับคนละ 3 ส่วน

3. สำหรับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ตามข้อ 2 ซึ่งร่วมจับกุมกับเจ้าพนักงานสรรพสามิต ให้แบ่งจ่ายตามส่วน โดยพิจารณาตามข้อ 1 หรือ 2 โดยอนุโลม¹⁷

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับ เจ้าหน้าที่ผู้จับและเจ้าหน้าที่สนับสนุนยื่นคำขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลแล้วแต่กรณีต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามแบบคำขอและแนบเอกสารประกอบ ภายใน 3 ปีนับแต่วันที่มีการชำระค่าปรับตามการเปรียบเทียบปรับหรือ

¹⁷ ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งจ่ายเงินรางวัล วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล และวิธีการรับแจ้งความนำจับ พ.ศ. 2560 ข้อ 2

ค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล หรือวันที่ได้ขายของกลางเรียบร้อยแล้ว¹⁸ และผู้มีสิทธิรับเงินต้อง
ขอรับเงินภายในกำหนด 180 วันนับแต่วันที่อนุมัติให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล¹⁹

ส่วนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอื่นๆ เช่น การจ่ายเงินแก่ผู้
แจ้งความนำจับในกรณีผู้แจ้งความนำจับไม่เปิดเผยชื่อ การรายงานผลการจ่ายเงินแก่
กระทรวงการคลังทราบ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน
การพัสดุ การบัญชีและวิธีปฏิบัติอื่นๆ ที่ไม่ได้กำหนดในระเบียบนี้ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายและ
ระเบียบแบบแผนของทางราชการโดยอนุโลม การขอรับเงินสินบนรางวัล แบบคำขอรับเงิน วิธีการ
แจ้งความนำจับ และแบบการรับแจ้งความนำจับ เป็นต้น เป็นส่วนของรายละเอียดในการจ่ายเงิน
สินบนและเงินรางวัล ซึ่งเป็นไปตามที่ระเบียบฉบับนี้กำหนด

262138296

CD :Thesis 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

¹⁸ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 14

¹⁹ ระเบียบกรมสรรพสามิตว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 พ.ศ.2560 ข้อ 15

ภาคผนวกที่ 4

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ
ที่เป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังมี 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ มีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478

พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 เป็นกฎหมายที่ปรากฏรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง บทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 เกิดขึ้นจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการพนัน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2490 โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 15 เพียงมาตราเดียว* และไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบทนิยามความหมาย หรือขั้นตอนวิธีการเพื่อจ่ายเงินสินบนรางวัลอย่างชัดเจน ซึ่งลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติการพนันในเบื้องต้น กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินสินบนแก่ผู้นำจับสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการพนันเท่านั้น และเป็นขั้นตอนการดำเนินการกรณีที่มีการดำเนินคดีในศาล

มีข้อสังเกตว่าการจ่ายเงินสินบนตามพระราชบัญญัติการพนันมีความแตกต่างจากเงินสินบนรางวัลในกฎหมายอื่นๆ เพราะเป็นเงินที่ผู้กระทำความผิดต้องจ่ายเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากเงินค่าปรับซึ่งผู้กระทำความผิดต้องจ่ายโดยใช้เงินค่าปรับเป็นฐานในการคำนวณ เว้นแต่ว่าผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินสินบนดังกล่าว ก็อาจจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับจากค่าขายของกลางหรือจ่ายจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาลแล้วแต่กรณี พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนได้ ดังต่อไปนี้

* พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 มาตรา 15 วางหลักไว้ว่า “นอกจากโทษที่มีบัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้นำจับผู้กระทำความผิด ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับด้วย และให้ศาลสั่งไว้ในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับด้วยอีกโสดหนึ่ง ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินสินบนดังกล่าว ให้จ่ายจากเงินที่ได้จากของกลาง ซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วหรือจ่ายจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล”

ก) ลักษณะของเงินสินบน

เงินสินบน มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับ

ข) เงื่อนไขของเงินสินบน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน คือ

1. มีการแจ้งความนำจับผู้กระทำความผิดในมาตราใดมาตราหนึ่งของพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478
2. มีการฟ้องคดีต่อศาล
3. พนักงานอัยการได้ร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับ
4. ศาลสั่งไว้ในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับ

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบน

แหล่งที่มาของเงินสินบนแบ่งออกเป็น 2 กรณี

- 1.กรณีทั่วไป เงินสินบนมาจากเงินที่ผู้กระทำความผิดจ่ายเพิ่มเติมจากค่าปรับ ตามที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเป็นเงินสินบน และ
- 2.กรณีผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินสินบน เงินสินบนมีที่มาจากเงินค่าขายของกลางซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุด หรือจ่ายจากค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบน

พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 กำหนดให้ศาลสั่งไว้ใน คำพิพากษา ให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับด้วย อาจกล่าวได้ว่า ศาล เป็นผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้มีสิทธิโดยกำหนดไว้ในคำพิพากษาตามที่พนักงานอัยการร้องขอในกรณีที่ไม่มีกรจ่ายเงินค่าปรับ ศาลก็เป็นผู้ที่ดูแลการจ่ายเงินสินบนจากเงินที่ได้จากการขายของกลางหรือเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาลด้วย

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน

พระราชบัญญัติการพนัน กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินสินบนเท่านั้น ซึ่งผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน หมายถึง ผู้นำจับ แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติการพนันไม่มีบทนิยามที่ให้ความหมายผู้นำจับเอาไว้

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบน

พระราชบัญญัติการพนันกำหนดให้คำนวณจ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับเพิ่มเติมจากเงินค่าปรับ ในอัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ ส่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินสินบนดังกล่าวให้คำนวณจ่ายเงินสินบนในอัตราครึ่งจากค่าขายของกลางหรือค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาลแล้วแต่กรณี

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบน

พระราชบัญญัติการพนันไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนรางวัล มีเพียงการกำหนดขั้นตอนให้ศาลสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินสินบนเท่านั้น รวมทั้งไม่พบกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลโดยอาศัยอำนาจของมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติการพนันด้วย

ซ) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนตามมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 ซึ่งกำหนดให้จ่ายเฉพาะแต่เงินสินบนนั้น เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในชั้นมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว การดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาลนั้นสามารถใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังกำหนดได้เพื่อหักเงินค่าปรับที่ได้จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ เพราะเป็นกฎหมายที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังกำหนด

นอกจากนี้การดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติการพนันนั้นมีระเบียบที่เกี่ยวข้องอีกฉบับ คือ “ระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ.2548” เนื่องจากพระราชบัญญัติการพนันเป็นกฎหมายที่อยู่ภายใต้อำนาจของกรมการปกครอง ทำให้การดำเนินการเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในชั้นก่อนศาลพิจารณาคดีจึงเป็นไปตามระเบียบของกรมการปกครองฉบับดังกล่าว

ดังนั้นการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 ในลำดับขั้นของการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่ต่างกัน จึงมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่แตกต่างกันไปด้วย

2. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เป็นกฎหมายอีกฉบับที่ปรากฏรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

2621358296

CT :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

บทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนรางวัลในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บัญญัติไว้ใน มาตรา 74 จัตวาแต่เพียงมาตราเดียว* ซึ่งไม่ได้บอกเหตุผลในการเพิ่มเติมให้มีการจ่ายเงินสินบน รางวัลที่ชัดเจน รวมทั้งลักษณะของบทบัญญัตินั้นไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามความหมาย หรือกำหนด หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลอย่างชัดเจนด้วย โดยลักษณะและเงื่อนไขในการ จ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติป่าไม้กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินสินบนแก่ผู้นำจับเท่านั้น สำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ และเป็นขั้นตอนการดำเนินการ ในกรณีที่มีการดำเนินคดีต่อศาล พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนได้ ดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะของเงินสินบน

เงินสินบน มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายแก่ผู้นำจับผู้กระทำความผิด

ข) เงื่อนไขของเงินสินบน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน คือ

1. มีการแจ้งความนำจับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484
2. มีการฟ้องคดีต่อศาล
3. พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบน
4. ศาลพิพากษาให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับ
5. คดีนั้นถึงที่สุดแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบน

แหล่งที่มาของเงินสินบนตามพระราชบัญญัติป่าไม้มาจากเงินค่าปรับที่ชำระต่อ ศาล แต่หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินค่าปรับ หรือชำระไม่ถึงจำนวนที่ต้องจ่ายค่าสินบนให้จ่าย จากค่าขายของกลางที่ศาลสั่งให้ริบ หากไม่ครบจำนวนให้ตกเป็นพับไป

* พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 74 จัตวา วางหลักไว้ว่า “ในกรณีที่มีผู้นำจับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาล และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้นำจับเป็นจำนวนเงินไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับตามคำพิพากษาโดยจ่ายจากเงินค่าปรับที่ชำระต่อศาล ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินค่าปรับ หรือชำระไม่ถึงจำนวนที่ต้องจ่ายค่าสินบนนำจับได้ครบถ้วนก็ให้จ่ายเงินสินบนนำจับที่ยังจะต้องจ่ายจากเงินค่าขายของกลางที่ศาลสั่งให้ริบ ถ้ายังขาดอยู่อีกก็ให้เป็นพับไป

ในกรณีที่มิให้นำจับหลายคน ให้แบ่งเงินสินบนนำจับคนละเท่าๆกัน
การจ่ายเงินสินบนนำจับนั้น จะจ่ายเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว”

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบน

พระราชบัญญัติป่าไม้ กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินสินบน ตามคำร้องขอของพนักงานอัยการ

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน

พระราชบัญญัติป่าไม้ กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเงินเฉพาะเงินสินบนเท่านั้น ซึ่งผู้มีสิทธิรับเงินสินบน คือ ผู้นำจับ แต่พระราชบัญญัติป่าไม้ไม่ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ” เอาไว้

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบน

กำหนดให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับในจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับตามคำพิพากษาหรือจากค่าขายของกลางที่ศาลสั่งริบ และในกรณีที่มีผู้นำจับหลายคนให้เฉลี่ยแบ่งเงินสินบนแก่ผู้นำจับคนละเท่ากัน

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบน

พระราชบัญญัติป่าไม้ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนที่อาศัยอำนาจของมาตรา 74 จัตวา มีเพียงการกำหนดขั้นตอนให้ศาลสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินสินบนและกำหนดให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับเมื่อคดีถึงที่สุด

ซ) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนตามมาตรา 74 จัตวาของพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งกำหนดให้จ่ายเฉพาะแต่เงินสินบนนั้น เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในชั้นมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว การดำเนินการจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาลนั้นสามารถใช้หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังได้ เพราะเป็นกฎหมายที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

นอกจากนี้การดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติป่าไม้ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกหนึ่งฉบับ คือ “ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ พ.ศ.2551” ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการหักจ่ายเงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 เป็นเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การแบ่งเงินสินบนและเงินรางวัล ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงิน สัดส่วนเงินรางวัล ผู้มี

อำนาจจ่ายเงิน การนำฝาก และการรายงานการจ่ายเงิน เป็นต้น การดำเนินการเพื่อจ่ายเงินสินบน และเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติป่าไม้ทั้งในชั้นก่อนฟ้องคดีต่อศาลและหลังจากศาลพิจารณาคดีแล้ว จึงเป็นไปตามระเบียบของกรมป่าไม้ฉบับดังกล่าวด้วย

ดังนั้นการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ในลำดับชั้นของการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่ต่างกัน จึงมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่แตกต่างกันไป เช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478

3. พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527

พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 เป็นกฎหมายอีกฉบับที่ปรากฏรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราค่าปรับก่อนนำส่งคลัง บทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอยู่ใน มาตรา 11/1* ซึ่งเพิ่มเติมเข้ามาโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนในเบื้องต้นกำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล สำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในพระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนบางมาตรา กล่าวคือ การจับกุมผู้กระทำความผิดตามมาตรา 4 และมาตรา 5 พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล โดยเงินสินบน มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสการกระทำความผิด ส่วนเงินรางวัล มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นหรือทำการจับกุม

* พระราชกำหนดการกักขังที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 มาตรา 11/1 วางหลักไว้ว่า

“ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ให้ผู้แจ้งเบาะแสการกระทำความผิดมีสิทธิได้รับเงินสินบนและให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นหรือจับกุมผู้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับเงินรางวัล โดยให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดได้ชำระต่อศาลเมื่อคดีถึงที่สุด

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลให้จ่ายเป็นจำนวนรวมกันแล้วร้อยละยี่สิบห้าของค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล การกำหนดส่วนแบ่งในระหว่างผู้มีสิทธิหลายราย และการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด”

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล คือ

1. มีการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 4 และมาตรา 5
2. มีการฟ้องคดีต่อศาล
3. พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้สั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเงินรางวัลแก่เจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นหรือทำการจับกุม
4. คดีนั้นถึงที่สุดแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชกำหนดการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน มาจากเงินค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดชำระต่อศาลเมื่อคดีถึงที่สุด

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ศาลเป็นผู้พิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าพนักงาน ตามคำร้องขอของพนักงานอัยการ

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน ได้แก่ ผู้แจ้งเบาะแสการกระทำความผิด ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล ได้แก่ เจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นหรือจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งพระราชกำหนดนี้ไม่มีบทนิยามคำว่า ผู้แจ้งเบาะแส หรือ เจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นหรือจับกุมแต่อย่างใด

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชกำหนดการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนกำหนดให้จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของเงินค่าปรับ แต่ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าจะแบ่งสัดส่วนเป็นเงินสินบนเท่าใดและเป็นเงินรางวัลเท่าใด

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชกำหนดการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนบัญญัติกำหนดไว้ว่าให้หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล สัดส่วนเงินสินบนและเงินรางวัลที่แบ่งจ่ายแก่ผู้มีสิทธิหลายราย และขั้นตอนการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งจากการศึกษาไม่พบว่า มีระเบียบของกระทรวงการคลังฉบับใดที่กำหนด

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากเงินค่าปรับคำพิพากษาของศาลตามพระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 เอาไว้

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

แม้ว่าจะไม่พบกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลก็ตาม แต่เมื่อพระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนเป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง จึงสามารถพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลัง ประกาศกระทรวงการคลัง และระเบียบกระทรวงการคลังได้

4. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 เป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่ยกเลิกพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2499¹ ซึ่งแต่เดิมเป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง

ลักษณะและเงื่อนไขของเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินสินบนสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดหรือการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนั้นอยู่ในหมวด 5 ซึ่งเป็นเรื่องของการขายทอดตลาดและการจ่ายเงินสินบน มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 50 และมาตรา 51 โดยมีข้อสังเกตเบื้องต้นว่าสามารถหักเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนได้ใน 2 กรณี คือ กรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 และกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและฟ้องคดีต่อศาล พิจารณาหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะในการจ่ายเงินสินบน

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินสินบน โดยเงินสินบนมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับสำหรับการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 ซึ่งไม่ได้มีการระบุเอาไว้อย่างเฉพาะเจาะจงว่าหมายถึงความผิดฐานใดบ้าง

¹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 3

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน คือ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาด สัตว์ พ.ศ.2558 และต้องแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณี

1. กรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มีเงื่อนไข ดังนี้
 - 1.1. มีทรัพย์สินส่วนที่ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ตามมาตรา 46 วรรคหนึ่ง
 - 1.2. มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น
 - 1.3. ดำเนินการหักค่าใช้จ่ายตามจริงสำหรับการดำเนินการใดๆ ที่ทำให้สัตว์หรือซากสัตว์ของกลางปลอดภัย²
2. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและฟ้องคดีต่อศาล มีเงื่อนไข ดังนี้
 - 2.1. ต้องมีการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด
 - 2.2. มีการฟ้องคดีต่อศาล และ
 - 2.3. พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบน³

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบน

แหล่งที่มาของเงินสินบนนั้น แบ่งเป็น 2 กรณี

1. กรณีที่มีการขายของกลางแหล่งที่มาของเงินสินบนมาจากเงินสุทธิจากการขายทอดตลาดของกลางที่ศาลสั่งริบ
2. กรณีที่ขายทอดตลาดของกลางไม่ได้หรือในกรณีที่ไม่มีของกลาง ให้แหล่งที่มาของเงินสินบนมาจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาลหรือค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบแล้วแต่กรณี⁴

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบน

แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. กรณีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่มีกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนของพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 อีกหนึ่งฉบับ คือ “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและ

² พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 47

³ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 48

⁴ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 50

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พ.ศ.2559” ซึ่งกำหนดให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ที่อธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมายเป็นผู้จ่ายเงินสินบน⁵

2. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและฟ้องคดีต่อศาล พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 กำหนดให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้นำจับ

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน คือ ผู้นำจับ แต่พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดนิยามคำว่าผู้นำจับเอาไว้แต่อย่างใด ดังนั้นต้องพิจารณาจากกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง คือ “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พ.ศ.2559” ซึ่งให้ความหมาย “ผู้นำจับ” ไว้ว่า บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งนำเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาแจ้งแก่ทางราชการจนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่ต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้นำจับหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายนั้น⁶

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบน

พิจารณาการหักเงินค่าขายของกลางและการจ่ายเงินสินบนได้เป็น 3 กรณีดังนี้

1. ในกรณีที่มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ตามมาตรา 47 จำนวนเงินที่เหลือจากการหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อให้สัตว์หรือซากสัตว์ของกลางปลอดจากโรคระบาด จำนวนกึ่งหนึ่งจะถูกหักเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบน⁷

2. ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและมีการขายทอดตลาดของกลางที่ศาลสั่งริบ ให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 25⁸

3. ในกรณีที่มีของกลางแต่ขายทอดตลาดไม่ได้หรือไม่มีของกลาง ให้จ่ายเงินสินบนไม่เกินกึ่งหนึ่งของค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาลหรือค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ⁹

⁵ ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พ.ศ. 2559 ข้อ 6

⁶ ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พ.ศ. 2559 ข้อ 5 บทนิยามคำว่า “ผู้นำจับ”

⁷ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 47

⁸ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 48

⁹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 50

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบน

พระราชบัญญัติโรครระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 กำหนดให้การจ่ายเงินสินบนเป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ซึ่งระเบียบดังกล่าว คือ “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พ.ศ. 2559” ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบทนิยาม การจ่ายเงินสินบน ระยะเวลาในการขอรับเงินสินบน การจัดการเงินสินบน การรายงานให้กระทรวงการคลังทราบ การบัญชี และกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน เป็นต้น

2621358296

CU ThesIs 5885985334 thesIs / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ภาคผนวกที่ 5

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ
ซึ่งไม่ปรากฏรายชื่อในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง

พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติเฉพาะที่อยู่นอกเหนือจากบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง มี 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ มีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489

พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 เป็นกฎหมายที่ค่อนข้างเก่าและบังคับใช้มาเป็นเวลานาน และมีรูปแบบเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบทั่วไป กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะเดียวกัน

ลักษณะและเงื่อนงำของพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตอบแทนแก่บุคคลที่มีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายบางกลุ่ม เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่นๆภายในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการศุลกากร กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและกักกันข้าว และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้ากำไรเกินควร

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 อยู่ในมาตรา 4 ถึง มาตรา 9 พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิดกำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล คือ เงินสินบน มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายแก่ผู้นำจับ¹ และเงินรางวัล มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้กระทำความผิด²

¹ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 4 บทนิยามคำว่า “เงินสินบน”

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลมีรายละเอียด คือ

1. เป็นความผิดที่เกี่ยวกับกฎหมาย 4 กลุ่ม คือ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน, กฎหมายว่าด้วยการศุลกากร, กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและกักกันข้าว และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้ากำไรเกินควร³
2. มีการฟ้องคดีต่อศาล
3. พนักงานอัยการต้องร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล⁴
4. ศาลมีคำพิพากษาให้รับของกลางหรือพิพากษาให้ลงโทษปรับแก่จำเลยหากไม่มีคำพิพากษาให้รับของกลาง
5. คดีถึงที่สุดแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากการขายของกลางซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุด แต่ในกรณีที่ศาลมิได้สั่งริบของกลางหรือของกลางที่ศาลสั่งริบไม่สามารถขายได้จะมีที่มาจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล⁵ ซึ่งจะต้องดำเนินการคำนวณเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลตามลำดับ

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิดกำหนด ศาลเป็นผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้มีสิทธิ ตามที่พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินหรือเงินรางวัล

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน คือ ผู้นำจับ ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งตามบทนิยาม “ผู้นำจับ” หมายถึง บุคคลซึ่งมิใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนำความมาแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับเงินสินบน ส่วน “พนักงานเจ้าหน้าที่”

² พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 4 บทนิยามคำว่า “เงินรางวัล”

³ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 5

⁴ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 9

⁵ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 7

หมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดตามความใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁶

ฉ) อัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. กรณีที่มีผู้แจ้งความนำจับให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 30 และจ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 25 ของราคาของกลางหรือค่าปรับ
2. กรณีที่ไม่มีผู้จับให้จ่ายเงินรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้กระทำความผิดในอัตราร้อยละ 20 ของราคาของกลางหรือค่าปรับ⁷

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับอัตราการจ่ายเงินรางวัลในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิดว่า ตามมาตรา 8 ซึ่งกำหนดไว้ในอัตราร้อยละ 15 นั้นเป็นอัตราที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นข้อผิดพลาดในกระบวนการร่างกฎหมาย ส่วนอัตราการจ่ายเงินรางวัลที่ถูกต้องนั้น คือ อัตราร้อยละ 25 ของราคาของกลางหรือค่าปรับ ซึ่งมีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตราเงินรางวัลที่ถูกต้องไว้หลายคดีด้วยกัน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1073/2472 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 971/2541 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1979/2542 เป็นต้น

ช) วิธีการและขั้นตอนในจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิดกำหนดให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงนั้นๆ และมีอำนาจออก “กฎกระทรวง” เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ แต่จากการสืบค้นไม่พบว่ามีการออกกฎกระทรวงที่กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการจ่ายเงินตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

ซ) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

การปรับใช้พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้น จะต้องเป็นการพิจารณาคดีในชั้นศาลสำหรับความผิดตามกฎหมาย ทั้ง 4 เรื่องตามมาตรา 5 ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการศุลกากร กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและกักกันข้าว และกฎหมายว่า

⁶ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 6

⁷ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 8

ด้วยการป้องกันการค้ากำไรเกินควร รวมทั้งศาลต้องมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีนั้น โดยการริบทรัพย์หรือลงโทษปรับผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งหากไม่สามารถดำเนินการริบทรัพย์หรือลงโทษปรับได้ก็ไม่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลในคดีนั้นได้

นอกจากนี้พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กำหนดบทลงโทษในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินการจับกุมตามคำสั่งของผู้แจ้งความนำจับโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรด้วย⁸ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในฉบับอื่นๆ ที่ไม่มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับบทลงโทษแต่อย่างใด

2. พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอยู่ในมาตรา 20 มาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษสำหรับความผิดฐานส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้าต้องห้ามตามมาตรา 5 (1) หรือฝ่าฝืนมาตรา 7 วรรคหนึ่ง และกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลอย่างกว้างๆ เช่น เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล อัตราการคำนวณจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกรณีต่างๆ และการแบ่งสัดส่วนแก่ผู้มีสิทธิ เป็นต้น พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล โดยเงินสินบนมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับ ส่วนเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้จับ⁹

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนั้นสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดและกรณีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด

1. กรณีปรากฏตัวผู้กระทำความผิด มีเงื่อนไขดังนี้

1.1. เป็นความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกสินค้าที่ต้องห้ามตามประกาศกำหนดห้ามนำเข้าหรือส่งออกตามมาตรา 5 (1) และ ความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกสินค้าตามประกาศกำหนดสินค้าที่ต้องขออนุญาตซึ่งไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง

⁸ พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 มาตรา 10

⁹ พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 มาตรา 20 วรรคสอง

- 1.2. มีการฟ้องคดีต่อศาล
- 1.3. พนักงานอัยการต้องร้องขอต่อศาลให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล
- 1.4. ศาลมีคำพิพากษาให้รับของกลางหรือพิพากษาให้ลงโทษปรับแก่

จำเลยหากไม่มีคำพิพากษาให้รับของกลาง

- 1.5. คดีถึงที่สุดแล้ว
2. กรณีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด มีเงื่อนไขคือ
 - 2.1. ต้องมีการริบของกลางตามมาตรา 5 (1) และมาตรา 7 วรรคหนึ่ง
 - 2.2. มีการขายทอดตลาดของกลางนั้น

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

แหล่งที่มาของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าแบ่งออกเป็น 2 กรณี กรณีปรากฏตัวผู้กระทำความผิดและกรณีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด ได้แก่

1. กรณีมีการจับกุมผู้กระทำความผิด มีแหล่งที่มาจากเงินสุทธิต่าขายของกลางที่ศาลสั่งให้ริบ หรือกรณีไม่ได้รับของกลางหรือของกลางไม่อาจขายได้จะมีแหล่งที่มาจากเงินค่าปรับ ซึ่งต้องพิจารณาจ่ายเงินตามลำดับ
2. กรณีที่จับของกลางได้ แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด มีแหล่งที่มาจากเงินสุทธิต่าขายของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าแบ่งผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพฤติการณ์ในแต่ละคดีว่ามี การจับกุมผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ แบ่งออกเป็น 2 กรณีเช่นกัน ได้แก่

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ศาล เป็นผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้มีสิทธิโดยกำหนดไว้ในคำพิพากษา ตามคำร้องขอของพนักงานอัยการให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ
2. กรณีที่จับได้แต่ของกลาง แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศโดยการอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน คือ ผู้นำจับ ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ ผู้จับ ซึ่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 ไม่มีบทนิยามคำว่า “ผู้นำจับ” และ “ผู้จับ” ว่าหมายถึงบุคคลใด รวมทั้งไม่ปรากฏระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัล

อัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้ากำหนดไว้ในมาตรา 20 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า โดยสามารถพิจารณาได้ 2 กรณี ขึ้นอยู่กับว่าในคดีนั้นปรากฏตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ คือ

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดมาตรา 20 วรรคสองกำหนดให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 30 แก่ผู้นำจับ และเงินรางวัลร้อยละ 25 แก่ผู้จับ หากไม่มีผู้นำจับ มาตรา 20 วรรคสามกำหนดให้จ่ายเป็นเงินรางวัลแก่ผู้จับร้อยละ 30 แต่เพียงอย่างเดียว
2. กรณีที่จับของกลางได้ แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด มาตรา 20 วรรคห้า กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามอัตราในการคำนวณเงินสินบนรางวัลไม่เกินอัตราที่ได้กล่าวมาข้างต้นด้วย

ส่วนการแบ่งเงินสินบนรางวัลในกรณีที่ผู้นำจับหรือผู้จับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีหลายคนนั้น มาตรา 20 วรรคสี่กำหนดสัดส่วนเงินที่แบ่งแก่ผู้มีสิทธิโดยให้แบ่งจ่ายเงินสินบน หรือเงินรางวัลแก่บุคคลในฝ่ายนั้นคนละเท่า ๆ กัน

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

กฎหมายฉบับนี้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล และจากการศึกษาก็ไม่พบกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 ไว้เป็นพิเศษด้วย

3. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในมาตรา 33 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการ

สำหรับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลโดยบัญญัติแยกเอาไว้เป็นกรณีต่างๆ พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ ดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล โดยเงินสินบนมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับ ส่วนเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้จับ

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล คือ

1. ต้องเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542
2. ในคดีนั้นมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง แบ่งออกเป็น 3 กรณี
 - 2.1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดต้องมีการฟ้องคดีต่อศาล และพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล
 - 2.2. กรณีที่จับของกลางได้ แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด ต้องมีคำสั่งของคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการให้ขายของกลาง มีการขายของกลางเสร็จสิ้นแล้ว
 - 2.3. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและได้มีการเปรียบเทียบปรับในคดีเล็กน้อยตามมาตรา 43 ต้องมีการดำเนินการเปรียบเทียบปรับโดยคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ และผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับครบถ้วนแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

แหล่งที่มาของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการมีหลายแหล่ง ต้องแยกพิจารณาว่ามีคดีนั้นมีการดำเนินการอย่างไรแบ่งเป็น 3 กรณี คือ

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากเงินสุทธิของค่าขายของกลางที่ศาลสั่งให้ริบ แต่หากไม่มีการริบของกลางหรือของกลางไม่สามารถขายได้แหล่งที่มาจะมาจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล
2. กรณีที่จับของกลางได้ แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากจำนวนเงินสุทธิค่าขายของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน

3. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและได้มีการเปรียบเทียบปรับแหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากเงินค่าปรับ

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

การพิจารณาผู้มีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ต้องแยกพิจารณาว่ามีคดีนั้นมีการดำเนินการอย่างไร แบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล โดยพนักงานอัยการต้องร้องขอให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลด้วย
2. กรณีที่จับของกลางได้ แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล
3. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและได้มีการเปรียบเทียบปรับ คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน คือ ผู้นำจับ ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ ผู้จับ ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการไม่มีบทนิยามว่า ผู้นำจับ หรือ ผู้จับว่าหมายถึงบุคคลใด

อย่างไรก็ตาม ระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ได้ให้นิยาม ผู้นำจับ ไว้ว่า หมายถึง บุคคลหนึ่งหรือหลายคนซึ่งได้นำความมาแจ้งแก่ผู้รับแจ้งความนำจับตามระเบียบนี้ถึงเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่ง การกระทำความผิด และเป็นผลให้ทำการจับกุมได้สำเร็จ และให้นิยาม ผู้จับ ไว้ว่า หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งทำการจับกุม ร่วมทำการจับกุม ผู้สั่งการ วางแผนให้จับกุม ผู้ทำการเปรียบเทียบ และให้หมายความรวมถึง ตำรวจซึ่งทำการจับหรือร่วมจับ ซึ่งเงื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธินั้นเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2547

ฉ) อัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 กำหนดอัตราการคำนวณจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้สำหรับกรณีต่างๆ 2 กรณี ดังนี้

1. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและฟ้องคดีต่อศาล ให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 25 และเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30¹⁰ หากไม่มีผู้นำจับให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30¹¹

2. กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและได้มีการเปรียบเทียบกรณีจับและกรณีที่จับของกลางได้แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการไม่ได้กำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้อย่างชัดเจน แต่ให้คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการกำหนดระเบียบการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแต่ต้องไม่เกินอัตราข้างต้น¹² โดยอัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการกำหนดอัตราการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลของทั้ง 2 กรณีเอาไว้ ดังนี้

2.1. กรณีมีการจับกุมผู้กระทำความผิดและมีการเปรียบเทียบปรับ ให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 25 และเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30 หากไม่มีผู้นำจับให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30¹³

2.2. กรณีจับของกลางได้แต่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด ให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 25 และเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30 หากไม่มีผู้นำจับให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 30¹⁴

นอกจากนี้พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการยังกำหนดสัดส่วนของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกรณีที่มีประชาชนมีหรือมีเจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินมีหลายฝ่ายและหลายคน ซึ่งต้องจ่ายเงินให้ผู้มีสิทธิในฝ่ายนั้นคนละเท่าๆกัน¹⁵

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

การดำเนินการเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 เป็นไปตาม “ระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2547 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)” ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ

¹⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 มาตรา 33 วรรคแรก

¹¹ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 มาตรา 33 วรรคสอง

¹² พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 มาตรา 33 วรรคสี่

¹³ ระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2547 ข้อ 8

¹⁴ ระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2547 ข้อ 9

¹⁵ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 มาตรา 33 วรรคสาม

เรื่องดังต่อไปนี้ เช่น บทนิยาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจ่ายเงิน อัตราการจ่ายเงิน การจัดการเงินที่ไม่ได้ถูกหัก การแบ่งสัดส่วนเงิน ผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงิน การขอรับเงินสินบนและเงินรางวัล เป็นต้น¹⁶ ซึ่งหลักเกณฑ์ที่เป็นสาระสำคัญของการจ่ายเงิน เช่น ผู้มีสิทธิได้รับเงิน แหล่งที่มาของเงิน อัตราการจ่ายเงิน และสัดส่วนเงินที่จ่าย เป็นต้น มีความสอดคล้องกันกับมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542

ส่วนขั้นตอนการจ่ายเป็นไปตาม “ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยหลักเกณฑ์ แบบและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินและการขอรับเงินสินบนเงินรางวัล พ.ศ.2559” กำหนดวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เช่น การกำหนดผู้มีอำนาจหักเงิน การนำเงินฝากเข้าบัญชี การกำหนดผู้มีอำนาจส่งจ่ายเงิน การยื่นคำขอรับเงิน สถานที่ยื่นคำขอรับเงิน เอกสารและแบบที่ใช้ ขั้นตอนการเสนอคำขอรับเงินแก่ผู้มีอำนาจ เป็นต้น¹⁷

4. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้โดยเฉพาะ สำหรับการดำเนินการเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดตามอันเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีศุลกากร โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 255 กำหนดให้อธิบดีกรมศุลกากรจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้เป็นพิเศษ คือ “ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2560” ดังนั้นการพิจารณาการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากร จึงต้องพิจารณาทบทบัญญัติมาตรา 255 ของพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ประกอบกับระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2560

เงื่อนไขสำหรับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับความผิดบางฐาน และแต่ละฐานความผิดก็กำหนดให้อัตราการคำนวณจ่ายเงินสินบนรางวัลที่แตกต่างกัน บางฐานความผิดอาจมีการจ่ายได้ทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล แต่บางฐานความผิดกำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินรางวัลเท่านั้น พิจารณาองค์ประกอบของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรและกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

¹⁶ ระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2547

¹⁷ ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการว่าด้วยหลักเกณฑ์ แบบและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินและการขอรับเงินสินบนเงินรางวัล พ.ศ.2559

ก) ลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติศุลกากร กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล ลักษณะของเงินสินบนตามพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ส่วนเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าพนักงาน

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากร มีดังนี้

1. เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติศุลกากรกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับบางฐานความผิดและกำหนดประเภทของเงินที่จ่ายสำหรับแต่ละฐานความผิด การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรมี 3 ลักษณะ คือ

1.1. กรณีนำเข้าหรือส่งออกของที่ยังไม่ได้ผ่านพิธีทางศุลกากรหรือเคลื่อนย้ายของโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 242, กรณีนำเข้าหรือส่งออกของที่หลีกเลี่ยงข้อห้ามตามมาตรา 244 และผู้ให้การช่วยเหลือในการดำเนินการหรือจัดการของที่หลีกเลี่ยงข้อห้ามหรือข้อกักตักตามมาตรา 246 กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

1.2. กรณียื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรไม่ถูกต้องตามมาตรา 202 กรณีมีเจตนาเลี่ยงหรือพยายามเลี่ยงการเสียอากรตามมาตรา 243 กรณีนำเข้าหรือส่งออกของที่หลีกเลี่ยงข้อกักตักตามมาตรา 244 กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินรางวัล

1.3. การตรวจเก็บอากรขาดซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้สำรวจเงินอากรพบเรียกอากรเพิ่ม กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินรางวัล¹⁸ ซึ่งความผิดที่เกิดขึ้นนี้จะต้องไม่เป็นความผิดที่ตามปกติวิสัยสามารถตรวจพบได้อยู่แล้ว เช่น ความผิดเกี่ยวกับการตรวจปล่อยของ การตรวจของผู้โดยสาร

2. เป็นการดำเนินการในชั้นเปรียบเทียบปรับของกรมศุลกากรเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดโดยกรมศุลกากร และยังไม่ได้มีการฟ้องคดีต่อศาล

3. ยังมิได้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามคำพิพากษาของศาลหรือกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลมาก่อน เช่น พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช 2489 พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เป็นต้น¹⁹

¹⁸ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มาตรา 255 (1) (2) (3)

¹⁹ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 13

4. กรณีความผิดในข้อ 1 และข้อ 2 จะจ่ายเงินเมื่อคดีถึงที่สุดและได้จำหน่ายของกลางและหรือได้มีการชำระค่าปรับเรียบร้อยแล้ว ส่วนเงินรางวัลตามข้อ 3 จะจ่ายเมื่อคดีเป็นที่ยุติและกรมศุลกากรเรียกเก็บเงินอากรเพิ่มเติมได้แล้ว โดยเงินที่เรียกเก็บเพิ่มเติมดังกล่าวต้องไม่อยู่ระหว่างการอุทธรณ์หรือการพิจารณาของศาล²⁰

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติศุลกากรกำหนดแหล่งที่มาของเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับไว้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันปราบปรามความผิดฐานใด คือ

1. ความผิดตามมาตรา 242 ความผิดตามมาตรา 244 เฉพาะความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม และความผิดตามมาตรา 246 ที่มาของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้นมาจากค่าขายของกลาง แต่หากมิได้รับของกลางหรือของกลางไม่อาจจำหน่ายได้ที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากค่าปรับ

2. ความผิดตามมาตรา 202 ความผิดตามมาตรา 243 และความผิดตามมาตรา 244 เฉพาะความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อกักตัก ที่มาของเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับนั้นมาจากค่าขายของกลาง แต่หากมิได้รับของกลางหรือของกลางไม่อาจจำหน่ายได้ที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัลมาจากค่าปรับ

3. กรณีแสดงอาการขาดและเจ้าหน้าที่เรียกเก็บอากรเพิ่ม ที่มาของเงินรางวัลนำจับนั้นมีที่มาจากเงินอากรที่กรมศุลกากรเรียกเก็บเพิ่มเติมได้

ง) ผู้ที่มีอำนาจในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติศุลกากรกำหนดให้ อธิบดีกรมศุลกากร หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมศุลกากรมอบหมายมีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รวมทั้งระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 กำหนดให้อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจชี้ขาดว่าเจ้าพนักงานใดมีสิทธิได้รับเงินรางวัล มีอำนาจชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกรณีอื่นๆ²¹ เช่น การชี้ขาดว่าผู้แจ้งความนำจับคนใดเป็นผู้แจ้งความนำจับแท้จริง²² และมีอำนาจ

²⁰ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 10

²¹ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 14

²² ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 6 (4)

จ่ายเงินรางวัลให้แก่บุคคลอื่นที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจับกุมหรือการตรวจพบความผิดสำเร็จด้วย²³

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน คือ ผู้แจ้งความนำจับ ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ เจ้าหน้าที่พนักงาน ซึ่งไม่มีการกำหนดบทนิยามที่ชัดเจนไว้ ทำให้ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ. 2560 กำหนด

กรณีผู้แจ้งความนำจับซึ่งมีสิทธิได้รับเงินสินบนนั้น ต้องมิใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรในความผิดนั้นๆ และต้องนำความมาแจ้งต่อเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่จับกุมโดยชัดแจ้งและมีผลทำให้การจับกุมนั้นสำเร็จ ซึ่งความผิดที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องไม่เป็นความผิดที่ตามปกติวิสัยสามารถตรวจพบได้อยู่แล้ว เช่น ความผิดเกี่ยวกับการตรวจปล่อยของ การตรวจของผู้โดยสาร²⁴ ซึ่งเจ้าพนักงานไม่ต้องใช้ความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นพิเศษ

กรณีเจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่จับกุมการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเป็นผู้สั่งการให้จับกุม หรือตรวจพบการกระทำความผิด หรือร่วมจับกุม หรือช่วยเหลือในการจับกุมนั้นเป็นผลสำเร็จ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือดำเนินการก่อนการจับกุม หรือเป็นเจ้าพนักงานอื่นๆซึ่งผู้สั่งการหรือผู้จับกุมเห็นว่าได้ดำเนินการภายหลังการจับกุมเป็นประโยชน์ให้การจับกุมนั้นเป็นผลสำเร็จ เช่น เจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทางคดีเพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีผู้กระทำความผิด เป็นต้น รวมทั้งมีเงื่อนไขสำคัญว่าความผิดเหล่านั้นมิใช่ความผิดที่เจ้าพนักงานย่อมตรวจพบได้ตามปกติวิสัยอยู่แล้ว เช่น ความผิดเกี่ยวกับการตรวจปล่อยสินค้า การตรวจของผู้โดยสาร เป็นต้น²⁵

ส่วนเจ้าพนักงานที่เป็นผู้สำรวจเงินอากรซึ่งตรวจพบการเรียกอากรขาดภายหลังนั้นต้องเป็นพนักงานศุลกากรผู้ตรวจเก็บอากรขาดประจำสำนักหรือสำนักงานหรือพนักงานศุลกากรผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการและติดตามเรียกเก็บอากรเพิ่มเติมได้ และต้องมิใช่เจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ปกติเกี่ยวกับพิธีการนำเข้า ส่งออก การวิเคราะห์สินค้า และการตรวจปล่อยของ²⁶

²³ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 7 (4)

²⁴ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 6 (1) และ (2)

²⁵ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 7 (5)

²⁶ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 8

จ) อัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

อัตราการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติศุลกากร ขึ้นอยู่กับกลุ่มของฐานความผิดที่เกิดขึ้น โดยมีวิธีการคำนวณการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่เหมือนกัน คือ ให้หักจากเงินค่าขายของกลาง เงินค่าปรับ หรือค่าอากรเพิ่มแล้วแต่กรณี และมีการกำหนดจำนวนเงินขั้นสูงที่จะจ่ายในแต่ละคดีเอาไว้จำนวน 5,000,000 บาท

อัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลและจำนวนเงินขั้นสูงในแต่ละคดีตามพระราชบัญญัติศุลกากร มีดังนี้

1. ความผิดตามมาตรา 242 ความผิดตามมาตรา 244 เฉพาะความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม และความผิดตามมาตรา 246 ให้หักจ่ายเงินสินบนรางวัลในอัตราร้อยละ 40 แบ่งจ่ายเป็นเงินสินบนร้อยละ 20 และเงินรางวัลอีกร้อยละ 20 จากค่าเงินขายของกลางหรือค่าปรับแล้วแต่กรณี แต่กำหนดจำนวนเงินที่หักเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้คดีละไม่เกิน 5,000,000 บาท

2. ความผิดตามมาตรา 202 ความผิดตามมาตรา 243 และความผิดตามมาตรา 244 เฉพาะความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัด ให้หักจ่ายเฉพาะเงินรางวัลร้อยละ 20 จากค่าเงินขายของกลางหรือค่าปรับแล้วแต่กรณี แต่กำหนดจำนวนเงินที่หักเพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัลเอาไว้คดีละไม่เกิน 5,000,000 บาท

3. กรณีแสดงอาการขาดและเจ้าหน้าที่เรียกเก็บอากรเพิ่ม ให้หักจ่ายเป็นเงินรางวัลร้อยละ 10 ของเงินอากรที่กรมศุลกากรเรียกเพิ่มได้ แต่กำหนดจำนวนเงินที่หักเพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัลเอาไว้ไม่เกิน 5,000,000 บาทต่อการตรวจพบ²⁷

การดำเนินการหักเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้นต้องเป็นไปตามอัตราและขั้นตอนที่บทบัญญัติมาตรา 255 กำหนดไว้แล้วแต่กรณี กล่าวคือเป็นความผิดฐานใดต้องใช้้อัตราการหักตามนั้น และหากกำหนดให้หักจากเงินค่าขายของกลางก่อนก็ต้องดำเนินการตามนั้น แต่หากไม่สามารถขายของกลางได้ก็ให้หักจากค่าปรับตามลำดับ

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนรางวัลหลายคน สัดส่วนการแบ่งเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ พิจารณาแยกตามประเภทของเงินที่จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. กรณีเงินสินบนนำจับ การแบ่งเงินสินบนกรณีที่มีการจับกุมเป็นผลสำเร็จ เนื่องมาจากการแจ้งความของผู้แจ้งความนำจับหลายราย อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจแบ่งเงินสินบน

²⁷ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.256, มาตรา 255 ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 3

ให้แก่ผู้แจ้งความนำจับแต่ละรายตามที่เห็นควร²⁸ ซึ่งเป็นการใช้ดุลพินิจของอธิบดีกรมศุลกากรอาจจะแบ่งเท่ากันหรือแตกต่างกันก็ได้

2. กรณีเงินรางวัลนำจับ การแบ่งเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนในการปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นไปตามหลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ ในบัญชีแนบท้ายระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

2.1. ให้แบ่งเงินรางวัลแก่ผู้ตรวจพบการกระทำความผิดในอัตราส่วน 1 ใน 3 ของเงินรางวัลทั้งหมด ในกรณีที่มีหลายคนให้ได้รับคนละเท่าๆ กัน

2.2. ให้แบ่งเงินรางวัลแก่ผู้ตรวจพบการกระทำความผิด หรือผู้ร่วมจับกุม หรือผู้ดำเนินการภายหลังการจับกุม หรือการตรวจพบอันเป็นประโยชน์ช่วยให้การจับกุมหรือตรวจพบเป็นผลสำเร็จ และบุคคลอื่นที่ได้ช่วยเหลือให้การจับกุมหรือการตรวจพบการกระทำความผิดเป็นผลสำเร็จ ในอัตราส่วน 2 ใน 3 ของเงินรางวัลทั้งหมด*

สัดส่วนของเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่แต่ละคนนั้นจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภทของตำแหน่ง ระดับ หรือประสบการณ์ในการทำงาน เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งระดับสูง และมีประสบการณ์การทำงานนานมีสัดส่วนของเงินรางวัลสูงกว่าเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่ำกว่าหรือมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า ดังนี้

2.2.1. ข้าราชการในตำแหน่งบริหาร : ผู้บริหารระดับสูง (อธิบดี) 13 ส่วน ผู้บริหารลำดับต้น (รองอธิบดี) คนละ 11 ส่วน

2.2.2. ข้าราชการในตำแหน่งอำนวยการ : ผู้อำนวยการระดับสูง (ผู้อำนวยการสำนัก) คนละ 10 ส่วน ผู้อำนวยการระดับสูง (นายด่านศุลกากร) คนละ 10 ส่วน ผู้อำนวยการระดับต้น (นายด่านศุลกากร) คนละ 9 ส่วน

2.2.3. ข้าราชการตำแหน่งวิชาการ

2.2.3.1. ข้าราชการวิชาการทรงคุณวุฒิ เชี่ยวชาญ ชำนาญการพิเศษ ชำนาญการ

ก. ตำแหน่งวิชาการทรงคุณวุฒิ คนละ 12 ส่วน

ข. ตำแหน่งวิชาการเชี่ยวชาญ คนละ 10 ส่วน

ค. ตำแหน่งวิชาการชำนาญการพิเศษ คนละ 8 ส่วน

²⁸ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 6 (3)

* เป็นไปตาม ตารางบัญชีหลักเกณฑ์การแบ่งเงินรางวัล ท้ายระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560

ง. ตำแหน่งวิชาการชำนาญการซึ่งเคยดำรงตำแหน่งระดับ 7 คน
 ละ 8 ส่วน ตำแหน่งวิชาการชำนาญการที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่าย / ส่วน คนละ 8
 ส่วน ตำแหน่งวิชาการชำนาญการหรือผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายส่วนซึ่งเคยดำรงตำแหน่งระดับ 6
 คนละ 7 ส่วน

2.2.3.2. ข้าราชการวิชาการปฏิบัติการ

ก. ตำแหน่งวิชาการปฏิบัติการที่รับราชการตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป คนละ
 7 ส่วน

ข. ตำแหน่งวิชาการปฏิบัติการที่บรรจุเข้ารับราชการด้วยวุฒิ
 พิริญญาเอก คนละ 7 ส่วน

ค. ตำแหน่งวิชาการปฏิบัติการผู้ได้รับการปรับเงินเดือนตามวุฒิ
 พิริญญาเอกที่ได้เพิ่มขึ้นภายหลัง คนละ 7 ส่วน

ง. ตำแหน่งวิชาการปฏิบัติการที่รับราชการตั้งแต่แรกบรรจุถึง 4 ปี
 คนละ 6 ส่วน

2.2.4. ข้าราชการในตำแหน่งทั่วไป : ตำแหน่งทั่วไประดับทักษะพิเศษ
 คนละ 10 ส่วน ตำแหน่งทั่วไประดับอาวุโส คนละ 8 ส่วน ตำแหน่งทั่วไประดับชำนาญงาน คนละ 7
 ส่วน ตำแหน่งทั่วไประดับปฏิบัติงานที่รับราชการตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป คนละ 6 ส่วน ตำแหน่งทั่วไประดับ
 ปฏิบัติงานที่รับราชการตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป คนละ 5 ส่วน ตำแหน่งทั่วไประดับปฏิบัติงานที่รับราชการ
 ตั้งแต่แรกบรรจุถึง 2 ปี คนละ 3 ส่วน*

2.2.5. ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว :
 ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวที่รับราชการตั้งแต่แรกบรรจุถึง 2 ปี คนละ 3 ส่วน
 ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวที่รับราชการตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 4 ปี คน
 ละ 5 ส่วน ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวรับราชการตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป คนละ 6
 ส่วน

2.2.6. ผู้ช่วยเหลือซึ่งมิได้ร่วมจับกุมโดยตรงโดยไม่มีกำหนด
 ประเภทและระดับ คนละ 1 ส่วน**

* เป็นไปตาม ตารางบัญชีอัตราส่วนแบ่งเงินรางวัล ข้าราชการทำระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงิน
 สิบบนและรางวัล พ.ศ.2560

** เป็นไปตาม ตารางบัญชีอัตราส่วนแบ่งเงินรางวัล พนักงานราชการทำระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วย
 การจ่ายเงินสิบบนและรางวัล พ.ศ.2560

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือทหารมีส่วนในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากรด้วย การพิจารณาว่าสัดส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือทหารนั้นเป็นอย่างไร ใช้การเทียบเคียงชั้นยศกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน โดยหลักเกณฑ์เป็นไปตามตารางเทียบตำแหน่งระหว่างข้าราชการ ตำรวจ และทหารตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร. 1008/ว30 ลงวันที่ 15 กันยายน 2553 และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร.1008/ว4 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2558*

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมศุลกากรกำหนด โดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คือ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 เนื้อหาสาระของระเบียบ ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงิน หลักเกณฑ์การพิจารณาจำนวนคดี หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเป็นผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ผู้จับที่มีสิทธิ หลักเกณฑ์การพิจารณาจ่ายเงินแยกประเภทคดี ระยะเวลาในการจ่ายเงิน ระยะเวลาในการขอรับเงิน อำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมศุลกากร และบทเฉพาะกาล เป็นต้น²⁹

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรมีข้อสังเกต 3 ประการ คือ

1. ในกรณีที่ตรวจพบความผิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มีผลใช้บังคับ (วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2560) ในบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 261 กำหนดการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นไปตามอัตราที่กำหนดไว้ใน 102 ตรีของพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469³⁰ ซึ่งการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับเก่านั้น เป็นไปตามที่ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2517 กำหนด ข้อแตกต่างของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับเดิมกับพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มีดังต่อไปนี้

1.1. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 103 ตรีซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในกฎหมายฉบับเก่ากำหนดรายละเอียดกว้างๆของฐาน

* เป็นไปตาม ตารางเทียบตำแหน่งระหว่างข้าราชการ ตำรวจ และทหาร ของสำนักงาน ก.พ. ทำระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560

²⁹ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560

³⁰ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มาตรา 261

ความผิดเอาไว้โดยไม่ได้ลงรายละเอียดรายมาตรา* ส่วนพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มาตรา 255 ลงรายละเอียดรายมาตราว่าหมายถึงความผิดในบทบัญญัติใดบ้าง ทำให้ฐานความผิดที่จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้มีความชัดเจนมากขึ้น

1.2. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลรวมกันในอัตราร้อยละ 55³¹ แต่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 แก้ไขปรับปรุงอัตราการหักเงินค่าขายของกลางหรือเงินค่าปรับใหม่ โดยลดอัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากเดิมเหลืออัตราร้อยละไม่เกินร้อยละ 40³²

1.3. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 ยกเลิกการเพิ่มอัตราเงินรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่กรณีความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร³³

1.4. กรณีความผิดฐานสำแดงเท็จ เดิมพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 กำหนดให้คำนวณเงินจากเงินค่าปรับเท่านั้น³⁴ ส่วนพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 เพิ่มเติมให้หัก

* พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 102 ตรี วางหลักไว้ว่า

“ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและรางวัลตามระเบียบที่ อธิบดีกำหนด โดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีในกรณีต่อไปนี้

1. ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หรือของต้องห้ามต้องกักตุนในการนำเข้ามานั้น หรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ให้หักจ่ายเป็นเงินสินบนและรางวัลร้อยละ 55 จากเงินค่าขายของกลาง แต่กรณีที่มีผู้รับของกลางหรือของกลางไม่อาจจำหน่ายได้ให้หักจ่ายจากเงินค่าปรับ ส่วนรายที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับให้หักจ่ายเป็นเงินรางวัลร้อยละ 30

2. ความผิดฐานสำแดงเท็จ ให้หักจ่ายเป็นเงินสินบนและรางวัลร้อยละ 55 จากเงินค่าปรับ แต่ในรายที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้หักจ่ายเป็นเงินรางวัลร้อยละ 30

3. กรณีที่มีการตรวจเก็บอากรขาด และเจ้าหน้าที่ผู้สำรวจเงินอากรตรวจพบ เป็นผลให้เรียกอากรเพิ่มเติมได้ให้จ่ายเงินรางวัลร้อยละ 10 ของเงินอากรที่กรมศุลกากรเรียกเก็บเพิ่มเติมได้”

³¹ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 102 ตรี (1) และ (2) ประกอบ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2517 ข้อ 4 (1) และ (2)

³² พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560, มาตรา 255 (1) ประกอบ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 3 (1)

³³ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560, มาตรา 255 (1) ประกอบ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 3 (1)

³⁴ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469, มาตรา 102 ตรี (2) ประกอบ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2517 ข้อ 4 (2)

เงินจากค่าขายของกลางได้ หากไม่มีการขายของกลางหรือของกลางไม่อาจจำหน่ายได้จึงกำหนดให้หักจากเงินค่าปรับ³⁵

1.5. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 ไม่มีการกำหนดเพดานจำนวนเงินสูงสุดที่จะจ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัลต่อการตรวจพบในแต่ละครั้ง แต่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 กำหนดเพดานจำนวนเงินสูงสุดที่จ่ายในแต่ละคดี เป็นเงินสินบนไม่เกินคดีละ 5,000,000 บาท และเงินรางวัลไม่เกินคดีละ 5,000,000 บาท³⁶

2. การดำเนินการเพื่อเปรียบเทียบปรับของกรมศุลกากรเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากร ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบปรับนั้นต้องดำเนินการโดยผู้มีอำนาจ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติศุลกากร มาตรา 256 และ 257 กล่าวคืออำนาจในการเปรียบเทียบคดีทั่วไปเป็นของอธิบดีกรมศุลกากร แต่หากเป็นความผิดตามมาตรา 227 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 และมาตรา 247 ที่ราคาของกลางและค่าอากรรวมกันแล้วเกินกว่า 400,000 บาทซึ่งถือว่าเป็นคดีใหญ่ อำนาจในการเปรียบเทียบคดีเป็นของคณะกรรมการเปรียบเทียบ

3. หลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นไปตามประมวลระเบียบปฏิบัติการกรมศุลกากร พ.ศ.2560 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และงดการฟ้องร้องสำหรับความผิดฐานต่างๆ แยกตามรายละเอียดหรือลักษณะของการกระทำความผิด ซึ่งความผิดที่กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ในมาตรา 202 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 มาตรา 246 บางมาตราและบางลักษณะความผิดกำหนดให้ปรับในอัตราที่ทวีคูณกว่าเดิม เช่น 1 เท่า 2 เท่า หรือ 4 เท่า เป็นต้น หรืออาจกำหนดให้เสียค่าปรับในอัตราทวีคูณรวมกับค่าภาษีอื่นๆ ด้วย เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทยและภาษีอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้ค่าปรับที่จะใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรมีมูลค่าสูงไปด้วย*

4. ลักษณะของความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากรอาจเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายๆ ฉบับ เพราะกฎหมายเกี่ยวกับการศุลกากรเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้า เช่น พระราชบัญญัติยา พระราชบัญญัติอาหาร พระราชบัญญัติกักพืช ฯลฯ ซึ่งสามารถใช้ในการดำเนินงานจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติศุลกากรได้ ส่วนในกรณีที่เกี่ยวข้องกับ

³⁵ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560, มาตรา 255 (2) ประกอบ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 3 (2)

³⁶ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 มาตรา 255 วรรคท้าย ประกอบ ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ.2560 ข้อ 3

* เป็นไปตาม ประมวลระเบียบปฏิบัติการศุลกากร พ.ศ.2560 เรื่อง เกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า ซึ่งเป็นกฎหมาย
เฉพาะที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้เช่นกัน หากยังไม่มีกรฟ้องร้องคดีต่อ
ศาลก็สามารถจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลโดยใช้หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติศุลกากรได้

2621358296

CU :Thesis 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ภาคผนวกที่ 6

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับ

ตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเป็นพิเศษ

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการจ่ายเงินสินบนรางวัลไว้เป็นพิเศษ มักเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งที่เป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาโดยตรง รวมทั้งมาตรการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรงแต่มีขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในเรื่องอื่นๆ

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับสำหรับการดำเนินการตามนโยบายหรือมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยเหล่านั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ กฎหมายหลายๆฉบับมีความเกี่ยวโยงกัน เช่น กลุ่มของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลเพื่อสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา กลุ่มของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการติดตามจับกุมผู้หลบหนีระหว่างถูกปล่อยชั่วคราว กลุ่มของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร เป็นต้น

ดังนั้น ผู้เขียนขออธิบายตัวอย่างของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลแบบพิเศษโดยจำแนกตามกลุ่มของการดำเนินนโยบายหรือมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ การสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา การติดตามผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีระหว่างถูกปล่อยชั่วคราว การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบในสังคม การบังคับใช้กฎหมายจราจร และการดำเนินการเพื่อปราบปรามการขายสลากเกินราคา

1. การสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา อยู่ในรูปแบบของระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา คือ “ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558” ซึ่งกองทุน

เพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญานี้ ถูกก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนงานสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา¹

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนรางวัล ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้จ่ายเงินแก่บุคคลภายนอกหรือผู้แจ้งความนำจับเท่านั้น ไม่มีการกำหนดให้จ่ายเงินแก่เจ้าหน้าที่ด้วย ลักษณะของการจ่ายเงินตามระเบียบฉบับนี้จึงมี 2 ประเภท คือ ค่าตอบแทนบุคคลภายนอกผู้ให้ข้อมูล ข่าวสาร อันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญา และเงินสินบนแก่ผู้แจ้งเบาะแสจนสามารถจับกุมผู้ต้องหาตามประกาศสืบจับและให้สินบนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินแต่ละประเภทได้ดังนี้

1.1. ค่าตอบแทนบุคคลภายนอกผู้ให้ข้อมูล ข่าวสาร อันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญา

การจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ผู้ให้ข้อมูลหรือข่าวสารอันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญานี้ มีลักษณะคล้ายกับการจ่ายเงินสินบนตามความหมายทั่วไป เพราะเป็นการจ่ายเงินสำหรับเพื่อตอบแทนการแจ้งเบาะแสในการกระทำความผิด แต่ระเบียบฉบับนี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินค่าตอบแทนดังกล่าวที่ละเอียดและชัดเจน

องค์ประกอบของหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนบุคคลภายนอกผู้ให้ข้อมูล ข่าวสาร อันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญา ดังนี้²

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินค่าตอบแทน

เงินค่าตอบแทนเป็นเงินที่จ่ายให้แก่บุคคลภายนอกซึ่งได้ให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินค่าตอบแทน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินค่าตอบแทนนั้นกำหนดแต่เพียงว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้จากบุคคลนั้นเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญาเท่านั้น และมีเงื่อนไขอีกข้อหนึ่ง คือ จะต้องไม่ใช่การสืบสวนหรือสอบสวนเหตุการณ์หรือคดีอาญาที่เป็นการสืบสวนของชุดปฏิบัติการที่ได้รับค่าตอบแทนบุคคลผู้ให้ข้อมูลข่าวสารตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด รวมทั้งต้องไม่ใช่การ

¹ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 112

² ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ข้อ 14 (2)

สืบสวนสอบสวนคดีที่มีกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับอื่นใดที่กำหนดให้เบิกจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลหรือค่าใช้จ่ายในการสืบสวนและสอบสวนได้³

ค) แหล่งที่มาของเงินค่าตอบแทน

มาจากเงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา⁴

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินค่าตอบแทน

กองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินค่าตอบแทน โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนอย่างกว้างๆ ว่าจะให้พิจารณาจากหลักฐานสมุทรวางานประจำวันเกี่ยวกับคดี หรือบันทึกคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือบันทึกการสืบสวน และความหนักเบาแห่งข้อหา ตลอดจนพฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีประกอบกัน

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้บุคคลภายนอกที่นำข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์มาแจ้งมีสิทธิได้รับเงิน แต่ไม่ได้มีนิยามว่าบุคคลภายนอกนั้นคือใครและต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

ฉ) อัตราการจ่ายเงินค่าตอบแทน

กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนในอัตราข้างละไม่เกิน 5,000 บาท และในกรณีที่มีข้อมูลข่าวสารของบุคคลภายนอกนั้นนำมาสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดได้ ให้จ่ายไม่เกิน ข้างละ 20,000 บาท

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายค่าตอบแทน

ระเบียบฉบับนี้ไม่ได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินค่าตอบแทนเอาไว้

³ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ข้อ 15

⁴ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ข้อ 6

1.2. เงินสินบนแก่ผู้แจ้งเบาะแสตามประกาศสืบจับและให้สินบนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การจ่ายเงินสินบนสินบนแก่ผู้แจ้งเบาะแสตามระเบียบฉบับนี้มีลักษณะในการจ่ายเหมือนกับเงินสินบนตามหลักเกณฑ์ทั่วไปที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือนำข้อมูลมาแจ้งจนทำให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้สำเร็จ แต่ระเบียบฉบับนี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนที่ละเอียดและชัดเจน พอจะแยกองค์ประกอบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนได้ ดังนี้⁵

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินสินบน

เงินสินบนเป็นเงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน มีดังนี้

1. ทำให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้
2. ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นผู้ต้องหาตามประกาศสืบจับที่มีการกำหนด

เงินสินบนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. ยังไม่มีการเบิกจ่ายเงินสินบนจากระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินในการ

ปราบปรามโจรผู้ร้าย

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบน

มาจากเงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา⁶ เช่นเดียวกับเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์แก่การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบน

กองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบน

⁵ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ข้อ 14 (4)

⁶ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ข้อ 6

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้ผู้แจ้งเบาะแสเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน ซึ่งไม่มี การให้นิยามความหมายว่าผู้แจ้งเบาะแสนั้นหมายถึงบุคคลใดหรือต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง

ฉ) อัตราการจ่ายเงินสินบน

กำหนดให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับสิทธิได้ในอัตราไม่เกิน 100,000 บาท ต่อผู้ต้องหา 1 คน

ช) วิธีการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน

ระเบียบฉบับนี้ไม่ได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินค่าตอบแทน แต่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเสนอประกาศสืบจับและอัตราเงินสินบน และการเบิกจ่ายเงินสินบนสำหรับคดีอาญาที่ขอใช้เงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาของตำรวจ ที่กำหนด เงื่อนไข ขั้นตอนและการดำเนินการเพื่อจ่ายเงินสินบนตามประกาศสืบจับเอาไว้⁷

ช) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

การออกประกาศสืบจับและอัตราการจ่ายเงินสินบนตามประกาศสืบจับแต่ ละฉบับนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวน คดีอาญา และมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากลักษณะของผู้ร้าย หรือพฤติกรรมแห่งการกระทำ ความผิด ดังนี้

1. ลักษณะของผู้ร้าย เป็นผู้มีอิทธิพลมาก หรือเป็นผู้โหดเหี้ยม ทุร้าย ทารุณ หรือเป็นผู้มีความฉลาดมีไหวพริบในการต่อสู้หรือหลบหลีกการจับกุม
2. พฤติกรรมในการกระทำความผิด มีการกระทำด้วยความดุร้าย เหี้ยมโหด ทารุณร้ายกาจหรือการกระทำด้วยความอาฆาต พยาบาท หรือได้กระทำความผิดหลายครั้ง ได้หลบหนีการจับกุมได้เสมอ
3. ผลเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิด คนหรือเจ้าทรัพย์ได้รับ บาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหายเป็นจำนวนมาก

⁷ บันทึกข้อความ ที่ 0007.22/2909 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการเสนอประกาศสืบจับและอัตราเงินสินบน และการเบิกจ่ายเงินสินบนสำหรับคดีอาญาที่ขอใช้เงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาของตำรวจ ลง วันที่ 22 สิงหาคม 2560

4. เป็นคดีความมั่นคงในเขตพื้นที่ที่มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน⁸

ดังนั้นการจ่ายเงินสินบนตามประกาศสืบจับจึงมีความเฉพาะเจาะจงและมีฐานในการพิจารณาการกำหนดเงินสินบนที่ชัดเจน ซึ่งจำนวนเงินสินบนนั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละคดีที่เกิดขึ้น และคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลในต่างประเทศที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับซึ่งเป็นประชาชนเพื่อตอบแทนการให้ข้อมูลหรือเบาะแสที่สำคัญจนทำให้สามารถติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

2. มาตรการติดตามผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับสำหรับมาตรการในการติดตามผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีระหว่างถูกปล่อยชั่วคราว มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560”

เนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้กำหนดมาตรการต่างๆ ในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี เช่น การตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เป็นต้น ซึ่งเสริมให้ได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ถูกปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนีมาสู่ศาลเพื่อทำการพิจารณาคดีต่อไป ซึ่งมาตรการเกี่ยวกับเงินสินบนและเงินรางวัลนี้เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้มีการเร่งรัดติดตามจับกุมผู้หลบหนีนอกเหนือจากการติดตามตัวของผู้ประกัน

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 กำหนดไว้ในมาตรา 7* และมาตรา 8** โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินไว้กว้างๆ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายลำดับรอง ที่ออกโดย

⁸ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.2558 ข้อ 14 (4)

* พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 7 วางหลักไว้ว่า “เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบนและเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล”

** พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 8 วางหลักไว้ว่า “การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามมาตรา 7 ให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยผู้ร้องต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และหากศาลพิจารณาเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้

อาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย คือ “ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ค่าพาหนะแก่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ ยากไร้ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับ และเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่ หลบหนี พ.ศ.2561” ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ค่าตอบแทนและ ค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ค่าพาหนะแก่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ยากไร้ การจ่ายเงิน สินบนและเงินรางวัล และวิธีการเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย ค่าพาหนะ เงินสินบนและเงินรางวัล เป็นต้น ดังนั้นต้องพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินในพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตาม จับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลและกฎหมายลำดับรองประกอบกัน พิจารณาองค์ประกอบ ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล ได้ดังนี้

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงินสินบนมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายแก่ผู้แจ้งความนำจับซึ่งทำให้สามารถจับกุมผู้ หลบหนีการปล่อยชั่วคราวได้⁹ และเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับซึ่งจับกุมผู้ หลบหนีการปล่อยชั่วคราว¹⁰

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล คือ

ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึง ความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ

ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ ได้รับเท่ากันทุกราย

ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตาม พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

หลักเกณฑ์และอัตราในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กบศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด”

⁹ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 3 นิยามคำว่า “เงินสินบน”

¹⁰ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 3 นิยามคำว่า “เงินรางวัล”

1. มีดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนี
2. ได้ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีนั้นต่อศาล
3. มีการขอรับเงินสินบนและเงินรางวัลต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 กำหนดให้เบิกจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจาก เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาที่ศาลได้รับก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน¹¹

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ศาลชั้นต้นที่ออกหมายปล่อยมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิและการพิจารณาเงินสินบนและเงินรางวัลที่จ่ายนั้นคำนึงถึงความยากง่ายในการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือจำเลย¹²

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน คือ ผู้แจ้งความนำจับ โดยพระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 ให้ความหมายของคำว่า หมายถึง บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งชี้ช่องหรือแจ้งเบาะแสแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีได้ แต่ต้องมีชื่อเจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราวนั้น¹³

ส่วนผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ เจ้าหน้าที่ผู้จับ โดยพระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งจับกุมผู้ต้องหาหรือ

¹¹ พระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 9

¹² พระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 8 และ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมฯ พ.ศ.2561, ข้อ 22

¹³ พระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 3 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

จำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนี และให้หมายความรวมถึงราษฎร ผู้จับตามที่
เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือด้วย¹⁴

เงื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธิรับเงินสินบนและเงินรางวัล คือ ผู้มีสิทธินั้นจะต้องยัง
มิได้ใช้สิทธิรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลที่มีลักษณะเดียวกันนี้ตามกฎหมายอื่นมาก่อน¹⁵ เว้นแต่ศาล
เห็นว่าการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีความยากเป็นพิเศษและสมควรให้เงินสินบนหรือเงิน
รางวัลเพิ่มเติมจากเงินในลักษณะเดียวกันที่ได้รับตามกฎหมายอื่น¹⁶

ฉ) อัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว
โดยศาล พ.ศ.2560 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้อย่าง
ชัดเจน เพียงแต่บัญญัติเอาไว้ว่าให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามที่เห็นควร ส่วนหลักเกณฑ์
ในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมฯ พ.ศ.2561
กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน แยกเป็น 2 กรณี คือ

1. อัตราการจ่ายเงินสินบน กำหนดให้จ่ายเงินสินบนในอัตราไม่เกิน 20,000
บาท¹⁷
2. อัตราการจ่ายเงินรางวัลแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้
 - 2.1. กรณีที่มีการกำหนดวงเงินประกันตัว ให้จ่ายในอัตราไม่เกินร้อยละ
50 ของวงเงินประกันตัวตามที่ศาลกำหนดหรือตามบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลางหลักประกันการปล่อย
ชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้วแต่กรณี แต่ต้องไม่เกิน 100,000 บาท
 - 2.2. กรณีที่ไม่มีการกำหนดวงเงินประกันตัว ให้กำหนดเงินรางวัลไม่เกิน
100,000 บาท¹⁸

¹⁴ มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล
พ.ศ.2560 มาตรา 3 นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้จับ”

¹⁵ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560
มาตรา 8 วรรคสาม

¹⁶ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่
เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 24

¹⁷ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่
เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 20

¹⁸ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่
เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 21

นอกจากนี้ยังกำหนดส่วนแบ่งในกรณีมีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายรายโดยกำหนดให้แบ่งแก่ผู้มีสิทธิเท่าๆกันทุกราย¹⁹

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ที่ต้องยื่นขอรับเงินพร้อมหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเป็นผู้มีสิทธิ โดยยื่นศาลชั้นต้นที่ออกหมายปล่อยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล²⁰ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลให้ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมเกี่ยวกับการเงิน²¹

3. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561” ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

ระเบียบฉบับนี้มีลักษณะเป็นระเบียบปฏิบัติราชการเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและเป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของนายกรัฐมนตรี โดยวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้มีเงินสินบนและเงินรางวัลในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่าระเบียบฉบับนี้ใช้คำว่า “ค่าตอบแทน” แทน คำว่า เงินสินบนและเงินรางวัล แต่จากลักษณะของค่าตอบแทนที่แยกออกเป็นค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับและค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ จึงกล่าวได้ว่า เงินค่าตอบแทนทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับเงินสินบนและเงินรางวัลตามความหมายทั่วไป พิจารณาองค์ประกอบกรจ่ายค่าตอบแทน ได้ดังนี้

¹⁹ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 8 วรรคสอง และ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 23

²⁰ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 มาตรา 8 วรรคแรก และ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561, ข้อ 19

²¹ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยฯ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ข้อ 25

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินค่าตอบแทน

ระเบียบฉบับนี้ใช้คำว่าเงินค่าตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับและเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่

เงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับมีลักษณะเป็น เงินที่จ่ายแก่ผู้แจ้งความนำจับในคดียาเสพติด²²

ส่วนเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่มีลักษณะเป็น เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานผู้สืบสวนจับกุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือตรวจยึดยาเสพติดรวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจนนำไปสู่การจับกุมหรือตรวจยึดยาเสพติด²³

นอกจากนี้ระเบียบฉบับนี้ยังกำหนดให้มีเงินในลักษณะอื่นอีก ได้แก่ เงินค่าตอบแทนเพิ่ม และเงินช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่อีกด้วย

ข) เงื่อนไขในการจ่ายค่าตอบแทน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ คือ

1. มีการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือตรวจยึดยาเสพติดของกลางได้ ซึ่งคำว่า “ยาเสพติด” หมายถึง ยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและหมายความรวมถึงสารเคมีหรือวัตถุที่ควบคุมเพื่อป้องกันการผลิตยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมโคคาอีน

2. เจ้าพนักงานได้ดำเนินคดีผู้กระทำความผิด

3. พนักงานอัยการได้มีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับคดีหรือศาลมีคำพิพากษาแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินค่าตอบแทน

แหล่งที่มาของเงินค่าตอบแทน คือ เงินงบประมาณรายจ่ายที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้รับจัดสรรเป็นงบเงินอุดหนุน²⁴

²² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 6 นิยามคำว่า “ค่าตอบแทนผู้แจ้งความ นำจับ”

²³ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 6 นิยามคำว่า “ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่”

²⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 8

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินค่าตอบแทน

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้ คณะอนุกรรมการเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ และเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ หรือคณะอนุกรรมการเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับและเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ประจำภาคมีอำนาจพิจารณาเงินค่าตอบแทน²⁵

คณะอนุกรรมการประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือผู้แทน (ประธาน) ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่เกิน 7 คน (อนุกรรมการ) และข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. 2 คน (1 คนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอีก 1 คนเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ)

คณะอนุกรรมการภาคประกอบด้วย ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือผู้แทน (ประธาน) ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่เกิน 5 คน (อนุกรรมการ) และข้าราชการตำรวจในสังกัดจำนวน 2 คน (1 คนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอีก 1 คนเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ)

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน

ผู้มีสิทธิรับเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ คือ ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึงผู้แจ้งความว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดต่อพนักงานผู้รับแจ้งความ และต้องมีข้อมูลรายละเอียดที่นำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดหรือตรวจยึดยาเสพติดของกลางได้²⁶

ผู้มีสิทธิรับเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ คือ เจ้าพนักงานผู้สืบสวนจับกุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือตรวจยึดยาเสพติด รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจนนำไปสู่การจับกุมหรือตรวจยึดยาเสพติด โดยเป็นข้าราชการตำรวจตำแหน่งผู้กำกับการหรือเทียบเท่าลงมา ข้าราชการทหารตำแหน่งรองผู้บังคับบัญชาหรือเทียบเท่าลงมา ข้าราชการ พลเรือนระดับชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่าลงมา ซึ่งได้ลงลายมือชื่อในบันทึกการจับกุมหรือตรวจยึดยาเสพติด และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีที่ทำการสอบสวนขยายผล²⁷ อย่างไรก็ตาม เจ้าพนักงานผู้ใด

²⁵ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 34

²⁶ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 6 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

²⁷ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 6 นิยามคำว่า “เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่”

ซึ่งมีหน้าที่สืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดอยู่แล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความ นำจับตามระเบียบนี้²⁸

เงื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลและค่าตอบแทน คือ ผู้มีสิทธินั้นจะต้องยังมีได้ใช้สิทธิขอรับเงินอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันนี้ตามกฎหมายอื่นมาก่อน²⁹

ฉ) อัตราการจ่ายเงินค่าตอบแทนและเงินอื่นๆ

1. อัตราและหลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทน

อัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนในคดียาเสพติดมีความแตกต่างจากการคำนวณเงินสินบนและเงินรางวัลกรณีอื่นๆ คือ ต้องคำนึงถึงชนิดของยาเสพติดแต่ละประเภท โดยคำนวณตามปริมาณยาเสพติดของกลางที่บริสุทธิ์ตามรายงานสถานตรวจพิสูจน์ภาครัฐ³⁰ ซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดอัตราการจ่ายเงินค่าตอบแทนอีกฉบับ คือ “ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดอัตราการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับและเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561” กำหนดอัตราการจ่ายเงินค่าตอบแทนโดยคำนวณตามยาเสพติดแต่ละประเภท ดังนี้

1.1. กรณียาเสพติดที่ต้องคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ของยาเสพติด เช่น เฮโรอีน ฟีน โคคาอีน คีตามีน ซูโดอีเฟดรีน อีเฟดให้คำนวณเงินค่าตอบแทนตามน้ำหนักของยาเสพติดตามที่ปรากฏในตารางด้านล่าง

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนจากสารบริสุทธิ์ของยาเสพติดประเภทเฮโรอีน ฟีน โคคาอีน คีตามีน ซูโดอีเฟดรีน อีเฟดรีน

ประเภทของสารบริสุทธิ์	อัตราการคำนวณ
เฮโรอีน	กรัมละ 100 บาท
ฟีน (มอร์ฟีน)	กรัมละ 20 บาท
โคคาอีน	กรัมละ 20 บาท
คีตามีน	กรัมละ 10 บาท
ซูโดอีเฟดรีน อีเฟดรีน	กรัมละ 3 บาท

²⁸ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 10

²⁹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 9

³⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 15

1.2. กรณีแอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์ของแอมเฟตามีน มีหลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินค่าตอบแทน 2 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าลักษณะของแอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์ของแอมเฟตามีนนั้นอยู่ในลักษณะใด ตามที่ปรากฏในตารางด้านล่าง

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนของสารเสพติดประเภทแอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์ของแอมเฟตามีน

ลักษณะของแอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์ของแอมเฟตามีน	อัตราการคำนวณ
ชนิดเม็ด	จ่ายเม็ดละ 2 บาท
ชนิดผงคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์	กรัมละ 100 บาท

1.3. กรณียาเสพติดอื่นๆที่ไม่ต้องคำนวณตามสารบริสุทธิ์ของยาเสพติด เช่น กัญชา ยางกัญชา กัญชาน้ำ อะซิติกแอนไฮไดรด์ อะซิติกคลอไรด์ อีเทอร์ คลอโรฟอร์ม ซาฟรอล ไอโซซาฟรอล และยาเสพติดประเภทอื่นๆ ยกเว้น กระท่อม กาเฟอีน กาเฟอีนไฮเดรต และกาเฟอีนซิเครต ให้คำนวณตามน้ำหนักของยาเสพติด โดยอัตราการคำนวณค่าตอบแทนของยาเสพติดเหล่านี้มีมูลค่าน้อยกว่าอัตราการคำนวณยาเสพติดที่ต้องคำนวณจากสารบริสุทธิ์ของยาเสพติด อัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนของยาเสพติดเหล่านี้เป็นไปตามตารางที่ปรากฏในตารางด้านล่าง

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนของสารเสพติดประเภทกัญชา ยางกัญชา กัญชาน้ำ อะซิติกแอนไฮไดรด์ อะซิติกคลอไรด์ อีเทอร์ คลอโรฟอร์ม ซาฟรอล ไอโซซาฟรอล และยาเสพติดประเภทอื่นๆ

ประเภทของยาเสพติด	อัตราการคำนวณ
กัญชา	กรัมละ 0.10 บาท
ยางกัญชา กัญชาน้ำ	กรัมละ 20 บาท
อะซิติกแอนไฮไดรด์ อะซิติกคลอไรด์	กิโลกรัมละ 10 บาท
อีเทอร์ คลอโรฟอร์ม	กิโลกรัมละ 3 บาท
ซาฟรอล ไอโซซาฟรอล	กิโลกรัมละ 3 บาท
ยาเสพติดอื่น (ยกเว้นพืชกระท่อม กาเฟอีน กาเฟอีนไฮเดรต และกาเฟอีนซิเครต)	กรัมละ 3 บาท

อย่างไรก็ตามการจ่ายคำนวณจ่ายเงินค่าตอบแทนจากยาเสพติดประเภทต่างๆ ตามตารางข้างต้นสำหรับในแต่ละคดี เมื่อพิจารณารวมกันแล้วต้องไม่เกินคดีละ 2,000,000 บาท

การคำนวณเพื่อจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับและเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. คดีที่จับได้ทั้งผู้ต้องหาและยาเสพติดของกลาง ซึ่งคำนวณตามปริมาณยาเสพติดให้จ่ายโดยคำนวณตามปริมาณยาเสพติด เมื่อพนักงานอัยการสั่งฟ้อง หากพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องให้จ่ายเงินโดยคำนวณจากปริมาณยาเสพติดเพียงกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินตามสิทธิที่จะได้รับ³¹

2. คดีที่จับได้ทั้งผู้ต้องหาและยาเสพติดของกลาง และในคดีนั้นผู้ต้องหาเสียชีวิตขณะหรือภายหลังการจับกุม ให้จ่ายโดยคำนวณตามปริมาณยาเสพติด เมื่อพนักงานอัยการสั่งยุติการดำเนินคดียาเสพติดหรือศาลชั้นต้นมีคำสั่งจำหน่ายคดี³²

3. คดีที่ยึดได้แต่ยาเสพติด ให้จ่ายเงินค่าตอบแทนไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่คำนวณได้จากปริมาณยาเสพติดที่ยึดได้ เมื่อพนักงานอัยการสั่งงดการสอบสวน สั่งไม่ฟ้อง หรือมีความเห็นว่าควรสั่งฟ้อง โดยพิจารณาจ่ายตามพฤติการณ์แห่งคดี และหากสามารถจับตัวผู้ต้องหาได้ในภายหลังและพนักงานอัยการสั่งฟ้องหรือศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ให้จ่ายส่วนที่เหลือเต็มจำนวน³³

อัตราเงินค่าตอบแทนที่จ่าย แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. คดีที่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้จ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับร้อยละ 75 และให้จ่ายเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่แก่เจ้าพนักงานชุดจับกุมร้อยละ 25 ของจำนวนเงินที่คำนวณได้ ทั้งนี้ในการจ่ายค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีให้นับเป็นพนักงานชุดจับกุมคนหนึ่ง ไม่ว่าจะมิใช่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็คนก็ตาม เมื่อสามารถขยายผลจนศาลออกหมายจับผู้ต้องหาได้เพิ่มขึ้น³⁴

2. คดีที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้จ่ายเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับรวมกับเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ตามข้อ 1³⁵

³¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 18 (1)

³² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 18 (2)

³³ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 18 (3)

³⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 19 (1)

³⁵ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 19 (2)

หากมีผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับหลายคน สัดส่วนของเงินค่าตอบแทนแต่ละคน ให้แบ่งเท่าๆ กันทุกคน³⁶

2. อัตราและหลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทนเพิ่ม

นอกจากเงินค่าตอบแทนตามปกติแล้วระเบียบฉบับนี้ยังกำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนเพิ่มด้วย หลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทนเพิ่มแก่ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ ต้องพิจารณาว่าในคดีนั้นมีการแจ้งความนำจับหรือไม่ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

1. คดีที่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้จ่ายเงินค่าตอบแทนเพิ่มแก่เจ้าหน้าที่และผู้แจ้งความนำจับฝ่ายละกึ่งหนึ่งตามอัตราที่กำหนดในกรณีที่ 1 กรณีที่ 2 และกรณีที่ 3

2. คดีที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับให้จ่ายเงินค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทนเพิ่มตามอัตราที่กำหนดในกรณีที่ 1 กรณีที่ 2 และกรณีที่ 3³⁷ ดังนี้

กรณีที่ 1 กรณีเป็นคดียาเสพติดที่ศาลชั้นต้นให้ลงโทษจำเลยฐานผลิตยาเสพติดที่ไม่ใช่กรณีการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ โดยแบ่งตามชนิดของยาเสพติดของกลาง ตามอัตรา ดังนี้

1. คดีที่ยาเสพติดของกลางเป็นยาเสพติดประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 4 และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 ไม่เกิน 100,000 บาทต่อหนึ่งคดี

2. คดีที่ยาเสพติดของกลางเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ไม่เกิน 50,000 บาทต่อหนึ่งคดี

3. คดีที่ยาเสพติดของกลางเป็นสารเคมีหรือวัตถุควบคุม ไม่เกิน 30,000 บาทต่อหนึ่งคดี³⁸

กรณีที่ 2 กรณีเป็นคดียาเสพติดฐานอื่นที่ไม่ใช่ฐานผลิตยาเสพติด ให้จ่ายเงินเพิ่มตามหลักเกณฑ์และอัตราดังนี้

1. พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในข้อหาจำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย ผลิตโดยการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุหรือสมคบ คดีหนึ่งไม่เกิน 5,000 บาท

³⁶ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 11

³⁷ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 24

³⁸ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 20

2. พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในข้อหานำเข้าหรือส่งออก หรือพยายามนำเข้าหรือส่งออก คดีหนึ่งไม่เกิน 10,000 บาท³⁹

กรณีที่ 3 กรณีการปฏิบัติการทำลายแหล่งผลิตหรือโรงงานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 5 และวัตถุออกฤทธิ์ประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 พื้นที่ละไม่เกิน 100,000 บาท โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของภูมิประเทศที่ปฏิบัติการและปริมาณยาเสพติด โดยแหล่งผลิตนี้ไม่รวมถึงแหล่งแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ⁴⁰

3. อัตราและหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงาน

นอกเหนือจากค่าตอบแทนปกติและเงินค่าตอบแทนเพิ่มแล้ว ระเบียบฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ต่อคนในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดซึ่งได้รับอันตรายระหว่างการสืบสวนหรือจับกุมผู้กระทำความผิดด้วย แบ่งเป็นกรณีได้ดังนี้

1. กรณีเสียชีวิต ไม่เกินคนละ 500,000 บาท
2. กรณีได้รับบาดเจ็บทุพพลภาพจนต้องออกจากราชการ ไม่เกินคนละ 300,000 บาท
3. กรณีได้รับบาดเจ็บสาหัสจนต้องเสียอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใด ไม่เกินคนละ 200,000 บาท
4. ผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ไม่เกินคนละ 60,000 บาท
5. ผู้ได้รับบาดเจ็บไม่ถึงสาหัส ไม่เกินคนละ 10,000 บาท⁴¹

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินค่าตอบแทน

ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนต้องยื่นคำขอรับเงินค่าตอบแทน ในแต่ละกรณีมีระยะเวลาการยื่น ดังนี้

1. การยื่นคำขอรับเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับหรือเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ในคดีที่จับได้ทั้งผู้ต้องหาและยาเสพติดให้ยื่นเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี แต่ไม่เกิน 180 วันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา

³⁹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 21

⁴⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 22

⁴¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 29

2. การยื่นคำขอรับเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับหรือเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่กรณียึดได้แต่เฉพาะยาเสพติดของกลาง ให้ยื่นภายใน 180 วันนับแต่วันที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา หรืองดการสอบสวน สั่งไม่ฟ้อง และหากต่อมาจับกุมผู้ต้องหาได้ให้ยื่นขอรับเงินส่วนที่เหลือเต็มจำนวนภายใน 180 วันนับแต่วันที่พนักงานอัยการสั่งฟ้อง แต่ไม่เกิน 180 วันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา

3. การยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือให้ยื่นคำขอรับเงินภายใน 180 วันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่เสียชีวิตหรือได้รับอันตราย⁴²

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการขอรับเงินค่าตอบแทนอื่นๆ เช่น การแจ้งความนำจับ ผู้มีอำนาจรับแจ้งความนำจับ หลักฐานการขอรับเงินค่าตอบแทนและเงินช่วยเหลือ คณะอนุกรรมการและอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามที่ระเบียบนี้กำหนด

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ และเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ฯ กำหนดให้คณะอนุกรรมการเงินค่าตอบแทนหรืออนุกรรมการเงินค่าตอบแทนฯ ภาควาจร้งับการจ่ายเงินค่าตอบแทนหรือเรียกคืนเงินค่าตอบแทนได้⁴³ หากคณะกรรมการมีมติดังกล่าว ให้ผู้รับเงินส่งคืนเงินที่ได้รับแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือตำรวจภูธรภาคภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งมติ หากผู้รับไม่ส่งคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้นั้นอาจถูกดำเนินการทางกฎหมายได้⁴⁴

4. การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ

กฎหมายฉบับแรกเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ คือ “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.2559” มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้สั้นๆ ในมาตรา 22 วรรคท้าย สำหรับการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีค้ามนุษย์ที่หลบหนี

⁴² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 29

⁴³ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 34 (8)

⁴⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้แจ้งความนำจับ เงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ และเงินช่วยเหลือในการปฏิบัติงานยาเสพติด พ.ศ.2561 ข้อ 35

ระหว่างการปล่อยชั่วคราวโดยศาล⁴⁵ ซึ่งกำหนดมาตรการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลภายหลังจากการจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการทางศาลแล้วแต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหลบหนีไป จึงกำหนดให้จ่ายเงินสินบนแก่ผู้ซึ่งชั่งจนนำไปสู่การจับกุมผู้หลบหนีและให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลเพื่อกระตุ้นให้มีการติดตามจับกุมผู้หลบหนีไปในคดีค้ำมนุษย์เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรานี้ไม่ได้มีรายละเอียดของหลักเกณฑ์ขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้เป็นการเฉพาะกล่าวแต่เพียงว่าให้ผู้ซึ่งชั่งได้รับเงินสินบนและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีเท่านั้น ซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดหรือจำเลยซึ่งได้รับการปล่อยชั่วคราวอยู่มาลงโทษ คือ “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560”^{*} แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีค้ำมนุษย์ที่ได้หลบหนีไปในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือชั้นศาลเอาไว้เป็นการเฉพาะด้วย หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการติดตามผู้หลบหนีในคดีค้ำมนุษย์จึงต้องเป็นไปตามนั้น

ส่วนกฎหมายอีกฉบับเป็นกฎหมายในระดับประกาศของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยตรง คือ “ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง กำหนดวงเงินและรายการค่าใช้จ่ายเป็นเงินรางวัลค่าตอบแทนในการนำจับและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด” มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ และมีลักษณะเป็นการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดจนทำให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งอยู่ในขั้นก่อนการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการพิจารณาการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในตามการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จึงต้องพิจารณาจากประกาศฉบับนี้เป็นหลัก พิจารณาองค์ประกอบการจ่ายเงินตามประกาศฉบับดังกล่าวได้ดังนี้

⁴⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 22 วรรคท้าย วางหลักไว้ว่า “ให้ผู้ซึ่งชั่งจนนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไประหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

^{*} ดูในหัวข้อ “มาตรการติดตามผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว”

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทน

ประกาศฉบับนี้ใช้คำว่าเงินรางวัลและเงินค่าตอบแทน แทนการใช้คำว่าเงินสินบนและเงินรางวัล

เงินรางวัล มีลักษณะเป็นเงินค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้เจ้าพนักงานผู้สืบสวนหรือจับกุม และพนักงานสอบสวนผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานค้ำมนุษย์อันเป็นการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์⁴⁶ ส่วนค่าตอบแทน มีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับจนนำไปสู่การจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานค้ำมนุษย์อันเป็นการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์⁴⁷

ดังนั้นลักษณะของเงินรางวัลและเงินค่าตอบแทนตามประกาศนี้จึงไม่ได้แตกต่างจากลักษณะของเงินสินบนและเงินรางวัลตามความหมายปกติแต่อย่างใด กล่าวคือ เงินรางวัลมีความหมายเดียวกันกับเงินรางวัลนำจับตามความหมายทั่วไป และเงินค่าตอบแทนมีความหมายเดียวกันกับคำว่าเงินสินบนนำจับตามความหมายทั่วไป

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทนตามประกาศ คือ

1. มีการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดหรือจำเลยที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือกระทำบางอย่างเพื่อหลบหนีจากการปล่อยชั่วคราว ใน 4 กรณี

1.1. คดีความผิดฐานค้ำมนุษย์ ตามมาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 ที่มีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 52 หรือมาตรา 53

1.2. คดีความผิดฐานค้ำมนุษย์ ตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 ที่มีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 52 มาตรา 53 หรือมาตรา 54

1.3. คดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานค้ำมนุษย์ที่มีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 55 หรือมาตรา 56

⁴⁶ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ ข้อ 3 นิยามคำว่า “เงินรางวัล”

⁴⁷ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 3 นิยามคำว่า “ค่าตอบแทน”

- 1.4. กรณีที่มีการจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งได้ประกันตัวไปในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือในชั้นศาลแล้วหลบหนีไป
2. มีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผลสำเร็จ
3. พนักงานอัยการได้ฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานค้ามนุษย์

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัลและค่าตอบแทน

กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จ่ายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์⁴⁸

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทน

กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทนแก่ผู้มีสิทธิ⁴⁹

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทนขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ การกระทำความผิดและลักษณะของบทกำหนดโทษประกอบกัน⁵⁰ การพิจารณาเงินรางวัลและค่าตอบแทนไม่ถือเป็นข้อผูกพันว่าจะต้องจ่ายเงินตามประกาศเสมอไปและการพิจารณาเงินรางวัลและค่าตอบแทนถือเป็นเด็ดขาดและเป็นที่สุดผู้ใดจะนำไปอุทธรณ์หรือฟ้องร้องอย่างใดไม่ได้⁵¹

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าตอบแทน

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ พนักงานผู้สืบสวนหรือจับกุมและพนักงานสอบสวนผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งพนักงานผู้สืบสวนหรือจับกุม หมายถึง เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์⁵² ส่วนพนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

⁴⁸ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 5

⁴⁹ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 15

⁵⁰ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 10 วรรคสอง

⁵¹ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 16

⁵² ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 3 นิยามคำว่า “เจ้าพนักงานสืบสวนหรือจับกุม”

หน้าที่ในการสอบสวนผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานค้ามนุษย์ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์⁵³

ผู้มีสิทธิรับเงินค่าตอบแทน คือ ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง ผู้แจ้งความหรือให้เบาะแสนำจับผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อเจ้าพนักงานผู้รับแจ้งความจนเจ้าพนักงานจับกุมตัวผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้⁵⁴

เงื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลและค่าตอบแทน คือ ผู้มีสิทธินั้นจะต้องยังมีได้ใช้สิทธิรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลที่มีลักษณะเดียวกันนี้ตามกฎหมายอื่นมาก่อน⁵⁵

ฉ) อัตราการจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทน

ประกาศฉบับนี้แยกอัตราการคำนวณเงินรางวัลและค่าตอบแทนออกเป็น 4 กรณี ขึ้นอยู่กับความผิดหรือการดำเนินการที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. คดีความผิดฐานค้ามนุษย์ ตามมาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 ที่มีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 52 หรือมาตรา 53 กำหนดอัตราการจ่ายคือ คดีหนึ่งไม่เกินส่วนละ 100,000 บาท⁵⁶

2. คดีความผิดฐานค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 ที่มีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 52 มาตรา 53 หรือมาตรา 54 กำหนดอัตราการจ่ายคือ คดีหนึ่งไม่เกินส่วนละ 50,000 บาท⁵⁷

⁵³ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 3 นิยามคำว่า “พนักงานสอบสวน”

⁵⁴ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 3 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

⁵⁵ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 6

⁵⁶ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 10 (1)

⁵⁷ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 10 (2)

3. คดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานค้ำมนุษย์ที่มีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 55 หรือมาตรา 56 กำหนดอัตราค่าตอบแทนคือ คดีหนึ่งไม่เกินส่วนละ 30,000 บาท⁵⁸

4. กรณีที่มีการจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานค้ำมนุษย์ ซึ่งได้ประกันตัวไปในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือในชั้นศาลแล้วหลบหนีไปให้จ่ายเงินรางวัลหรือค่าตอบแทนแต่ละส่วน ในอัตราไม่เกินร้อยละ 30 ของวงเงินประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น⁵⁹ แต่กรณีที่ไม่มีการกำหนดวงเงินประกันตัวไว้หรือร้อยละ 30 ของเงินประกันตัวน้อยกว่าที่กำหนดไว้ใน 3 กรณีข้างต้น ให้คำนวณจ่ายเงินรางวัลหรือค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในข้อ 1. ข้อ 2. หรือ ข้อ 3.⁶⁰

ในกรณีที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับเงินค่าตอบแทนหลายคน สัดส่วนการแบ่งเงินค่าตอบแทนในคดีที่มีผู้แจ้งความนำจับหลายคน ให้แบ่งเท่าๆกันทุกคน เว้นแต่จะมีหลักฐานตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น⁶¹ ส่วนสัดส่วนเงินรางวัลในกรณีที่มีเจ้าพนักงานที่มีสิทธิได้รับเงินหลายคนนั้น ประกาศฉบับนี้ไม่ได้กำหนดเอาไว้

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัลและค่าตอบแทน

กำหนดผู้แจ้งความนำจับ เจ้าพนักงานผู้สืบสวนหรือจับกุม เจ้าพนักงานผู้สอบสวน หรือผู้รับแจ้งความนำจับยื่นคำขอรับเงินรางวัลและค่าตอบแทนต่อผู้รับคำร้องผู้มีอำนาจ⁶² ภายใน 180 วันนับแต่วันที่มีการจับกุมตัวผู้ต้องหาและนำส่งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลที่มีหน้าที่ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา และกำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลและค่าตอบแทนขอรับเงินรางวัลจากผู้รับคำร้องภายใน 180 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหนังสือ⁶³

⁵⁸ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 10 (3)

⁵⁹ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 10 (4)

⁶⁰ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 10 วรรคท้าย

⁶¹ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 7

⁶² ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 11

⁶³ ประกาศคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ พ.ศ.2559 ข้อ 12

ส่วนหลักเกณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินรางวัลและเงินค่าตอบแทน เช่น ผู้รับแจ้งความนำจับ การรับแจ้งความและหลักฐานที่ใช้ กระบวนการและขั้นตอนการยื่นคำร้องขอรับเงิน แบบและเอกสารที่ใช้ในการยื่นคำร้องขอรับเงิน เป็นต้น ให้เป็นไปตามที่ประกาศฉบับนี้กำหนด

5. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ

ฉบับแรกคือ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561” มีบทบัญญัติที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ชี้ช่อง แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สินที่เพิ่มขึ้นของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกตรวจสอบ และตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และการชี้ช่องแจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นทำให้ทรัพย์สินที่รั่วไหลผิดปกติดักเป็นของแผ่นดินโดยคำสั่งถึงที่สุดของศาล⁶⁴ รวมทั้งกำหนดความผิดในกรณีที่มีการเปิดเผยชื่อและที่อยู่ของผู้ชี้ช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเป็นความผิดด้วย⁶⁵ แต่บทบัญญัติบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งเบาะแสนี้เป็นเพียงหลักเกณฑ์กว้างๆเท่านั้น

อย่างไรก็ตามบทบัญญัติมาตรา 137 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งความนำจับเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด ซึ่งหมายถึง “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ. 2553” ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจ่ายเงินรางวัลตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 การพิจารณาการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจึงต้องพิจารณาจากระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติฉบับนี้เอง

มีข้อสังเกตเบื้องต้นว่าระเบียบฉบับนี้กำหนดให้จ่ายเงินแก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นการจ่ายเงินสินบนตามความหมายทั่วไป ไม่รวมถึงการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ด้วย องค์ประกอบของหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 มีดังนี้

⁶⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 137

⁶⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 180 วรรคสอง

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินสินบน

เงินสินบนตามระเบียบฉบับนี้มีลักษณะเป็น เงินที่จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินสินบน⁶⁶ ซึ่งหมายถึงผู้ซื้อช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบน ได้แก่

1. มีการดำเนินการซื้อช่อง แจ้งเบาะแส ให้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ หรือกรณีการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน
2. ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้แจ้งได้ใช้ความพยายามในการแสวงหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งหากไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นจะไม่สามารถรู้และตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติหรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติได้ และข้อมูลนั้นไม่เป็นปกติวิสัยที่จะตรวจพบได้อยู่แล้ว⁶⁷
3. การแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้นทำให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติหรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาล
4. มีการนำส่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นนั้นต่อกระทรวงการคลัง และกลายเป็นทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดิน⁶⁸
5. ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการรับเงินสินบน

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบน

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้จ่ายเงินสินบนจากเงินงบประมาณของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) หมวดเงินอุดหนุนหรือเงินอื่นๆในลักษณะเงินอุดหนุน⁶⁹

⁶⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 3 นิยามคำว่า “เงินสินบน”

⁶⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 13

⁶⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 17

2621358296

CU Thesisis 5885985334 thesisis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินสินบน

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาเงินสินบนทำหน้าที่พิจารณาจ่ายเงินสินบน⁷⁰ ซึ่งประกอบด้วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ประธาน) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรรมการ) ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย (กรรมการ) ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคลัง (กรรมการ และเลขานุการ) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งอีก 5 คน⁷¹ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเงินสินบนพิจารณาเรื่องใดแล้ว ให้รายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาเห็นชอบ และให้สำนักงาน ป.ป.ช.จ่ายเงินสินบนต่อไป⁷²

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน

ระเบียบนี้ให้นิยามความหมายของคำว่า “ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน” หมายถึง ผู้ชี้ช้อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาในการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวยผิดปกติ หรือของผู้ถูกตรวจสอบในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการชี้ช้อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นผลให้ทรัพย์สินที่รั่วรัวยผิดปกติ หรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลและนำส่งกระทรวงการคลังแล้ว และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.⁷³

69 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553
ข้อ 5

70 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553
ข้อ 10

71 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553
ข้อ 8

72 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553
ข้อ 20

73 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553
ข้อ 3 นิยามคำว่า “ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน”

ฉ) อัตราการจ่ายเงินสินบน

กำหนดให้จ่ายเงินสินบนในอัตราร้อยละ 15 ของมูลค่าทรัพย์สินที่นำส่งกระทรวงการคลัง แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท⁷⁴ หากผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนเห็นว่าการพิจารณาจ่ายเงินไม่ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ได้รับการพิจารณาจ่ายเงินสินบน เนื่องจากมิได้ขอรับเงินสินบนภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนด ให้มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดเวลาภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนอีกครั้ง คำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้ถือเป็นที่สุด⁷⁵

ส่วนในกรณีที่มีผู้ชี้ช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหลายราย ให้คณะกรรมการพิจารณาเงินสินบนรางวัลพิจารณาจ่ายเงินตามที่เห็นสมควร⁷⁶

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบน

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนต้องยื่นหลักฐานเกี่ยวกับการชี้ช่องแจ้ง เบาะแสเพื่อขอรับเงินสินบนด้วย โดยแบ่งเป็น 2 กรณี

1. กรณีประสงค์ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งผลคำสั่งถึงที่สุดของศาลและได้ระบุสถานที่ติดต่อไว้ ให้ยื่นขอรับภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และ
2. กรณีที่ไม่ได้แจ้ง ให้มายื่นขอรับภายใน 90 วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน⁷⁷

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาเงินสินบน การชี้ช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง และการพิจารณาคุณภาพของข้อมูล เป็นต้น ให้เป็นไปตามที่ระเบียบฉบับนี้กำหนด

ช) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

นอกจากระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนของสำนักงาน ป.ป.ช.แล้ว สำนักงาน ป.ป.ช. ยังมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่น

⁷⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2558 ข้อ 17

⁷⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 21

⁷⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 14 วรรคสอง

⁷⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 ข้อ 15

ใดแก่บุคคลทั่วไปซึ่งกระทำการอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในรูปแบบอื่นด้วย คือ “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2554”

ระเบียบฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รางวัลตอบแทนแก่บุคคลซึ่งให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูล หรือกระทำการใดๆอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การให้รางวัลนี้ไม่จำกัดว่าจะจ่ายแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่น เคยได้รับรางวัลหรือประโยชน์อื่นใดจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาแล้ว เป็นการกระทำที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เป็นผู้มีส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น หรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการกระทำนั้น เป็นต้น ก็มีสิทธิรับรางวัลได้

รางวัลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ รางวัลเชิดชูเกียรติอันดับหนึ่งและรางวัลเชิดชูเกียรติอันดับสอง แต่ละประเภทมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลที่ต่างกันโดยดูจากความเสียหาย ระดับความยากของการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ลักษณะของรางวัลที่ให้อยู่ในรูปแบบของโล่หรือรางวัลเชิดชูเกียรติ รางวัลแต่ละประเภทอาจกำหนดให้เงินรางวัลด้วยหรือไม่ก็ได้ หากต้องการให้มีการกำหนดเงินรางวัลด้วย เงินรางวัลกำหนดจะมีความแน่นอนและมีอัตราเงินรางวัลไม่สูง เช่น รางวัลเชิดชูเกียรติอันดับหนึ่งให้มอบโล่หรือรางวัลเชิดชูเกียรติ โดยอาจมีเงินรางวัลก็ได้แต่ต้องไม่เกิน 10,000 บาท รางวัลเชิดชูเกียรติอันดับสองให้มอบโล่หรือรางวัลเชิดชูเกียรติ โดยอาจมีเงินรางวัลก็ได้แต่ต้องไม่เกิน 5,000 บาท เป็นต้น⁷⁸ ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินสินบน พ.ศ.2553 เป็นอย่างมาก

6. การส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบในสังคม

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลนำจับสำหรับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ “พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535” ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 48 วรรคสาม ที่วางหลักไว้ว่า ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง

⁷⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2554

หรือพนักงานสอบสวนให้แบ่งแก่ผู้แจ้งกึ่งหนึ่งและพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมจราจรผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์กว้างๆ

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายลำดับรองอื่นๆ ที่ออกโดยอาศัยมาตรา 48 วรรคสาม กำหนดหลักเกณฑ์แบ่งเงินค่าปรับไว้เป็นการเฉพาะด้วย ซึ่งเป็นกฎหมายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตราขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยเฉพาะในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง เช่น “ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2560” ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งเงินค่าปรับให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าระเบียบของกรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะพื้นที่ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ที่เป็นสาระสำคัญก็สอดคล้องกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 จึงสามารถใช้ระเบียบฉบับนี้พิจารณาสาระสำคัญของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเพื่อการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้

มีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยอธิบายว่าเงินที่จ่ายแก่ผู้แจ้งหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมโดยใช้คำว่า “เงินส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบปรับ” ซึ่งหากพิจารณาลักษณะและเงื่อนไขในการจ่ายเงินและผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว ย่อมกล่าวได้ว่าเงินส่วนแบ่งนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับเงินสินบนและเงินรางวัลด้วย พิจารณาลักษณะการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

เงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยกำหนดให้แบ่งเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ ให้แก่ประชาชนผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ผู้จับ โดยในกฎหมายทั้งในพระราชบัญญัติและระเบียบใช้คำว่า “เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ” ซึ่งหมายถึง เงินที่ได้จากการเปรียบเทียบคดีตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง⁷⁹ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับเงินสินบนและเงินรางวัลตามความหมายทั่วไป

⁷⁹ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 5 นิยามคำว่า “ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ”

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

เงื่อนไขในการจ่ายเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ พิจารณาจากระเบียบกรุงเทพมหานครฯ ประกอบพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ได้ดังนี้

1. เป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535
2. มีการเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งหรือพนักงานสอบสวน แล้วแต่กรณี
3. ผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว
4. ได้รับอนุมัติการจ่ายเงินรางวัลจากผู้อำนวยการเขตในเขตพื้นที่ที่เปรียบเทียบปรับ

ค) แหล่งที่มาของเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

กำหนดให้เงินที่จ่ายมาจากเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

ระเบียบกรุงเทพมหานครฯ กำหนดให้ผู้อำนวยการเขตในเขตพื้นที่ที่เปรียบเทียบปรับเป็นผู้อนุมัติแบ่งค่าปรับ⁸⁰

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

พิจารณาจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ผู้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับได้แก่ “ผู้แจ้งความนำจับ” ซึ่งระเบียบกรุงเทพมหานครฯ ให้นิยามว่าหมายถึง ประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดและแจ้งความต่อผู้รับแจ้งความนำจับเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่⁸¹ และผู้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับอีกส่วน คือ “พนักงานผู้จับกุมงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจรซึ่งเป็นผู้จับกุม”⁸²

⁸⁰ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 5 นิยามคำว่า “ผู้มีอำนาจอนุมัติแบ่งค่าปรับ”

⁸¹ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 5 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

⁸² พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 มาตรา 48

ฉ) อัตราการจ่ายเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

กำหนดให้จ่ายเงินค่าปรับแก่ประชาชนผู้แจ้งความนำจับในอัตราส่วนร้อยละ 50 ของเงินค่าปรับ และจ่ายเงินค่าปรับแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมในอัตราส่วนร้อยละ 50 เช่นกัน⁸³

ในกรณีที่มีบุคคลแจ้งความนำจับหลายคน ให้ผู้แจ้งความนำจับก่อนเป็นผู้มีสิทธิรับเงิน กรณีที่มีการแจ้งความนำจับพร้อมกันให้ถือว่าผู้แจ้งความนำจับทุกคนมีสิทธิรับเงินส่วนแบ่งเท่ากัน⁸⁴ ส่วนกรณีเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายคนมีสิทธิได้รับเงินส่วนนั้นไม่พบกฎหมายที่กำหนดสัดส่วนเงินส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับแต่อย่างใด

จ) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ

ปรากฏหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับเฉพาะกรณีผู้แจ้งความนำจับเท่านั้น โดยกำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับต้องยื่นคำขอรับเงินภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการเปรียบเทียบ⁸⁵ ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบนั้นสามารถแบ่งได้ทันทีในวันที่ผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ เมื่อผู้แจ้งความนำจับได้ยื่นคำขอรับเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบและได้รับอนุมัติให้จ่ายเงินจากผู้มีอำนาจอนุมัติ⁸⁶ ส่วนหลักเกณฑ์อื่นๆ เช่น การแจ้งความนำจับและวิธีการรับแจ้งความ การขอรับเงินและการอนุมัติ และการแบ่งเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบแก่ผู้แจ้งความนำจับให้เป็นไปตามที่ระเบียบกรุงเทพมหานครฯ กำหนด

ส่วนวิธีการและขั้นตอนสำหรับจ่ายเงินแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับนั้น ไม่พบกฎหมายที่หลักเกณฑ์การจ่ายเงินส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับแต่อย่างใด

7. การบังคับใช้กฎหมายจราจร

การจ่ายเงินสินและเงินรางวัลตามกฎหมายจราจรนั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติรถยนต์จราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 (รถยนต์หรือจักรยานยนต์ที่มีควันดำหรือเสียงดัง) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 ซึ่ง

⁸³ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 มาตรา 48 วรรคสาม

⁸⁴ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 11

⁸⁵ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 8 วรรคสอง

⁸⁶ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับฯ พ.ศ.2560 ข้อ 12

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลของกฎหมายในกลุ่มนี้ก็มีหลายฉบับเช่นกัน การจะนำระเบียบฉบับใดมาปรับใช้ ขึ้นอยู่กับว่าใช้กฎหมายฉบับใด และความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตท้องที่ใด ดังนี้

1. ความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ใช้ “ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555”

2. ความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์จราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลหรือกรุงเทพมหานคร การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลใช้ “ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม)”

3. ความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ที่เกิดขึ้นในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา ใช้ “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534”

7.1. ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555

ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากค่าปรับที่ได้ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 โดยกำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนและเงินรางวัล พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ดังนี้

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงินสินบนมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ส่วนเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับ

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล มีดังนี้

1. มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522

2. มีการเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือมีคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษปรับ

3. ผู้กระทำความผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามที่เจ้าหน้าที่เปรียบเทียบหรือตามคำพิพากษาของศาลแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินสินบนและเงินรางวัล

ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากเงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522⁸⁷

ง) ผู้มีอำนาจในสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ระเบียบกำหนดผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลไว้ 2 กรณี

1. กรณีทั่วไปสำหรับความผิดเกิดในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตจังหวัดอื่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้รองอธิบดีกรมการขนส่งทางบก (ฝ่ายบริหาร) เป็นผู้สั่งจ่าย⁸⁸

2. กรณีความผิดเกิดในท้องที่หรือในเขตความรับผิดชอบของผู้บัญชาการสำนักมาตรฐานงานทะเบียนและภาษีรถ ผู้อำนวยการสำนักการขนส่งผู้โดยสาร ผู้อำนวยการสำนักการขนส่งสินค้า ผู้อำนวยการสำนักงานขนส่งกรุงเทพมหานครพื้นที่ 1-5 ผู้อำนวยการกองตรวจการขนส่งทางบก หรือขนส่งจังหวัด ให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีอำนาจสั่งจ่าย⁸⁹ ทั้งนี้กำหนดให้ข้าราชการในระดับชำนาญงานหรือปฏิบัติการขึ้นไปซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับเป็นผู้หักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง⁹⁰

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนและเงินรางวัล

ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน คือ ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งนำเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิด

⁸⁷ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 4 บทนิยามของคำว่า “ค่าปรับ”

⁸⁸ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 10

⁸⁹ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 11

⁹⁰ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 13

มาแจ้งแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่ต้องมีใช้เจ้าหน้าที่ผู้จับ หรือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น⁹¹

ส่วนผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล คือ เจ้าหน้าที่ผู้จับ ซึ่งหมายถึง (1) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดและมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิด (2) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นและมีส่วนร่วม ในการจับกุมผู้กระทำความผิดสำหรับกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด (3) เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับสำหรับกรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด⁹²

จ) อัตราการคำนวณจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ระเบียบกรมการขนส่งทางบกกำหนดให้หักเงินค่าปรับออกเป็นเงินรายได้แผ่นดิน เงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และเงินสินบนรางวัล โดยในส่วนของเงินสินบนและเงินรางวัลนั้นแบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. กรณีมีการจับกุมผู้กระทำความผิด ให้หักเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ 60 จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล แบ่งเป็นเงินสินบนร้อยละ 20 และเป็นเงินรางวัลร้อยละ 40 เว้นแต่ในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินสินบนให้จ่ายเป็นเงินรางวัลร้อยละ 60

2. กรณีไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ให้หักเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ 45 จ่ายเป็นเงินสินบนและเงินรางวัล แบ่งเป็นเงินสินบนร้อยละ 15 และเป็นเงินรางวัลร้อยละ 30 เว้นแต่ในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินสินบนให้จ่ายเป็นเงินรางวัลร้อยละ 45⁹³

ส่วนค่าปรับที่ได้รับจากคำพิพากษาของศาลให้แบ่งเป็นสี่ส่วน โดยจำนวน 3 ใน 4 ส่วน ให้นำไปจ่ายเป็นเงินสินบน 1 ส่วนและเงินรางวัล 2 ส่วน ในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินสินบนให้รวมจ่ายเป็นเงินรางวัลทั้ง 3 ส่วน⁹⁴

⁹¹ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 4 บทนิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

⁹² ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 4 บทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้จับ”

⁹³ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 15

⁹⁴ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 16

ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับในคดีนั้นตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ให้ถือว่าผู้แจ้งความนำจับที่ได้แจ้งไว้ก่อนเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบน และกรณีได้แจ้งไว้พร้อมกันให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน⁹⁵

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนและเงินรางวัลต้องยื่นคำขอรับเงินรางวัลภายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลให้ยื่นคำขอรับเงินรางวัลภายใน 60 วัน ส่วนผู้แจ้งความนำจับให้ยื่นคำขอรับเงินสินบนภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง⁹⁶

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้รับแจ้งความนำจับ⁹⁷ การแจ้งความนำจับและการรับแจ้งความนำจับ⁹⁸ การปฏิบัติและการรายงานเกี่ยวกับเงินสินบนและเงินรางวัล⁹⁹ เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด

7.2. ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม)

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 กำหนดหลักเกณฑ์ แบบ และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อาสาจราจรจากเงินค่าปรับของผู้กระทำความผิดที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับจราจรซึ่งเกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาล ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และค่าปรับตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2514 ซึ่งกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ใช้รถยนต์หรือจักรยานยนต์ที่มีควันดำหรือเสียงดังฝ่าฝืนกฎหมาย

⁹⁵ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 21 วรรคสอง

⁹⁶ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 หมวด 4

⁹⁷ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 6 ข้อ 7 และ ข้อ 8

⁹⁸ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 ข้อ 14

⁹⁹ ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. 2555 หมวด 7

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติฉบับนี้กำหนดให้มีเฉพาะเงินรางวัลเท่านั้น ดังนั้นผู้มีสิทธิได้รับเงินตามระเบียบฉบับนี้จึงได้แก่เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจราจร แต่ไม่รวมถึงผู้แจ้งความนำจับด้วย พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลได้ดังนี้

ก) ลักษณะของการจ่ายเงินรางวัล

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) กำหนดให้จ่ายเฉพาะเงินรางวัลเท่านั้น โดยเงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจับกุมหรือเจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่จราจร¹⁰⁰

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล มีดังนี้

1. เมื่อมีการใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับจราจร ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2514¹⁰¹
2. ความผิดที่เกิดขึ้นตามกฎหมายเหล่านั้นเกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร หรือเทศบาล¹⁰²
3. มีการเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือค่าปรับตามคำพิพากษา
4. คดีถึงที่สุดแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

เงินรางวัลนำจับตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) มีแหล่งที่มาจากเงินค่าปรับตามกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร ได้แก่ เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่เหลือจากการแบ่งให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่น, เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.

¹⁰⁰ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) ข้อ 2

¹⁰¹ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) ข้อ 3

¹⁰² ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) ข้อ 3 (1) (ข)

2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และเงินค่าปรับตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2514

ง) ผู้มีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้สถานีตำรวจหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล นำเงินรางวัลที่หักจากค่าปรับซึ่งได้รับในแต่ละเดือนนำฝากแก่ส่วนราชการผู้เบิกหรือนำฝากคลังเพื่อ คำนวณจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิรายเดือน¹⁰³

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจับกุม และ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการจราจร

เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจับกุม หมายถึง 1. ข้าราชการตำรวจผู้มิยศไม่เกินพัน ตำรวจโท ซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในสายงานจราจร 2. ข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่ง ในสายงานอื่นที่ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานจราจร โดยเป็นหัวหน้า ผู้ปฏิบัติงานจราจรรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านจราจร วางแผน อำนวยการ สั่งการ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลงานด้านการควบคุมจราจร จัดการ และบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการจราจรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านการจราจรในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบตลอดจนพื้นที่ที่ มีการจราจรต่อเนื่องกัน 3. ผู้ปฏิบัติงานจราจรซึ่งมีหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาในงานจราจร จัดและควบคุมการจราจร ศึกษาเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการจราจร และนำวิทยาการต่างๆมาใช้ในการจราจร ให้ความรู้ และการศึกษาอบรมแก่ข้าราชการตำรวจ สอดส่อง ตรวจสอบ แนะนำ ให้ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับเกี่ยวกับการจราจร ว่ากล่าวตักเตือนก่อนออกไปสั่งเจ้า พนักงานจราจร หรือออกไปสั่งเจ้าพนักงานจราจร หรือจับกุมผู้ละเมิดกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับเกี่ยวกับการจราจร หรือจัดและควบคุมการจราจรตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย แล้วแต่ กรณี¹⁰⁴ ในทางปฏิบัติ หมายถึง หัวหน้าผู้ปฏิบัติงานจราจร ผู้วางแผน อำนวยการ สั่งการควบคุม ดูแล

¹⁰³ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 4) ข้อ 5

¹⁰⁴ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 5) ข้อ 1 ความหมายของ “เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจับกุม”

262138296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการควบคุมจรรยาจร จัดการและบังคับใช้กฎหมาย กำกับ บริหารการ ปฏิบัติราชการ

ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการจรรยาจร หมายถึง 1.อาสาจรรยาจร 2.ข้าราชการตำรวจผู้มียศไม่เกินพันตำรวจโทซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในสายงานจรรยาจร 3. ข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่งในสายงานอื่นที่ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานจรรยาจร โดยเป็นผู้ปฏิบัติงานธุรการจรรยาจรหรือทำหน้าที่จรรยาจร หรือทำหน้าที่พนักงานวิทยุในการควบคุมการจรรยาจร แล้วแต่กรณี 4.เจ้าหน้าที่สายงานจรรยาจรซึ่งทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำการเปรียบเทียบ ปรับ ผู้ปฏิบัติงานจรรยาจรตามโครงการพระราชดำริและงานที่มีลักษณะเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนประกอบของงานนี้ แต่ไม่รวมถึง เจ้าหน้าที่ผู้รับชำระเงินค่าปรับ นำส่งค่าปรับ ทำบัญชีควบคุมและตรวจสอบ การเบิกจ่ายเงินรางวัล ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการจับกุมหรือหลังจากหลังจากส่วน ราชการได้รับเงินค่าปรับแล้ว¹⁰⁵ ในทางปฏิบัติ หมายถึง อาสาจรรยาจร บุคคลอื่นใดที่ทำหน้าที่ธุรการ งานจรรยาจร หรือ ทำหน้าที่จรรยาจร หรือพนักงานวิทยุในการควบคุมการจรรยาจร

ฉ) อัตราเงินรางวัลและสัดส่วนของเงินรางวัล

การคำนวณเพื่อจ่ายเงินรางวัลตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มี ขั้นตอนหลักๆในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการหักเงินค่าปรับจากการ เปรียบเทียบปรับหรือเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลเพื่อแบ่งจ่ายแก่หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เงินของกรุงเทพมหานครหรือเทศบาล เงินรางวัล เงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวน คดีอาญา และเงินรายได้แผ่นดิน¹⁰⁶ และขั้นตอนการแบ่งเงินส่วนที่หักไว้เป็นเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้มีสิทธิ

ขั้นตอนการหักเงินค่าปรับ

การพิจารณาเพื่อหักเงินค่าปรับเพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัล เงินกองทุนเพื่อการ สืบสวนและสอบสวนคดีอาญา และเงินรายได้แผ่นดินอื่นๆ ต้องแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี

1. เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติจรรยาจรทางบก พ.ศ.2522 ให้แบ่ง ตามที่บัญญัติไว้ในในมาตรา 146 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยแบ่งให้กรุงเทพมหานครหรือ

¹⁰⁵ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 5) ข้อ 1 ความหมายของ “เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการจรรยาจร”

¹⁰⁶ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 4) ข้อ 3 (1) ก. ข. และ ค.

เทศบาลร้อยละ 50 ของจำนวนเงินค่าปรับ¹⁰⁷ ซึ่งเงินค่าปรับส่วนที่เหลืออีกครั้งหนึ่งนั้นให้หักเป็นเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 95 ก่อนนำส่งเป็นเงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา และเงินที่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน¹⁰⁸

2. เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยรถยนต์ พ.ศ.2535 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 สามารถหักจ่ายเป็นเงินรางวัลได้เลยในอัตราร้อยละ 95 ก่อนนำส่งเป็นเงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา และเงินที่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน¹⁰⁹ โดยไม่ต้องแบ่งให้แก่กรุงเทพมหานครหรือเทศบาลจำนวนกึ่งหนึ่งก่อนแต่อย่างใด

ขั้นตอนการแบ่งจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่

ภายหลังจากดำเนินการหักเงินค่าปรับที่ได้ตามกฎหมายเกี่ยวกับจราจรในข้อ 1. เพื่อคำนวณเป็นเงินรางวัลแล้ว ให้พิจารณาเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ซึ่งต้องแยกพิจารณาตามฐานะของผู้ที่มีสิทธิได้รับเงิน ดังนี้

1. กรณีเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ให้จ่ายในอัตราร้อยละ 60 ของเงินค่าปรับจากผลงานการจับกุมของแต่ละคน แต่ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน

2. กรณีอาสาจราจร จะมีสิทธิได้รับเงินรางวัลในกรณีที่มีเงินส่วนที่เหลือของเงินค่าปรับที่แบ่งไปจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุม (อัตราร้อย 40) ซึ่งเงินที่จ่ายเป็นรางวัลแก่อาสาจราจร คือไม่เกิน 2,000 บาท ต่อคน/ต่อเดือน

3. หากมีเงินรางวัลเหลือ กรณีสถานีตำรวจหรือหน่วยงานนั้นไม่มีอาสาจราจรให้จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุมซึ่งปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการจราจร 1 ใน 4 ของเงินรางวัลที่เหลือโดยเฉลี่ยเท่ากันทุกคนก่อน หากมีผู้ได้รับเงินรางวัลตามข้อ 1. และเงินรางวัลส่วนนี้ถึง 10,000 บาทแล้ว เงินรางวัลส่วนที่เหลือให้จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนจราจรในสัดส่วนที่เท่ากันทุกคนแต่ไม่เกินคนละ 10,000 บาท¹¹⁰

¹⁰⁷ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 4) ข้อ 3 (1) ก.

¹⁰⁸ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 4) ข้อ 3 (1) ข.

¹⁰⁹ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 4) ข้อ 3 (1) ข.

¹¹⁰ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 5) ข้อ 5 (3)

4. เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งมิใช่อาสาจรรอาจได้รับเงินรางวัลทั้งใน 1 และ 3 ด้วย แต่เมื่อรวมเงินกันแล้วต้องไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้สถานีตำรวจหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจัดทำใบเบิกเงินฝาก หลักฐานการจ่ายเงินรางวัล ณ วันสุดท้ายของเดือน และหลักฐานการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้มีสิทธิรับเงินพร้อมกับหลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ยื่นต่อส่วนราชการผู้เบิกต้นสังกัดภายในวันที่ 13 ของเดือนถัดไปเพื่อขอเบิกเงินรางวัลที่นำฝากไว้ และให้ส่วนราชการผู้เบิก จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิในวันจ่ายเงินเดือนของเดือนนั้น¹¹¹

7.3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534

ระเบียบฉบับนี้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายจราจรทางบก โดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ.2475 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521 ซึ่งเป็นกรณีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ที่เกิดขึ้นในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา

ข้อสังเกตว่าระเบียบกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ใช้คำว่า เงินรางวัลเท่านั้น แต่เงินรางวัลดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ เงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ผู้จับ ซึ่งเงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับเงินสินบนตามความหมายทั่วไปนั่นเอง พิจารณาองค์ประกอบหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลได้ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ผู้จับ¹¹² เงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ในกรณีการกระทำความผิดที่เจ้าหน้าที่ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เป็นผลสำเร็จ

¹¹¹ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 38 (เดิม) (ฉบับที่ 5) ข้อ 6

¹¹² ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 8

เนื่องจากการแจ้งความของผู้แจ้งความนำจับ¹¹³ ส่วนเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ผู้จับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ทำการจับกุมจนได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษสำเร็จ¹¹⁴

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล มีดังนี้

- 1.1. มีจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522¹¹⁵
- 1.2. ความผิดนั้นเกิดในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา¹¹⁶
- 1.3. มีการเปรียบเทียบปรับหรือฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้วศาลมีคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับ
- 1.4. ผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบปรับหรือตามคำพิพากษาของศาล
- 1.5. คดีถึงที่สุดแล้ว และมีการรับรองคดีในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 1.5.1. กรณีมีการเปรียบเทียบปรับโดยพนักงานสอบสวน ต้องมีการรับรองคดีโดยพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่เกิดเหตุอยู่ในเขตอำนาจ
 - 1.5.2. กรณีที่ศาลมีคำพิพากษา ต้องมีการรับรองคดีโดยพนักงานอัยการ¹¹⁷

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ผู้จับจากเงินงบประมาณของหน่วยงานที่ได้รับเงินค่าปรับ¹¹⁸

¹¹³ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 9

¹¹⁴ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 10

¹¹⁵ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 7

¹¹⁶ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 13

¹¹⁷ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 14

ง) ผู้มีอำนาจในสั่งจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานกรรมการสุขภาพ หรือปลัดเมือง
พญา แล้วแต่กรณีเป็นผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินรางวัล¹¹⁹

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลผู้แจ้ง
ความนำจับ และผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ผู้จับ

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลผู้แจ้งความนำจับ คือ ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งหมายถึง
ผู้นำความไปแจ้งโดยเปิดเผยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ถึงการกระทำผิดที่ผู้แจ้งพบโดยต้องการให้เจ้าหน้าที่
ไปจับกุมดำเนินคดีและมีความประสงค์จะขอรับเงินรางวัล¹²⁰ ถ้าในคดีเดียวกันมีผู้แจ้งความนำจับ
ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ให้ถือว่าผู้แจ้งความนำจับที่แจ้งความก่อนและมีหลักฐานเป็นหนังสือถูกต้อง ตาม
ระเบียบนี้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล¹²¹

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ผู้จับ คือ เจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายถึงพนักงานฝ่าย
ปกครองหรือตำรวจซึ่งมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย¹²²

ฉ) อัตราการคำนวณจ่ายเงินรางวัล

อัตราการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ แบ่งออกเป็น 2
กรณี

1. กรณีที่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้จ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับร้อยละ
17.5 และผู้แจ้งความนำจับร้อยละ 17.5 ของเงินค่าปรับ
2. กรณีที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับ ให้จ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ในอัตรา
ผู้จับร้อยละ 25 ของเงินค่าปรับ¹²³

¹¹⁸ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทาง
บก พ.ศ. 2534 ข้อ 13

¹¹⁹ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทาง
บก พ.ศ. 2534 ข้อ 15

¹²⁰ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทาง
บก พ.ศ. 2534 ข้อ 4 ความหมายของ “ผู้แจ้งความนำจับ”

¹²¹ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทาง
บก พ.ศ. 2534 ข้อ 11 วรรคสอง

¹²² ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรทาง
บก พ.ศ. 2534 ข้อ 4 ความหมายของ “เจ้าหน้าที่”

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับและเจ้าหน้าที่ผู้จับที่มีสิทธิ ยื่นคำร้องขอรับเงินรางวัลภายใน 60 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบคดีหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ปรับ¹²⁴ และกำหนดให้ผู้มีสิทธิหรือทายาทต้องมารับเงินรางวัลภายใน 1 ปี นับแต่วันที่สิทธิได้รับเงินรางวัล¹²⁵ และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับเงินรางวัลนั้น เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด¹²⁶

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

หากความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับจรรยาบรรณพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ.2535 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 16 ที่เกิดขึ้นในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาลหรือเมืองพัทยา กรณีนี้ไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลเอาไว้ การดำเนินการเกี่ยวกับเงินค่าปรับตามกฎหมายเหล่านี้จะถูกแบ่งเป็นเงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา (ร้อยละ 99) และเงินรายได้แผ่นดิน (ร้อยละ 1) ซึ่งเป็นอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดแทน

8. การดำเนินการเพื่อปราบปรามการขายสลากเกินราคา

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการปราบปรามการขายสลากเกินราคามีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ “ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากเกินราคา พ.ศ.2560” ระเบียบฉบับนี้อำนาจของพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517 มาตรา 13 (6) ในการตรา

ระเบียบฉบับนี้มีลักษณะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลสำหรับการปราบปรามการกระทำผิดฐานขายสลากเกินราคาที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยตรง และถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517 จะเป็นกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลังก็ตาม แต่การจ่ายเงินสินบนและ

¹²³ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 12

¹²⁴ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 16

¹²⁵ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 17

¹²⁶ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในคดีจับกุมผู้กระทำผิดตามกฎหมายจราจรทางบก พ.ศ. 2534 ข้อ 19

เงินรางวัลในกรณีการปราบปรามผู้ขายสลากเกินราคาตามระเบียบนี้ไม่ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ทั่วไปในข้อบังคับฯ ประกาศฯ และระเบียบของกระทรวงการคลังฯ เนื่องจากเป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลในการออกระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินเฉพาะเรื่อง เพื่อให้เป็นนโยบายของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินตามระเบียบดังกล่าวได้ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล โดยใช้คำว่า “เงินรางวัล” เพียงคำเดียว แต่ความหมายของเงินรางวัลนี้หมายถึง เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุม และเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับผู้ขายสลากเกินราคาด้วย

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการรับเงินรางวัลตามระเบียบฉบับนี้ คือ

1. มีการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานขายสลากเกินราคา
2. ผู้จับกุมหรือผู้แจ้งความนำจับเสนอเรื่องต่อหัวหน้าหน่วยงานที่ทำการจับกุมเพื่อขอรับเงินรางวัล และ
3. คดีถึงที่สิ้นสุดแล้ว

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

ระเบียบฉบับนี้ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าให้จ่ายเงินรางวัลจากแหล่งใด แต่จากการพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลที่กำหนดให้จ่ายเงินเป็นจำนวนเงินโดยไม่ต้องคำนวณโดยใช้อัตราการคำนวณ จึงคาดว่าน่าจะมีแหล่งที่มาจากเงินงบประมาณของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัล

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นหน่วยงานที่พิจารณาจ่ายเงินรางวัล¹²⁷ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแท้จริง คือ ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ผู้รักษาการตามระเบียบนี้¹²⁸

¹²⁷ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากเกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 6 วรรคแรก

¹²⁸ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากเกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 5

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลนั้น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้จับกุม รวมทั้งผู้แจ้งความนำจับด้วย ซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น เงินรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม และเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งความนำจับ

คำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ รวมถึงเจ้าพนักงานอื่นๆ ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจในการจับกุม¹²⁹ ส่วน “ผู้แจ้งความนำจับ” หมายถึง ผู้แจ้งความว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการขายสลากกินราคา¹³⁰

ฉ) อัตราการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ในจำนวนเงินที่เปรียบเทียบปรับแต่ไม่เกินคดีละ 2,000 บาท และให้จ่ายเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งความนำจับเป็นเงินจำนวน 1,000 บาทต่อคดี¹³¹

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการขอรับเงินรางวัลที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยมีหนังสือรับรองจากหัวหน้าส่วนราชการที่ทำการจับกุมซึ่งมียศพันตำรวจเอก พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก หรือข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ หรือระดับ 8 ขึ้นไป¹³² และต้องดำเนินการขอรับเงินรางวัลภายใน 1 ปีนับแต่คดีถึงที่สุด¹³³ ซึ่งในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมจะเป็นผู้ดำเนินการขอรับเงินรางวัลแทนผู้แจ้งความนำจับ

¹²⁹ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 4 นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่”

¹³⁰ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 4 นิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ”

¹³¹ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ. 2560 ข้อ 6 วรรคแรก

¹³² ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ.2560 ข้อ 6 วรรคสอง

¹³³ ระเบียบสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการจับกุมผู้ขายสลากกินราคา พ.ศ.2560 ข้อ 8

ภาคผนวกที่ 7

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับที่ถูกยกเลิกไปแล้ว

1. เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติซึ่งกำหนดให้จ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับเอาไว้ได้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติแร่ถูกเพิ่มเติมเข้าไปในพระราชบัญญัติแร่ ในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 2) ในปี พ.ศ.2528 และเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติแร่นั้นเป็นการจ่ายเงินสินบนรางวัลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ

ลักษณะของเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติแร่ เหมือนกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนรางวัลส่วนใหญ่ที่กำหนดให้จ่ายทั้งเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับในกฎหมายฉบับเดียวกัน เงินสินบนนำจับมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับ ส่วนเงินรางวัลนำจับเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้จับซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่

เงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนรางวัลเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 แต่กำหนดขอบเขตของความผิดที่สามารถจ่ายเงินสินบนรางวัลเอาไว้อย่างแคบเฉพาะความผิดในมาตรา 132 ทวิ, มาตรา 132 ตริ, มาตรา 133 ตริ, มาตรา 135, มาตรา 142, มาตรา 143, มาตรา 145, มาตรา 147, มาตรา 148, มาตรา 148 ทวิ, มาตรา 152, มาตรา 152 ทวิ หรือมาตรา 152 ตริ โดยให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและเหมืองแร่ในการสั่งจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด แต่ในกรณีคดีเป็นอันระงับโดยการเปรียบเทียบปรับอธิบดีอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานผู้เปรียบเทียบปรับเป็นผู้สั่งจ่ายก็ได้

อัตราการจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 กำหนดให้จ่ายเงินสินบนรางวัลจากจำนวนเงินค่าขายของกลางที่ศาลสั่งริบหรือเงินค่าปรับที่ชำระต่อศาลแล้วแต่กรณี ซึ่งรวมกันแล้วไม่เกินอัตราร้อยละ 55 รวมทั้งมีกฎหมายลำดับรองที่กำหนดรายละเอียดในการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับอีกฉบับ คือ ระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล พ.ศ.2528 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลโดยละเอียดเกี่ยวกับอัตราการแบ่งเงินสินบนและเงินรางวัล เงื่อนไขในการเป็นผู้มีสิทธิ สัดส่วนเงินสินบนและเงินรางวัล วิธีการดำเนินการเพื่อจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล เป็นต้น

อย่างไรก็ตามภายหลังจากมีการร่างและประกาศใช้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2560 ได้ตัดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.

2510 มาตรา 155 ออกไป การจ่ายเงินสินบนรางวัลตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 จึงถูกยกเลิกไปในที่สุด

2. เงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2546

การจ่ายเงินสินบนนำจับและเงินรางวัลนำจับตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงิน ลักษณะของเงินสินบนเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับหรือแจ้งความนำสืบทรัพย์สิน ส่วนเงินรางวัลเป็นเงินที่จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานผู้ทำการสอบสวนหรือจับ และพนักงานสอบสวนในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวทำให้เกิดการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือทำให้เกิดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในคดีฟอกเงิน

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามระเบียบนี้มีสาระสำคัญ เช่น กำหนดให้จ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลจากเงินงบประมาณของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลทำหน้าที่พิจารณาจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลและเงินสินบนเพิ่มและเงินรางวัลเพิ่ม กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล และเงินสินบนเพิ่มหรือเงินรางวัลเพิ่ม เป็นต้น

ต่อมาวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2550 ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2546 โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณา โดยให้เหตุผลว่าการจ่ายเงินรางวัลตามระเบียบดังกล่าวยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ซึ่งมักให้ค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ในรูปแบบของการเพิ่มเงินเดือน การให้โบนัสหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนมิใช่เป็นการจ่ายเงินรางวัลและเพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีในยุคนั้น

อย่างไรก็ตามทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังพยายามเพื่อนำเงินสินบนกลับมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่ เช่น ในการเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2551 ต่อคณะรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2553 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติงาน มีสาระสำคัญ คือ เห็นสมควรให้มี

การจ่ายเงินเพื่อปราบปรามอาชญากรรม แต่นำกลับมาเฉพาะเงินสินบนนำจับเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้
แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดหรือแจ้งความนำสืบทรัพย์สิน ซึ่งให้ความร่วมมือหรือให้ความ
ช่วยเหลือแก่ทางราชการ แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มี การดำเนินการเพื่อนำเงินสินบนและเงินรางวัล
กลับมาใช้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด

2621358296

CU ThesIs 5885985334 thesIs / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ภาคผนวกที่ 8

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศสหรัฐอเมริกา

ตัวอย่าง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลตามประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา

1. การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล
2. การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ (Department of State)
3. การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา (False Claim)

1. การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล

ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลักษณะที่ 18 อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา บทที่ 204 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการก่อการร้ายหรือการจารกรรมข้อมูลที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้เสียหาย ซึ่งกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูล ไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล พิจารณาองค์ประกอบในการจ่ายเงินรางวัลได้ ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสสำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานก่อการร้ายและความผิดฐานจารกรรมข้อมูลซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นผู้เสียหาย

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล มีดังนี้

1. มีการแจ้งข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานก่อการร้ายและความผิดฐานจารกรรมข้อมูล
2. ข้อมูลที่แจ้งนั้นทำให้เกิดการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนด คือ
 - 2.1. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำการก่อการร้าย หรือผู้สมรู้ร่วมคิดหรือพยายามกระทำการก่อการร้ายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะอยู่ใน

ประเทศใดก็ตาม หรือนำไปสู่การป้องกัน ชัดขวางหรือแก้ไขการก่อการร้ายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา

2.2. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำการจารกรรมข้อมูล หรือผู้สมรู้ร่วมคิดหรือพยายามกระทำการจารกรรมข้อมูลที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้เสียหาย หรือนำไปสู่การป้องกัน ชัดขวางหรือแก้ไขการกระทำการจารกรรมข้อมูลต่อสหรัฐอเมริกา

3. ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจให้รับเงินรางวัลได้

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลักษณะที่ 18 บทที่ 204 กำหนดให้เงินรางวัลมีที่มาจากเงินงบประมาณของรัฐ

ง) ผู้มีอำนาจในพิจารณาเงินรางวัล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินรางวัล โดยพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสิทธิในการรับเงินรางวัลหรือไม่ สำหรับการจ่ายเงินรางวัลที่เกินกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต้องได้รับการอนุมัติหรือเห็นชอบจากประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม การพิจารณาเงินรางวัลของประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ถือเป็นเด็ดขาดและเป็นที่สุด

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

บุคคลที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล คือ ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือลูกจ้างของรัฐที่ให้ข้อมูลซึ่งได้มาระหว่างที่ตนปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ย่อมไม่มีสิทธิรับเงินรางวัล

ฉ) อัตราเงินรางวัลและจำนวนเงินรางวัลที่จ่าย

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ

ช) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสามารถกำหนดมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวของบุคคลเหล่านั้นได้ และในกรณีที่จำเป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานได้

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

2. การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ

การจ่ายเงินรางวัลในโครงการเงินรางวัลของกระทรวงการต่างประเทศ (Department of State) อยู่ในลักษณะที่ 22 การติดต่อและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ § 2708 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ร้ายแรงและเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ การก่อการร้ายระหว่างประเทศ การค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง และองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันที่เกี่ยวข้อง โดยรางวัลที่จ่ายนี้อาจอยู่ในรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ก็ได้ เช่น รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของตนและมีส่วนร่วมในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการจารกรรมข้อมูลไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลแต่อย่างใด พิจารณาองค์ประกอบในการจ่ายเงินรางวัลได้ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินหรือค่าตอบแทนในลักษณะอื่นๆ ที่ให้แก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสสำหรับการดำเนินการเพื่อป้องกันปราบปรามการก่อ การร้ายระหว่างประเทศ การค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง และองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล มีดังนี้

1. มีการแจ้งข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานเกี่ยวกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง และองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมอื่นๆ

2. ข้อมูลที่แจ้งนั้นทำให้เกิดการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนด คือ

2.1. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำการก่อการร้ายระหว่างประเทศ หรือผู้สมรู้ร่วมคิดหรือพยายามกระทำการก่อการร้ายระหว่างประเทศต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม หรือนำไปสู่การป้องกัน ชัดขวางหรือแก้ไขการก่อการร้ายระหว่างประเทศต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา

2.2. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจของสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้นั้นเป็นฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดคนสำคัญหรือการฆาตกรรมหรือลักพาตัวเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือสมาชิกในครอบครัวของผู้ที่มี

หน้าที่บังคับใช้กฎหมายยาเสพติดหรือควบคุมยาเสพติด หรือผู้สมรู้ร่วมคิดหรือพยายามกระทำการดังกล่าว

2.3. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้ให้การช่วยเหลือหรือการสนับสนุน การกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำความผิดกฎหมายที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

2.4. ทำให้เกิดการป้องกัน ชัดขวาง การแก้ไขการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำความผิดกฎหมายที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการทำลายองค์การอาชญากรรมข้ามชาติด้วย

2.5. ทำให้เกิดการระบุดำหรือระบุดำแหน่งของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในองค์การก่อการร้ายระหว่างประเทศหรือองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

2.6. ทำให้เกิดการขัดขวางการสนับสนุนทางการเงินแก่องค์การก่อการร้ายต่างชาติหรือองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเงินนั้นใช้เพื่อดำเนินการหรือสนับสนุนการก่อการร้ายหรือการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ

2.7. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้ที่มีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ หรือเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดหรือพยายามเข้าร่วมองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

2.8. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษ หรือส่งตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ได้แก่ อาชญากรรมสงคราม การก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

3. ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจให้รับเงินรางวัลได้

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลจากเงินงบประมาณของรัฐ

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (The Secretary of State) เป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลภายใต้การให้คำปรึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจ่ายเงินรางวัลตามโครงการนี้ในทุกกรณีต้องได้รับการรับรองและอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรณีการจ่ายเงินรางวัลที่อยู่ในอำนาจทางอาญาของรัฐบาลกลางต้องได้รับความเห็น
 พ้องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมด้วย และการจ่ายเงินรางวัลที่จำนวนเงินรางวัลสูงเกินกว่า
 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ จะต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้วย

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งนำข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดจน
 นำไปสู่การดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้ เช่น การจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิด การ
 ป้องกัน ชัดขวาง และแก้ไข การเกิดการกระทำความผิด การระบุด่วนหรือตำแหน่งของบุคคล การ
 ชัดขวางทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่กระทบกระเทือนต่อหลายประเทศและมีลักษณะเป็น
 สาธารณะ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือลูกจ้างของรัฐที่ให้ข้อมูลซึ่งได้มาระหว่างที่ตนปฏิบัติหน้าที่ตาม
 ตำแหน่งหน้าที่ย่อมไม่มีสิทธิรับเงินรางวัล

ฉ) อัตราเงินรางวัลและจำนวนเงินรางวัลที่จ่าย

โครงการเงินรางวัลของกระทรวงต่างประเทศกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลในจำนวน
 อย่างสูงไม่เกิน 25,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเห็นว่า
 เป็นกรณีที่จำเป็นเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายหรือป้องกันการก่อการร้าย กรณีนี้สามารถกำหนดเงิน
 รางวัลสำหรับการจับกุมหรือการให้ข้อมูลซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้นำในองค์กรการก่อการร้ายข้ามชาติ
 เพิ่มขึ้น 2 เท่าของจำนวนเงินรางวัลที่กำหนดข้างต้น คือ 50,000,000 ดอลลาร์สหรัฐได้

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลภายใต้โครงการนี้กำหนดให้มีการดำเนินการตรวจสอบเพื่อป้องกันการ
 การจ่ายเงินรางวัลซ้ำซ้อน โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศภายใต้คำแนะนำ
 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมดำเนินการเกี่ยวกับกรจ่ายเงินรางวัล เช่น การระบุด่วน
 เอกชน องค์กร และความผิดที่มีการจ่ายเงินรางวัล การแจ้งการจ่ายเงินรางวัล การเสนอเงินรางวัลที่มี
 ลักษณะเป็นการเสนอเงินรางวัลร่วมกันระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ การรวบรวมและวิเคราะห์
 ข้อมูลการจ่ายเงิน และกระบวนการในการจ่ายเงินและการอนุมัติจ่ายเงิน เป็นต้น

การอนุญาตจ่ายเงินรางวัลนั้นต้องมีการทำรายงานแจ้งต่อคณะกรรมการสิทธิการสภา
 ภายใน 15 วันนับแต่อนุมัติจ่ายเงิน โดยระบุข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แจ้งเบาะแส จำนวนเงินรางวัลที่
 อนุมัติ และวิธีการในการจ่ายเงินรางวัล เมื่อมีการจ่ายเงินรางวัลแล้ว กำหนดให้มีการรายงาน การ
 จ่ายเงินแต่ละครั้งภายใน 30 วันนับแต่วันจ่ายต่อคณะกรรมการของรัฐสภา และเมื่อครบรอบ
 ปึงบประมาณต้องมีการจัดทำรายงานประจำปีภายใน 60 วันนับแต่ครบรอบปีงบประมาณต่อ
 คณะกรรมการของรัฐสภาด้วย

2621358296

CD 1Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ช) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสามารถกำหนดมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวของบุคคลเหล่านั้นได้ และในกรณีที่จำเป็นสามารถกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและครอบครัวเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานได้ด้วย

3. การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา (False Claim)

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาได้รับการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลักษณะที่ 31 เรื่องการเงิน

การจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบแทนบุคคลที่ช่วยรักษาผลประโยชน์ให้กับรัฐด้านการเงินและทรัพย์สิน และเพื่อจูงใจให้เกิดการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของรัฐซึ่งลักษณะการกระทำความผิดเป็นเรื่องของการปกปิด ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และหลอกลวงให้รัฐเก็บทรัพย์สินได้น้อยลง ซึ่งผู้กระทำความผิดมีวิธีการกระทำความผิดที่ซับซ้อนและยากต่อการตรวจพบโดยวิธีการปกติ พิจารณาองค์ประกอบของการจ่ายเงินรางวัลได้ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

ลักษณะของเงินรางวัลเป็นการให้เงินค่าตอบแทนแก่บุคคลที่เริ่มต้นนำคดีแจ้งต่อรัฐบาล และทำให้เกิดการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาล ไม่ว่าจะการดำเนินคดีนั้นจะเกิดขึ้นโดยพนักงานอัยการซึ่งฟ้องร้องคดีตามการร้องของผู้ร้อง หรือผู้ร้องนำคดีมาฟ้องเองเพราะหน่วยงานที่รับแจ้งไม่ดำเนินการตามการร้องเรียนของผู้ร้อง โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลสำหรับการฟ้องร้องคดีในความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาว่า ผู้มีสิทธินำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลนั้นอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทรัพย์สินหรือการทำธุรกรรมของบุคคลก็ได้ ดังนั้นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากฟ้องร้องคดีความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงรัฐบาลกลางจึงเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล คือ มีการดำเนินการซึ่งทำให้เกิดการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาต่อศาล

การกระทำที่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา ได้แก่

1. การเสนอหรือทำให้เกิดการเสนอจ่ายเงิน หรือการอนุมัติที่เป็นเท็จหรือเรียกเรื่องโดยฉ้อโกง
2. การสร้าง ใช้ หรือก่อให้เกิดการสร้างหรือใช้ประวัติหรือข้อมูลทางการเงินที่เป็นเท็จหรือฉ้อโกง
3. การเป็นเจ้าของ ครอบครอง ควบคุมเงินหรือทรัพย์สินที่ใช้หรือถูกใช้โดยรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาแต่ส่งให้แก่รัฐหรือทำให้เกิดการส่งให้แก่รัฐที่น้อยกว่าปกติ
4. การให้อนุญาตในการสร้างหรือส่งเอกสารรับรองทรัพย์สิน ซึ่งใช้หรือถูกใช้โดยรัฐบาลกลางและเจตนาฉ้อโกงรัฐบาลกลางโดยสร้างหรือส่งเอกสารนั้นโดยมีข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง
5. การซื้อหรือได้รับมาซึ่งข้อผูกพันหรือหนี้ในทรัพย์สินของรัฐจากเจ้าหน้าที่ลูกจ้างของรัฐ หรือสมาชิกในกองทัพโดยรู้ว่าบุคคลเหล่านั้นไม่มีอำนาจในการโอน
6. การสร้าง ใช้ หรือทำให้เกิดการสร้างหรือใช้ประวัติหรือข้อมูลทางการเงินเท็จซึ่งสร้างข้อผูกมัดในการจ่ายหรือส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินแก่รัฐบาลกลาง หรือปกปิดหรือหลีกเลียงหรือทำให้ข้อผูกมัดในการจ่ายหรือส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้แก่รัฐบาลกลางลดลง
7. การเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิดในข้อ 1. - ข้อ 6¹

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลจากจำนวนเงินที่ศาลตัดสินให้จำเลยต้องรับผิดชอบ

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัล

ศาลมีอำนาจในการกำหนดให้จ่ายเงินตอบแทนแก่ผู้นำคดีมาร้องต่อรัฐ หลังจากศาลพิจารณาคดีและมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว

หลักเกณฑ์ที่ศาลใช้ในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัล พิจารณาจากข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาคดี ซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่ถูกลักปิดและมีความสำคัญ คุณภาพและลักษณะของข้อมูลนั้นส่งผลต่อจำนวนเงินรางวัลที่มีสิทธิได้รับ หากข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลใหม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือวิธีการกระทำความผิดที่ศาลไม่ทราบและมีความสำคัญซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีกรกระทำความผิดเกิดขึ้น การคำนวณค่าตอบแทนจะมีอัตราที่มากกว่าข้อมูลที่ศาลทราบอยู่แล้ว หลังจากนั้นศาลจะกำหนดเงินค่าตอบแทนให้ผู้นำคดีมาร้องจากจำนวนเงินที่ศาลกำหนดให้จำเลยต้องรับผิดชอบ รวมกับค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดี ซึ่งหลักเกณฑ์การกำหนดเงินรางวัลสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีและกำหนดอัตราการคำนวณเงินค่าตอบแทนที่ต่างกัน

¹ United States Code, Title 31 Money and Finance § 3729 (a)

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ประชาชนและเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลนำจับ

ฉ) อัตราการจ่ายเงินรางวัล

แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่รัฐดำเนินการเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกงรัฐแทนผู้แจ้งข้อมูลหรือผู้ร้องเรียน และกรณีที่ผู้แจ้งข้อมูลหรือผู้ร้องเรียนดำเนินคดีเอง

1. กรณีที่รัฐดำเนินคดีแทนผู้แจ้งข้อมูล กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนในอัตราร้อยละ 15 แต่ไม่เกินอัตราร้อยละ 25 จากจำนวนเงินที่ศาลตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบ

อย่างไรก็ตามหากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาคดีนั้นเป็นข้อมูลที่ศาลทราบอยู่แล้วหรือสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ไม่ยาก เช่น ข้อมูลที่เคยมีการฟ้องร้องคดีหรือธุรกรรมเกี่ยวข้องที่เคยดำเนินคดีมาแล้วทั้งทางแพ่งและอาญา ข้อมูลจากการพิจารณาในรัฐสภาหรือหน่วยงานทางปกครอง รายงาน การพิจารณา การสอบบัญชี หรือการสอบสวนของหน่วยงานทางบัญชีของรัฐ หรือข่าวสารทั่วไป เป็นต้น กรณีนี้กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ผู้แจ้งข้อมูลในอัตราร้อยละ 10

2. กรณีที่รัฐไม่ได้ดำเนินการฟ้องคดี และผู้ร้องต้องดำเนินคดีเอง กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนในอัตราร้อยละ 25 - ร้อยละ 30 จากจำนวนเงินที่ศาลตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบ

2621358296

ภาคผนวกที่ 9

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดีย

ตัวอย่าง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศอินเดีย

1. การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ
2. การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษี
3. การจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ

และบริการ

1. การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลสำหรับแจ้งเบาะแสการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ อยู่ในภายใต้กฎหมายของประเทศอินเดีย ในชื่อว่า “โครงการเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแสการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ปี 2018” (Benami transactions Informants Reward Scheme, 2018) โครงการดังกล่าวกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลพิเศษเฉพาะเจาะจง (Special Information) เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีการปกปิดชื่อ และกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลของผู้แจ้งเป็นความลับเพื่อคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยผู้แจ้งเบาะแสมุ่งหมายถึงประชาชนเท่านั้น ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อย่างใด พิจารณาองค์ประกอบในการจ่ายเงินรางวัล ได้ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลนั้นเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีการปกปิดชื่อ โดยไม่จำกัดว่าจะจะเป็นประชาชนของประเทศอินเดียหรือชาวต่างชาติ

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสดังนี้

1. มีการแจ้งข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนวนชิ้นเดียวหรือหลายชิ้นที่มีการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมูลค่าของทรัพย์สินเหล่านั้นต้องมากกว่า 10 ล้านรูปี (1 crore) ต่อการแจ้งหนึ่งครั้ง
2. ผู้แจ้งเบาะแสได้แจ้งข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจโดยพิจารณาเขตอำนาจจากสถานที่ซึ่งทรัพย์สินที่ถือครองโดยปกปิดชื่อตั้งอยู่
3. ผู้แจ้งเบาะแสรอกรายชื่อข้อมูลลงในแบบฟอร์มการแจ้งเบาะแสและได้รับ รหัสผู้แจ้งเบาะแสจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

4. คณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลพิจารณาเห็นชอบให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินในโครงการฉบับนี้ไม่ได้ระบุแหล่งที่มาของเงินรางวัล แต่อาจอนุมานได้ว่าเป็นการจ่ายจากเงินที่จัดสรรไว้เป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ เพราะหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลกำหนดให้ต้องตีราคาทรัพย์สินโดยคณะกรรมการผู้มีอำนาจ และไม่ได้กำหนดวิธีการในการจ่ายเงินไว้เป็นพิเศษ

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัล

กำหนดให้การพิจารณาเงินรางวัลต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัล ซึ่งแต่งตั้งจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับภาษีเงินได้ในเขตที่ตนมีอำนาจ¹ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินรางวัลจากควมมีประโยชน์ ความสำคัญของข้อมูลและคุณภาพของหลักฐาน การให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการของผู้แจ้งเบาะแส ความเสี่ยง ปัญหาที่เกิดขึ้น และค่าใช้จ่ายของผู้แจ้งเบาะแสในการเก็บรักษาข้อมูลและแจ้งข้อมูล และพิจารณาว่าการดำเนินการในการแจ้งเบาะแสเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่²

การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาของคณะกรรมการเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลถือเป็นที่สุดจะนำไปฟ้องร้องไม่ได้³ เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้แจ้งเบาะแสบางรายที่เห็นว่ากรรมการพิจารณาเงินรางวัลรวมไม่เป็นธรรมอย่างร้ายแรง เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือข้อเท็จจริงในคดีนั้นไม่ถูกต้อง ผู้ได้รับความเสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลเพื่อพิจารณาใหม่ได้⁴

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ ผู้ให้เบาะแส ที่ให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีการปกปิดชื่อซึ่งทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าสูงกว่า 10 ล้านบาท (1 crore) และได้ดำเนินการแจ้งเบาะแสเป็นลายลักษณ์อักษรตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนด และได้รับรหัสผู้แจ้งเบาะแสจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ⁵ ซึ่งหลักเกณฑ์การดำเนินการจ่ายเงินรางวัลกำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีสิทธิรับ

¹ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 11

² Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 12

³ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 18

⁴ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018, Section 19

⁵ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 3

เงินรางวัลเอาไว้อย่างชัดเจน หากได้รับข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่⁶

ฉ) อัตราการจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดนั้นแบ่งเงินรางวัลออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินรางวัลเบื้องต้น (Interim Reward) และเงินรางวัลรวม (Final Reward) การพิจารณาเงินรางวัลเบื้องต้น ให้แยกคำนวณตามทรัพย์สินแต่ละชั้น และจำกัดอัตราเงินรางวัลสูงสุดที่จะจ่ายของทรัพย์สินแต่ละชั้นเอาไว้ เงื่อนไขและอัตราในการจ่ายเงินรางวัลแต่ละประเภทมีดังนี้

1. เงินรางวัลเบื้องต้นนั้นให้จ่ายเมื่อมีการอายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติห้ามการทำธุรกรรมปกปิดชื่อ มาตรา 24 (4) โดยให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 1 ของราคาทรัพย์สิน แต่ไม่เกินกว่า 1 ล้านบาท (10 lakh) ต่อทรัพย์สินที่มีการแจ้งขึ้นหนึ่ง

2. เงินรางวัลรวมให้จ่ายเมื่อมีการยึดทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติห้ามการทำธุรกรรมปกปิดชื่อ มาตรา 27 โดยให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 5 ของราคาทรัพย์สิน ทั้งนี้เงินรางวัลทั้งหมดหรือเงินรางวัลสุทธิ (Total Reward) ที่จ่ายจะต้องไม่เกินกว่า 10 ล้านบาท (1 crore) ต่อทรัพย์สิน 1 ชั้น

มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการถือครองทรัพย์สินที่ปกปิดชื่อนั้น อาจเป็นความผิดตามกฎหมายอื่น เช่น การปกปิดเงินได้หรือทรัพย์สินในต่างประเทศ การเลี่ยงภาษี เป็นต้น ซึ่งการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำเหล่านั้น มีกฎหมายที่กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเอาไว้ โดยเฉพาะด้วย หากผู้แจ้งเบาะแสมีสติได้รับเงินรางวัลจากข้อมูลเดียวกันในโครงการที่มี การจ่ายเงินรางวัลอื่น เช่น โครงการเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแสดความผิดเกี่ยวกับภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (The Income Tax Act) และพระราชบัญญัติว่าด้วยปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศ (The Black Money Act) จำนวนเงินรางวัลสุทธิสูงสุด (Total Reward) ที่จ่ายนั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนเงินรางวัลสุทธิสูงสุดตามกฎหมายแต่ละเรื่องนั้น กล่าวคือ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้กำหนดอัตราเงินรางวัลสุทธิไว้ไม่เกิน 10 ล้านบาท (1 crore) ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศกำหนดอัตราเงินรางวัลไม่เกิน 50 ล้านบาท (5 crore)⁷

⁶ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 17

⁷ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 7 & Section 8

ส่วนในกรณีที่มีการแจ้งข้อมูลในแบบฟอร์มเดียวกันโดยผู้แจ้งเบาะแสหลายคน สัดส่วนเงินรางวัลนั้นจะถูกแบ่งให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสทุกคนเท่าๆ กัน⁸

ข) วิธีการในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นภายใน 4 เดือนหลังจากได้อายัดทรัพย์สินที่ปกปิดชื่อชั่วคราว และเงินรางวัลรวมภายใน 6 เดือนนับแต่มีคำสั่งถึงที่สุดให้ยึดทรัพย์สินที่ปกปิดชื่อ โดยให้ถือว่าระยะเวลา 2 ปีหลังจากที่ได้ยึดทรัพย์สิน และไม่มี การดำเนินการโต้แย้งเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ยึดนั้นเป็นการยึดทรัพย์สินที่ถึงที่สุดแล้วด้วย⁹ โดยการจ่ายเงินรางวัลรวมที่เหลือของทรัพย์สิน 1 ชิ้นจะต้องหักลบเงินรางวัลเบื้องต้นที่จ่ายไปแล้วออกจากเงินรางวัลรวมทั้งหมดที่คณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลอนุญาตให้จ่าย¹⁰ ส่วนขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินรางวัลนั้นไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

มาตรการในการคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเบาะแสดำเนินการโดยการให้ทรัพย์สินแก่ผู้แจ้งเบาะแสรวมทั้งมีการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แจ้งเบาะแส ข้อมูลของเบาะแสหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจะไม่เปิดเผยจำนวนเงินรางวัลที่จ่ายด้วย เว้นแต่มีกฎหมายยกเว้นให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ หรือกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูล¹¹

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส กรณีธุรกรรมแบบปกปิดชื่อให้ความสำคัญกับข้อมูลและการดำเนินการแจ้งข้อมูลเป็นอย่างมาก ซึ่งข้อมูลนั้นต้องสามารถระบุถึงทรัพย์สินที่มีการถือครองแบบปกปิดชื่อ ชื่อและที่อยู่บุคคลซึ่งเป็นผู้ถือครอง และพยานหลักฐานอื่นๆที่แสดงให้เห็นว่าการถือครองนั้นเป็นการถือครองแทนผู้อื่นโดยปกปิดชื่อผู้เป็นเจ้าของแท้จริง¹² หากข้อมูลที่ให้คลุมเครือไม่มีความเฉพาะเจาะจง หรือเป็นเรื่องทั่วไป หรือเป็นเรื่องที่หน่วยงานที่มีอำนาจทราบอยู่แล้ว หรือข้อมูลนั้นไม่ได้มาจากผู้แจ้งเบาะแสดโดยตรง หรือไม่ได้ระบุถึงทรัพย์สินที่ถือครองโดยปกปิดชื่อ และกรณีที่การแจ้งข้อมูลนั้นไม่ได้มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ที่แจ้งเบาะแสในกรณีเหล่านี้ย่อมหมดสิทธิรับเงินรางวัล¹³

⁸ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 6 (i)

⁹ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 9

¹⁰ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 8 (iii)

¹¹ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 4

¹² Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 5

¹³ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 13

นอกจากนี้มีการกำหนดในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินไว้อย่างชัดเจนว่า การแจ้งข้อมูลหรือพยานหลักฐานเท็จเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อนั้นเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอินเดีย ปี 1860 มาตรา 182¹⁴

2. การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษี

การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ควบคุมการเสียภาษีของประเทศอินเดีย 2 ฉบับคือ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (The Income Tax Act) และพระราชบัญญัติว่าการดักจับเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี (The Black Money and Imposition Act) โดยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายที่ชื่อว่า “โครงการเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ปี 2018” (Income Tax Informants Rewards Scheme, 2018)

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษีกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลเฉพาะให้กับประชาชนเท่านั้น โดยจ่ายเงินรางวัลสูงสุดจำนวนไม่เกิน 50 ล้านบาท (5 crore) แก่บุคคลที่ให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง (Special Information) เกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีเกี่ยวกับเงินรายได้และสินทรัพย์อื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยเก็บข้อมูลของผู้แจ้งเป็นความลับด้วย ซึ่งสาระสำคัญเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในโครงการนี้มีความคล้ายคลึงกับโครงการเงินรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแสการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อเป็นอย่างมาก พิจารณาองค์ประกอบในการจ่ายเงินรางวัล ได้ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลมีลักษณะเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลเบาะแสนำไปสู่การติดตามการหลีกเลี่ยงภาษีที่มีลักษณะร้ายแรงภายใต้พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 (The Income Tax Act 1961) และพระราชบัญญัติว่าการดักจับเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี (The Black Money and Imposition Act, 2015) โดยไม่จำกัดว่าจะ เป็นประชาชนของประเทศอินเดียหรือชาวต่างชาติ

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส มีดังนี้

1. มีการแจ้งข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีที่มีลักษณะร้ายแรง ซึ่งหมายถึง การหลีกเลี่ยงภาษีที่มีมูลค่าสูงกว่า 50 ล้านบาท (5 crore) ที่ตรวจพบโดย

¹⁴ Benami Transaction Informant Reward Scheme 2018 Section 6 (xiii)

หน่วยงานตรวจสอบในเมืองใหญ่หรือการหลีกเลี่ยงภาษีที่มีมูลค่าสูงกว่า 10 ล้านรูปี (1 crore) ที่ตรวจพบโดยหน่วยงานตรวจสอบอื่นๆ หรือการหลีกเลี่ยงภาษีที่ในแต่ละคดี มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 50 ล้านรูปี (5 crore) .ในกรณีที่มีการเลี่ยงภาษีอยู่ภายใต้การตรวจสอบของหลายหน่วยงาน¹⁵

2. การเลี่ยงภาษีนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศ

3. ผู้แจ้งเบาะแสได้แจ้งข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในเขตอำนาจที่ตนรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบการแจ้งเบาะแสและได้รับรหัสผู้แจ้งเบาะแสจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ¹⁶

4. คณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลพิจารณาเห็นชอบให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิ

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเกี่ยวกับการเลี่ยงภาษีไม่ได้ระบุแหล่งที่มาของเงินรางวัลอย่างชัดเจน แต่อาจอนุมานได้ว่ามาเป็นการจ่ายจากเงินที่จัดสรรไว้เป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ เพราะหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลกำหนดให้ต้องมีการประเมินทรัพย์สินหรือประเมินภาษีโดยคณะกรรมการที่มีอำนาจก่อน และไม่ได้กำหนดวิธีการในการจ่ายเงินไว้เป็นพิเศษ

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัล

กำหนดให้การพิจารณาเงินรางวัลต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัล ซึ่งแต่งตั้งจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับภาษีเงินได้ในเขตที่ตนมีอำนาจ¹⁷ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินรางวัลจากความเที่ยงตรงแม่นยำและความเป็นประโยชน์ของข้อมูล การให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการของผู้แจ้งเบาะแส ข้อมูลส่งผลโดยตรงต่อการเก็บหรือตรวจพบภาษีเพิ่มเติม ความเสี่ยง ปัญหาที่เกิดขึ้น และค่าใช้จ่ายของผู้แจ้งเบาะแสในการเก็บรักษาข้อมูลและแจ้งข้อมูล และพิจารณาว่าการดำเนินการในการแจ้งเบาะแส เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่¹⁸

¹⁵ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 18 (xvii)

¹⁶ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 2

¹⁷ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 6

¹⁸ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 7

การใช้ดุลพินิจในการพินิจของคณะกรรมการเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลถือเป็นที่สุดจะนำไปฟ้องร้องไม่ได้¹⁹ เว้นแต่เป็นกรณีและผู้แจ้งเบาะแสบางรายที่เห็นว่าการพิจารณาเงินรางวัลรวมไม่เป็นธรรมอย่างร้ายแรง เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือข้อเท็จจริงในคดีนั้นไม่ถูกต้อง ผู้ได้รับความเสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลเพื่อพิจารณาใหม่ได้²⁰

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ ผู้ให้เบาะแส ที่ให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีที่ร้ายแรงเป็นลายลักษณ์อักษรตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดและได้รับรหัสผู้แจ้งเบาะแสดจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ²¹ และกำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลเอาไว้อย่างชัดเจน หากได้รับข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่²²

ฉ) อัตราการจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามประเภทของกฎหมายที่เป็นฐานในการพิจารณา คือ พระราชบัญญัติภาษี เงินได้ ปี 1961 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี และกฎหมายในแต่ละกลุ่มแบ่งเงินรางวัลออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินรางวัลเบื้องต้น (Interim Reward) และเงินรางวัลรวม (Final Reward) เงื่อนไขและอัตราในการจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายแต่ละประเภท มีดังนี้

1. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961

กรณีที่แจ้งเบาะแสดภายใต้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 เงินรางวัลเบื้องต้นนั้นให้จ่ายเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเห็นว่าข้อมูลที่แจ้งนั้น สามารถใช้เพื่อเรียกภาษีจากเงินที่ถูกปกปิดไว้ได้ โดยให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 1 จากเงินที่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตรวจพบตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 แต่ไม่เกิน 1 ล้านบาท (10 lakh) ต่อการแจ้งข้อมูลตามแบบของการแจ้งความ 1 ครั้ง หากข้อมูลที่แจ้งนั้นทำให้สามารถยึดเงินที่ถูกปกปิดได้มากกว่า 10 ล้านบาท จำนวนเงินขั้นสูงที่จ่าย คือ 1.5 ล้านบาท (15 lakh)²³

¹⁹ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 14

²⁰ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 15

²¹ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 2

²² Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 13

²³ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.1.2)

ส่วนเงินรางวัลรวมภายใต้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 เงินรางวัลรวมให้จ่ายเมื่อการประเมินภาษีนั้นเสร็จสิ้นแล้ว โดยให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มหรือตรวจพบแต่ไม่เกินกว่า 5 ล้านบาท (50 lakh) และกรณีที่มีการแจ้งเบาะแสของการเลี่ยงภาษีในข้อเท็จจริงเดียวกันตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเป็นการเฉพาะ จำนวนเงินรางวัลรวมสูงสุดที่จ่ายจะต้องไม่เกิน 10 ล้านบาท²⁴

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี

กรณีที่แจ้งเบาะแสมากภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี เงินรางวัลเบื้องต้นให้จ่ายเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเห็นว่าข้อมูลที่แจ้งนั้นสามารถทำให้เก็บภาษีได้ ในอัตราร้อยละ 3 จากจำนวนเงินภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มเติม แต่ไม่เกิน 5 ล้านบาท (50 lakh) ต่อการแจ้งข้อมูลตามแบบของการแจ้งความ 1 ครั้ง²⁵

ส่วนเงินรางวัลรวมภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี เงินรางวัลรวมให้จ่ายเมื่อการประเมินเงินได้และทรัพย์สินเสร็จสิ้น โดยให้จ่ายเงินรางวัลในอัตราไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มหรือตรวจพบแต่ไม่เกินกว่า 50 ล้านบาท (5 crore) และกรณีที่มีการแจ้งเบาะแสของการเลี่ยงภาษีในข้อเท็จจริงเดียวกันตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมแบบปกปิดชื่อ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลเป็นการเฉพาะ จำนวนเงินรางวัลรวมสูงสุดที่จ่ายจะต้องไม่เกิน 50 ล้านบาท (5 crore)²⁶

ในกรณีที่มีการแจ้งข้อมูลในแบบฟอร์มเดียวกันโดยผู้แจ้งเบาะแสมากหลายคน สัดส่วนเงินรางวัลนั้นจะถูกแบ่งให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสมากคนเท่าๆ กัน²⁷

ข) วิธีการในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดระยะเวลาในการจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 ภายใน 4 เดือนนับแต่มีรายงานการสืบสวนครั้งสุดท้ายของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ส่วนระยะเวลาในการจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี คือ 4 เดือนหลังจากเสร็จสิ้นการประเมินเงินได้และทรัพย์สินตาม

²⁴ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.3.2)

²⁵ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.1.1)

²⁶ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.3.1)

²⁷ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 4 (4.5)

มาตรา 10 (3) และ (4) ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี²⁸

ส่วนเงินรางวัลรวมสุทธินั้น จะต้องคำนวณโดยหักลบเงินรางวัลเบื้องต้นที่จ่ายออกไป²⁹ และกำหนดระยะเวลาจ่ายเงินรางวัลรวมทั้งตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปี 1961 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกปิดเงินได้และทรัพย์สินในต่างประเทศและการเก็บภาษี คือ 6 เดือนนับแต่มีคำวินิจฉัยในคดีถึงที่สุดหรือพ้นระยะเวลาที่สามารถใช้สิทธิโต้แย้งเกี่ยวกับภาษีได้³⁰

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสกรณีการหลีกเลี่ยงภาษีให้ความสำคัญกับข้อมูลและการดำเนินการแจ้งข้อมูลเป็นอย่างมาก หากข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงภาษีที่ร้ายแรง ข้อมูลไม่ชัดเจน ไม่มีความเฉพาะเจาะจง หรือเป็นเรื่องทั่วไป หรือเป็นเรื่องที่หน่วยงานเกี่ยวกับภาษีทราบอยู่แล้ว หรือข้อมูลนั้นไม่ได้มาจากผู้แจ้งเบาะแสโดยตรง หรือข้อมูลไม่ ทำให้เกิดการตรวจพบภาษีที่ถูกปกปิด หรือข้อมูลจากผู้แจ้งเบาะแสได้มาจากบุคคลอื่นซึ่งแบ่งปันข้อมูลให้ หรือให้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลนั้น และกรณีที่มีการแจ้งข้อมูลนั้นไม่ได้มีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ที่แจ้งเบาะแสในกรณีเหล่านี้ย่อมหมดสิทธิรับเงินรางวัล³¹

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสกรณีหลีกเลี่ยงภาษี มีหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินงานคล้ายกับการจ่ายเงินรางวัลกรณีธุรกรรมปกปิดชื่อในหลายๆ เรื่อง เช่น การให้ความสำคัญกับข้อมูลกับความเกี่ยวข้องในการลงโทษผู้หลีกเลี่ยงภาษี การกำหนดมาตรการรักษาความลับของผู้แจ้งเบาะแสเพื่อคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส³² หลักเกณฑ์การแจ้งเบาะแสและรหัสผู้แจ้งเบาะแส การแบ่งสัดส่วนเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสหลายราย การกำหนดให้การแจ้งข้อมูลเท็จเป็นความผิดทางอาญา³³ การพิจารณาการจ่ายเงินรางวัลโดยคณะกรรมการของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภาษี การแบ่งประเภทของเงินรางวัล การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลและขอยกเว้นการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ การกำหนดห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็น ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล เป็นต้น

²⁸ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.2)

²⁹ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.3.4)

³⁰ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 5 (5.3.5)

³¹ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 8

³² Income Tax Informants Rewards Scheme 2018, Section 3

³³ Income Tax Informants Rewards Scheme 2018 Section 4 (4.8)

3. การจ่ายเงินรางวัลเพื่อควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการ

การจ่ายเงินรางวัลเพื่อการควบคุมสินค้าและบริการและการเก็บภาษีสินค้าและบริการของประเทศอินเดีย อยู่ในรูปแบบกฎหมายของคณะกรรมการกลางภาษีภายในและภาษีศุลกากร (Central Board of Excise & Customs) ที่มีชื่อว่า “แนวทางการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปี 2015” (Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants, 2015) กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดการตรวจพบความผิดฐานโกงเงินภาษี หรือความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษี และข้อมูลจากผู้แจ้งเบาะแสแจ้งหรืองานข่าวกรองของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญในการตรวจพบการกระทำความผิดนั้น ดังนั้นการจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการกลางภาษีภายในและภาษีศุลกากรจึงต่างจากการจ่ายเงินรางวัลเกี่ยวกับภาษีบุคคลธรรมดา เพราะกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลเป็น 2 ประเภท คือผู้แจ้งเบาะแส และเจ้าหน้าที่รัฐ พิจารณารอบคอบในการจ่ายเงินรางวัลได้ ดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลมีลักษณะเป็น เงินรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน อสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ ของบุคคลที่ค้างชำระเงินที่รัฐสามารถเรียกเก็บได้ เช่น ภาษี ค่าปรับ เบี้ยปรับ เป็นต้น และข้อมูลนั้นทำให้สามารถเรียกคืนเงินที่ค้างชำระเหล่านั้นได้ และเงินรางวัลยังมีลักษณะเป็นเงินที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งต่างๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายามจนทำให้รัฐสามารถเรียกคืนเงินจากบุคคลที่ค้างชำระได้³⁴ ซึ่งเป็นการกล่าวรวมๆ เรียกทั้งเงินที่ให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล มีดังนี้

1. มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างๆ ซึ่งมีผู้ค้างชำระโดยผู้แจ้งเบาะแส หรือมีการดำเนินการเพื่อเรียกเงินที่ค้างชำระจากผู้ค้างชำระโดยเจ้าหน้าที่
2. ทำให้เกิดการยึดทรัพย์ ตรวจพบการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษี
3. การดำเนินการตามข้อ 2 เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายหรือการฝ่าฝืนกฎหมายเหล่านี้

³⁴ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 2 (2.2)

3.1. พระราชบัญญัติภาษีศุลกากร 1962 (The Customs Act 1962)

3.2. พระราชบัญญัติภาษีภายในประเทศ 1944 (The Central Excise Act 1944)

3.3. พระราชบัญญัติยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท 1985 (Narcotic Drugs & Psychotropic Substances (NDNPS) 1985)

3.4. พระราชบัญญัติการคลัง 1994 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีบริการ (Finance Act, 1994) และ

3.5. พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเก็บภาษีสินค้าและบริการ (The Central Goods and Services Tax, 2017 & The Integrated Goods and Services, 2017) เป็นต้น³⁵

4. เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลอนุญาตให้จ่ายเงินรางวัล

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

แนวทางการจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการกลางภาษีภายในและภาษีศุลกากร ไม่ได้ระบุแหล่งที่มาของเงินรางวัลเอาไว้ แต่อาจอนุมานได้ว่า เป็นการจ่ายจากเงินที่จัดสรรไว้เป็นเงินรางวัลโดยเฉพาะ เพราะไม่ได้กำหนดวิธีการในการจ่ายเงินรางวัลเอาไว้เป็นพิเศษ

ง) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัล

กำหนดให้การจ่ายเงินรางวัลนั้นต้องได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจ หรือคณะกรรมการที่คดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจ โดยมีหลักเกณฑ์กำหนดกลุ่มผู้มีอำนาจในการพิจารณาเงินรางวัลตามลำดับชั้นจำนวนเงินรางวัล หากเงินรางวัลสูงต้องใช้เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งสูง หรือต้องดำเนินการผ่านคณะกรรมการ เป็นต้น³⁶

ในการพิจารณาเงินรางวัลให้ดูจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในแต่ละคดีเป็นรายคดีไป และมีการกำหนดแนวทางในการพิจารณาจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการผู้พิจารณาเงินรางวัลสำหรับการดำเนินการในกรณีต่างๆ ดังนี้

1. กรณีที่มีการแจ้งข้อมูลหรือใช้แหล่งข่าวกรองของเจ้าหน้าที่ซึ่งทำให้สามารถยึดทรัพย์ ตรวจพบการกระทำความผิด หรือพบการหลีกเลี่ยงภาษี ต้องคำนึงถึงความเฉพาะเจาะจง

³⁵ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 2 (2.1)

³⁶ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Annexure-

และความถูกต้องของข้อมูล ความเสี่ยงและปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้แจ้งเบาะแส ขอบเขตและลักษณะของผู้แจ้งเบาะแสในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ความยากลำบากในการเก็บรักษาข้อมูล การมีเจตนาริเริ่มดำเนินคดี ความพยายาม ทักษะและความสามารถของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่ต้องมีอำนาจหน้าที่ในคดีนั้นด้วย³⁷

2. กรณีเป็นการดำเนินการสืบสวนของเจ้าหน้าที่เป็นผลสำเร็จ ต้องคำนึงถึงการให้ความพยายามเป็นพิเศษในการสืบสวนและรวบรวมข้อมูล³⁸

3. กรณีที่เป็นการดำเนินการภายหลังการสืบสวนคดี ต้องคำนึงถึงผลสำเร็จในการดำเนินคดีในชั้นคณะกรรมการ หรือชั้นศาลว่าส่งผลต่อการตรวจพบการเลี้ยวภาษี หรือการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อกฎหมายหรือไม่³⁹

4. กรณีที่มีการสอบบัญชี/สอบบัญชีพิเศษของหน่วยงานกลางภาษีภายในและการดำเนินการตรวจสอบหลังปล่อยของหน่วยงานศุลกากร มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ การตรวจสอบนั้นแสดงให้เห็นว่ามีการตรวจพบการหลีกเลี่ยงหน้าที่ตามกฎหมายหรือการเสียภาษีอย่างชัดเจน⁴⁰

ดุลพินิจในการพิจารณาเงินรางวัลรวม (Final Reward) ของเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการผู้มีอำนาจนั้นเป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่การจ่ายเงินรางวัลก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้แจ้งเบาะแสหรือเจ้าหน้าที่ที่อาจพิจารณาการจ่ายเงินรางวัลรวมใหม่ได้⁴¹

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้แจ้งเบาะแส และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้แจ้งเบาะแสที่มีสิทธิรับเงินรางวัลจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำเข้าสินค้า การละเมิดกฎหมาย หรือการหลีกเลี่ยงภาษี ฯลฯ และทำให้รัฐสามารถลงโทษบุคคลนั้นได้

³⁷ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 3 (3.3.1)

³⁸ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants, 2015, Section 3 (3.3.2),

³⁹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants, 2015 Section 3 (3.3.3)

⁴⁰ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 3 (3.3.4)

⁴¹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants, 2015 Section 9 (9.1)

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลสามารถแบ่งได้หลายกลุ่ม ใน แต่ละกลุ่มมีการกำหนดลักษณะและอัตราจำนวนเงินรางวัลที่จะได้รับในแต่ละคดีแตกต่างกัน ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล หมายถึงเจ้าหน้าที่จนถึงระดับ “A” ในหน่วยงานภาษีซึ่งรวบรวมข่าวสาร สอดส่องดูแล หรือก่อให้เกิดการดำเนินการยึดหรือตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษี หรือทำหน้าที่สืบสวนหลังมีการยึดทรัพย์แล้ว⁴² ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติงานดำเนินการจับกุมหรือบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดโดยตรง นอกจากนี้ยังรวมถึงเจ้าหน้าที่ในกลุ่มดังต่อไปนี้ด้วย

1. เจ้าหน้าที่ในระดับผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมในหน่วยงานภาษีที่ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสาร สอดส่องดูแล หรือก่อให้เกิดการดำเนินการยึดหรือตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษี หรือทำหน้าที่สืบสวนหลังมีการยึดทรัพย์แล้ว ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุมหรือบังคับใช้กฎหมายโดยตรงเช่นกัน แต่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปีต่อคดี⁴³
2. เจ้าหน้าที่ในระดับผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมในหน่วยงานภาษีที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหลังการสืบสวนก่อนที่จะมีการตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยความผิด แต่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปีต่อคดี⁴⁴
3. เจ้าหน้าที่จนถึงระดับ “A” ในหน่วยงานเกี่ยวกับภาษีที่ทำหน้าที่สอบบัญชีหรือทำการตรวจสอบหลังปล่อย ซึ่งตรวจพบการหลีกเลี่ยงภาษีในคดีสำคัญมีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปีต่อคดี สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีระดับไม่เกินรองผู้บัญชาการ แต่หากอยู่ในตำแหน่งผู้บัญชาการร่วมหรือผู้บัญชาการเพิ่มเติมมีสิทธิได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 25,000 รูปีต่อคดี⁴⁵
4. ผู้แทนผู้มีอำนาจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จนถึงระดับ “A” เจ้าหน้าที่ในระดับผู้บัญชาการเพิ่มเติมในหน่วยงานเกี่ยวกับภาษี และเจ้าหน้าที่อื่นๆในหน่วยงานแผนกหรือกรมมีสิทธิ

⁴² Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 4 (4.2)

⁴³ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 4 (4.3)

⁴⁴ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015, Section 4 (4.5)

⁴⁵ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 4 (4.6)

ได้รับเงินรางวัลไม่เกิน 50,000 รูปีต่อคดี แต่จะได้รับเงินเมื่อการพิจารณาคดีเกี่ยวกับภาษีเป็นที่ยุติแล้วเท่านั้น⁴⁶

รวมทั้งมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ในคดีที่มีการจ่ายเงินรางวัลนั้นจะต้องมีใช้คดีที่เป็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นงานที่เป็นกิจวัตรหรืองานทั่วไปของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นด้วย⁴⁷

ฉ) อัตราการคำนวณและจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในกรณีสินค้าและบริการและการหลีกเลี่ยงภาษีกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการจ่ายเงินรางวัล โดยแบ่งเป็นกรณีต่างๆ ตามความผิดและวิธีการดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิด ได้แก่ การยึดทรัพย์ทั่วไป การยึดทรัพย์ที่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอัตราการจ่ายเงินรางวัลเป็นพิเศษ และการติดตามภาษี ภายหลังจากคำนวณเงินรางวัลที่ต้องจ่ายแล้ว จึงจัดการจ่ายเงินรางวัลแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ต่อไป ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของเงินรางวัลได้เป็นเงินรางวัลเบื้องต้น (Advance/Interim Reward) และเงินรางวัลรวม (Final Reward) การพิจารณาการจ่ายเงินรางวัลจึงต้องแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ การคำนวณเงินรางวัล และการจ่ายเงินรางวัล

การคำนวณเงินรางวัล

กำหนดให้คำนวณเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในกรณีต่างๆ ตามอัตราและเงื่อนไข ดังนี้

1. กรณียึดทรัพย์ที่เป็นของเถื่อนทั่วไป กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 20 ของจำนวนเงินจากการขายทอดตลาดของที่ยึดได้ ร่วมกับภาษีที่หลีกเลี่ยงรวมกับค่าปรับ เบี้ยปรับที่เรียกคืนได้⁴⁸

2. กรณีการตรวจพบการฉ้อโกงภาษีที่เรียกคืนหรือการฝ่าฝืนเกณฑ์การยกเว้นภาษี กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 20 ของเงินภาษี

⁴⁶ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 4 (4.7)

⁴⁷ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 3 (3.5)

⁴⁸ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.1.1)

เรียกคืนที่ถูกฉ้อโกงและภาษีที่หลีกเลี่ยง รวมทั้งภาษีที่หลีกเลี่ยงรวมกับค่าปรับ เบี้ยปรับที่เรียกคืนได้⁴⁹

3. กรณีการยึดทรัพย์ที่มีการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้ โดยเฉพาะ ทรัพย์ที่มีการกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้เป็นพิเศษ ได้แก่ ยาเสพติด และ ทอง/เงิน การจ่ายเงินรางวัลจะมีตารางกำหนดอัตราการจ่ายเงินไว้เป็นการเฉพาะซึ่งต้องเป็นไปตามอัตรานั้น⁵⁰ อัตราการจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นของทรัพย์แต่ละประเภท มีดังนี้

4. ทรัพย์ที่เป็นยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท : กำหนดอัตราการคำนวณตั้งร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 20 แยกตามประเภทของสารเสพติดและความบริสุทธิ์ของยาเสพติด ซึ่งจะกำหนดเงินรางวัลสูงสุดตามน้ำหนักของสารเสพติดแต่ละอย่างเอาไว้ เช่น กัญชาในรูปแบบปกติกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้ร้อยละ 20 ของราคาตลาดปัจจุบัน แต่ให้จ่ายได้ไม่เกิน 6,000 รูปีต่อกิโลกรัม โคเคนและผลึกโคเคนที่มีความบริสุทธิ์ของสารโคเคนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้ร้อยละ 20 ของราคาตลาดปัจจุบัน แต่ให้จ่ายได้ไม่เกิน 240,000 รูปีต่อกิโลกรัม ยาไอที่อยู่ในลักษณะของเม็ดกำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้ร้อยละ 10 ของราคาตลาดปัจจุบัน แต่ให้จ่ายได้ไม่เกิน 15,000 รูปีต่อ 1,000 เม็ด เป็นต้น⁵¹

5. ทรัพย์ที่เป็นสารตั้งต้นที่ควบคุมหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอื่นๆ : พิจารณาจากชนิดของสารแต่ละชนิดนั้นสารเสพติดที่ความบริสุทธิ์ร้อยละ 100 ทรัพย์ในกลุ่มนี้จะกำหนดอัตราเงินรางวัลสูงสุดของสารแต่ละประเภทเท่านั้น โดยใช้อัตราคำนวณจากน้ำหนักหรือหน่วยบรรจุในอัตราที่ต่างกัน เช่น สาร Ephidine กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลสูงสุดไม่เกิน 280 รูปีต่อกิโลกรัม สาร Acetic Anhydride กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลสูงสุดไม่เกิน 10 รูปีต่อลิตร สาร Alprax กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลสูงสุดไม่เกิน 0.52 รูปีต่อที่มีน้ำหนัก 5 มิลลิกรัม สาร Dextropropoxyphene กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลสูงสุดไม่เกิน 2880 รูปีต่อกิโลกรัม เป็นต้น⁵²

⁴⁹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.1.2)

⁵⁰ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.2)

⁵¹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Annexure A-1

⁵² Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Annexure A-2

6. ทรัพย์สินที่เป็นทองและเงิน กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลตามน้ำหนักของเงินหรือทองแล้วแต่กรณี ดังนี้ กรณีที่เป็นทองที่มีความบริสุทธิ์ร้อยละ 999 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลสูงสุดในอัตรา 1,500 รูปีต่อ 10 กรัม กรณีที่เป็นเงินที่มีความบริสุทธิ์ ร้อยละ 990 กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลสูงสุดในอัตรา 3,000 รูปีต่อกิโลกรัม เป็นต้น⁵³

สำหรับการจ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ในกรณีต่างๆ นั้น หากเป็นกรณีที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับภาษีจ่ายภาษีไม่ถูกต้อง ให้ปรับลดอัตราการจ่ายเงินรางวัลลง กล่าวคือ กรณีการยึดทรัพย์สินที่เป็นของเถื่อนทั่วไปและการฉ้อโกงภาษีที่เรียกคืนหรือการฝ่าฝืนเกณฑ์การยกเว้นภาษีปรับลดอัตราเงินรางวัลเหลืออัตราร้อยละ 10 และในกรณียึดทรัพย์สินที่มีการกำหนดอัตราเงินรางวัลไว้เป็นพิเศษปรับอัตราเงินรางวัลที่นำมาคำนวณการจ่ายเงินรางวัลของทรัพย์สินแต่ละประเภทลดลงกึ่งหนึ่ง แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่แสดงให้เห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ตนต้องเสี่ยงภัยหรือต้องใช้ความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าปกติจะใช้อัตราการคำนวณเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 แทน⁵⁴

แนวทางการจ่ายเงินรางวัลความผิดเกี่ยวกับสินค้าและบริการและการหลีกเลี่ยงภาษีสินค้าและบริการได้กำหนดข้อจำกัดสิทธิในการรับเงินของเจ้าหน้าที่เอาไว้ โดยจำกัดจำนวนเงินรางวัลที่เจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในจำนวนไม่เกิน 2 ล้านบาท (20 lakh) และจำกัดเงินรางวัลในแต่ละคดี จำนวนไม่เกินคดีละ 200,000 รูปี (2 lakh) เว้นแต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาเงินรางวัลมีความเห็นให้จ่ายเงินรางวัลเกินกว่าที่กำหนดได้ ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่อาจได้รับเงินรางวัลเกินกว่า 200,000 รูปี (2 lakh) ซึ่งจะได้รับการพิจารณาโดยรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์⁵⁵

นอกจากนี้ยังกำหนดเงินรางวัลสำหรับประชาชนทั่วไปที่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการยึดทรัพย์สิน การตรวจพบการกระทำความผิดหรือการหลีกเลี่ยงภาษีด้วยในจำนวน 2,500 รูปีต่อคดี⁵⁶

⁵³ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Annexure A-3

⁵⁴ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.3.1.)

⁵⁵ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.4)

⁵⁶ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 5 (5.5)

การจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้น (Advance/Interim Reward) สามารถแบ่งได้หลายกรณี ดังนี้

1. กรณีที่เป็นทรัพย์สินประเภททองคำแท่ง/เงินแท่ง และอาวุธ เครื่องกระสุน และวัตถุระเบิด ให้จ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 50 หลังจากยึดทันที⁵⁷

2. กรณีที่เป็นการยึดสินค้าเถื่อนที่ถูกลักลอบนำเข้ามาให้จ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นแก่ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 25 หลังจากที่ยึดสินค้าเหล่านั้นทันที หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาเงินรางวัลเห็นว่าเป็นทรัพย์สินในคดีเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีต่อไป แต่ในกรณีที่เป็นการสูญหายจะจ่ายเงินรางวัลล่วงหน้าให้แก่เจ้าหน้าที่เท่านั้น หลังจากมีการทำลายทรัพย์สินเหล่านั้นแล้ว⁵⁸

3. กรณีอื่นๆ เช่น การประเมินภาษี การยึดภายในเมือง การหลีกเลี่ยงภาษีภายใน การหลีกเลี่ยงภาษีบริการจะไม่จ่ายเงินรางวัลเบื้องต้น เว้นแต่ผู้กระทำความผิดยอมชำระเงินภาษีหรือเงินอื่นๆ ขณะที่คดีอยู่ระหว่างการสืบสวน ในกรณีดังกล่าวจะจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้นให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสในอัตราร้อยละ 25 หลังจากมีการยื่นคำร้องก่อนชั้นพิจารณาคดีและเจ้าหน้าที่จะมีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลังจากมีคำสั่งก่อนการพิจารณาคดีได้รับการวินิจฉัย⁵⁹

การจ่ายเงินรางวัลรวม (Final Reward) กำหนดให้ผู้แจ้งเบาะแสและเจ้าหน้าที่ได้รับเงินรางวัลรวม โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินรางวัลรวมนั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินค่าขายกลางของสุทธิ และจำนวนเงินภาษีที่เรียกเก็บได้รวมกับค่าปรับ เบี้ยปรับที่ได้รับจากผู้กระทำความผิด⁶⁰ การพิจารณาจ่ายเงินรางวัลรวมสุทธิ (The Total Reward) ซึ่งหมายถึง เงินรางวัลเบื้องต้นและเงินรางวัลรวม รวมกันแล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของค่าขายของสุทธิรวมกับเงินภาษี เบี้ยปรับ และค่าปรับที่เรียกเก็บคืนมาได้

⁵⁷ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 6 (6.1)

⁵⁸ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 6 (6.2)

⁵⁹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 6 (6.3)

⁶⁰ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 7 (7.1)

ข) วิธีการในการจ่ายเงินรางวัล

ระยะเวลาในการจ่ายเงินรางวัลเบื้องต้น คือ ระยะเวลาภายหลังจากที่มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินค้าและบริการและภาษีสินค้าและบริการ เช่น การยึดทรัพย์ หรือการเรียกเก็บภาษีที่หลีกเลี่ยง เป็นต้น ส่วนระยะเวลาในการจ่ายเงินรางวัลรวมคือ ภายหลังจากที่ได้บทสรุปจากการพิจารณา การอุทธรณ์ การทำคำวินิจฉัย ในคดีที่เกี่ยวกับกฎหมายสินค้าและบริการ และภาษีสินค้าและบริการแล้ว และคณะกรรมการผู้มีอำนาจได้ดำเนินการพิจารณาจ่ายเงินรางวัล⁶¹ โดยกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลรวมนั้นจะต้องพิจารณาหักเงินรางวัลเบื้องต้นออกจากเงินรางวัลรวมสุทธิก่อนด้วย

ข) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

แนวทางการจ่ายเงินรางวัลตามกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าและบริการและภาษีสินค้าและบริการ มีการกำหนดกลไกในการตรวจสอบการจ่ายเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เช่น การจัดบันทึกการจ่ายเงินรางวัลในแต่ละครั้งลงทะเบียนประวัติเจ้าหน้าที่เพื่อแสดงจำนวนเงินรางวัลที่เจ้าหน้าที่เคยได้รับซึ่งจะต้องไม่เกิน 2 ล้านบาท (20 lakh) ตลอดการปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ และกำหนดให้มีการหมุนเวียนตำแหน่งในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้าของเถื่อนหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษี เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลจะต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น⁶²

⁶¹ Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 7 (7.2)

⁶² Guidelines for Grant of Reward to Informers and Government Servants 2015 Section 10

ภาคผนวกที่ 10

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศญี่ปุ่น

ตัวอย่าง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศญี่ปุ่น

เงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน (Investigation Special Cash Reward)

ลักษณะการดำเนินการกำหนดเงินรางวัลพิเศษขององค์กรตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นใช้การประกาศโฆษณาให้เงินรางวัล ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดเงินรางวัลและการจ่ายเงินรางวัลมีรายละเอียดที่ชัดเจน และสามารถพิจารณาองค์ประกอบการจ่ายเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวนได้

ก) ลักษณะของเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

เงินรางวัลพิเศษ เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลที่มีความสำคัญซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัยในคดีที่มีความสำคัญและร้ายแรงและข้อมูลนั้นสามารถนำมาใช้ในการสืบสวนคดีได้

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

เงื่อนไขของเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวนคือ จะต้องการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับคดีที่เป็นคดีสำคัญ ซึ่งคดีนั้นจะได้รับการพิจารณาโดยองค์กรตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น ลักษณะของคดีที่สามารถกำหนดให้จ่ายเงินรางวัลได้ ได้แก่

1. คดีที่มีผู้ต้องสงสัยถูกกำหนดไว้หรือเป็นผู้ต้องสงสัยสำคัญตามรายชื่อบุคคลที่รัฐต้องการตัว (Wanted List) ตามที่องค์กรตำรวจแห่งชาติกำหนด
2. คดีที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนหรือคดีที่มีความสำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม และต้องเป็นความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ คดีที่เป็นความผิดฐานฆาตกรรม การปล้น การวางเพลิง การข่มขืนกระทำชำเรา หรือในคดีความผิดประเภทอื่นๆ ซึ่งส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อผู้ตกเป็นเหยื่อในการกระทำดังกล่าว
3. คดีที่ก่อให้เกิดอุปสรรคขัดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือการดำเนินการทางพาณิชย์ไม่ว่าจะทางใดทางหนึ่ง หรือมีลักษณะเป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดสามารถข่มขู่คุกคามเจ้าหน้าที่ได้
4. คดีที่มีการก่อตั้งหน่วยงานสืบสวนพิเศษมาดำเนินการสืบสวน
5. คดีที่เห็นว่า หากมีการประกาศโฆษณาเงินรางวัลแล้วจะส่งผลให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์ในคดีนั้นที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมซึ่งมีประโยชน์ต่อการสืบสวน

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / rev: 04082562 19:14:52 / seq: 6

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดว่าให้การเสนอจ่ายเงินรางวัลนั้นอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งญาปน เรื่องการประกาศโฆษณาเพื่อเสนอให้รางวัลและระยะเวลาที่สามารถประกาศโฆษณาให้รางวัลจากการให้ข้อมูลได้ คือ 1 ปี เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นองค์กรตำรวจแห่งชาติอาจยื่นหรือขยายระยะเวลาดังกล่าวได้

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

ที่มาของเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวนมาจากเงินกองทุนขององค์กรตำรวจญาปน

ง) ผู้มีอำนาจในการกำหนดเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

เงินรางวัลพิเศษจะถูกกำหนดโดยองค์กรตำรวจแห่งชาติญาปน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวนเงินรางวัล คือ จำนวนเงินจะต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับข้อมูลที่จะนำไปใช้ในกระบวนการสืบสวน

จ) ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

ผู้ที่มีสิทธิรับเงินรางวัล คือ บุคคลที่ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสืบสวนคดีได้ เว้นแต่เป็นบุคคลในกลุ่มนี้จะไม่มีความสิทธิได้รับเงินรางวัล ได้แก่

1. บุคคลที่ไม่สามารถระบุข้อมูลส่วนบุคคลได้ เพราะแสดงตนเป็นบุคคลนิรนาม
2. บุคลากรของหน่วยงานตำรวจ
3. ผู้ต้องสงสัย ผู้สมคบคิด และบุคคลอื่นซึ่งเห็นว่ามีส่วนร่วมในการประกอบอาชญากรรมหรือก่อความวุ่นวายต่อความสงบสุขหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยของรัฐ
4. บุคคลอื่นที่องค์กรตำรวจเห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะได้รับเงินรางวัล

ฉ) อัตราเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวน

จำนวนเงินขั้นสูงสุดที่จ่ายเป็นเงินรางวัล คือ 3,000,000 เยน เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็น จำนวนเงินขั้นสูงสุดที่จะจ่ายจะเพิ่มเป็นไม่เกิน 10,000,000 เยน

หากผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลมากกว่าหนึ่งคน สัดส่วนของเงินรางวัลที่ผู้มีสิทธิแต่ละคนจะได้รับนั้นจะถูกนำมาแบ่งตามข้อมูลที่มีสิทธิให้ ว่าถูกนำไปใช้ในกระบวนการสืบสวนอย่างไร ซึ่งสัดส่วนเงินรางวัลพิเศษนี้ องค์กรตำรวจแห่งชาติญาปนจะเป็นผู้กำหนด

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัลพิเศษ

คณะกรรมการสามัญขององค์กรตำรวจแห่งชาติจะประกาศแก่สาธารณะให้ทราบเกี่ยวกับคดีที่มีการกำหนดให้มีเงินรางวัล จำนวนเงินขั้นสูงสุดที่กำหนดจ่าย กระบวนการในการกำหนดเงินรางวัล บุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล และแผนกที่จัดการข้อมูลที่ได้รับต่อไป เพื่อจ่ายเงินรางวัล

แก่บุคคลซึ่งให้ข้อมูลสำคัญซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งการตั้งเงินรางวัลพิเศษเพื่อการสืบสวนและสอบสวนนี้ ไม่ตัดสิทธิในการตั้งเงินรางวัลโดยประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดนั้น

2621358296

CU ThesIs 5885985334 thesis / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ภาคผนวกที่ 11

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์

ตัวอย่าง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์

1. การจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (The Community Informant Incentive Act)
2. การจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายการทำสงครามยาเสพติด
3. การจ่ายเงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ในโครงการ “Private Eye”
4. การจ่ายเงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ในโครงการ “Lawmen”

1. การจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (The Community Informant Incentive Act)

การจ่ายเงินรางวัลของประเทศฟิลิปปินส์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (The Community Informant Incentive Act) เป็นการจ่ายเงินรางวัลที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเอาไว้อย่างเฉพาะเจาะจง มีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเงินรางวัลสิ่งจูงใจ หรือประโยชน์อื่นๆ แก่ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดจนนำไปสู่การจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาในกฎหมายต่างๆ และมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายโดยการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์เพื่อนำมาใช้ป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม¹ สาระสำคัญเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้จ่ายเงินค่าตอบแทนสำหรับประชาชนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ซึ่งนำไปสู่การจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายอาญาของประเทศฟิลิปปินส์ที่แก้ไขใหม่ (The Revised Penal Code) และกฎหมายพิเศษอื่นๆ โดยเงินรางวัลที่จะจ่ายนั้นอาจอยู่ในรูปแบบของเงิน การให้การศึกษา การให้ความช่วยเหลือในการดำรงชีวิต หรือสิ่งตอบแทนอื่นๆ เช่น การให้ความคุ้มกันจากการดำเนินคดีอาญา เป็นต้น²

¹ The Community Informant Reward Act Section 2

² The Community Informant Reward Act Section 7

ข) เงื่อนไขของเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลดังนี้

1. มีการให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิด
2. ข้อมูลเหล่านั้นทำให้เกิดการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษบุคคลที่ร่วมกันกระทำความผิดฐานก่อการร้ายต่อสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ภายใต้มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติแห่งสาธารณรัฐ ฉบับที่ 9372 (Section 3 of Republic Act No.9327) หรืออีกชื่อหนึ่งคือ พระราชบัญญัติเพื่อความปลอดภัยของบุคคล (Human Security Act of 2007)³

2.2. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษบุคคลซึ่งกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 หมวด II ของพระราชบัญญัติแห่งสาธารณรัฐ ฉบับที่ 9165 (Section 4, Article II of Republic Act No.9165) หรืออีกชื่อหนึ่งคือ พระราชบัญญัติยาเสพติดอันตราย (Comprehensive Dangerous Drug Act of 2002)⁴

2.3. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษบุคคลซึ่งสมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิดฐานก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหมวดที่ 3 (a) พระราชบัญญัติความปลอดภัยของบุคคล (Human Security Act of 2007) และมาตรา 4 หมวดที่ II ของพระราชบัญญัติยาเสพติดอันตราย (Comprehensive Dangerous Drug Act of 2002)⁵

2.4. ทำให้สามารถระบุตัวตนของบุคคลหรือระบุที่อยู่ของบุคคลที่เป็นบุคคลสำคัญ และเป็นผู้นำในองค์กรก่อการร้ายหรือเครือข่ายค้ายาเสพติด และปิดกั้นการทำธุรกรรมทางการเงิน รวมถึงการใช้ช่องทางก่อการร้ายหรือเครือข่ายยาเสพติดเพื่อการฟอกเงิน ซึ่งมีลักษณะดังนี้

2.4.1. สนับสนุนทางการเงินในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการก่อการร้ายหรือการผลิตหรือกระจายยาเสพติด

2.4.2. สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสากลหรือเครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ

2.4.3. ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือแก่องค์กรก่อการร้ายหรือเครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ⁶

³ The Community Informant Reward Act Section 3 (a)

⁴ The Community Informant Reward Act Section 3 (b)

⁵ The Community Informant Reward Act Section 3 (c)

⁶ The Community Informant Reward Act Section 3 (d)

2.5. ทำให้เกิดการจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาซึ่งมีโทษจำคุกขั้นสูง (reclusion perpetua)* หรือโทษที่สูงกว่า หรือโทษที่กำหนดในกฎหมายพิเศษในลักษณะที่เป็นโทษสำหรับการกระทำความผิดหลัก (Capital Offense) หรือโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือที่สูงกว่า⁷

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

เงินรางวัลที่มีมาจากเงินงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้เพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัล โดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติการจัดสรรเงิน (The Appropriation Act)

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัล

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เลขาธิการกระทรวงยุติธรรม (The Secretary of Justice) เป็นผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัล⁸ เลขาธิการกระทรวงยุติธรรมสามารถออกกฎหรือระเบียบเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ภายใต้คำแนะนำของผู้กำกับการตำรวจแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์, ผู้กำกับการสำนักงานสืบสวนแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์, ผู้กำกับการคณะกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติด, คณะกรรมการตรวจคนเข้าเมือง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้⁹

จ) ผู้มีสิทธิรับเงินรางวัล

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้บุคคลที่ให้ข้อมูลตามที่กำหนดเป็นผู้มีสิทธิรับเงินรางวัลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม

อย่างไรก็ตาม หากบุคคลที่ให้ข้อมูลเป็นเจ้าของหน้าที่หรือลูกจ้างไม่ว่าจะของประเทศฟิลิปปินส์หรือรัฐต่างชาติซึ่งขณะปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัลตาม มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ บุคคลนั้นย่อมไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล¹⁰

* ลักษณะของโทษจำคุกแบบ reclusion perpetua มีความรุนแรงมากกว่าโทษจำคุกแบบกำหนดระยะเวลาหรือโทษจำคุกตลอดชีวิตและอยู่ในลำดับต่ำกว่าโทษประหารชีวิต ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแบบ reclusion perpetua จะต้องรับโทษจำคุกอย่างต่ำ 30 ปีและต้องรับโทษเสริมนอกเหนือจากการจำคุกด้วย

⁷ The Community Informant Reward Act Section 3 (e)

⁸ The Community Informant Reward Act Section 3

⁹ The Community Informant Reward Act Section 12

¹⁰ The Community Informant Reward Act Section 8

2621358296

CD :Thesis 5885985334 thesis / revv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

ฉ) อัตราเงินรางวัลและจำนวนเงินรางวัลที่จ่าย

กฎหมายฉบับนี้กำหนดจำนวนรางวัลที่จะจ่ายขึ้นสูงจำนวนไม่เกิน 10,000,000 เปโซ ยกเว้นในกรณีที่ประธานาธิบดีอนุญาตโดยได้รับคำแนะนำจากเลขาธิการกระทรวงยุติธรรม เนื่องจากมีความจำเป็นในการต่อต้านหรือป้องกันการก่อร้ายอาจกำหนดเงินรางวัลที่จ่ายสูงกว่านี้ได้ จำนวนเงินรางวัลที่จะจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธินั้นต้องได้รับความเห็นชอบและได้รับการรับรองจากเลขาธิการกระทรวงยุติธรรมด้วย¹¹

ช) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนการจ่ายเงินรางวัลที่ชัดเจน เพียงแต่กำหนดว่าให้เลขาธิการกระทรวงยุติธรรมร่วมมือกับหัวหน้าหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายประกาศกระบวนการในการรับแจ้งข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากประชาชนทั่วไป และกระบวนการในการจ่ายเงินรางวัล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการดำเนินการซ้ำซ้อน รวมทั้งกำหนดรายละเอียดต่างๆ ที่เลขาธิการกระทรวงยุติธรรมต้องประกาศ ได้แก่ การระบุตัวบุคคล องค์กรหรือการกระทำความผิด เนื่องจากมีการเสนอให้จ่ายเงินรางวัล จำนวนเงินรางวัลที่จะจ่าย การเสนอเงินรางวัลร่วมกับรัฐต่างชาติ การรับและการวิเคราะห์ข้อมูล การรับรองการจ่ายเงินและจำนวนเงินรางวัลที่จ่าย¹²

กำหนดให้เลขาธิการกระทรวงยุติธรรมต้องทำรายงานการจ่ายเงินรางวัลแต่ละคดีแก่คณะกรรมการสภาภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีการจ่ายเงินรางวัล โดยระบุจำนวนเงินที่จ่าย ผู้รับเงิน การกระทำที่ทำให้เกิดสิทธิในการจ่ายเงิน และข้อมูลที่สำคัญของผู้แจ้งซึ่งทำให้เกิด การจ่ายเงินรางวัล¹³ และต้องจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลในแต่ละปีแจ้งแก่คณะกรรมการสภาในระยะเวลา 60 วันหลังจากครบรอบปีงบประมาณ เพื่อตรวจสอบว่าการจ่ายเงินในแต่ละปีบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ รวมทั้งแสดงจำนวนเงินรางวัลทั้งหมดที่จ่ายในแต่ละปีงบประมาณด้วย¹⁴

ซ) ข้อสังเกตเพิ่มเติม

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูลทั้งผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินรางวัลเอง รวมทั้งครอบครัวของผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลด้วย โดยเป็นอำนาจของเลขาธิการ

¹¹ The Community Informant Reward Act Section 5

¹² The Community Informant Reward Act Section 4

¹³ The Community Informant Reward Act Section 9

¹⁴ The Community Informant Reward Act Section 10

กระทรวงยุติธรรมในการกำหนดมาตรการคุ้มครองตามความจำเป็นในการดำเนินมาตรการป้องกัน
ได้¹⁵

2. การจ่ายเงินรางวัลตามนโยบายการทำสงครามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte

เงินรางวัลตามนโยบายปราบปรามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte นั้น จะ
จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและประชาชนทั่วไป
สำหรับการดำเนินการจับกุมหรือสังหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด เช่น ผู้เสพ ผู้ค้ารายย่อย
ผู้ค้ารายใหญ่ หรือผู้ผลิต รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วย

จำนวนเงินรางวัลสำหรับการปราบปรามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีดังนี้

1. กรณีเป็นผู้ค้ารายย่อยกำหนดให้เงินรางวัลจำนวน 5,000 เปโซ สำหรับการจับกุม
หรือสังหาร
2. กรณีเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่กำหนดให้เงินรางวัลจำนวน 5,000,000 เปโซ แก่
ผู้สังหาร และกำหนดเงินรางวัลจำนวน 4,900,000 เปโซ หากดำเนินการจับกุมตัวมาขณะที่ยังมีชีวิต
อยู่
3. กรณีเป็นผู้จัดหายาเสพติดกำหนดให้เงินรางวัลจำนวน 3,000,000 เปโซ
แก่ผู้สังหาร และกำหนดให้เงินรางวัล 2,900,000 เปโซ หากดำเนินการจับกุมตัวมาขณะที่ยังมีชีวิตอยู่
4. กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนร่วมกับเครือข่ายค้ายาเสพติดเสนอให้เงินรางวัลแก่
จำนวน 5,000,000 เปโซ แก่ผู้สังหาร และจำนวน 10,000 เปโซ หากดำเนินการจับกุมตัวมาขณะที่ยังมี
ชีวิตอยู่ เป็นต้น

3. การจ่ายเงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ ฟิลิปปินส์ในโครงการ “Private Eye”

โครงการ “Private Eye” เป็นโครงการที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการ
กระทำความผิดของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของ
ฟิลิปปินส์ (PDEA) และหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดความกลัว การเมินเฉยของประชาชนในสังคมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมใน
การแจ้งข้อมูลและเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด โดยสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่า จะไม่มีการเปิดเผย
ตัวผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งมีการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสตามความเหมาะสมด้วย โดยโครงการ

¹⁵ The Community Informant Reward Act Section 6

Private Eye นี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2003 ตามข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด ฉบับที่ 5 ปี 2003 สาระสำคัญเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ Private Eye มีดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลตามโครงการ Private Eye นั้นเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งให้ข้อมูลในเวลาที่ถูกต้องและเชื่อถือได้จนนำไปสู่การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดได้สำเร็จ

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล มีดังนี้

1. มีการให้ข้อมูลโดยผู้แจ้งเบาะแส
2. ผู้แจ้งเบาะแสนั้นไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย
3. มีการทำรายงานแบบฟอร์มการแจ้งเบาะแส (Information Report Form (IRF)) แจ้งมายังหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (PDEA) ก่อนเกิดการดำเนินการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในคดีนั้น¹⁶
4. ข้อมูลในรายงาน IRF ส่งผลทำให้หน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดำเนินปฏิบัติการเกี่ยวกับยาเสพติด และทำให้เกิดการยึดยาเสพติด การทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด และการจับกุมผู้ค้าหรือผู้ขนส่งยาเสพติดสำเร็จ¹⁷
5. คณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye มีความเห็นโดยใช้เสียงข้างมากกว่าสมควรจ่ายเงินรางวัล¹⁸และเลขาธิการคณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye รับรองการจ่ายเงิน¹⁹

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

เงินรางวัลมีที่มาจากเงินกองทุนของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) และหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (PDEA) ซึ่งได้รับการจัดสรรเงินมาจากรัฐสภาของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นรายปี รวมทั้งจากเงินกองทุนของคณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye²⁰

¹⁶ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article IV Section 7 (b)

¹⁷ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article IV Section 7 (c) and (d)

¹⁸ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article III Section 4 (e)

¹⁹ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article III Section 6 (d)

²⁰ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article VI Section 12

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัล

คณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye มีอำนาจหน้าที่ในการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส²¹

จ) ผู้มีสิทธิได้รับรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล คือ ผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่น คณะกรรมการยาเสพติด (DDB) และเลขาธิการหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ (PDEA) องค์กรตำรวจแห่งชาติฟิลิปปินส์ กองทัพของประเทศฟิลิปปินส์ หน่วยงานสืบสวนสอบสวนกลาง หน่วยงานรักษาการณ์ชายฝั่ง สำนักงานภาษีศุลกากร หรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย²²

ฉ) อัตราเงินรางวัลและจำนวนเงินรางวัล

เงินรางวัลที่จ่ายแก่ผู้แจ้งเบาะแสมูลนิธิตามโครงการ Private Eye สามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณีตามลักษณะของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ คือ เงินรางวัลในกรณียึดยาเสพติด เงินรางวัลในกรณีทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด และเงินรางวัลในกรณีจับกุมผู้กระทำความผิดร้ายใหญ่ ทั้งนี้จำนวนเงินรางวัลสูงสุดจะต้องไม่เกิน 2,000,000 เปโซ ในการดำเนินการแต่ละครั้ง²³ และปริมาณอัตราส่วนของสารบริสุทธิ์ในยาเสพติดนั้นส่งผลต่อการคำนวณเงินรางวัล หลักเกณฑ์การให้เงินรางวัลแต่ละประเภท มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรณีการยึดสารเสพติด

อัตราเงินรางวัลสำหรับการยึดสารเสพติดนั้นแบ่งแยกตามประเภทของสารเสพติด และจำนวนของสารเสพติดที่ทำการยึดมาได้ ในลักษณะของการกำหนดอัตราเงินรางวัลไว้เป็นลำดับชั้น ดังนี้

1. การยึดยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีน

กรณีที่ยึดยาเสพติดประเภทยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีน ให้คำนวณเงินรางวัลตามปริมาณของยาเสพติดเหล่านั้น ตามที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้²⁴

²¹ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article III Section 4

²² Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article IV Section 7 (a)

²³ Dangerous Drug Board Regulation No.4 Series 2006 Article V Section 11

²⁴ Dangerous Drug Board Regulation No.4 Series 2007 Article V Section 11

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสของยาเสพติดประเภทยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีน

ปริมาณยาเสพติด	อัตราการคำนวณเงินรางวัล
ปริมาณสารเสพติดต่ำกว่า 200 กรัม	อย่างต่ำ 1,000 เปโซ + 100 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 1 กรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 200 กรัม แต่ไม่ถึง 500 กรัม	20,000 เปโซ + 80 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 200 กรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 500 กรัม แต่ไม่ถึง 1 กิโลกรัม	44,000 เปโซ + 60 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 500 กรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 1 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 2 กิโลกรัม	74,000 เปโซ + 50 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 1 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 2 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 5 กิโลกรัม	124,000 เปโซ + 40 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 2 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 5 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 10 กิโลกรัม	244,000 เปโซ + 30 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 5 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 10 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 20 กิโลกรัม	394,000 เปโซ + 20 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 10 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 20 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 50 กิโลกรัม	594,000 เปโซ + 10 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 20 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 50 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 100 กิโลกรัม	894,000 เปโซ + 5 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 50 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 100 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 200 กิโลกรัม	1,140,000 เปโซ + 2,500 เปโซ/กิโลกรัมในส่วนที่เกินกว่า 100 กิโลกรัม
ตั้งแต่ 200 กิโลกรัมขึ้นไป	1,395,000 เปโซ + 1,500 เปโซ/กิโลกรัมในส่วนที่เกินกว่า 200 กิโลกรัม

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 ให้แก่ผู้แจ้งเบาะแส หากสามารถจับกุมผู้ค้าหรือผู้ขนส่งยาเสพติดระหว่างการดำเนินการนั้นได้ การคำนวณเงินรางวัลเพิ่มนี้ ใช้วิธีคำนวณจากอัตราร้อยละของความบริสุทธิ์ของสารเสพติดที่ได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐ²⁵

²⁵ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article V Section 11 (a)

2. การยึดยาอีและยาเสพติดประเภทอื่นๆที่อยู่ในลักษณะของเม็ด

กรณีที่ยึดยาเสพติดที่อยู่ในลักษณะของเม็ดให้คำนวณเงินรางวัลตามจำนวนเม็ดของยาเสพติดเหล่านั้น ตามที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสของยาเสพติดประเภทยาอีและยาเสพติดประเภทอื่นๆที่อยู่ในลักษณะของเม็ด

ปริมาณยาเสพติด	อัตราการคำนวณเงินรางวัล
13 - 266 เม็ด	100 เปโซ/เม็ด
267 - 666 เม็ด	20,000 เปโซ + 80 เปโซ/เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 266 เม็ด
667 - 1,333 เม็ด	44,000 เปโซ + 60 เปโซ/เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 666 เม็ด
1,344 - 2,666 เม็ด	74,000 เปโซ + 50 เปโซ/เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 1,333 เม็ด
2,667 - 6,666 เม็ด	124,000 เปโซ + 40 เปโซ/เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 2,666 เม็ด
26,000 - 66,666 เม็ด	594,000 เปโซ + 10 เปโซ/เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 25,999 เม็ด
66,667 - 133,333 เม็ด	894,000 เปโซ + 5 เปโซ/เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 66,666 เม็ด
133,334 - 266,666 เม็ด	1,144,000 เปโซ + 2,500 เปโซ/1,334 เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 133,334 เม็ด
266,667 - 666,666 เม็ด	1,395,000 เปโซ + 1,500 เปโซ/1,334 เม็ดในส่วนที่เกินกว่า 266,667 เม็ด

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 ให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสหากสามารถจับกุมผู้ค้าหรือผู้ขนส่งยาเสพติดระหว่างการดำเนินการนั้นได้ การคำนวณเงินรางวัลเพิ่มนี้ ใช้วิธีคำนวณจากอัตราร้อยละของความบริสุทธิ์ของสารเสพติดที่ได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐ²⁶

3. การยึดยาเสพติดประเภทอื่นหรือสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ได้รับการควบคุม

3.1 กำหนดให้เงินรางวัลในอัตราร้อยละ 10 จากราคาตลาดซึ่งได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) สำหรับการยึด สารจำพวก Ephedrine, Pseudoephedrine, สารอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกับ Ephedrine, ยาเสพติดชนิดอื่นๆ, กรด N-Acetylanthranilic, Ergometrine, Isasofrole, กรด Lysergic, 3.4 Methelenedioxyphenyl-2-propanone, 1-phenyl-2-propanone, Piperonal และ Safrole

²⁶ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article V Section 11 (b)

3.2. กำหนดเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 5 จากราคาตลาดซึ่งได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการยาเสพติด สำหรับการยึดสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่สำคัญ จำพวก Acetone, Acetic Anhydride, กรด Anthranilic, Ethyl Ether, กรด Hydrochloric, Methyl Ethyl Ketone, กรด Phenylacetic, Piperidine, Potassium Permanganate, กรด Sulfuric, Toluene, Thionyl Chloride และสารเคมีอื่นๆ ที่สหประชาชาติกำหนดให้เป็นสารตั้งต้นที่สำคัญในการผลิตยาเสพติด

ความบริสุทธิ์ของยาเสพติดแต่ละชนิดข้างต้นจะถูกนำมาใช้พิจารณาอัตราเงินรางวัลด้วย และในการคำนวณเงินรางวัลใช้วิธีคำนวณจากอัตราร้อยละของความบริสุทธิ์ของสารเสพติดที่ได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐ²⁷

4. การยึดกัญชาและน้ำมันกัญชา

กำหนดให้เงินรางวัลในอัตราร้อยละ 2 จากราคาประเมินของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) ในการยึดหรือทำลายผลผลิตและสารอนุพันธ์กัญชา แต่ไม่เกิน 500,000 บาท แก่ผู้แจ้งเบาะแสและเป็นผลให้สามารถจับกุมเกษตรกรหรือผู้ปลูกได้²⁸

กรณีการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด

อัตราเงินรางวัลในกรณีการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติดขึ้นอยู่กับขนาดของแหล่งผลิตยาเสพติด และชนิดของยาเสพติด หลักเกณฑ์การกำหนดเงินรางวัล มีดังนี้

1. แหล่งผลิตยาเสพติดขนาดเล็ก ซึ่งพบสารเสพติดที่ผลิตได้ปริมาณต่ำกว่า 10 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุ กำหนดอัตราเงินรางวัล 500,000 บาท + เงินรางวัลเพิ่มเติมตามแต่ชนิดของสารเสพติดในข้อ ก ข และ ค

2. แหล่งผลิตยาเสพติดขนาดกลาง ซึ่งพบสารเสพติดที่ผลิตได้ปริมาณตั้งแต่ 10 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุ แต่ไม่เกิน 50 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุ กำหนดอัตราเงินรางวัล 1,000,000 บาท + เงินรางวัลเพิ่มเติมแต่ชนิดของสารเสพติดในข้อ ก ข และ ค

3. แหล่งผลิตยาเสพติดขนาดใหญ่ ซึ่งพบสารเสพติดที่ผลิตได้ปริมาณตั้งแต่ 50 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุขึ้นไป กำหนดอัตราเงินรางวัล 1,500,000 บาท + เงินรางวัลเพิ่มเติมแต่ชนิดของสารเสพติดในข้อ ก ข และ ค²⁹

²⁷ Dangerous Drug Board Regulation No.4 Series 2007 Article V Section 11 (c)

²⁸ Dangerous Drug Board Regulation No.4 Series 2007 Article V Section 11 (d)

²⁹ Dangerous Drug Board Regulation No.4 Series 2007 Article V Section 11 (e)

กรณีการจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งนำไปสู่การจับกุมหรือการติดตามจับกุมในภายหลังแก่บุคคลที่เป็นผู้กระทำความผิดรายใหญ่ ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้กระทำความผิดที่หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (PDEA) ขึ้นบัญชีและรับรองไว้ โดยเงินรางวัล ที่จ่ายนั้น จะถูกกำหนดโดยคณะกรรมการภายใต้คำแนะนำของหน่วยงาน PDEA และจ่ายจากเงินกองทุนของโครงการ Private Eye³⁰

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิทันทีหลังจากที่คณะกรรมการดำเนินการ Operation Private Eye ตรวจสอบข้อมูลที่แจ้ง คำนวณเงินรางวัล และมีการรับรอง การจ่ายเงินรางวัลแล้ว³¹ ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลต้องยื่นคำขอรับเงินรางวัลที่หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (PDEA) โดยใช้สำเนารายงานแบบฟอร์มการแจ้งเบาะแส (IRF) เป็นหลักฐาน³² โดยจะต้องดำเนินการยื่นคำขอภายใน 1 ปีหลังจากมีการรับรองการจ่ายเงินรางวัล³³

4. การจ่ายเงินรางวัลของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ในโครงการ “Lawmen”

โครงการ Lawmen เป็นโครงการสร้างแรงจูงใจสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและผู้สนับสนุนซึ่งสมควรได้รับความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เกิดขึ้นจากข้อบังคับของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) ฉบับที่ 1 ปี 2016

สาระสำคัญเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลตามโครงการ Lawmen มีดังนี้

ก) ลักษณะของเงินรางวัล

เงินรางวัลตามโครงการ Lawmen มีลักษณะเป็นเงินรางวัลที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิ³⁴ ซึ่งหมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสมาชิกในหน่วยงานปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งดำเนินการปฏิบัติหน้าที่สำเร็จลุล่วงรวมทั้งสมาชิกในหน่วยงานของกองทัพหรือหน่วยงานสืบสวนที่เป็นของเอกชนที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติการดังกล่าว เช่น การดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การใช้

³⁰ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2005 Article V Section 11 (f)

³¹ Dangerous Drug Board Regulation No.12 Series 2018 Article IV Section 7 (e)

³² Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article IV Section 7 (f)

³³ Dangerous Drug Board Regulation No.5 Series 2003 Article IV Section 7 (g)

³⁴ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article I Section 1 (m)

มาตรการส่งมอบภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) การกำจัด การห้ามนำเข้าประเทศ การสกัดกั้นยาเสพติด การตั้งจุดตรวจ การตรวจจับ การค้นและยึดภายใต้การควบคุมตัว การจำคุก การบำบัดหรือการใช้มาตรการแทนการจำคุก และในกรณีอื่นๆ ที่สมควรให้เงินรางวัลด้วย³⁵ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่และผู้สนับสนุนทุกคนยังมีสิทธิได้รับรางวัลที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงินด้วยหากว่าการดำเนินการในคดีนั้นๆ ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะจ่ายเงินรางวัลตามปกติได้³⁶

ข) เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล

เงื่อนไขในการจ่ายเงินรางวัล คือ

1. ต้องมีการดำเนินการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเป็นผลให้สามารถทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด สามารถจับ ยึด ยาเสพติดหรือวัตถุอื่นใดที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด หรือสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้เป็นผลสำเร็จ³⁷
2. ต้องมีหลักฐานซึ่งแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของและสถานที่เพื่อใช้ยืนยันว่ามีการดำเนินการนั้นมีการจับกุมผู้กระทำความผิดจริงหรือสามารถยึดยาเสพติดจริง³⁸
3. มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มา ประมาณการเงินรางวัล และรับรองการจ่ายเงินรางวัลโดยคณะกรรมการดำเนินการ Operation Lawmen³⁹

ค) แหล่งที่มาของเงินรางวัล

กำหนดให้เงินรางวัลมีที่มาจากเงินกองทุนของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเงินกองทุนมีที่มาจากเงินงบประมาณประจำปีซึ่งรัฐสภากำหนดให้ในแต่ละปี และมาจากการให้การสนับสนุนหรือการบริจาคของประชาชนทั่วไป⁴⁰

ง) ผู้มีอำนาจในการจ่ายเงินรางวัล

ข้อบังคับฉบับนี้ก่อตั้งคณะกรรมการดำเนินการ Operation Lawmen เป็นผู้พิจารณาการจ่ายเงินรางวัลและรับรองการจ่ายเงินรางวัล⁴¹ คำสั่งเกี่ยวกับการจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการดำเนินการถือเป็นที่สุด⁴²

³⁵ Dangerous Drugs Board Regulation No.1 Series 2016 Article I Section 1 (d)

³⁶ Dangerous Drugs Board Regulation No.1 Series 2016 Article VI Section 12

³⁷ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 7 (b)

³⁸ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 7 (e)

³⁹ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 7 (f)

⁴⁰ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article VII Section 13

⁴¹ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article III Section 4

จ) ผู้มีสิทธิได้รับรางวัล

ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัล ได้แก่ ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือสมาชิกในหน่วยงาน ปฏิบัติการซึ่งเป็นของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของฟิลิปปินส์ องค์กรตำรวจ แห่งชาติฟิลิปปินส์ หน่วยงานสืบสวนสอบสวนกลาง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานหรือสำนักงาน ที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่สนับสนุนอื่นๆ⁴³

ฉ) อัตราเงินรางวัลและจำนวนเงินรางวัล

จำนวนเงินรางวัลที่จ่ายแก่ผู้มีสิทธิใช้ สามารถแบ่งประเภทตาม การดำเนิน ปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ได้เป็น 2 ประเภท คือ เงินรางวัลในกรณียึดยาเสพติด และเงินรางวัลในกรณี ทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด ทั้งนี้จำนวนเงินรางวัลสูงสุดจะต้องไม่เกิน 2,000,000 เปโซ ในการ ดำเนินการแต่ละครั้ง และปริมาณอัตราส่วนของสารบริสุทธิ์ในยาเสพติดนั้นมีผลต่อการคำนวณเงิน รางวัล

มีข้อสังเกตว่าอัตราการคำนวณเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทาง เดียวกันกับอัตราการคำนวณเงินรางวัลแก่ผู้แจ้งความนำจับตามโครงการ Private Eye เช่น การยึดยา เสพติดประเภทยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน เคตามีน การยึดยาเสพติดประเภทยาอีและยาเสพติดประเภท อื่นที่อยู่ในลักษณะของเม็ด การยึดยาเสพติดประเภทอื่นหรือสารอนุพันธ์ของยาเสพติด และการ ทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด เป็นต้น ส่วนอัตราการจ่ายเงินรางวัลกรณีจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่ โครงการ Lawmen ไม่ได้กำหนดอัตราการจ่ายเงินรางวัลไว้เป็นพิเศษ

หลักเกณฑ์การให้เงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ในโครงการ Lawmen มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้⁴⁴

กรณีการยึดสารเสพติด

อัตราเงินรางวัลสำหรับการยึดสารเสพติดนั้นแบ่งแยกตามประเภทของสารเสพ ติด และจำนวนของสารเสพติดที่ทำการยึดมาได้ ในลักษณะของการกำหนดอัตราเงินรางวัลไว้เป็น ลำดับชั้น ดังนี้

1. การยึดตรวจยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีน

กรณีที่ยึดยาเสพติดประเภทยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีน ให้คำนวณ เงินรางวัลตามปริมาณของยาเสพติดเหล่านั้น ตามที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้

⁴² Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 7 (j)

⁴³ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 7 (a)

⁴⁴ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article V Section 11

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของยาเสพติดประเภทยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีน

ปริมาณยาเสพติด	อัตราการคำนวณเงินรางวัล
ปริมาณสารเสพติดต่ำกว่า 200 กรัม	อย่างต่ำ 1,000 เปโซ + 100 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 1 กรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 200 กรัม แต่ไม่ถึง 500 กรัม	20,000 เปโซ + 80 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 200 กรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 500 กรัม แต่ไม่ถึง 1 กิโลกรัม	44,000 เปโซ + 60 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 500 กรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 1 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 2 กิโลกรัม	74,000 เปโซ + 50 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 1 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 2 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 5 กิโลกรัม	124,000 เปโซ + 40 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 2 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 5 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 10 กิโลกรัม	244,000 เปโซ + 30 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 5 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 10 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 20 กิโลกรัม	394,000 เปโซ + 20 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 10 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 20 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 50 กิโลกรัม	594,000 เปโซ + 10 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 20 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 50 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 100 กิโลกรัม	894,000 เปโซ + 5 เปโซ/กรัมในส่วนที่เกินกว่า 50 กิโลกรัม
ปริมาณสารเสพติดตั้งแต่ 100 กิโลกรัม แต่ไม่ถึง 200 กิโลกรัม	1,140,000 เปโซ + 2,500 เปโซ/กิโลกรัมในส่วนที่เกินกว่า 100 กิโลกรัม
ตั้งแต่ 200 กิโลกรัมขึ้นไป	1,395,000 เปโซ + 1,500 เปโซ/กิโลกรัมในส่วนที่เกินกว่า 200 กิโลกรัม

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลให้แก่หน่วยงานสนับสนุนในอัตราร้อยละ 20 หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเหล่านั้นทำให้สามารถยึดยาไอซ์ โคเคน เฮโรอีน และเคตามีนได้สำเร็จ การคำนวณเงินรางวัลเพิ่มขึ้นนี้ ใช้วิธีคำนวณจากอัตราร้อยละของความบริสุทธิ์ของสารเสพติด ที่ได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐ⁴⁵

⁴⁵ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article V Section 11 (a)

2. การยึดยาเสพติดประเภทอื่นๆที่อยู่ในลักษณะของเม็ดยา

กรณีที่ยึดยาเสพติดที่อยู่ในลักษณะของเม็ดยาให้คำนวณเงินรางวัลตามจำนวนเม็ดยาเสพติดเหล่านั้น ตามที่ปรากฏในตารางด้านล่าง

ตาราง แสดงอัตราการคำนวณเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ของยาเสพติดประเภทยาเสพติดประเภทอื่นๆที่อยู่ในลักษณะของเม็ดยา

ปริมาณยาเสพติด	อัตราการคำนวณเงินรางวัล
13 - 266 เม็ดยา	100 เปโซ/เม็ดยา
267 - 666 เม็ดยา	20,000 เปโซ + 80 เปโซ/เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 266 เม็ดยา
667 - 1,333 เม็ดยา	44,000 เปโซ + 60 เปโซ/เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 666 เม็ดยา
1,344 - 2,666 เม็ดยา	74,000 เปโซ + 50 เปโซ/เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 1,333 เม็ดยา
2,667 - 6,666 เม็ดยา	124,000 เปโซ + 40 เปโซ/เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 2,666 เม็ดยา
26,000 - 66,666 เม็ดยา	594,000 เปโซ + 10 เปโซ/เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 25,999 เม็ดยา
66,667 - 133,333 เม็ดยา	894,000 เปโซ + 5 เปโซ/เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 66,666 เม็ดยา
133,334 - 266,666 เม็ดยา	1,144,000 เปโซ + 2,500 เปโซ/1,334 เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 133,334 เม็ดยา
266,667 - 666,666 เม็ดยา	1,395,000 เปโซ + 1,500 เปโซ/1,334 เม็ดยาในส่วนที่เกินกว่า 266,667 เม็ดยา

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลให้แก่หน่วยงานสนับสนุนในอัตราร้อยละ 20 หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเหล่านั้นทำให้สามารถยึดยาเสพติดหรือยาเสพติดอื่นๆ ที่เป็นเม็ดยาได้สำเร็จ การคำนวณเงินรางวัลเพิ่มขึ้น ใช้วิธีคำนวณจากอัตราร้อยละของความบริสุทธิ์ของสารเสพติด ที่ได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐ⁴⁶

⁴⁶ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article V Section 11 (b)

3. การยึดยาเสพติดประเภทอื่นหรือสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ได้รับการควบคุม

3.1. กำหนดให้เงินรางวัลในอัตราร้อยละ 10 จากราคาตลาดซึ่งได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) สำหรับการยึด สารจำพวก Ephedrine, Pseudoephedrine, สารอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกับ Ephedrine, ยาเสพติดชนิดอื่นๆ, กรด N-Acetylanthranilic, Ergometrine, Isasofrole, กรด Lysergic, 3.4 Methelenedioxyphenyl-2-propanone, 1-phenyl-2-propanone, Piperonal และ Safrole

3.2. กำหนดเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 5 จากราคาตลาดซึ่งได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการยาเสพติด สำหรับการยึดสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่สำคัญ จำพวก Acetone, Acetic Anhydride, กรด Anthranilic, Ethyl Ether, กรด Hydrochloric, Methyl Ehtyl Ketone, กรด Phenylacetic, Piperidine, Potassium Permanganate, กรด Sulfuric, Toluene, Thionyl Chloride และสารเคมีอื่นๆ ที่สหประชาชาติกำหนดให้เป็นสารตั้งต้นที่สำคัญในการผลิตยาเสพติด

ความบริสุทธิ์ของยาเสพติดแต่ละชนิดข้างต้นจะถูกนำมาใช้พิจารณาอัตราเงินรางวัลด้วย ในการคำนวณเงินรางวัลนี้ใช้วิธีคำนวณจากอัตราร้อยละของความบริสุทธิ์ของสารเสพติดที่ได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐ

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 จากเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 10 หรืออัตราร้อยละ 5 ให้แก่หน่วยงานสนับสนุน หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเหล่านั้นทำให้สามารถยึดยาเสพติดประเภทอื่นหรือสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ได้รับการควบคุม⁴⁷

4. การยึดกัญชาและน้ำมันกัญชา

กำหนดให้เงินรางวัลในอัตราร้อยละ 10 จากราคาประเมินของคณะกรรมการยาเสพติด (DDB) ในการยึดหรือทำลายต้นกัญชา แต่ไม่เกิน 700,000 เปโซ สำหรับการดำเนินการปฏิบัติการทำลายกัญชา น้ำมันกัญชาและสารอนุพันธ์อื่น ซึ่งเป็นผลให้สามารถจับกุมเกษตรกรหรือผู้ปลูกได้

กำหนดเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 2 จากราคาประเมินของคณะกรรมการยาเสพติดในการยึดหรือทำลายต้นกัญชา แต่ไม่เกิน 500,000 เปโซ สำหรับการดำเนินการปฏิบัติอื่นๆนอกเหนือจากการปฏิบัติการทำลายกัญชา น้ำมันกัญชาและสารอนุพันธ์เช่น การล่อซื้อ การตั้งด่านตรวจ เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้สามารถจับกุมเกษตรกรหรือผู้ปลูกได้

⁴⁷ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article V Section 11 (c)

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 จากเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 10 หรืออัตราร้อยละ 2 ให้แก่หน่วยงานสนับสนุน หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเหล่านั้น ทำให้สามารถยึดกัญชาหรือน้ำมันกัญชาได้และเกษตรกรหรือผู้ปลูกถูกจับกุมตัว

ทั้งนี้หากในการดำเนินการไม่มีการจับกุมผู้ทำไร่เพื่อปลูกกัญชาหรือผู้ปลูกกัญชาขนาดย่อม จะไม่จ่ายเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินการปฏิบัติการแต่อย่างใด⁴⁸

กรณีการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด

อัตราเงินรางวัลในกรณีการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติดขึ้นอยู่กับขนาดของแหล่งผลิตยาเสพติด และชนิดของยาเสพติด หลักเกณฑ์การกำหนดเงินรางวัล มีดังนี้

1. แหล่งผลิตยาเสพติดขนาดเล็ก ซึ่งพบสารเสพติดที่ผลิตได้ปริมาณต่ำกว่า 10 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุ กำหนดอัตราเงินรางวัล 500,000 บาท + เงินรางวัลเพิ่มเติมตามแต่ชนิดของสารเสพติดในข้อ ก ข และ ค

2. แหล่งผลิตยาเสพติดขนาดกลาง ซึ่งพบสารเสพติดที่ผลิตได้ปริมาณตั้งแต่ 10 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุ แต่ไม่เกิน 50 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุ กำหนดอัตราเงินรางวัล 1,000,000 บาท + เงินรางวัลเพิ่มเติมตามแต่ชนิดของสารเสพติดในข้อ ก ข และ ค

3. แหล่งผลิตยาเสพติดขนาดใหญ่ ซึ่งพบสารเสพติดที่ผลิตได้ปริมาณตั้งแต่ 50 กิโลกรัม/หน่วยบรรจุขึ้นไป กำหนดอัตราเงินรางวัล 1,500,000 บาท + เงินรางวัลเพิ่มเติมตามแต่ชนิดของสารเสพติดในข้อ ก ข และ ค

นอกจากนี้กำหนดให้เพิ่มเงินรางวัลในอัตราร้อยละ 20 ตามอัตราเงินรางวัลที่จ่ายในการทำลายแหล่งผลิตขนาดต่างๆ ให้แก่หน่วยงานสนับสนุน หากในคดีนั้นมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจับกุมมากกว่า 1 หน่วยงาน และการดำเนินการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติดเป็นผลสำเร็จ⁴⁹

ข) วิธีการและขั้นตอนในการจ่ายเงินรางวัล

กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอเพื่อขอรับเงินรางวัลต่อคณะกรรมการดำเนินงาน Operation Lawmen⁵⁰ และต้องขอรับเงินรางวัลภายใน 1 ปีหลังจากที่

⁴⁸ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article V Section 11 (d)

⁴⁹ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article V Section 11 (e)

⁵⁰ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 8 (a)

คณะกรรมการดำเนินงาน Operation Lawmen ให้การรับรองการจ่ายเงินรางวัล⁵¹ และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อจ่ายเงินรางวัลของคณะกรรมการดำเนินการ Operation Lawmen ด้วย เช่น การทำรายงานการจ่ายเงินรางวัล⁵²

2621358296

CU Thesais 5885985334 thesais / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6

⁵¹ Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 7 (i)

⁵² Dangerous Drug Board Regulation No.1 Series 2016 Article IV Section 9

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายนรรรัตน์ มุขแจ้
วัน เดือน ปี เกิด	12 พฤษภาคม 2535
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
วุฒิการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) เนติบัณฑิตไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน	34 หมู่ 2 ตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี 18130
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

2621358296

CU Thesais 5885985334 thesais / recv: 04082562 19:14:52 / seq: 6